سُوْرَةُ الْفَاتِحَةِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

اللّٰه جي نالي سان (شروع) جيڪو نهايت مهربان ڏاڍو رحم ڪندڙ آهي.

اَلْحَمْدُ	لِلّٰهِ	رَبِّ	الْعٰلَمِيْنَ ○ 1	الرَّحْمٰنِ	الرَّحِيْمِ ○ 2
سڀ ساراهون	اللّٰه لاءِ ئي آهن	(جيڪو) پالڻهار آهي	سڀني جهانن جو	نهايت مهربان	ڏاڍو رحم ڪندڙ آهي.

سڀ ساراهه (خاص) جهانن جي پالڻهار اللّٰه کي جڳائي (۱) (جو) ٻاجهارو مهربان(۲)

مٰلِكِ	يَوْمِ الدِّيْنِ ○ 3	اِيَّاكَ	نَعْبُدُ	وَ	اِيَّاكَ	نَسْتَعِيْنُ ○ 4
مالڪ آهي	جزا جي ڏينهن جو.	تنهنجي ئي	اسان عبادت ڪريون ٿا	۽	تو کان ئي	اسان مدد گهرون ٿا.

قيامت جي ڏينهن جو مالڪ (آهي) (۳) تنهنجي ئي عبادت ڪيون ٿا ۽ تو کان ئي مدد گهرون ٿا.(۴)

اِهْدِنَا	الصِّرَاطَ	الْمُسْتَقِيْمَ ○ 5	صِرَاطَ	الَّذِيْنَ	اَنْعَمْتَ	عَلَيْهِمْ
ڏيکار اسانکي	واٽ	سڌي.	واٽ	انهن ماڻهن جي	انعام ڪيو تو	جن تي

اسان کي سڌي واٽ ڏيکار.(۵) جا انهن جي واٽ آهي جن تي فضل ڪيو اٿئي(۶)

غَيْرِ	الْمَغْضُوْبِ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	الضَّآلِّيْنَ ○ 7
نہ	ڏمر ڪيو ويو	جن تي	۽	نہ	اهي گمراهہ آهن.

نہ انهن جي (واٽ) جن تي (تنهنجو) ڏمر ٿيل آهي ۽ نہ گمراهن جي (واٽ). (۷)

ع

سُوْرَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ ○

اللّٰه جي نالي سان (شروع) جيڪو نهايت مهربان ڏاڍو رحم ڪندڙ آهي.

الٓمّٓ ①	ذٰلِكَ	الْكِتٰبُ	لَا	رَيْبَ ۛۚ	فِيْهِ ۛۚ	هُدًى	لِّلْمُتَّقِيْنَ ②
الٓمّٓ	هي	ڪتاب آهي	ناهي	ڪوئي شڪ	هن ۾	هدايت آهي	(اللّٰه ڪان) ڊڄڻ وارن لاءِ .
الٓمّٓ (١) هيءُ ڪتاب، جنهن ۾ ڪو شڪ ڪونهي، اُنهن خدا ترسن کي سِڌو رستو ڏيکاريندڙ آهي،(٢)							

الَّذِيْنَ	يُؤْمِنُوْنَ	بِالْغَيْبِ	وَ	يُقِيْمُوْنَ	الصَّلٰوةَ	وَ	مِمَّا
اهي جيڪي	ايمان آڻين ٿا	ڳجهه تي	۽	اهي قائم ڪن ٿا	نماز	۽	جيڪي ڪجهه انهيءَ مان
جيڪي اڻ ڏٺي تي ايمان آڻيندا آهن ۽ نماز پڙهندا آهن ۽ ڪين جيڪي							

رَزَقْنٰهُمْ	يُنْفِقُوْنَ ③	وَ	الَّذِيْنَ	يُؤْمِنُوْنَ	بِمَآ	اُنْزِلَ
اسان ڪين ڏنو	اهو (اللّٰه جي راه ۾) خرچ ڪن ٿا.	۽	اهي جيڪي	ايمان آڻين ٿا	ان تي جيڪو	نازل ڪيو ويو
رزق ڏنوسين تنهن مان خرچيندا آهن.(٣) ۽ اُهي (اي پيغمبر) جيڪو (قرآن) تو ڏانهن لاٿو ويو ۽ جيڪي توکان						

اِلَيْكَ	وَ	مَآ	اُنْزِلَ	مِنْ قَبْلِكَ ۚ	وَ	بِالْاٰخِرَةِ	هُمْ	يُوْقِنُوْنَ ④
(اي محمدؐ) تو ڏانهن	۽	جيڪو	نازل ڪيو ويو	تو ڪان اڳ	۽	آخرت تي پڻ	اهي	يقين رکن ٿا.
اڳ (ٻين پيغمبرن تي) لاٿو ويو تنهن کي مڃيندا آهن ۽ اُهي آخرت تي يقين رکندا آهن.(٤)								

أُولٰٓئِكَ	عَلٰى هُدًى	مِّنْ رَّبِّهِمْ	وَ	أُولٰٓئِكَ هُمُ	الْمُفْلِحُوْنَ ⑤	اِنَّ	الَّذِيْنَ
اهي ماڻهو	هدايت تي آهن	پنهنجي رب جي طرفان	۽	اهي ئي	ڇوٽڪاري وارا آهن.	بيشڪ	اهي جن

اِهي ئي (انهيءَ) سڌي واٽ تي آهن جا سندن پالڻهار کان (ڏسيل) آهي ۽ اِهي ئي ڇوٽڪاري وارا آهن.(٥) بيشڪ جن

كَفَرُوْا	سَوَآءٌ	عَلَيْهِمْ	ءَ	اَنْذَرْتَهُمْ	اَمْ	لَمْ	تُنْذِرْهُمْ	لَا	يُؤْمِنُوْنَ ⑥
ڪفر ڪيو	برابر آهي	تن تي	ڀلي	تون ڊيڄارين انهن کي	يا	نہ	ڊيڄارين انهن کي	نہ	آڻيندا اُهي ايمان

انڪار ڪيو تن تي (اي پيغمبر!) تنهنجو کين ڊيڄارين يا نه ڊيڄارين (سو) هڪجهڙو آهي اِهي ايمان نه آڻيندا.(٦)

خَتَمَ	اللّٰهُ	عَلٰى	قُلُوْبِهِمْ	وَ	عَلٰى	سَمْعِهِمْ	وَعَلٰٓى	اَبْصَارِهِمْ
مهر هڻي ڇڏي آهي	الله	مٿان	انهن جي دلين جي	۽	مٿان	انهن جي ڪنن جي	۽ مٿان	انهن جي اکين جي

الله سندن دلين تي ۽ سندن ڪنن تي مُهر هڻي آهي، ۽ سندن اکين تي ڇَوڙ (ڇڙهيل)

ع

غِشَاوَةٌ	وَّ	لَهُمْ	عَذَابٌ	عَظِيْمٌ ⑦	وَ	مِنَ النَّاسِ	مَنْ	يَّقُوْلُ	اٰمَنَّا
پردو آهي	۽	انهن لاءِ	عذاب آهي	تمام وڏو.	۽	ڪي ماڻهو (اهي آهن)	جيڪي	چون ٿا	اسان ايمان آندو

آهي ۽ اُنهن لاءِ وڏو عذاب آهي. (٧) ۽ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن جي چوندا آهن ته

بِاللّٰهِ	وَ	بِالْيَوْمِ الْاٰخِرِ	وَ	مَا	هُمْ	بِمُؤْمِنِيْنَ ⑧	يُخٰدِعُوْنَ اللّٰهَ
الله تي	۽	آخرت جي ڏينهن تي	حالانڪ	ناهن	اهي	ايمان آڻڻ وارا .	اهي الله کي دوکو ڏين ٿا

الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃيوسين ۽ حقيقت ۾ اُهي مؤمن نہ آهن. (٨) الله ۽ مومنن کي دلبو

وَ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَ	مَا	يَخْدَعُوْنَ	اِلَّآ	اَنْفُسَهُمْ	وَ	مَا	يَشْعُرُوْنَ ⑨
۽	انهن کي جن	ايمان آندو	۽	نٿا	اهي دوکو ڏين	پر	پنهنجو پاڻ کي	۽	نٿا	اهي سمجهه رکن.

ڏيندا آهن، ۽ حالانڪ پاڻ کان سواءِ (ٻئي ڪنهن کي) دلبو نہ ڏيندا آهن ۽ نہ سمجهندا آهن.(٩)

فِيْ قُلُوْبِهِمْ	مَّرَضٌ	فَزَادَهُمُ اللّٰهُ	مَرَضًا	وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	اَلِيْمٌ	بِمَا
انهن جي دلين ۾	بيماري آهي	پوءِ الله کين وڌائي ڇڏيو	بيماريءَ ۾	۽	انهن لاءِ	عذاب آهي	دردناڪ	سببان ان جي

سندن دلين ۾ (منافقيءَ جي) بيماري آهي پوءِ الله سندين بيماري وڌائي، ۽ انهيءَ ڪري جو (هو) ڪُوڙ ڳالهائيندا

كَانُوْا	يَكْذِبُوْنَ ⑩	وَ	اِذَا	قِيْلَ	لَهُمْ	لَا	تُفْسِدُوْا	فِي الْاَرْضِ	قَالُوْٓا
(جو) هئا اهي	ڪوڙ ڳالهائيندا.	۽	جڏهن	چيو وڃي ٿو	انهن کي	نہ	توهان فساد ڪريو	زمين ۾	(تہ) چون ٿا

آهن انهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي. (١٠) ۽ جڏهن کين چئبو آهي ته مُلڪ ۾ فساد نه وجهو، چوندا آهن

اِنَّمَا نَحْنُ	مُصْلِحُوْنَ ⑪	اَلَآ	اِنَّهُمْ هُمُ	الْمُفْسِدُوْنَ	وَلٰكِنْ	لَّا	يَشْعُرُوْنَ ⑫
اسان تہ فقط	سڌارو ڪرڻ وارا آهيون.	خبردار	بيشڪ اهي ئي آهن	فساد ڪندڙ	۽ پر	نٿا	اهي سمجهه رکن.

ته اسين سڌاريندڙ ئي آهيون. (١١) خبردار! اِهي پاڻ فسادي آهن پر نه سمجهندا آهن.(١٢)

وَ	اِذَا	قِيۡلَ	لَهُمۡ	اٰمِنُوۡا	كَمَاۤ	اٰمَنَ	النَّاسُ	قَالُوۡۤا
۽	جڏهن	چيو وڃي ٿو	انهن کي	توهان ايمان آڻيو	جيئن	ايمان آندو آهي	(ٻين) ماڻهن	(تہ) اهي چون ٿا

۽ جڏهن کين چئبو آهي تہ جهڙي طرح ٻين ماڻهن ايمان آندو آهي (تهڙي طرح اوهين بہ) ايمان آڻيو (تڏهن) چوندا آهن

اَنُؤۡمِنُ	كَمَاۤ	اٰمَنَ	السُّفَهَآءُ	اَلَاۤ	اِنَّهُمۡ هُمُ	السُّفَهَآءُ	وَلٰكِنۡ	لَّا
ڇا اسان ايمان آڻيون	جيئن	ايمان آندو آهي	بيوقوفن؟	خبردار	بيشڪ اهي ئي آهن	بيوقوف	پر	نٿا

ته جئن بي سمجهن ايمان آندو آهي تئن ايمان آڻيون ڇا؟ خبردار، اُهي ئي بي سمجهه آهن پر نہ

يَعۡلَمُوۡنَ ⑬	وَ	اِذَا	لَقُوا	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡا	قَالُوۡۤا	اٰمَنَّا ۚ	وَ
اهي ڄاڻن.	۽	جڏهن	اهي ملن ٿا	انهن سان جن	ايمان آندو	(تہ) چون ٿا	اسان (بہ) ايمان آندو آهي	۽

ڄاڻندا آهن. (١٣) ۽ جڏهن مؤمنن کي ملندا آهن (تڏهن) چوندا آهن ته اسان ايمان آندو آهي، ۽ جڏهن پنهنجن شيطانن

اِذَا	خَلَوۡا	اِلٰى	شَيٰطِيۡنِهِمۡ ۙ	قَالُوۡۤا	اِنَّا	مَعَكُمۡ ۙ	اِنَّمَا نَحۡنُ
جڏهن	اڪيلا ٿين ٿا	طرف	پنهنجي سردارن جي	(تہ) چون ٿا	بيشڪ اسان	توهان سان آهيون	اسان تہ فقط

(سردارن) کي هيڪلو ملندا آهن (تڏهن) چوندا آهن تہ اسين (پر ۾) اوهان سان آهيون اسين (مؤمنن سان) رڳو چٿر

مُسۡتَهۡزِءُوۡنَ ⑭	اَللّٰهُ	يَسۡتَهۡزِئُ	بِهِمۡ	وَ	يَمُدُّهُمۡ	فِىۡ طُغۡيَانِهِمۡ	يَعۡمَهُوۡنَ ⑮
ٺٺول ڪندڙ آهيون.	الله	ٺٺول ڪري ٿو	انهن سان	۽	کين ڍَرَ ڏئي ٿو	سندن سرڪشيءَ ۾	اهي ڀٽڪندا وتن ٿا.

ڪندڙ آهيون. (١٤) الله ساڻن چٿر ڪندو آهي ۽ انهن کي پنهنجي سرڪشي ۾ ديگهہ ڏيندو آهي جو عقل جا انڌا آهن. (١٥)

اُولٰٓـئِكَ	الَّذِيۡنَ	اشۡتَرَوُا	الضَّلٰلَةَ	بِالۡهُدٰى ۖ	فَمَا	رَبِحَتۡ
اِهي	اُهي آهن جن	خريد ڪئي	گمراهي	هدايت جي بدلي	تنهنڪري نہ	فائديمند ٿي

اِهي اُهي آهن جن هدايت جي بدران گمراهي ڳڏي، پوءِ سندن واپار کين فائدو نہ ڏنو

تِّجَارَتُهُمۡ	وَ	مَا	كَانُوۡا	مُهۡتَدِيۡنَ ⑯	مَثَلُهُمۡ	كَمَثَلِ	الَّذِى	اسۡتَوۡقَدَ
سندن تجارت	۽	نہ	ٿيا اُهي	هدايت پائڻ وارا.	انهن جو مثال	ان (ماڻهوءَ) جهڙو آهي	جنهن	ٻاري

۽ نڪي اُهي هدايت وارا ٿيا. (١٦) سندن مثال انهيءَ جي مثال جهڙو آهي جنهن

نَارًا ۚ	فَلَمَّاۤ	اَضَآءَتۡ	مَا	حَوۡلَهٗ	ذَهَبَ	اللّٰهُ	بِنُوۡرِهِمۡ
باهہ	پوءِ جڏهن	روشن ڪيو ان (باهہ)	(ان کي) جيڪي	ان جي آس پاس آهي	(تہ) کسي ڇڏي	الله	انهن جي ديد

باهہ ٻاري، پوءِ جنهن مهل باهہ پنهنجي آس پاس کي روشن ڪيو (تنهن مهل) الله سندن سوجهرو اجهايو

وَتَرَكَهُمۡ	فِىۡ ظُلُمٰتٍ	لَّا	يُبۡصِرُوۡنَ ⑰	صُمٌّۢ	بُكۡمٌ	عُمۡىٌ	فَهُمۡ	لَا
۽ کين ڇڏي ڏنو	اونداهين ۾	نٿا	اهي ڏسن.	(اهي) ٻوڙا آهن	گونگا آهن	انڌا آهن	تنهنڪري اهي	نٿا

۽ کين اونداهيءَ ۾ ڇڏي ڏنائين جو نہ ڏسن. (١٧) (اُهي) ٻوڙا، گونگا، انڌا آهن پوءِ اُهي نہ

يَرْجِعُوْنَ ⑱	اَوْ	كَصَيِّبٍ	مِّنَ السَّمَآءِ	فِيْهِ	ظُلُمٰتٌ	وَّ
موٽن.	يا	(ان جو مثال) زوردار مينهن جهڙو آهي	(جيڪو) آسمان مان (وسندو) آهي	تنهن ۾	اونده	۽

موٽندا. (١٨) يا (سندن مثال اُنهي) آسماني برسات (وارن) جهڙو آهي جنهن ۾ اونداهيون ۽ گوڙ ۽

رَعْدٌ	وَّ	بَرْقٌ	يَجْعَلُوْنَ	اَصَابِعَهُمْ	فِيْٓ اٰذَانِهِمْ	مِّنَ الصَّوَاعِقِ	حَذَرَ الْمَوْتِ ؕ
گاج	۽	وڄ (آهي)	هو ٽونبن ٿا	پنهنجون آڱريون	پنهنجن ڪنن ۾	ڪڙڪن سبب	موت جي ڊپ کان

وڄ هجي، اُهي پنهنجيون آڱريون پنهنجن ڪنن ۾، ڪڙڪن کان موت جي ڀَو ڪري وجهن،

وَاللّٰهُ	مُحِيْطٌۢ	بِالْكٰفِرِيْنَ ⑲	يَكَادُ	الْبَرْقُ	يَخْطَفُ	اَبْصَارَهُمْ ؕ	كُلَّمَآ
۽ الله	گهيرو ڪندڙ آهي	ڪافرن کي	ويجهو آهي (ته)	وڄ	ڇِنُ ڪري	سندن اکيون.	جڏهن به

۽ الله ڪافرن کي گهيرو ڪندڙ آهي. (١٩) وڄ سندن اکين (جي سوجهري کي) اُمالڪ ڪسڻ تي هُجي، جڏهن انهن لاءِ

اَضَآءَ لَهُمْ	مَّشَوْا	فِيْهِ ۙ	وَ	اِذَآ	اَظْلَمَ	عَلَيْهِمْ
چمڪي ٿي ٿي ٿائن	(ته) اهي هلڻ لڳن ٿا	اُن (جي روشنيءَ) ۾	۽	جڏهن	اونده ٿئي ٿي	انهن تي

چمڪي ته منجهس هلن ٿا، ۽ جڏهن مٿن اونده ڪري تڏهن بيهي رهن ٿا،

قَامُوْا ؕ	وَ	لَوْ	شَآءَ	اللّٰهُ	لَذَهَبَ	بِسَمْعِهِمْ	وَ	اَبْصَارِهِمْ ؕ
(ته) اهي بيهي رهن ٿا	۽	جيڪڏهن	گهري	الله	ته ڪسي وٺي	سندن ڪن	۽	سندن اکيون.

۽ جيڪڏهن الله گهري ته سندن اکيون ۽ سندن ڪن ضرور وڃائي ڇڏي،

ع ۳ ۲

اِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى	كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيْرٌ ⑳ ع	يٰٓاَيُّهَا	النَّاسُ	اعْبُدُوْا	رَبَّكُمُ
بيشڪ	الله	مٿان	هر	شيءِ جي	قادر آهي.	اي	انسانؤ!	عبادت ڪريو	پنهنجي رب جي

بيشڪ الله سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي. (٢٠) اي ماڻهؤ پنهنجي انهيءَ پالڻهار جي عبادت ڪريو

الَّذِيْ	خَلَقَكُمْ	وَ	الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلِكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تَتَّقُوْنَ ㉑	الَّذِيْ
اهو جنهن	توهان کي خلقيو	۽	انهن کي جيڪي	توهان کان اڳ هئا	ته جيئن توهان	متقي بڻجو.	اهو جنهن

جنهن اوهان کي ۽ جي اوهان کان اڳ هُئا تن کي پيدا ڪيو ته مانَ اوهين ڊڄو. (٢١) جنهن اوهان لاءِ

جَعَلَ	لَكُمُ	الْاَرْضَ	فِرَاشًا	وَّ	السَّمَآءَ	بِنَآءً	وَّ	اَنْزَلَ	مِنَ السَّمَآءِ
بڻايو	توهان لاءِ	زمين کي	وڇاڻو	۽	آسمان کي	ڇت	۽	هن نازل ڪيو	آسمان مان

زمين کي وڇاڻو بڻايو ۽ آسمان کي ڇت، ۽ (مينهن جو) پاڻي آسمان کان وسايائين

مَآءً	فَاَخْرَجَ	بِهٖ	مِنَ الثَّمَرٰتِ	رِزْقًا	لَّكُمْ ۚ	فَلَا	تَجْعَلُوْا	لِلّٰهِ	اَنْدَادًا
پاڻي	پوءِ ڪڍيائين	ان سان	ميون مان	رزق	توهان لاءِ	تنهنڪري نه	توهان ٺاهيو	الله جا	شريڪ

پوءِ اُن سان (هر جنس جي) ميون منجهان اوهان لاءِ روزي پيدا ڪيائين، پوءِ اوهين ڄاڻ هوندي الله سان

وَّاَنْتُمْ	تَعْلَمُوْنَ ﴿22﴾	وَ	اِنْ	كُنْتُمْ	فِيْ رَيْبٍ	مِّمَّا	نَزَّلْنَا
حالانڪ توهان	ڄاڻو ٿا.	۽	جيڪڏهن	آهيو توهان	شڪ ۾	ان کان جيڪو	نازل ڪيو اسان

ڪنهن کي شريڪ نہ ڪريو.(٢٢) ۽ پنهنجي ٻانهي (مُحَمَّدْ ﷺ) تي جيڪو (قرآن) لاٿوسون

عَلٰى عَبْدِنَا	فَاْتُوْا	بِسُوْرَةٍ	مِّنْ مِّثْلِهٖ	وَ	ادْعُوْا	شُهَدَآءَكُمْ
پنهنجي ٻانهي (محمد ﷺ) تي	تہ توهان آڻيو	هڪ سورت	ان جهڙي	۽	توهان سڏيو	پنهنجي مددگارن کي

تنهن کان جيڪڏهن اوهين شڪ ۾ آهيو تہ جهڙيس ڪائي سُورة بڻائي آڻيو،

مِّنْ دُوْنِ اللّٰهِ	اِنْ	كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ ﴿23﴾	فَاِنْ	لَّمْ	تَفْعَلُوْا
الله کانسواءِ	جيڪڏهن	آهيو توهان	سچا.	پوءِ جيڪڏهن	نہ	توهان ڪري سگهو (اهو ڪم)

۽ الله کان سواءِ پنهنجا مددگار (بہ) سڏيو جيڪڏهن سچا آهيو. (٢٣) پوءِ جيڪڏهن نہ ڪندؤ،

وَ	لَنْ	تَفْعَلُوْا	فَاتَّقُوا	النَّارَ	الَّتِيْ	وَقُوْدُهَا
۽	(ياد رکو) هرگز نہ	توهان ڪري سگهندؤ	تنهنڪري بچو	ان باهہ کان	اها جيڪا	ان جو ٻارڻ آهن

۽ ڪري بہ ڪڏهن نہ سگهندؤ، تہ انهيءَ باهہ کان ڊڄو جنهن جو ٻَل ماڻهو ۽ پهڻ آهن،

النَّاسُ	وَ	الْحِجَارَةُ	اُعِدَّتْ	لِلْكٰفِرِيْنَ ﴿24﴾	وَبَشِّرِ	الَّذِيْنَ
انسان	۽	پٿر	اها تيار ڪئي ويئي آهي	ڪافرن لاءِ	۽ (اي محمدؐ) خوشخبري ڏي	انهن کي جن

اُها نہ مڃيندڙن لاءِ تيار ڪئي وئي آهي. (٢٤) ۽ جن ايمان آندو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن کي

اٰمَنُوْا	وَ	عَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	اَنَّ	لَهُمْ	جَنّٰتٍ	تَجْرِيْ	مِنْ تَحْتِهَا
ايمان آندو	۽	عمل ڪيائون	صالح	پڪ	انهن لاءِ	باغ آهن	وهن ٿيون	انهن جي هيٺان

هيءَ خوشخبري ڏي تہ انهن لاءِ بهشت آهن جن جي هيٺان واهيون پيون وهن،

الْاَنْهٰرُ ؕ	كُلَّمَا	رُزِقُوْا	مِنْهَا	مِنْ	ثَمَرَةٍ	رِّزْقًا ۙ	قَالُوْا	هٰذَا	الَّذِيْ
واهيون.	جڏهن بہ	اهي ڏنا ويندا	انهن مان	ڪوئي	ميوو	رزق طور	تہ هو چوندا	هي (تہ)	اهوئي آهي جيڪو

جڏهن اُن مان ڪو بہ ميوو کاڄ لاءِ ڏنو پيو ويندن (تنهن مهل) پيا چوندا تہ هيءُ (ميوو) اُهو آهي

رُزِقْنَا	مِنْ قَبْلُ ۙ	وَ	اُتُوْا	بِهٖ	مُتَشَابِهًا ؕ	وَ	لَهُمْ	فِيْهَآ	اَزْوَاجٌ
اسانکي ڏنو ويو هو	هن کان اڳ	۽	(کين) ڏنو ويندو (رزق)	ان سان	ملندڙ جلندڙ	۽	انهن لاءِ	انهن ۾	زالون آهن

جو اڳ اسان کي ڏنو ويو هو ۽ اُهو (شڪل ۾) هڪ جهڙو (پيو) ڏبن، ۽ انهن لاءِ منجهس پاڪ زالون آهن ۽ اُهي

مُّطَهَّرَةٌ ۙ	وَّ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ ﴿25﴾	اِنَّ	اللّٰهَ	لَا	يَسْتَحْيٖٓ	اَنْ	يَّضْرِبَ	مَثَلًا
پاڪيزه	۽	اهي	انهن ۾	هميشہ رهندا.	بيشڪ	الله	نٿو	شرمائي (ان کان)	تہ	بيان ڪري	مثال

منجهس سدائين رهڻ وارا آهن.(٢٥) الله مڇر ۽ اُن کان وڌيڪ جي مثال ڏيڻ کان

مَّا	بَعُوْضَةً	فَمَا	فَوْقَهَا ؕ	فَاَمَّا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا
ڪوئي بہ	مڇر جو (يا)	ان شيءِ جو جيڪا	ان کان بہ وڌيڪ هجي (چڱي يا خراب)	بس پر	اهي جن	ايمان آندو

حياء ئي نہ ڪندوآهي، پوءِ جن ايمان آندو آهي سي (پڪ) ڄاڻندا آهن تہ

فَيَعْلَمُوْنَ	اَنَّهُ	الْحَقُّ	مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ	وَ	اَمَّا	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	فَيَقُوْلُوْنَ	مَاذَآ
تہ اهي ڄاڻن ٿا	بيشڪ اهو	حق آهي	سندن رب جي طرفان	۽	پر	جيڪي	ڪافر ٿيا	تہ اهي چون ٿا	ڪهڙو

اُهو سندن پالڻهار وٽان (آيل) سچ آهي، ۽ جن انڪار ڪيو سي چوندا آهن تہ هن مثال ڏيڻ ۾ الله جو

وقف لازم

اَرَادَ اللّٰهُ	بِهٰذَا	مَثَلًا ۘ	يُضِلُّ	بِهٖ	كَثِيْرًا ۙ	وَّ	يَهْدِيْ	بِهٖ
ارادو ڪيو آهي الله	ساڻ هن	مثال جي	هو (الله) گمراهہ ڪري ٿو	ان سان	گهڻن کي	۽	هو هدايت ڏئي ٿو	ان سان

ڇا مطلب آهي؟ (الله) ان مثال (ڏيڻ) سببان گهڻن کي ڀلائيندو آهي ۽ ان سببان گهڻن کي سڌو رستو

كَثِيْرًا ؕ	وَ	مَا	يُضِلُّ	بِهٖۤ	اِلَّا	الْفٰسِقِيْنَ ﴿26﴾ ۙ	الَّذِيْنَ	يَنْقُضُوْنَ	عَهْدَ اللّٰهِ
گهڻن کي	۽	نٿو	هو گمراهہ ڪري	ان سان	پر	فاسقن کي ئي.	اهي جيڪي	ڀڃن ٿا	الله جو عهد

ڏيکاريندو آهي، اُن سان اهڙن بي دينن ڪانسواءِ (ٻي ڪنهين کي) نہ ڀلائيندو آهي. (٢٦) جيڪي الله جو انجام ان جي

مِنْۢ بَعْدِ	مِيْثَاقِهٖ ۠	وَ	يَقْطَعُوْنَ	مَآ	اَمَرَ اللّٰهُ	بِهٖۤ	اَنْ	يُّوْصَلَ
بعد	ان کي پختو ڪرڻ جي	۽	هو ڇنن ٿا	ان کي (جو)	الله حڪم ڏنو آهي	ان لاءِ	هي تہ	(ان کي) ڳنڍيو وڃي

پڪي ڪرڻ کانپوءِ ڀڃندا آهن، ۽ الله جن ڪمن جي ڳنڍڻ جو حڪم ڪيو آهي تن کي ڇنندا آهن

وَ	يُفْسِدُوْنَ	فِي الْاَرْضِ ؕ	اُولٰٓئِكَ هُمُ	الْخٰسِرُوْنَ ﴿27﴾	كَيْفَ	تَكْفُرُوْنَ	بِاللّٰهِ
۽	هو فساد ڪن ٿا	زمين ۾	اهي ئي آهن	نقصان ڪڻڻ وارا.	ڪيئن	توهان ڪفر ڪريو ٿا	ساڻ الله جي

۽ مُلڪ ۾ فساد وجهندا آهن، اُهي ئي ڇيئي وارا آهن(٢٧) اوهين هن هوندي بہ الله کي ڪهڙي طرح نہ ٿا مڃيو؟

وَ	كُنْتُمْ	اَمْوَاتًا	فَاَحْيَاكُمْ ۚ	ثُمَّ	يُمِيْتُكُمْ	ثُمَّ
حالانڪہ	هئا توهان	مئل	تہ هن توهانکي جيئرو ڪيو	وري	(اهوئي) توهانکي موت ڏيندو	وري

جو بي ساها هُيؤ پوءِ اوهان کي جيئرو ڪيائين، وري اوهان کي ماريندو، وري اوهان کي

يُحْيِيْكُمْ	ثُمَّ	اِلَيْهِ	تُرْجَعُوْنَ ﴿28﴾	هُوَ	الَّذِيْ	خَلَقَ	لَكُمْ
(اهوئي) توهان کي جيئرو ڪندو	وري	انهيءَ ڏانهن ئي	توهان موٽايا ويندؤ.	اهوئي آهي (الله)	جنهن	خلقيو	توهان لاءِ

جياريندو ۽ وري ڏانهس موٽايا ويندؤ. (٢٨) اُهو (الله) آهي جنهن توهان (جي فائدي) لاءِ جيڪي مڙئي

مَّا	فِي الْاَرْضِ	جَمِيْعًا ۚ	ثُمَّ	اسْتَوٰٓى	اِلَى السَّمَآءِ	فَسَوّٰىهُنَّ	سَبْعَ
جيڪي بہ	زمين ۾ آهي	سڀ جو سڀ	پوءِ	هن ڌيان ڏنو	آسمان ڏانهن	پوءِ انهن کي ٺيڪ جوڙيائين	ست

(شيون) زمين ۾ آهن سي پيدا ڪيون، وري آسمان ڏانهن متوجہ ٿيو پوءِ اُنهن کي ست آسمان ڪري برابر

سَمٰوٰتٍ ؕ	وَ	هُوَ	بِكُلِّ شَيْءٍ	عَلِيْمٌ ﴿29﴾	وَ	اِذْ	قَالَ	رَبُّكَ	لِلْمَلٰٓئِكَةِ
آسمان	۽	هو	هر شيءِ کي	خوب ڄاڻندڙ آهي	۽	(ياد ڪريو) جڏهن	چيو	توهان جي ربَّ	ملائڪن کي (تہ)

بيهاريائين، ۽ اُهو (الله) سڀڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي(٢٩) ۽ (اي پيغمبر) جڏهن تنهنجي پالڻهار ملائڪن

اِنِّيْ	جَاعِلٌ	فِي الْاَرْضِ	خَلِيْفَةً ؕ	قَالُوْٓا	اَتَجْعَلُ	فِيْهَا	مَنْ
پڪ مان	بڻائڻ وارو آهيان	زمين ۾	هڪ خليفو.	هنن چيو	ڇا تون ٺاهين ٿو	هن (زمين) ۾	ان کي جيڪو

کي چيو تہ آءٌ زمين ۾ هڪ نائب مُقرر ڪرڻ وارو آهيان. (تڏهن) چيائون تہ ڇا منجهس اهڙي کي ٿو پيدا ڪرين

يُّفْسِدُ	فِيْهَا	وَ	يَسْفِكُ	الدِّمَآءَ ۚ	وَ	نَحْنُ	نُسَبِّحُ	بِحَمْدِكَ	وَ
فساد ڪندو	ان ۾	۽	وهائيندو	خون	۽	اسان	تسبيح ڪريون ٿا	تنهنجي ساراهہ سان	۽

جو منجهس فساد ڪندو ۽ (ناحق) رت هاريندو. ۽ اسين تنهنجي ساراهہ سان (تنهنجي) پاڪائي واکاڻيون ٿا ۽

نُقَدِّسُ	لَكَ ؕ	قَالَ	اِنِّيْٓ	اَعْلَمُ	مَا	لَا	تَعْلَمُوْنَ ﴿30﴾	وَ
اسان پاڪائي بيان ڪريون ٿا	تنهنجي	(الله) چيو	بيشڪ مان	ڄاڻان ٿو	جيڪي	نٿا	توهان ڄاڻو.	۽

توکي پاڪ ڪري مڃيون ٿا. فرمايائين تہ جيڪي آءٌ ڄاڻندو آهيان سو توهان نٿا ڄاڻو. (٣٠) ۽ (الله)

عَلَّمَ	اٰدَمَ	الْاَسْمَآءَ	كُلَّهَا	ثُمَّ	عَرَضَهُمْ	عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ ۙ	فَقَالَ	اَنْۢبِـُٔوْنِيْ
هن سيکاريا	آدم کي	نالا	سڀئي	پوءِ	هن رکيو انهن کي	ملائڪن تي	پوءِ چيائين	مونکي ٻڌايو

آدم کي سڀني شين جا نالا سيکاريا وري اُهي شيون ملائڪن جي آڏو ڪيائين پوءِ فرمايائين تہ

بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ	اِنْ	كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ ﴿31﴾	قَالُوْا	سُبْحٰنَكَ	لَا	عِلْمَ
هنن جا نالا	جيڪڏهن	آهيو توهان	سچا.	هنن (ملائڪن) چيو	تون پاڪ آهين	ڪونهي	علم

جيڪڏهن سچا آهيو تہ هنن جا نالا ڏسيو. (٣١) چيائون تہ تون پاڪ آهين جيڪي اسان کي ڄاڻايو اٿيئي تنهن

لَنَآ	اِلَّا	مَا	عَلَّمْتَنَا ؕ	اِنَّكَ اَنْتَ	الْعَلِيْمُ	الْحَكِيْمُ ﴿32﴾	قَالَ
اسانکي	مگر	اهوئي جيڪو	تون اسان کي سيکاريو	بيشڪ تون ئي آهين	خوب ڄاڻندڙ	خوب حڪمت وارو.	(الله) چيو

کانسواءِ اسان کي (ٻي) ڪا خبر نہ آهي. بيشڪ تون ئي ڄاڻندڙ حڪمت وارو آهين. (٣٢) (الله) چيو تہ

يٰٓاٰدَمُ	اَنْۢبِئْهُمْ	بِاَسْمَآئِهِمْ ۚ	فَلَمَّآ	اَنْۢبَاَهُمْ	بِاَسْمَآئِهِمْ ۙ	قَالَ	اَلَمْ
اي آدم!	تون هنن کي ٻڌاءِ	انهن جا نالا	پوءِ جڏهن	ٻڌايا هن کين	انهن جا نالا	(تہ الله) چيو	ڇا نہ

اي آدم انهن جا نالا کين ڏس، پوءِ جڏهن کين انهن جا نالا ڏسيائين (تڏهن الله) چيو تہ

اَقُلْ	لَّكُمْ	اِنِّيْٓ	اَعْلَمُ	غَيْبَ	السَّمٰوٰتِ	وَ	الْاَرْضِ	وَ	اَعْلَمُ	مَا
مون چيو هو	توهانکي	(تہ) بيشڪ مان	ڄاڻان ٿو	غيب	آسمانن	۽	زمين جو	۽	مان ڄاڻان ٿو	جيڪي

اوهان کي نہ چيو هوم ڇا تہ آءٌ آسمانن ۽ زمين جو ڳجهہ ڄاڻندو آهيان ۽ جيڪي پڌرو ڪيو ٿا

تُبۡدُوۡنَ	وَ	مَا	كُنۡتُمۡ	تَكۡتُمُوۡنَ ﴿33﴾	وَ	اِذۡ	قُلۡنَا	لِلۡمَلٰٓئِكَةِ	اسۡجُدُوۡا
توهان ظاهر ڪريو ٿا	۽	جيڪي	توهان	لڪايو ٿا.	۽	جڏهن	اسان چيو	ملائڪن کي	توهان سجدو ڪريو

۽ جيڪي لڪايو ٿا سو بہ ڄاڻندو آهيان.(٣٣) ۽ جڏهن ملائڪن کي چيوسون تہ آدم کي سجدو ڪريو

لِاٰدَمَ	فَسَجَدُوۡٓا	اِلَّآ	اِبۡلِيۡسَ ؕ	اَبٰى	وَاسۡتَكۡبَرَ ۫	وَ	كَانَ
آدم کي	تہ هنن سجدو ڪيو	سواءِ	ابليس جي	هن انڪار ڪيو	۽ تڪبر ڪيائين	۽	هيو هو

تڏهن شيطان ڌاران (ٻين) سجدو ڪيو، هن انڪار ڪيو ۽ هٺ ڪيائين ۽

مِنَ الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿34﴾	وَ	قُلۡنَا	يٰٓاٰدَمُ	اسۡكُنۡ	اَنۡتَ	وَ	زَوۡجُكَ	الۡجَنَّةَ	وَ	كُلَا
ڪافرن مان.	۽	اسان چيو	اي آدم!	رهو	تون	۽	تنهنجي زال	جنت ۾	۽	توهان ٻئي کائو

ڪافرن مان ٿيو. (٣٤) ۽ چيوسون تہ اي آدم تون ۽ تنهنجي زال بهشت ۾ ٽڪو ۽ جتان

مِنۡهَا	رَغَدًا	حَيۡثُ	شِئۡتُمَا ۖ	وَ	لَا	تَقۡرَبَا	هٰذِهِ	الشَّجَرَةَ	فَتَكُوۡنَا
انهيءَ مان	مزي سان	جتان	ٻئي گهرو	۽	نہ	ويجها وڃجو ٻئي	هن	وڻ جي	نہ تہ ٻئي ٿي پوندؤ

وڻيوَ تتان مزي سان کائو، ۽ هن وڻ کي ويجها نہ وڃجو نہ تہ ظالمن (جي شمار) مان

مِنَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿35﴾	فَاَزَلَّهُمَا	الشَّيۡطٰنُ	عَنۡهَا	فَاَخۡرَجَهُمَا	مِمَّا
ظالمن مان .	پوءِ ٿيڙڙي وڌو ٻنهي کي	شيطان	انهيءَ کان	۽ ڪڍرايائين هنن کي	انهيءَ (راحت) مان جو

ٿيندؤ. (٣٥) پوءِ شيطان اُتاهون انهن کي ٿيڙڙيو پوءِ جنهن (مزي) ۾ هئا تنهن مان ڪين (ٻاهر)

كَانَا	فِيۡهِ ۖ	وَ	قُلۡنَا	اهۡبِطُوۡا	بَعۡضُكُمۡ	لِبَعۡضٍ	عَدُوٌّ ۚ	وَ	لَكُمۡ	فِى الۡاَرۡضِ
هئا هو ٻئي	ان ۾	۽	اسان چيو	لَهو (هتان)	توهان جا هڪڙا	ٻين جا	دشمن آهن	۽	توهان لاءِ	زمين ۾

ڪڍيائين، ۽ چيوسون تہ (بهشت مان) نڪري هيٺ ٿيو اوهين هڪ ٻئي جا ويري آهيو. ۽ اوهان لاءِ ڪنهن وقت تائين

مُسۡتَقَرٌّ	وَّ	مَتَاعٌ	اِلٰى حِيۡنٍ ﴿36﴾	فَتَلَقّٰٓى	اٰدَمُ	مِنۡ رَّبِّهٖ	كَلِمٰتٍ
ٽڪاڻو آهي	۽	گذران آهي	هڪ وقت تائين.	پوءِ سکيا	آدم	پنهنجي رب کان	چند ڪلما

زمين ۾ رهڪ جو هنڌ ۽ (گذران جو) سامان (ٿهرايل) آهي. (٣٦) پوءِ آدم پنهنجي پالڻهار وٽان ڪي لفظ سکيا

فَتَابَ	عَلَيۡهِ ؕ	اِنَّهٗ هُوَ	التَّوَّابُ	الرَّحِيۡمُ ﴿37﴾	قُلۡنَا
پوءِ متوجهہ ٿيو (الله مهربانيءَ سان)	مٿائنس	بيشڪ اهوئي آهي	ڏاڍو توبهہ قبول ڪندڙ	نهايت رحم ڪندڙ.	اسان چيو

پوءِ (الله) سندس توبہ قبول ڪئي، بيشڪ اُهو ئي توبہ قبوليندڙ مهربان آهي. (٣٧) چيوسين تہ

اهۡبِطُوۡا	مِنۡهَا	جَمِيۡعًا ۚ	فَاِمَّا	يَاۡتِيَنَّكُمۡ	مِّنِّىۡ	هُدًى	فَمَنۡ	تَبِعَ
لَهو توهان	هتان	سڀ	پوءِ اگر	اچي توهان وٽ	منهنجي طرفان	ڪائي هدايت	تہ جنهن	پيروي ڪئي

منجهانئس سڀ لهي هيٺ وڃو، پوءِ جڏهن مون وٽان اوهان وٽ ڪا هدايت اچي تڏهن جيڪي

هُدَایَ	فَلَا	خَوۡفٌ	عَلَیۡهِمۡ	وَ	لَا	هُمۡ	یَحۡزَنُوۡنَ ﴿38﴾	وَ	الَّذِیۡنَ
منهنجي هدايت جي	تہ نہ	ڪوئي خوف هوندو	انهن تي	۽	نہ	هو	غمگين ٿيندا.	۽	اهي جن

منهنجي هدايت تي هلندا تن کي ڪو ڀؤ ڪونهي ۽ نڪي اُهي غمگين رهندا. (٣٨) ۽ جن نہ مڃيو

ع

کَفَرُوۡا	وَ	کَذَّبُوۡا	بِاٰیٰتِنَاۤ	اُولٰٓئِکَ	اَصۡحٰبُ النَّارِ	هُمۡ	فِیۡهَا	خٰلِدُوۡنَ ﴿39﴾
ڪفر ڪيو	۽	ڪوڙو ڄاتو	اسان جي آيتن کي	اِهي ماڻهو آهن	دوزخ وارا	اهي	انهيءَ ۾	هميشہ رهندا.

۽ اسانجي آيتن کي ڪُوڙو ڄاتو سي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن. (٣٩)

یٰبَنِیۡۤ اِسۡرَآءِیۡلَ	اذۡکُرُوۡا	نِعۡمَتِیَ	الَّتِیۡۤ	اَنۡعَمۡتُ	عَلَیۡکُمۡ	وَ	اَوۡفُوۡا
اي بني اسرائيلو!	ياد ڪريو توهان	منهنجي نعمت	اها جيڪا	مون انعام ڪئي	توهان تي	۽	توهان پورو ڪيو

اي يعقوب جي اولاد اُهو منهنجو ڳڻ ياد ڪريو جيڪو مون توهان تي ڪيو ۽ منهنجو انجام پاڙيو تہ آءٌ

بِعَهۡدِیۡۤ	اُوۡفِ	بِعَهۡدِکُمۡ	وَ	اِیَّایَ	فَارۡهَبُوۡنِ ﴿40﴾	وَ	اٰمِنُوۡا	بِمَاۤ
منهنجو عهد	مان پورو ڪندس	توهان سان (ڪيل) عهد	۽	مون کان ئي	توهان ڊڄو.	۽	توهان ايمان آڻيو	ان تي جيڪي

(بہ) اوهان جو انجام پاڙيان ۽ رڳو مون کان ڊپ رکو. (٤٠) ۽ (اي بني اسرائيل) جيڪو اوهان وٽ آهي

اَنۡزَلۡتُ	مُصَدِّقًا	لِّمَا	مَعَکُمۡ	وَ	لَا	تَکُوۡنُوۡۤا	اَوَّلَ
مون نازل ڪيو	(جڏهن جو اهو) تصديق ڪندڙ آهي	ان (ڪتاب) جي جيڪو	توهان وٽ آهي	۽	نہ	ٿيو توهان	پهريان

(يعني توريت) تنهن کي سچو ڪندڙ جيڪو (قرآن مُحَمَّد ﷺ تي) لاٿم تنهنکي مڃيو ۽ ان جا پهريان منڪر

کَافِرٍۭ	بِهٖ	وَ	لَا	تَشۡتَرُوۡا	بِاٰیٰتِیۡ	ثَمَنًا	قَلِیۡلًا	وَ	اِیَّایَ	فَاتَّقُوۡنِ ﴿41﴾	وَ	لَا
ڪفر ڪندڙ	انهيءَ سان	۽	نہ	سودو ڪريو	منهنجي آيتن جو	ملهہ	ٿورڙي ۾	۽	مونکان ئي	توهان ڊڄو.	۽	نہ

نہ ٿيو، ۽ منهنجي آيتن کي (دنيا جي) ٿوري ملهہ سان نہ وڪڻو، ۽ رڳو مون کا ڊڄو. (٤١) ۽ سچ

تَلۡبِسُوا	الۡحَقَّ	بِالۡبَاطِلِ	وَ	تَکۡتُمُوا	الۡحَقَّ	وَ	اَنۡتُمۡ	تَعۡلَمُوۡنَ ﴿42﴾	وَ	اَقِیۡمُوا
ڳڏايو	حق کي	باطل سان	۽	(نہ) لڪايو	حق کي	جڏهن جو	توهان	ڄاڻو ٿا.	۽	قائم ڪريو

کي ڪوڙ سان نہ ملايو ۽ نڪي اوهين ڄاڻ هوندي بہ سچ لڪايو. (٤٢) ۽ نماز پڙهو

الصَّلٰوةَ	وَ	اٰتُوا	الزَّکٰوةَ	وَ	ارۡکَعُوۡا	مَعَ	الرّٰکِعِیۡنَ ﴿43﴾	اَ
نماز	۽	ڏيو	زڪوات	۽	رڪوع ڪريو	ساڻ	رڪوع ڪندڙن جي.	ڇا

۽ زڪوٰة ڏيو ۽ رڪوع ڪندڙن سان گڏجي رڪوع ڪيو. (٤٣) ماڻهن کي چڱائيءَ

تَاۡمُرُوۡنَ	النَّاسَ	بِالۡبِرِّ	وَ	تَنۡسَوۡنَ	اَنۡفُسَکُمۡ	وَ	اَنۡتُمۡ	تَتۡلُوۡنَ	الۡکِتٰبَ ؕ
توهان حڪم ڏيو ٿا	ماڻهن کي	نيڪيءَ جو	۽	وساريو ٿا	پنهنجو پاڻ کي	حالانڪ	توهان	پڙهو ٿا	ڪتاب؟

جو حڪم ڪريو ٿا ۽ پاڻ کي وساريو ٿا؟ هن هوندي بہ جو توهين ڪتاب پڙهو ٿا،

اَفَلَا	تَعۡقِلُوۡنَ﴿44﴾	وَ	اسۡتَعِيۡنُوۡا	بِالصَّبۡرِ	وَ	الصَّلٰوةِ ؕ	وَ	اِنَّهَا	لَكَبِيۡرَةٌ	اِلَّا
ڇا پوءِ ٿا	توهان عقل رکو	۽	توهان مدد گهرو	صبر سان	۽	نماز سان	۽	بيشڪ اها	ڳوري آهي	مگر

پوءِ ڇو نہ ٿا سمجهو؟ (۴۴) ۽ صبر ۽ نماز سان مدد وٺو. ۽ اُها انهن آزي ڪندڙن ڪانسواءِ

عَلَى الۡخٰشِعِيۡنَ﴿45﴾	الَّذِيۡنَ	يَظُنُّوۡنَ	اَنَّهُمۡ	مُّلٰقُوۡا	رَبِّهِمۡ	وَ
عاجزي ڪندڙن تي (ڳوري ناهي).	اهي جيڪي	يقين رکن ٿا	(اهو) تہ بيشڪ هو	ملڻ وارا آهن	پنهنجي رب سان	۽

ٻين ڪي ضرور ڏکي (لڳندي)آهي. (۴۵) جيڪي پڪ ڀائيندا آهن تہ اُهي پنهنجي پالڻهار ڪي ملڻ وارا آهن ۽

ع ۵

اَنَّهُمۡ	اِلَيۡهِ	رٰجِعُوۡنَ﴿46﴾	يٰبَنِىۡۤ اِسۡرَآءِيۡلَ	اذۡكُرُوۡا	نِعۡمَتِىَ	الَّتِىۡۤ
بيشڪ هو	ان ڏانهن ئي	موٽڻ وارا آهن.	اي بني اسرائيلؤ!	توهان ياد ڪريو	منهنجي نعمت	اها جيڪا

اُهي ڏانهس موٽڻ وارا آهن. (۴۶) اي بني اسرائيلو اُهو منهنجو ڳڻ ياد ڪريو جيڪو مون

اَنۡعَمۡتُ	عَلَيۡكُمۡ	وَ	اَنِّىۡ	فَضَّلۡتُكُمۡ عَلَى	الۡعٰلَمِيۡنَ﴿47﴾	وَ	اتَّقُوۡا	يَوۡمًا
مون انعام ڪئي	توهان تي	۽	يقيناً مون	توهان ڪي فضيلت ڏني	جهانن تي.	۽	توهان ڊڄو	ان ڏينهن کان جو

اوهان تي ڪيو ۽ مون اوهان ڪي جهان (وارن) تي سڳورو ڪيو. (۴۷) ۽ اُنهيءَ ڏينهن کان ڊڄو جنهن ۾

لَّا	تَجۡزِىۡ	نَفۡسٌ	عَنۡ نَّفۡسٍ	شَيۡـًٔا	وَّ	لَا	يُقۡبَلُ	مِنۡهَا	شَفَاعَةٌ	وَّ	لَا	يُؤۡخَذُ
نہ	ڪم ايندي	ڪائي جند	ڪنهن جند ڪي	ٿورو بہ	۽	نہ	قبول ڪئي ويندي	ڪانئس	ڪائي سفارش	۽	نہ	ورتو ويندو

ڪو (بہ) ڪنهين ڪان ڪجھ بہ ٿاري نہ سگهندو ۽ نڪي ڪانئس ڪا پارت قبول ڪبي ۽ نڪي ڪانئس ڪو

مِنۡهَا	عَدۡلٌ	وَّ	لَا	هُمۡ	يُنۡصَرُوۡنَ﴿48﴾	وَ	اِذۡ	نَجَّيۡنٰكُمۡ	مِّنۡ اٰلِ فِرۡعَوۡنَ
ان کان	ڪوئي عيوضو	۽	نہ	اهي	مددئي ڪيا ويندا.	۽	جڏهن	اسان توهان ڪي نجات ڏني	آل فرعون کان

عِوض وٺبو نڪي ڪين مدد ڏبي. (۴۸) ۽ (هي ڳڻ بہ ياد ڪريو) تہ جڏهن اوهان ڪي فرعون

يَسُوۡمُوۡنَكُمۡ	سُوۡٓءَ	الۡعَذَابِ	يُذَبِّحُوۡنَ	اَبۡنَآءَكُمۡ	وَ	يَسۡتَحۡيُوۡنَ
اهي ڏيندا هئا توهانکي	ڏاڍو سخت	عذاب	هو ڪُهندا هئا	توهان جي پٽن کي	۽	جيئرو ڇڏيندا هئا

جي ماڻهن کان ڇڏايوسون جي اوهان کي ڏاڍو ايذاءُ چکائيندا هئا. جو اوهان جا پُٽ ڪهندا هئا ۽ اوهان جون ڌيئرون

نِسَآءَكُمۡ ؕ	وَ	فِىۡ ذٰلِكُمۡ	بَلَآءٌ	مِّنۡ رَّبِّكُمۡ	عَظِيۡمٌ﴿49﴾	وَ	اِذۡ	فَرَقۡنَا
توهان جي عورتن (ڌيئرن) کي	۽	ان ۾	آزمائش هئي	توهان جي رب جي طرفان	تمام وڏي.	۽	جڏهن	اسان چيريو

جيئريون ڇڏيندا هئا. ۽ اُن ۾ اوهان جي پالڻهار کان اوهان لاءِ وڏي پرک هُئي. (۴۹) ۽ (ياد ڪريو تہ) جڏهن اوهان لاءِ

بِكُمُ	الۡبَحۡرَ	فَاَنۡجَيۡنٰكُمۡ	وَ	اَغۡرَقۡنَآ	اٰلَ فِرۡعَوۡنَ	وَ	اَنۡتُمۡ	تَنۡظُرُوۡنَ﴿50﴾
توهان جي لاءِ	سمنڊ کي	پوءِ اسان توهان کي نجات ڏني	۽	اسان غرق ڪيو	آل فرعون کي	۽	توهان	ڏسي رهيا هئا.

سمنڊ کي چيريوسون پوءِ اوهان کي (ٻڏڻ کان) بچايوسون ۽ فرعون جي ماڻهن کي ٻوڙيوسون ۽ اوهين ڏسندا رهيؤ. (۵۰)

وَ	اِذْ	وٰعَدْنَا	مُوْسٰی	اَرْبَعِیْنَ	لَیْلَةً	ثُمَّ	اتَّخَذْتُمُ	الْعِجْلَ
۽	جڏهن	وعدو ڪيو اسان	موسىٰ سان	چاليهن	راتين جو	پوءِ	بڻايو توهان	ڳابي کي (معبود)

۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن موسىٰ کي چاليهن راتين جو انجام ڏنوسون وري ان (جي وڃڻ) کانپوءِ ڳابي کي

مِنْۢ بَعْدِهٖ	وَ	اَنْتُمْ	ظٰلِمُوْنَ ﴿51﴾	ثُمَّ	عَفَوْنَا	عَنْكُمْ	مِّنْۢ بَعْدِ
هن (موسىٰ جي طور تي وڃڻ) کانپوءِ	۽	توهان	ظالم هئا.	وري	معاف ڪري ڇڏيو اسان	توهان کي	بعد

(خدا ڪري) ورتؤ ۽ اوهين ظلم ڪندڙ هيؤ. (٥١) وري اُن کان پوءِ اوهان کان ٽارو ڪيوسون ته مان

ذٰلِكَ	لَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُوْنَ ﴿52﴾	وَ	اِذْ	اٰتَیْنَا	مُوْسَی	الْكِتٰبَ	وَ	الْفُرْقَانَ
ان جي	ته من توهان	شڪر ڪريو.	۽	جڏهن	ڏنو اسان	موسىٰ کي	ڪتاب	۽	(حق ۽ باطل ۾) فرق ڪرڻ واري شيءِ

اوهين شڪرانو ڪريو. (٥٢) ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن موسىٰ کي ڪتاب ۽ (سچ ۽ ڪوڙ جي وچ ۾) سنڌو وجهندڙ ڏنوسين

لَعَلَّكُمْ	تَهْتَدُوْنَ ﴿53﴾	وَ	اِذْ	قَالَ	مُوْسٰی	لِقَوْمِهٖ	یٰقَوْمِ	اِنَّكُمْ	ظَلَمْتُمْ
ته مَن توهان	هدايت پرايو.	۽	جڏهن	چيو	موسىٰ	پنهنجي قوم کي	اي منهنجي قوم!	بيشڪ توهان	ظلم ڪيو

ته مان اوهين هدايت وارا ٿيو. (٥٣) ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن موسىٰ پنهنجي قوم کي چيو ته اي منهنجي قوم اوهان

اَنْفُسَكُمْ	بِاتِّخَاذِكُمُ	الْعِجْلَ	فَتُوْبُوْۤا	اِلٰی	بَارِئِكُمْ ط
پنهنجو پاڻ تي	سببان بڻائڻ توهان جي	ڳابي کي (معبود)	تنهنڪري توبه ڪريو	ڏانهن	توهان جي پيدا ڪندڙ جي

ڳابي کي خُدا ڪري وٺڻ سببان پاڻ تي ظلم ڪيو آهي تنهنڪري پنهنجي پالڻهار ڏانهن موٽو

فَاقْتُلُوْۤا	اَنْفُسَكُمْ ط	ذٰلِكُمْ	خَیْرٌ	لَّكُمْ	عِنْدَ	بَارِئِكُمْ ط
۽ قتل ڪريو توهان	پنهنجو پاڻ کي	اهو	ڀلو آهي	توهان لاءِ	وٽ	توهان جي پيدا ڪندڙ جي

۽ پاڻ کي ڪُهو، اهو اوهان لاءِ توهان جي پيدا ڪندڙ وٽ چڱو آهي، پوءِ

فَتَابَ	عَلَیْكُمْ ط	اِنَّهٗ	هُوَ	التَّوَّابُ	الرَّحِیْمُ ﴿54﴾	وَ	اِذْ	قُلْتُمْ
ائين (الله) ڏيان ڏنو آهي	توهان تي	بيشڪ هو	اهوئي آهي	وڏو توبه قبول ڪندڙ	نهايت رحم وارو.	۽	جڏهن	توهان چيو

اوهان تي ٻاجهه ڪيائين، بيشڪ اُهو ئي معافي ڏيندڙ مهربان آهي. (٥٤) ۽ (ياد ڪريو ته) جڏهن اوهان چيو

یٰمُوْسٰی	لَنْ	نُّؤْمِنَ	لَكَ	حَتّٰی	نَرَی	اللّٰهَ	جَهْرَةً
اي موسىٰ!	هرگز نه	اسان ايمان آڻينداسون	توتي	جيستائين جو	اسان ڏسون	الله کي	ڪليل (سامهون)

ته اي موسىٰ جيستائين الله چٽو (نه) ڏسنداسون تيستائين توکي ڪڏهن به نه مڃينداسون پوءِ

فَاَخَذَتْكُمُ	الصّٰعِقَةُ	وَ	اَنْتُمْ	تَنْظُرُوْنَ ﴿55﴾	ثُمَّ	بَعَثْنٰكُمْ	مِّنْۢ بَعْدِ
پوءِ توهان کي ورتو	ڪڙڪات (جي عذاب)	جڏهن جو	توهان	ڏسي رهيا هئا.	وري	جيئرو ڪيو اسان توهانکي	بعد

اوهان تي وچ اچي ڪڙڪي ۽ اوهين ڏسندا رهيؤ. (٥٥) وري اوهان جي مرڻ کان پوءِ اوهان کي جيئرو

مَوۡتِكُمۡ	لَعَلَّكُمۡ	تَشۡكُرُوۡنَ (56)	وَ	ظَلَّلۡنَا	عَلَيۡكُمُ	الۡغَمَامَ	وَ	اَنۡزَلۡنَا
توهان جي موت جي	تہ من توهان	شڪر ڪريو.	۽	اسان ڇانوَ ڪئي	توهان تي	ڪڪرن جي	۽	اسان نازل ڪيو

ڪيوسون تہ مانَ اوهين شڪرانو ڪريو. (٥٦) ۽ اوهان تي ڪڪر جي ڇانوَ ڪئي سون ۽ اوهان تي

عَلَيۡكُمُ	الۡمَنَّ	وَ	السَّلۡوٰى ؕ	كُلُوۡا	مِنۡ طَيِّبٰتِ	مَا	رَزَقۡنٰكُمۡ ؕ	وَ	مَا
توهان تي	مَنّ	۽	سلويٰ	توهان کائو	(انهن) پاڪ شين مان	جيڪي	اسان توهان کي ڏنيون	۽	نہ

مَنّ ۽ سلويٰ لاٿاسون، تہ جيڪي اوهان کي سٺين شين مان رزق ڏنوسين سو کائو. ۽ اسان

ظَلَمُوۡنَا	وَلٰكِنۡ	كَانُوۡۤا	اَنۡفُسَهُمۡ	يَظۡلِمُوۡنَ (57)	وَ	اِذۡ	قُلۡنَا	ادۡخُلُوۡا	هٰذِهِ
ظلم ڪيو هنن اسان تي	پر	هئا اهي	پنهنجو پاڻ تي	ظلم ڪندا.	۽	جڏهن	اسان چيو	توهان داخل ٿيو	هن

تي (ڪي) ظلم نہ ڪيائون پر پاڻ تي ظلم ڪندا هئا. (٥٧) ۽ جڏهن چيوسون تہ هِن

الۡقَرۡيَةَ	فَكُلُوۡا	مِنۡهَا	حَيۡثُ	شِئۡتُمۡ	رَغَدًا	وَّ	ادۡخُلُوا	الۡبَابَ	سُجَّدًا	وَّ
وسنديءَ ۾	پوءِ توهان کائو	ان مان	جتان بہ	توهان گهرو	مزي سان	۽	توهان داخل ٿجو	دروازي مان	سجدو ڪندي	۽

ڳوٺ ۾ گهڙو پوءِ منجهانئس جتان وڻيوَ تتان مزي سان کائو ۽ دروازي کان سجدو ڪندڙ ٿي لنگهو ۽

قُوۡلُوۡا	حِطَّةٌ	نَّغۡفِرۡ	لَكُمۡ	خَطٰيٰكُمۡ ؕ	وَ
چئو	اسان کي بخشي ڇڏ	(تہ) اسان معاف ڪري ڇڏينداسين	توهان کي	توهان جون خطائون.	۽

چئو تہ اسان جا ڏوهہ بخش تہ اوهان جون مدايون اوهان کي بخشيون، ۽

سَنَزِيۡدُ	الۡمُحۡسِنِيۡنَ (58)	فَبَدَّلَ	الَّذِيۡنَ	ظَلَمُوۡا	قَوۡلًا	غَيۡرَ
سگهوئي اسان جهجهو ڏينداسين	احسان ڪندڙن کي.	پوءِ بدلايو	انهن ماڻهن	جن ظلم ڪيو،	ڳالهہ کي	برخلاف

چڱائي ڪندڙن کي سگهو وڌائينداسون. (٥٨) پوءِ ظالمن جيڪي کين چيو ويو تنهن ڳالهہ کي

الَّذِىۡ	قِيۡلَ	لَهُمۡ	فَاَنۡزَلۡنَا	عَلَى	الَّذِيۡنَ	ظَلَمُوۡا	رِجۡزًا	مِّنَ السَّمَآءِ
ان جي جيڪا	چئي وئي هئي	انهن کي	تڏهن اسان نازل ڪيو	مٿان	انهن جي جن	ظلم ڪيو	عذاب	آسمانن مان

مٽائي ٻيو چيو پوءِ اُنهن ظالمن تي سندن بڇڙي هجڻ سببان آسمان کان عذاب

بِمَا	كَانُوۡا	يَفۡسُقُوۡنَ (59) ع	وَ	اِذِ	اسۡتَسۡقٰى	مُوۡسٰى	لِقَوۡمِهٖ	فَقُلۡنَا	اضۡرِبۡ
انهيءَ ڪري جو	هئا اهي	نافرماني ڪندڙ.	۽	جڏهن	پاڻي گهريو	موسيٰ	پنهنجي قوم لاءِ	تہ اسان چيو	تون ڌڪ هڻ

لاٿوسون. (٥٩) ۽ (ياد ڪر تہ) جڏهن موسيٰ پنهنجي قوم لاءِ پاڻي گهريو تڏهن چيوسون تہ پنهنجي

ع ٦ ٣

بِّعَصَاكَ	الۡحَجَرَ ؕ	فَانۡفَجَرَتۡ	مِنۡهُ	اثۡنَتَا عَشۡرَةَ	عَيۡنًا ؕ	قَدۡ	عَلِمَ	كُلُّ اُنَاسٍ
پنهنجي لٺ سان	پٿر تي	پوءِ وهي نڪتا	ان (پٿر) مان	ٻارنهن	چشما.	تحقيق	سڃاتو	سڀني ماڻهن

لٺ پهڻ کي هڻ، پوءِ منجهانئس ٻارهن واهيون ڦاٽي نڪتيون، سڀڪنهن ماڻهو بيشڪ پنهنجو

مَّشْرَبَهُمْ ۭ	كُلُوْا	وَ	اشْرَبُوْا	مِنْ رِّزْقِ اللّٰهِ	وَ	لَا	تَعْثَوْا	فِي الْاَرْضِ	مُفْسِدِيْنَ ۝60	وَ
پنهنجو پنهنجو گهاٽ.	کائو	۽	پيئو	الله جي رزق مان	۽	نہ	توهان ڦرو	زمين ۾	فساد ڪندي.	۽

تڙ سُڃاتو، (چيوسون تہ) الله جي رزق مان کائو پيو ۽ زمين ۾ فسادي ٿي بگيڙ نہ وجھو.(٦٠) ۽

اِذْ قُلْتُمْ	يٰمُوْسٰى	لَنْ	نَّصْبِرَ	عَلٰى طَعَامٍ وَّاحِدٍ	فَادْعُ
جڏهن توهان چيو	اي موسىٰ	هر گز نہ!	اسان صبر ڪنداسين	هڪ کاڌي تي	تنهن ڪري تون دعا گهر

جڏهن چيوَ تہ اي موسىٰ هڪ طعام تي ڪڏهن بہ صبر نہ ڪنداسون تنهنڪري پنهنجي

لَنَا	رَبَّكَ	يُخْرِجْ	لَنَا	مِمَّا	تُنْۢبِتُ	الْاَرْضُ
اسان لاءِ	پنهنجي رب کان	(تہ) هو ڪڍي	اسان لاءِ	اهي (شيون) جيڪي	اپائيندي آهي	زمين

پالڻهار کان اسان لاءِ (دُعا) گهر تہ زمين جيڪو پنهنجو ساڳ ۽ پنهنجا بادرنگ ۽ پنهنجي

مِنْۢ بَقْلِهَا	وَ	قِثَّآىِٕهَا	وَ	فُوْمِهَا	وَ	عَدَسِهَا	وَ	بَصَلِهَا ۭ	قَالَ
(يعني) پنهنجي ترڪاري	۽	ڪَڪڙي	۽	ڪڻڪ	۽	مهري دال	۽	بصر.	(موسىٰ) چيو

ڪڻڪ ۽ پنهنجي مُهري ۽ پنهنجا بصر جمائيندي آهي سي اسان لاءِ پيدا ڪري،

اَتَسْتَبْدِلُوْنَ	الَّذِيْ	هُوَ	اَدْنٰى	بِالَّذِيْ	هُوَ	خَيْرٌ ۭ	اِهْبِطُوْا	مِصْرًا
چا توهان بدلي ۾ گهرو ٿا	اها شيءِ	جيڪا	ادنىٰ آهي	ان شيءِ کان	جيڪا	بهتر آهي.	توهان لهو	ڪنهن شهر ۾

چيائين تہ جيڪي چڱيون آهن سي سادين سان چو ٿا مٽايو؟ (جي نٿا رهو تہ)

فَاِنَّ	لَكُمْ	مَّا	سَاَلْتُمْ ۭ	وَ	ضُرِبَتْ	عَلَيْهِمُ	الذِّلَّةُ	وَ	الْمَسْكَنَةُ ۤ
تہ بيشڪ	توهان جي لاءِ	اهو ئي آهي جنهن جي	توهان گهر ڪئي	۽	مڙهي وئي	انهن تي	ذلت	۽	بدحالي

ڪنهن شهر ۾ لهي وڃو ۽ پوءِ جيڪي گهرو ٿا سو سڀ اوهان لاءِ (اُتي موجود) آهي،

وَ	بَآءُوْ	بِغَضَبٍ	مِّنَ اللّٰهِ ۭ	ذٰلِكَ	بِاَنَّهُمْ	كَانُوْا	يَكْفُرُوْنَ	بِاٰيٰتِ اللّٰهِ
۽	هو موٽيا	غضب سان	الله جي طرف کان	اهو	(هن ڪري ٿيو) تہ بيشڪ هو	هئا	ڪفر ڪندا	الله جي آيتن سان

خواري ۽ محتاجي مٿن هنئي وئي ۽ الله جي ڏمر هيٺ وريا، هِيءَ هن ڪري آهي جو اُنهن الله جي حڪمن کي نہ ٿي

وَ	يَقْتُلُوْنَ	النَّبِيّٖنَ	بِغَيْرِ	الْحَقِّ ۭ	ذٰلِكَ	بِمَا	عَصَوْا	وَّ	كَانُوْا	يَعْتَدُوْنَ ۝61 ع
۽	هُو قتل ڪندا هئا	نبين کي	بغير	حق جي	اهو	انهيءَ ڪري جو	انهن نافرماني ڪئي	۽	هئا اهي	حد کان لنگهندڙ.

ميجيو ۽ پيغمبرن کي ناحق ٿي ڪُنائون، اهو ڪم بي فرمانيءَ سببان ٿي ڪيائون ۽ حد کان لنگهندڙ هوا.(٦١)

اِنَّ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَ	الَّذِيْنَ	هَادُوْا	وَ	النَّصٰرٰى	وَ	الصّٰبِــِٕيْنَ	مَنْ
بيشڪ	اهي جن	ايمان آندو	۽	اهي جيڪي	يهودي ٿيا	۽	نصارا	۽	صابئي (بي دين)	(انهن مان) جنهن (بہ)

مؤمنن ۽ يهودين ۽ نصارن ۽ صابيين منجهان جن الله ۽ قيامت جي ڏينهن

اٰمَنَ	بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْاٰخِرِ	وَ	عَمِلَ	صَالِحًا	فَلَهُمْ	اَجْرُهُمْ	عِنْدَ	رَبِّهِمْ ۚ
ايمان آندو	الله ساڻ	۽	ڏينهن	آخرت (تي)	۽	عمل ڪيائين	نيڪ	تہ انهن لاءِ آهي	اجر سندن	وٽ	سندن رب جي.

ڪي ميڃيو ۽ چڱا ڪم ڪيا تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اجر آهي،

وَ	لَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ يَحْزَنُوْنَ (62)	وَ	اِذْ	اَخَذْنَا	مِيْثَاقَكُمْ	وَ
۽	نہ	ڪوئي خوف هوندو	انهن تي	۽	نہ	اهي غمگين ٿي ٿيندا.	۽	جڏهن	اسان ورتو	توهان کان پڪو انجام	۽

۽ کين نکي ڀؤ آهيءِ نکي اُهي غمگين رهندا. (٦٢) ۽ جڏهن اوهان کان انجام ورتوسين ۽

رَفَعْنَا	فَوْقَكُمُ	الطُّوْرَ ؕ	خُذُوْا	مَآ	اٰتَيْنٰكُمْ	بِقُوَّةٍ	وَّ
اسان بلند ڪيو	توهان تي	طور (جبل) کي	(۽ چيو) پڪڙيو توهان	ان کي جيڪو	اسان توهان کي ڏنو	طاقت سان	۽

اوهان جي مٿان (جبل) طور کي کڙو ڪيوسون، (تڏهن چيوسون تہ) جيڪو (توريت) اوهانکي ڏنوسون سو گهو وٺو ۽

اذْكُرُوْا	مَا	فِيْهِ	لَعَلَّكُمْ	تَتَّقُوْنَ (63)	ثُمَّ	تَوَلَّيْتُمْ مِّنْۢ	بَعْدِ	ذٰلِكَ ۚ
توهان ياد رکو	جيڪي بہ	هن ۾ (لکيل) آهي	شايد توهان	متقي ٿي پئو.	پوءِ	توهان ڦري ويؤ	بعد	ان جي

جيڪي منجهس آهي سو ياد ڪريو مانَ اوهين ڊڄو. (٦٣) وري اُن کانپوءِ اوهين ڦريؤ،

فَلَوْلَا	فَضْلُ اللّٰهِ	عَلَيْكُمْ	وَ	رَحْمَتُهٗ	لَكُنْتُمْ	مِّنَ الْخٰسِرِيْنَ (64)	وَ
تنهنڪري اگر نہ هجي ها	الله جو فضل	توهان تي	۽	سندس رحمت	(تہ) توهان ضرور ٿيو ها	نقصان پائڻ وارن مان.	۽

پوءِ جڏهن اوهان تي الله جو فضل ۽ سندس ٻاجھ نہ ٿئي ها تہ اوهين ضرور ڇيئي وارن مان ٿيو ها. (٦٤) ۽

لَقَدْ	عَلِمْتُمُ	الَّذِيْنَ	اعْتَدَوْا	مِنْكُمْ	فِي السَّبْتِ	فَقُلْنَا	لَهُمْ
البت تحقيق	توهان ڄاڻي ورتو	انهن کي جن	زيادتي ڪئي	توهان مان	ڇنڇر (جي ڏينهن) ۾	تہ اسان چيو	انهن کي

انهن کي بيشڪ ڄاتو اٿو جي اوهان مان ڇنڇر بابت حد کان لنگهيا پوءِ کين چيوسين

كُوْنُوْا	قِرَدَةً	خٰسِئِيْنَ (65) ۚ	فَجَعَلْنٰهَا	نَكَالًا	لِّمَا
توهان ٿي پئو	ڀولا	ذليل.	اهڙيءَ طرح اسان هن (واقعي) کي بڻايو	سيکت	انهن لاءِ جيڪي

تہ خوار ڀولڙا ٿيو. (٦٥) پوءِ اُن (قصّہ) کي اُن ڳوٺ جي آس پاس وارن ۽ اُنهن

بَيْنَ يَدَيْهَا	وَ	مَا	خَلْفَهَا	وَ	مَوْعِظَةً	لِّلْمُتَّقِيْنَ (66)	وَ	اِذْ	قَالَ	مُوْسٰى
ان جي سامهون (موجود) هئا	۽	جيڪي	ان کان پوءِ (اچڻ وارا) هئا	۽	نصيحت	متقين لاءِ.	۽	جڏهن	چيو	موسيٰ

جي پوين لاءِ عبرت ۽ خُدا ترسن لاءِ نصيحت ڪئي سون. (٦٦) ۽ جڏهن موسيٰ پنهنجي قوم کي چيو تہ

لِقَوْمِهٖٓ	اِنَّ	اللّٰهَ	يَاْمُرُكُمْ	اَنْ	تَذْبَحُوْا	بَقَرَةً ؕ	قَالُوْٓا
پنهنجي قوم کي	بيشڪ	الله	توهان کي حڪم ڏئي ٿو	هي تہ	توهان ذبح ڪريو	هڪ ڳئون	هنن چيو

الله اوهان کي ڳئون ڪُهڻ جو حڪم ڪري ٿو، (تڏهن) چيائون تہ تون اسان سان

اَتَتَّخِذُنَا	هُزُوًا ؕ	قَالَ	اَعُوْذُ بِاللّٰهِ	اَنْ	اَكُوْنَ
ڇا تون بڻائين ٿو اسان کي	يوڳ چرچو؟	چيو (موسیٰ)	مان الله جي پناھ ۾ اچان ٿو	(ان کان) تہ	مان ٿيان

ڇٽر ڪرڻ لڳين ٿو ڇا؟ (موسیٰ) چيو تہ آءٌ الله کان جاهلن مان هجڻ جي

مِنَ الْجٰهِلِيْنَ ۝67	قَالُوا	ادْعُ	لَنَا	رَبَّكَ	يُبَيِّنْ	لَّنَا	مَا
جاهلن مان.	هنن چيو	تون دعا گهر	اسان جي لاءِ	پنهنجي رب کان	(تہ) هو بيان ڪري	اسان لاءِ (تہ)	ڪهڙي آهي

پناھ گهران ٿو. (٦٧) چيائون تہ اسان لاءِ پنهنجي پالڻهار کان دُعا گهر تہ اسان لاءِ چٽائي ڪري

هِيَ ؕ	قَالَ	اِنَّهٗ	يَقُوْلُ	اِنَّهَا	بَقَرَةٌ	لَّا	فَارِضٌ	وَّ	لَا	بِكْرٌ ؕ
اها (ڳئون)	(موسیٰ) چيو	بيشڪ هو (الله)	فرمائي ٿو	بيشڪ اها	هڪ ڳئون آهي	نہ	ڪُراڙي	۽	نہ	ننڍڙي (ڳابي)!

تہ اُها (ڳئون) ڪهڙي (قسم جي) آهي، (موسیٰ) چيو تہ الله چوي ٿو تہ اُها ڳئون نڪي پوڙهي ۽ نڪي جوان آهي،

عَوَانٌۢ	بَيْنَ	ذٰلِكَ ؕ	فَافْعَلُوْا	مَا	تُؤْمَرُوْنَ ۝68	قَالُوا	ادْعُ
وچولي عمر جي	وچ تي	ان جي.	تنهن ڪري ڪريو	اهو جو	توهان کي حڪم ڏنو وڃي ٿو.	هنن چيو	تون دعا گهر

اِنهي وچ ۾ وچٿري آهي، پوءِ جيڪي اوهان کي حڪم ڏنو ويو سو ڪريو. (٦٨) چيائون تہ پنهنجي پالڻهار

لَنَا	رَبَّكَ	يُبَيِّنْ	لَّنَا	مَا	لَوْنُهَا ؕ	قَالَ	اِنَّهٗ
اسان لاءِ	پنهنجي رب کان	(تہ) هو بيان ڪري	اسان لاءِ (تہ)	ڪهڙو آهي	ان جو رنگ؟	(موسیٰ) چيو	بيشڪ هو (الله)

کان اسان لاءِ دُعا گهرتہ اسان لاءِ چٽائي ڪري تہ ان جو رنگ ڪهڙو آهي، (موسیٰ) چيو تہ الله چوي ٿو تہ

يَقُوْلُ	اِنَّهَا	بَقَرَةٌ	صَفْرَآءُ	فَاقِعٌ	لَّوْنُهَا	تَسُرُّ	النّٰظِرِيْنَ ۝69
فرمائي ٿو	بيشڪ اها	هڪ ڳئون آهي	هيڊي رنگ جي	ڏاڍو ڳوڙهو آهي	ان جو رنگ	خوش ڪري ٿي	ڏسڻ وارن کي.

اُها ڳئون هيڊي ڪکڙي آهي سندس رنگ ڳوڙهو هيڊو آهي ڏسندڙن کي سُرهائي ڏيندي آهي. (٦٩)

قَالُوا	ادْعُ	لَنَا	رَبَّكَ	يُبَيِّنْ	لَّنَا	مَا	هِيَ ۙ
هنن چيو	تون دعا گهر	اسان لاءِ	پنهنجي رب کان	(تہ) هو بيان ڪري	اسان لاءِ	ڪهڙي قسم جي آهي	اها (ڳئون؟)

چيائون تہ پنهنجي پالڻهار کان اسان لاءِ دُعا گهر تہ اسان لاءِ چٽائي ڪري تہ اُها (ڳئون) ڪهڙي (پارين) آهي

اِنَّ	الْبَقَرَ	تَشٰبَهَ	عَلَيْنَا ؕ	وَ	اِنَّآ	اِنْ	شَآءَ اللّٰهُ	لَمُهْتَدُوْنَ ۝70
بيشڪ	(اها) ڳئون	منجهيل ٿي وئي آهي	اسان تي	۽	پڪ اسان	جيڪڏهن	الله گهريو	(تہ) ضرور واٽ لهنداسين.

ڇوتہ ڳئون اسان وٽ (پاڻ جهڙين ۾) گڏيل آهي، ۽ جيڪڏهن الله گهريو تہ اسين ضرور لهنداسين. (٧٠)

قَالَ	اِنَّهٗ	يَقُوْلُ	اِنَّهَا	بَقَرَةٌ	لَّا	ذَلُوْلٌ	تُثِيْرُ	الْاَرْضَ
(موسیٰ) چيو	بيشڪ هو (الله)	فرمائي ٿو (تہ)	بيشڪ اها	هڪ ڳئون آهي	ناهي	وهندڙ	(جو هَرَ سان) کيڙي ٿي	زمين کي

(موسیٰ) چيو تہ الله چوي ٿو تہ اُها اهڙي ڳئون آهي (جو) نڪي وهو آهي جو هر کيڙي

وَ	لَا	تَسۡقِی	الۡحَرۡثَ ۚ	مُسَلَّمَةٌ	لَّا	شِیَةَ	فِیۡهَا ؕ	قَالُوا	الۡـٰٔنَ	جِئۡتَ
۽	نه	سيراب ڪري ٿي	کيتيءَ کي	بي عيب آهي	نه آهي	ڪو داغ دوغ	ان ۾.	هنن چيو	هاڻي	تو آندو آهي

۽ نڪي پوک پياري، اڻ وڍ آهي منجهس ڪو دبڪ ڪونهي، چيائون ته هاڻي تو پورو پار آندو،

ع ۸

بِالۡحَقِّ ؕ	فَذَبَحُوۡهَا	وَ	مَا	كَادُوۡا	يَفۡعَلُوۡنَ ﴿71﴾	وَ	اِذۡ	قَتَلۡتُمۡ	نَفۡسًا
حق کي	پوءِ هنن ان کي ذبح ڪيو	۽	نه	اهي ويجها هئا	جو (ذبح) ڪن ها.	۽	جڏهن	توهان قتل ڪيو	هڪ ماڻهوءَ کي

پوءِ اُن کي ڪُهائون ۽ (انهي ڪم) ڪرڻ تي نه هوا. (٧١) ۽ جڏهن هڪ شخص کي ڪُهَوَ

فَادّٰرَءۡتُمۡ	فِیۡهَا ؕ	وَ	اللّٰهُ	مُخۡرِجٌ	مَّا	كُنۡتُمۡ	تَكۡتُمُوۡنَ ﴿72﴾	فَقُلۡنَا
پوءِ توهان جهيڙو ڪيو	ان بابت.	۽	الله	ظاهر ڪندڙ آهي	اهو جيڪي	ٿي توهان	لڪايو.	پوءِ اسان چيو

تڏهن ان (جي مارينڊڙ) بابت تڪرار ڪيوَ، ۽ جيڪي لڪائيندا آهيو سو الله پڌرو ڪندڙ آهي. (٧٢) پوءِ چيوسين ته

اضۡرِبُوۡهُ	بِبَعۡضِهَا ؕ	كَذٰلِكَ	يُحۡیِ	اللّٰهُ	الۡمَوۡتٰی ۙ	وَ
توهان هن (مُردي) کي هڻو	هڪ ٽڪر هن (ڳئونءَ) جو	اهڙيءَ طرح	جيئرو ڪندو	الله	مُردن کي	۽

سندس (گوشت جو) ڪُجهه ڀاڱو اُن (مئل) کي هڻو، اهڙي طرح الله مئلن کي جيارينڊو آهي ۽

يُرِيۡكُمۡ	اٰيٰتِهٖ	لَعَلَّكُمۡ	تَعۡقِلُوۡنَ ﴿73﴾	ثُمَّ	قَسَتۡ
هو ڏيکاري ٿو توهان کي	پنهنجيون (قدرت جون) نشانيون	ته جيئن توهان	سمجهو.	وري	سخت ٿي ويون

اوهان کي پنهنجيون نشانيون ڏيکاريندو آهي ته مانَ اوهين سمجهو. (٧٣) وري ان کانپوءِ

قُلُوۡبُكُمۡ	مِّنۡۢ بَعۡدِ	ذٰلِكَ	فَهِیَ	كَالۡحِجَارَةِ	اَوۡ	اَشَدُّ
توهان جون دليون	بعد	ان جي	تنهن ڪري آهن اهي	پٿرن وانگر	يا	(انهن کان به) وڌيڪ

اوهان جون دليون ڏاڍيون ٿيون پوءِ پهڻ وانگر بلڪ ڏاڍيون سخت آهن،

قَسۡوَةً ؕ	وَ	اِنَّ	مِنَ	الۡحِجَارَةِ	لَمَا	يَتَفَجَّرُ	مِنۡهُ	الۡاَنۡهٰرُ ؕ	وَ	اِنَّ	مِنۡهَا
سخت	۽	تحقيق	ڪي	پٿر	البت اهڙا آهن	ڦاٽن ٿيون	انهن مان	واهيون.	۽	بيشڪ	ڪي انهن مان

۽ پهڻن مان ڪي اهڙا (به) آهن جو منجهائن واهيون ڦاٽي نڪرنديون آهن، ۽ منجهائن ڪو

لَمَا	يَشَّقَّقُ	فَيَخۡرُجُ	مِنۡهُ	الۡمَآءُ ؕ	وَ	اِنَّ	مِنۡهَا	لَمَا
البت اهڙا آهن جو	ڦاٽن ٿا	ته نڪري ٿو	انهن مان	پاڻي	۽	تحقيق	ڪي انهن مان	البت اهڙا آهن جيڪي

ڦاٽندو آهي پوءِ منجهانئس پاڻي نڪرندو آهي، ۽ منجهائس ڪو الله جي ڀؤ کان ڪرندو

يَهۡبِطُ	مِنۡ خَشۡيَةِ اللّٰهِ ؕ	وَ	مَا	اللّٰهُ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	تَعۡمَلُوۡنَ ﴿74﴾	اَ	فَتَطۡمَعُوۡنَ
ڪري پون ٿا	الله جي ڊپ کان	۽	ناهي	الله	غافل	ان کان جيڪي	توهان ڪريو ٿا.	ڇا	پوءِ توهان اميد رکو ٿا

آهي، ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله بيخبر نه آهي. (٧٤) (اي مسلمانؤ! اوهين يهودين ۾) پاڻ لاءِ فرمانبردار

اَنۡ	يُّؤۡمِنُوۡا	لَكُمۡ	وَقَدۡ	كَانَ	فَرِيۡقٌ	مِّنۡهُمۡ	يَسۡمَعُوۡنَ	كَلٰمَ اللّٰهِ	ثُمَّ
اها تہ	هو ايمان آڻيندا	توهان جي لاءِ	حالانڪ	بيشڪ هئو	هڪ ٽولو	انهن مان	اهي ٻڌندا هئا	الله جو ڪلام	وري

هجڻ جو هِن هوندي بہ اجان آسرو رکو ٿا ڇا؟ جو بيشڪ منجهائن هڪ ٽولي اِهڙي آهي جو الله جو ڪلام ٻڌندا آهن وري

يُحَرِّفُوۡنَهٗ	مِنۡۢ بَعۡدِ	مَا عَقَلُوۡهُ	وَ	هُمۡ	يَعۡلَمُوۡنَ ﴿75﴾	وَ	اِذَا	لَقُوا	الَّذِيۡنَ
ڦير ڦار ڪندا هئا ان ۾	بعد	ان (ڪلام) کي سمجهڻ جي	۽	هو	ڄاڻندا هئا.	۽	جڏهن	هو هلن ٿا	انهن سان جن

ان جي سمجهڻ کان پوءِ اُهي ڄاڻ هوندي ان کي مٽائيندا آهن. (٧٥) ۽ جڏهن مؤمنن کي ملندا آهن

اٰمَنُوۡا	قَالُوۡۤا	اٰمَنَّا ۚ	وَ	اِذَا	خَلَا	بَعۡضُهُمۡ	اِلٰى	بَعۡضٍ	قَالُوۡۤا
ايمان آندو	(تہ) چون ٿا	اسان (بہ) ايمان آندو آهي	۽	جڏهن	ڌار ٿئي ٿو	ڪو انهن مان	ڏانهن	ڪنهن جي	(تہ) هو چون ٿا

تڏهن چوندا آهن تہ مڃيوسين، ۽ جڏهن هڪ ٻئي کي هيڪلو ملندا آهن (تڏهن پاڻ ۾) چوندا آهن تہ

اَتُحَدِّثُوۡنَهُمۡ	بِمَا	فَتَحَ	اللّٰهُ	عَلَيۡكُمۡ	لِيُحَآجُّوۡكُمۡ	بِهٖ
ڇا توهان بيان ڪريو ٿا انهن سان	جيڪي	کوليو آهي	الله	توهان تي	تہ جيئن حجت وٺن توهان جي خلاف	ان سان

جيڪي الله اوهان تي کوليو آهي تنهن جي ڳالهہ ساڻن ڇو ڪندا آهيو تہ اِن سببان اوهان جي پالڻهار وٽ اوهان تي

عِنۡدَ رَبِّكُمۡ ؕ	اَفَلَا	تَعۡقِلُوۡنَ ﴿76﴾	اَوَ	لَا	يَعۡلَمُوۡنَ	اَنَّ	اللّٰهَ	يَعۡلَمُ	مَا
توهان جي رب وٽ	ڇو پوءِ نٿا	توهان سمجهو.	ڇا	نٿا	اهي ڄاڻن	(تہ) بيشڪ	الله	ڄاڻي ٿو	جيڪي

حجت وٺندا رهن، اوهين ڇونہ سمجهندا آهيو؟(٧٦) نہ ڄاڻندا آهن ڇا تہ جيڪي لڪائيندا آهن ۽ جيڪي پڌرو

النّصف

يُسِرُّوۡنَ	وَ	مَا	يُعۡلِنُوۡنَ ﴿77﴾	وَ	مِنۡهُمۡ	اُمِّيُّوۡنَ	لَا	يَعۡلَمُوۡنَ	الۡكِتٰبَ	اِلَّاۤ
هو لڪائين ٿا	۽	جيڪي	ظاهر ڪن ٿا.	۽	ڪي انهن مان	اڻ پڙهيل آهن	نٿا	اهي ڄاڻن	ڪتاب کي	سواءِ

ڪندا آهن سو الله ڄاڻندو آهي. (٧٧) ۽ منجهائن ڪي اڻ پڙهيا آهن جي ڪوڙن خيالن کانسواءِ ڪتاب کي

اَمَانِيَّ	وَ	اِنۡ	هُمۡ	اِلَّا	يَظُنُّوۡنَ ﴿78﴾	فَوَيۡلٌ	لِّلَّذِيۡنَ	يَكۡتُبُوۡنَ
خواهشن جي	۽	نہ آهن	اهي	مگر	گمان ڪندا.	تنهنڪري هلاڪت آهي	انهن ماڻهن لاءِ جيڪي	لکن ٿا

نہ ڄاڻندا آهن ۽ اُهي رڳو اٽڪل هلندا آهن. (٧٨) پوءِ اُنهن لاءِ خرابي آهي جيڪي پنهنجو هٿرادو

الۡكِتٰبَ	بِاَيۡدِيۡهِمۡ ۗ	ثُمَّ	يَقُوۡلُوۡنَ	هٰذَا	مِنۡ عِنۡدِ اللّٰهِ	لِيَشۡتَرُوۡا	بِهٖ	ثَمَنًا
ڪتاب	پنهنجي هٿن سان	وري	اهي چون ٿا	هي	الله جي طرفان آهي	تہ جيئن وٺن	ان جي بدلي	ملهہ

ڪتاب لکندا آهن، موٽي (ماڻهن کي) چوندا آهن تہ هيءُ الله وٽان (آيو) آهي هِن لاءِ تہ ان سان (دنيا جو)

قَلِيۡلًا ؕ	فَوَيۡلٌ	لَّهُمۡ	مِّمَّا	كَتَبَتۡ	اَيۡدِيۡهِمۡ	وَ	وَيۡلٌ	لَّهُمۡ
ٿورڙو	پوءِ هلاڪت آهي	انهن لاءِ	ان ڪري جو	لکيو	سندن هٿن	۽	هلاڪت آهي	انهن لاءِ

ٿورو ملهہ وٺن، پوءِ جيڪي سندن هٿن لکيو تنهن سببان انهن لاءِ خرابي آهي ۽ جيڪي ڪمائيندا آهن تنهن سببان

مِّمَّا	يَكْسِبُوْنَ ﴿79﴾	وَ	قَالُوْا	لَنْ	تَمَسَّنَا	النَّارُ	اِلَّآ	اَيَّامًا	مَّعْدُوْدَةً ؕ
ان سبب جيڪي	هو ڪمائين ٿا.	۽	هنن چيو	هرگز نہ	ڇهندي اسان کي	باهہ	پر	چند ڏينهن	ڳڻيل.

(پڻ) انهن لاءِ خرابي آهي. (۷۹) ۽ چون ٿا تہ باهہ ڳڻيل ڏينهن کان سواءِ اسان کي ڪڏهن نہ ڇهندي.

قُلْ	اَ	تَّخَذْتُمْ	عِنْدَ اللّٰهِ	عَهْدًا	فَلَنْ	يُّخْلِفَ	اللّٰهُ	عَهْدَهٗٓ	اَمْ
چئُ	ڇا	توهان ورتو آهي	الله کان	ڪو عهد؟	پوءِ هرگز نہ	خلاف ڪندو	الله	پنهنجي عهد جي	يا

اي (پيغمبر ڪين) چئو تہ الله وٽان اهڙو انجام ورتو اٿوَ ڇا؟ تہ الله پنهنجي انجام کي ڪڏهن نہ ڦيريندو يا الله تي

تَقُوْلُوْنَ	عَلَى اللّٰهِ	مَا	لَا	تَعْلَمُوْنَ ﴿80﴾	بَلٰى	مَنْ	كَسَبَ	سَيِّئَةً	وَّ	اَحَاطَتْ	بِهٖ
توهان چئو ٿا	الله تي	جيڪو	نٿا	توهان ڄاڻو.	ڇو نہ	جنهن	ڪمائي	ڪا برائي	۽	ورائي ورتو	ان کي

اڻ ڄاتو (ڪوڙ) ڳالهائيندا آهيو. (۸۰) هائو جن مدائي ڪمائي ۽ سندن بڇڙائي ڪين

خَطِيْٓـئَتُهٗ	فَاُولٰٓئِكَ	اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ ﴿81﴾	وَ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَ
سندس برائيءَ	تہ اهي آهن	دوزخ وارا،	اهي	ان ۾	هميشہ رهندا.	۽	اهي جن	ايمان آندو	۽

ويڙهي وئي سي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن. (۸۱) ۽ جن ايمان آندو ۽

ع ۹

عَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ	اُولٰٓئِكَ	اَصْحٰبُ الْجَنَّةِ ۚ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ ﴿82﴾ ۧ	وَ	اِذْ	اَخَذْنَا
انهن عمل ڪيا	صالح	اهي ئي آهن	جنت وارا	اهي	ان ۾	هميشہ رهندا.	۽	جڏهن	اسان ورتو

چڱا ڪم ڪيا سي بهشتي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن. (۸۲) ۽ جڏهن بني اسرائيلن

مِيْثَاقَ	بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	لَا	تَعْبُدُوْنَ	اِلَّا	اللّٰهَ	وَ	بِالْوَالِدَيْنِ	اِحْسَانًا	وَّ
پڪو عهد	بني اسرائيل کان (تہ)	نہ	توهان عبادت ڪجو	مگر	الله جي	۽	ماءُ پيءُ سان	سُهڻو سلوڪ ڪجو	۽

کان انجام ورتوسين تہ الله کانسواءِ ٻئي ڪنهن جي عبادت نہ ڪريو، ۽ ماءُ پيءُ ۽ مِٽن ۽

ذِي الْقُرْبٰى	وَ	الْيَتٰمٰى	وَ	الْمَسٰكِيْنِ	وَ	قُوْلُوْا	لِلنَّاسِ	حُسْنًا	وَّ	اَقِيْمُوا
مائٽن	۽	يتيمن	۽	مسڪينن سان	۽	توهان چئجو	ماڻهن کي	سهڻي (ڳالهہ)	۽	توهان قائم ڪجو

ڇورن (ٻارن) ۽ مسڪينن سان چڱائي ڪريو ۽ ماڻهن سان مِٺو ڳالهايو ۽ نماز پڙهو

الصَّلٰوةَ	وَ	اٰتُوا	الزَّكٰوةَ ؕ	ثُمَّ	تَوَلَّيْتُمْ	اِلَّا	قَلِيْلًا	مِّنْكُمْ	وَ	اَنْتُمْ
نماز	۽	توهان ڏجو	زڪوات	وري	توهان ڦري ويؤ	مگر	ٿورڙا	توهان مان،	جڏهن تہ	توهان

۽ زڪوٰة ڏيو، وري اوهان منجهان ٿورن کانسواءِ (سڀ) ڦِري ويؤ ۽ اوهين

مُّعْرِضُوْنَ ﴿83﴾	وَ	اِذْ	اَخَذْنَا	مِيْثَاقَكُمْ	لَا	تَسْفِكُوْنَ	دِمَآءَكُمْ	وَ	لَا
آهيو ئي منهن موڙيندڙ.	۽	جڏهن	اسان ورتو	پڪو عهد توهان کان	نہ	وهائيندؤ توهان	پنهنجو خون (پاڻ ۾)	۽	نہ

منهن موڙيندا هيؤ. (۸۳) ۽ جڏهن اوهان کان انجام ورتوسون تہ پنهنجا خون نہ ڪندؤ ۽ نڪي

تُخۡرِجُوۡنَ	اَنۡفُسَكُمۡ	مِّنۡ دِيَارِكُمۡ	ثُمَّ	اَقۡرَرۡتُمۡ	وَ	اَنۡتُمۡ	تَشۡهَدُوۡنَ ﴿84﴾
توهان ڪڍندؤ	پنهنجو پاڻ کي	پنهنجي گهرن مان	وري	توهان اقرار ڪيو	جڏهن تہ	توهان	شاهد آهيو.

پنهنجي قوم کي پنهنجن ديسن مان لڏائيندؤ پوءِ باسيوَ ۽ (ان جا) اوهين گواهہ آهيو. (٨٤)

ثُمَّ	اَنۡتُمۡ	هٰۤؤُلَآءِ	تَقۡتُلُوۡنَ	اَنۡفُسَكُمۡ	وَ	تُخۡرِجُوۡنَ
وري	توهان ئي	اهي آهيو (جو ان کان پوءِ بہ)	قتل ڪريو ٿا	پنهنجو پاڻ (پنهنجن) کي	۽	توهان ڪڍي ڇڏيو ٿا

(تنهن کان) پوءِ اوهين اهڙا ٿيا آهيو جو پنهنجي قوم کي ڪُهو ٿا ۽ پنهنجي قوم مان هڪ ٽوليءَ تي

فَرِيۡقًا	مِّنۡكُمۡ	مِّنۡ دِيَارِهِمۡ	تَظٰهَرُوۡنَ عَلَيۡهِمۡ	بِالۡاِثۡمِ	وَ
هڪ ڌر کي	پاڻ مان	سندن گهرن مان	توهان مدد ڪريو ٿا هڪ ٻئي جي انهن جي خلاف	ساڻ گناهہ	۽

ايذاء ۽ ڏاڍ ڪرڻ لاءِ (پاڻ ۾) هڪ ٻئي کي مدد ڏئي ڪين سندن ديس مان لڏايو ٿا، ۽

الۡعُدۡوَانِ	وَ	اِنۡ	يَّاۡتُوۡكُمۡ	اُسٰرٰى	تُفٰدُوۡهُمۡ	وَهُوَ	مُحَرَّمٌ
ظلم جي	۽	اگر	هو توهان وٽ اچن ٿا	قيدي ٿي	(تہ) توهان ڪين فديو ڏئي ڇڏايو ٿا	حالانڪ	حرام ڪيو ويو هو

جيڪڏهن (ڪي) ٻانديءَ ٿي اوهان وٽ ايندا آهن تہ ڇَٽي ڀري ڪين ڇڏائيندا آهيو هن هوندي جو اُهو سندن لوڏڻ اوهان

عَلَيۡكُمۡ	اِخۡرَاجُهُمۡ	اَفَتُؤۡمِنُوۡنَ	بِبَعۡضِ الۡكِتٰبِ	وَ	تَكۡفُرُوۡنَ	بِبَعۡضٍ
توهان تي	انهن جو ڪڍڻ	ڇا پوءِ توهان ايمان آڻيو ٿا	ڪتاب جي هڪ حصي تي	۽	ڪفر ڪريو ٿا	ٻئي حصي جو

تي حرام ٿيل آهي، پوءِ ڇاڪون ڪي (حڪم) ڪتاب (توريت) جا مڃيندا آهيو ۽ ڪي نہ مڃيندا آهيو؟

فَمَا	جَزَآءُ	مَنۡ	يَّفۡعَلُ	ذٰلِكَ	مِنۡكُمۡ	اِلَّا	خِزۡىٌ	فِى الۡحَيٰوةِ الدُّنۡيَا	وَ
پوءِ نہ آهي	سزا	(ان لاءِ) جيڪو	ڪري ڪم	اهو	توهان مان	مگر	خواري	دنيا جي زندگيءَ ۾.	۽

پوءِ اوهان مان جيڪو اهڙو ڪم ڪري تنهن جي سزا دنيا جي حياتيءَ ۾ خواريءَ کانسواءِ ڪانہ آهي، ۽

يَوۡمَ الۡقِيٰمَةِ	يُرَدُّوۡنَ	اِلٰٓى	اَشَدِّ	الۡعَذَابِ	وَ	مَا	اللّٰهُ	بِغَافِلٍ	عَمَّا
قيامت جي ڏينهن	اهي موٽايا ويندا	ڏانهن	شديد	عذاب جي.	۽	نہ آهي	الله	بي خبر	ان کان جيڪي

قيامت جي ڏينهن سخت عذاب ڏانهن ورايا ويندا، ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله

تَعۡمَلُوۡنَ ﴿85﴾	اُولٰٓئِكَ	الَّذِيۡنَ	اشۡتَرَوُا	الۡحَيٰوةَ الدُّنۡيَا	بِالۡاٰخِرَةِ	فَلَا	يُخَفَّفُ
توهان عمل ڪريو ٿا.	هي اهي آهن	جن	خريد ڪئي	دنيا جي حياتي	آخرت جي بدلي ۾	پوءِ نہ	هلڪو ڪيو ويندو

بي خبر نہ آهي. (٨٥) اِهي اُهي آهن جن آخرت جي بدران دنيا جي حياتي ورتي، پوءِ ڪائڻ عذاب

عَنۡهُمُ	الۡعَذَابُ	وَ	لَا	هُمۡ يُنۡصَرُوۡنَ ﴿86﴾	وَ	لَقَدۡ	اٰتَيۡنَا	مُوۡسَى
انهن تان	عذاب	۽	نہ	اهي مددئي ڪيا ويندا.	۽	البت تحقيق	اسان ڏنو	موسيٰ کي

هلڪو نہ ڪيو ويندو ۽ نڪي ڪين مدد ڏبي. (٨٦) ۽ بيشڪ مُوسيٰ کي ڪتاب (توريت)

الْكِتٰبَ	وَ	قَفَّيْنَا	مِنْۢ بَعْدِهٖ	بِالرُّسُلِ	وَ	اٰتَيْنَا	عِيْسَى ابْنَ مَرْيَمَ
ڪتاب	۽	هڪ ٻئي پٺيان موڪليا اسان	ان کان پوءِ	ڪيئي رسول	۽	اسان ڏنا	عيسيٰ پٽ مريم کي

ڏنوسون ۽ اُن کان پوءِ (پيا) پيغمبر هڪ ٻئي پٺيان موڪلياسون، ۽ عيسيٰ پٽ مريم کي

الْبَيِّنٰتِ	وَ	اَيَّدْنٰهُ	بِرُوْحِ الْقُدُسِ	اَفَكُلَّمَا	جَآءَكُمْ	رَسُوْلٌۢ
پڌرا دليل (معجزا)	۽	اسان ڪيس طاقت ڏني	روح القدس (جبرائيل) سان	ڇا پوءِ جڏهن بہ	آيو توهان وٽ	ڪوئي رسول

پڌرا مُعجزا ڏناسون ۽ ڪين پاڪ روح سان مدد ڏني سون، پوءِ جڏهن بہ ڪنهن پيغمبر اوهان وٽ

بِمَا	لَا	تَهْوٰٓى	اَنْفُسُكُمُ	اسْتَكْبَرْتُمْ	فَفَرِيْقًا	كَذَّبْتُمْ
ساڻ ان جي جنهن کي	نہ	پسند ڪندا هئا	توهان جا نفسَ	(تہ) توهان تڪبّر ڪيو	پوءِ هڪ فريق کي	توهان ڪوڙو ڄاتو

اُهي حُڪم آندا ٿي جن کي اوهان جي دلين نٿي گهريو تڏهن اوهان (ان جي مڃڻ کان) وڏائي ڪئي، پوءِ (پيغمبرن جي)

وَ	فَرِيْقًا	تَقْتُلُوْنَ (87)	وَ	قَالُوْا	قُلُوْبُنَا	غُلْفٌ	بَلْ	لَّعَنَهُمُ
۽	هڪ فريق کي	توهان قتل ڪندا رهيا.	۽	انهن چيو	اسان جون دليون	غلافن ۾ آهن.	(نہ) بلڪ	لعنت ڪئي آهي انهن تي

هڪ ٽولي کي ڪُوڙو ڄاتوَ، ۽ ٻئي کي ڪُٺوَ. (٨٧) ۽ چون ٿا تہ اسان جون دليون ڍڪيل آهن، (نہ) بلڪ الله سندن

اللّٰهُ	بِكُفْرِهِمْ	فَقَلِيْلًا مَّا	يُؤْمِنُوْنَ (88)	وَ	لَمَّا	جَآءَهُمْ	كِتٰبٌ
الله	انهن جي ڪفر جي ڪري	تنهن ڪري ٿورا ماڻهوئي	ايمان آڻين ٿا.	۽	جڏهن	آيو انهن وٽ	ڪتاب (قرآن)

ڪفر سببان مٿن لعنت ڪئي آهي پوءِ ٿورا ايمان آڻيندا. (٨٨) ۽ جڏهن الله وٽان ڪتاب (قرآن)

مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ	مُصَدِّقٌ	لِّمَا	مَعَهُمْ	وَ	كَانُوْا	مِنْ قَبْلُ
الله جي طرفان	(جيڪو) تصديق ڪندڙ آهي	ان (تورات) جي	جيڪو هنن وٽ آهي	۽	هئا اهي	هن کان اڳ

انهي (توريت) جو سچو ڪندڙ آين جيڪو وٽن آهي ۽ (هن کان) اڳ ڪافرن تي سوڀ جون

يَسْتَفْتِحُوْنَ	عَلَى	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	فَلَمَّا	جَآءَهُمْ	مَّا	عَرَفُوْا
فتح گهرندڙ	خلاف	انهن جي جن	ڪفر ڪيو.	پوءِ جڏهن	آيو هنن وٽ اهو (حق)	جنهن کي	هنن سڃاڻي ورتو

(دعائون) گهرندا هئا، پوءِ جڏهن وٽن آيو جنهن کي سڃاتائون تڏهن ان جو انڪار ڪيائون،

كَفَرُوْا	بِهٖ	فَلَعْنَةُ اللّٰهِ	عَلَى الْكٰفِرِيْنَ (89)	بِئْسَمَا	اشْتَرَوْا	بِهٖٓ
(تہ) انهن ڪفر ڪيو	ان سان	پوءِ الله جي لعنت آهي	ڪافرن تي.	بڇڙي آهي اها شيءِ (جو)	خريديو انهن	ان جي بدلي

پوءِ ڪافرن تي الله جي لعنت آهي. (٨٩) اُهو بڇڙو (سودو) آهي جنهن ۾ پاڻ ڏئي جيڪي الله

اَنْفُسَهُمْ	اَنْ	يَّكْفُرُوْا	بِمَآ	اَنْزَلَ	اللّٰهُ	بَغْيًا	اَنْ	يُّنَزِّلَ
پنهنجي نفسن کي	هي تہ	هو ڪفر ڪن ٿا	ان سان جيڪو	نازل ڪيو	الله	حسد ڪندي	(ان ڪان) تہ	نازل ڪري

(مُحَمَّد ﷺ تي) لاٿو آهي تنهن جو نہ مڃڻ هن (ڳالهہ) جي ساڙ ڪري ڳڏائون تہ

اللّٰهُ	مِنۡ فَضۡلِهٖ	عَلٰى	مَنۡ	يَّشَآءُ	مِنۡ عِبَادِهٖ	فَبَآءُوۡ	بِغَضَبٍ	عَلٰى
الله	پنهنجو فضل	مٿان	جنهن جي	گهري	پنهنجي ٻانهن مان	تنهن ڪري اهي ڦريا	غضب سان	مٿان

الله پنهنجي ٻانهن مان جنهن تي گهرندو آهي تنهن تي پنهنجي ٻاجه سان ڪتاب لاهيندو آهي، پوءِ (الله جي) ڏمر تي

غَضَبٍ	وَ	لِلۡكٰفِرِيۡنَ	عَذَابٌ	مُّهِيۡنٌ (90)	وَ	اِذَا	قِيۡلَ	لَهُمۡ	اٰمِنُوۡا	بِمَآ	اَنۡزَلَ
غضب جي	۽	ڪافرن لاءِ	عذاب آهي	خوار ڪندڙ.	۽	جڏهن	چيو وڃي ٿو	انهن کي	ايمان آڻيو	ان تي جيڪو	نازل ڪيو

ڏمر هيٺ وريا، ۽ ڪافرن لاءِ خواري ڏيندڙ عذاب آهي. (٩٠) ۽ جڏهن کين چئبو آهي ته جيڪو (قرآن) الله لاٿو

اللّٰهُ	قَالُوۡا	نُؤۡمِنُ	بِمَآ	اُنۡزِلَ	عَلَيۡنَا	وَ	يَكۡفُرُوۡنَ	بِمَا
الله	(ته) چون ٿا	اسان ايمان آڻيون ٿا	ان تي جيڪو	نازل ڪيو ويو	اسان تي	جڏهن ته	هو انڪار ڪن ٿا	ان جو جيڪو

تنهن کي مڃيو تڏهن چون ٿا ته جيڪو (توريت) اسان تي لٿل آهي تنهن کي مڃيندا آهيون ۽ جيڪي ان ڪانسواءِ

وَرَآءَهٗ	وَ	هُوَ	الۡحَقُّ	مُصَدِّقًا	لِّمَا	مَعَهُمۡ	قُلۡ
انهيءَ ڪان سواءِ آهي	حالانڪ	اهو (قرآن)	حق آهي	تصديق ڪندڙ	ان (تورات) جي جيڪو	انهن وٽ آهي	چئي ڇڏين

آهي تنهن کي نه مڃيندا آهن، ۽ (حقيقت ڪري) اهو (قرآن) سچو آهي جيڪو (توريت) وٽن آهي تنهنجو سچو ڪندڙ (ب)

فَلِمَ	تَقۡتُلُوۡنَ	اَنۡۢبِيَآءَ اللّٰهِ	مِنۡ قَبۡلُ	اِنۡ	كُنۡتُمۡ	مُّؤۡمِنِيۡنَ (91)	وَ	لَقَدۡ
پوءِ ڇو	توهان قتل ڪندا رهيا	الله جي نبين کي	هن کان اڳ	اگر	هئا توهان	مؤمن.	۽	البت تحقيق

آهي، (اي پيغمبر) چؤ ته جيڪڏهن (توريت جا) مڃيندڙ آهيو ته الله جي پيغمبرن کي ڇو ڪُٺو. (٩١) ۽ بيشڪ

جَآءَكُمۡ	مُّوۡسٰى	بِالۡبَيِّنٰتِ	ثُمَّ	اتَّخَذۡتُمُ	الۡعِجۡلَ	مِنۡۢ بَعۡدِهٖ	وَ	اَنۡتُمۡ
آيو توهان وٽ	موسيٰ	پڌرن دليلن (معجزن) سان	پوءِ	توهان بڻايو	گابي کي (معبود)	ان کان پوءِ	۽	توهان

مُوسيٰ اوهان وٽ چٽا معجزا آندا وري ڪانئس پوءِ گابي کي (خدا ڪري) ورتوَ ۽ اوهين

ظٰلِمُوۡنَ (92)	وَ	اِذۡ	اَخَذۡنَا	مِيۡثَاقَكُمۡ	وَ	رَفَعۡنَا	فَوۡقَكُمُ
آهيو ئي ظالم.	۽	(ياد ڪريو) جڏهن	اسان ورتو	توهان کان پڪو عهد	۽	بلند ڪيو اسان	توهان تي

ظالم آهيو. (٩٢) ۽ جڏهن اوهان کان انجام ورتوسون ۽ اوهان جي مٿان طُور (جبل) ڪڙو ڪيوسون،

الطُّوۡرَ	خُذُوۡا	مَآ	اٰتَيۡنٰكُمۡ	بِقُوَّةٍ	وَّ	اسۡمَعُوۡا	قَالُوۡا	سَمِعۡنَا	وَ
طور (جبل) کي	(۽ چيو) وٺو توهان	جيڪو	اسان توهان کي ڏنو	مضبوطيءَ سان	۽	ٻڌو.	هنن چيو	اسان ٻڌو	۽

(چيوسون ته) جيڪو اوهان کي ڏنوسون (يعني توريت) سو سوگهو وٺو ۽ ٻڌو، تڏهن چيائون ته ٻڌوسون ۽

عَصَيۡنَا	وَ	اُشۡرِبُوۡا	فِىۡ قُلُوۡبِهِمُ	الۡعِجۡلَ	بِكُفۡرِهِمۡ	قُلۡ
اسان نافرماني ڪئي.	۽	اهي پيئاريا ويا	پنهنجي دلين ۾	گابي جي (محبت)	سببان پنهنجي ڪفر جي.	چئه (اي نبي[ص]!)

نه مڃيوسون، ۽ انهن جي دلين ۾ سندن ڪفر سببان گابي جي پريت وڌي وئي، (اي پيغمبر ڪين) چؤ ته اوهان جو ايمان

بِئْسَمَا	يَأْمُرُكُمْ	بِهٖٓ	اِيْمَانُكُمْ	اِنْ	كُنْتُمْ	مُّؤْمِنِيْنَ ﴿93﴾	قُلْ
بچڙي آهي اها شيءِ	(جو) حڪم ڪريٿو توهانکي	ان جو	توهان جو ايمان	اگر	آهيو توهان	مؤمن.	چئه (اي نبيﷺ!)

اوهان کي جنهن شيءِ جو حڪم ڪندو آهي سا بچڙي آهي جيڪڏهن اوهين (توريت) جا مڃيندڙ آهيو. (٩٣) (اي پيغمبر

اِنْ	كَانَتْ	لَكُمُ	الدَّارُ	الْاٰخِرَةُ	عِنْدَ اللّٰهِ	خَالِصَةً	مِّنْ دُوْنِ النَّاسِ	فَتَمَنَّوُا
اگر	آهي	توهان لاءِ (ئي)	گهر	آخرت جو	الله وٽ	خاص طور تي	سواءِ (ٻين) ماڻهن جي	تہ توهان تمنا ڪريو

ڪين) چئو تہ جيڪڏهن آخرت جو گهرُ الله وٽ ٻين ماڻهن کان سواءِ خلاصو اوهان لاءِ آهي تہ جيڪڏهن

الْمَوْتَ	اِنْ	كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ ﴿94﴾	وَ	لَنْ	يَّتَمَنَّوْهُ	اَبَدًا	بِمَا	قَدَّمَتْ
موت جي	اگر	آهيو توهان	سچا.	۽	هرگز نہ	هو تمنا ڪندا موت جي	ڪڏهن بہ	سببان ان جي جو	اڳتي موڪليو

(پنهنجي چوڻ ۾) سچا آهيو تہ موت گهرو. (٩٤) ۽ جيڪي ڪرتوت سندن هٿن اڳي موڪليا آهن تن سببان

اَيْدِيْهِمْ	وَ	اللّٰهُ	عَلِيْمٌ	بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿95﴾	وَ	لَتَجِدَنَّهُمْ	اَحْرَصَ
انهن جي هٿن	۽	الله	خوب ڄاڻندڙ آهي	ظالمن کي.	۽	البت تون ضرور لهندين انهن (يهودين) کي	گهڻو حريص

اُن (موت) کي ڪڏهن بہ نہ گهرندا. ۽ الله ظالمن کي (چڱي طرح) ڄاڻندڙ آهي. (٩٥) ۽ (اي پيغمبر) انهن (يهودين) کي

النَّاسِ	عَلٰى حَيٰوةٍ	وَ	مِنَ	الَّذِيْنَ	اَشْرَكُوْا	يَوَدُّ	اَحَدُهُمْ	لَوْ
سڀني انسانن کان	حياتيءَ تي	۽	انهن کان (بہ)	جن	شرڪ ڪيو	گهري ٿو	(هر) هڪ انهن جو	جيڪر

جيئڻ تي ماڻهن ۽ مشرڪن کان وڌيڪ حرص وارو لهندين، منجهائن هر ڪو گهرندو آهي تہ

يُعَمَّرُ	اَلْفَ	سَنَةٍ	وَ	مَا	هُوَ	بِمُزَحْزِحِهٖ	مِنَ الْعَذَابِ	اَنْ
هو عمر ڏنو وڃي	هزار	سال	حالانڪ	ناهي	اهو (ڊگهي عمر ملڻ)	ڪيس هٽائڻ وارو	عذاب کان	هي تہ

جيڪر هزار ورهيہ جياريو وڃي ها، ۽ اهو (ايڏو جيئڻ) ڪيس عذاب کان پري ڪرڻ وارو نہ آهي،

يُّعَمَّرَ	وَ	اللّٰهُ	بَصِيْرٌ	بِمَا	يَعْمَلُوْنَ ﴿96﴾	قُلْ	مَنْ
هو (ايڏي) عمر ڏنو وڃي	۽	الله	خوب ڏسندڙ آهي	ان کي جيڪي	هو عمل ڪن ٿا.	چئه (اي نبيﷺ!)	جيڪو بہ

۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن کي الله ڏسندڙ آهي. (٩٦) (اي پيغمبر ڪين) چئو تہ جيڪو

كَانَ	عَدُوًّا	لِّجِبْرِيْلَ	فَاِنَّهٗ	نَزَّلَهٗ	عَلٰى	قَلْبِكَ	بِاِذْنِ اللّٰهِ
آهي	دشمن	جبرائيل جو	تہ انهيءَ	نازل ڪيو آهي هن (قرآن) کي	مٿان	تنهنجي دل جي	الله جي حڪم سان

جبرائيل جو ويري ٿيندو (سو الله جو ويري آهي) ڇو تہ جبرائيل قرآن کي الله جي حڪم سان تنهنجي دل تي لاٿو

مُصَدِّقًا	لِّمَا	بَيْنَ يَدَيْهِ	وَ	هُدًى	وَّ	بُشْرٰى	لِلْمُؤْمِنِيْنَ ﴿97﴾	مَنْ
تصديق ڪندڙ	انهيءَ (ڪتاب) جي جيڪو	هن کان اڳ آهي	۽	هدايت	۽	بشارت آهي	مؤمنن لاءِ.	جيڪو بہ

آهي جيڪي ڪانئس اڳي آهي تنهن کي سچو ڪندڙ آهي ۽ مؤمنن لاءِ هدايت ۽ خوشخبري آهي. (٩٧) جيڪو

كَانَ	عَدُوًّا لِّلّٰهِ	وَ	مَلٰٓئِكَتِهٖ	وَ	رُسُلِهٖ	وَ	جِبْرِيْلَ	وَ	مِيْكٰلَ	فَاِنَّ	اللّٰهَ
آهي	الله جو دشمن	۽	سندس ملائڪن جو	۽	سندس رسولن جو	۽	جبرائيل	۽	ميڪائيل جو	تہ بيشڪ	الله

الله ۽ سندس ملائڪن ۽ سندس پيغمبرن ۽ جبرائيل ۽ ميڪائيل جو ويري ٻٽبو تہ بيشڪ الله

عَدُوٌّ	لِّلْكٰفِرِيْنَ ﴿98﴾	وَ	لَقَدْ	اَنْزَلْنَآ	اِلَيْكَ	اٰيٰتٍۭ	بَيِّنٰتٍ	وَ	مَا	يَكْفُرُ	بِهَآ
دشمن آهي	ڪافرن جو.	۽	البت تحقيق	نازل ڪيون اسان	توڏانهن	آيتون	پڌريون	۽	نٿا	ڪفر ڪن	انهن سان

(بہ اهڙن) ڪافرن جو ويري آهي. (٩٨) ۽ (اي پيغمبر) بي شڪ تو ڏانهن صاف آيتون موڪليون سون، ۽ بي دينن ڪانسواءِ

اِلَّا	الْفٰسِقُوْنَ ﴿99﴾	اَوَكُلَّمَا	عٰهَدُوْا	عَهْدًا	نَّبَذَهٗ	فَرِيْقٌ	مِّنْهُمْ	بَلْ
مگر	نافرماني ڪندڙ.	ڇا جڏهن بہ	عهد ڪيو انهن	ڪوئي عهد	(تہ) اڇلايو ان کي	هڪ ٽولي	انهن مان	بلڪ

ڪوبہ اُن جو منڪر نہ ٿيندو. (٩٩) جڏهن بہ ڪو انجام ٻڌائون ٿي تہ ان کي ڇو منجهائن هڪ ٽوليءَ ڦٽو ڪيو ٿي، بلڪ

اَكْثَرُهُمْ	لَا	يُؤْمِنُوْنَ ﴿100﴾	وَ	لَمَّا	جَآءَهُمْ	رَسُوْلٌ	مِّنْ عِنْدِ اللّٰهِ	مُصَدِّقٌ
اڪثر انهن مان	نٿا	ايمان آڻين.	۽	جڏهن	آيو انهن وٽ	ڪوئي رسول	الله وٽان	تصديق ڪندڙ

منجهائن گهڻا ايمان نہ آڻيندا آهن. (١٠٠) ۽ جڏهن پيغمبر (مُحمّد ﷺ) انهي (يعني توريت) جو سچو ڪندڙ

لِّمَا	مَعَهُمْ	نَبَذَ	فَرِيْقٌ	مِّنَ الَّذِيْنَ	اُوْتُوا	الْكِتٰبَ	كِتٰبَ اللّٰهِ
اُن (ڪتاب) جي جيڪو	انهن وٽ آهي	(تہ) اڇلائي ڇڏيو	هڪ ٽولي	انهن مان جيڪي	ڏنا ويا هئا	ڪتاب.	الله جو ڪتاب

جيڪو وٽن آهي الله وٽان آين (تڏهن) جن کي ڪتاب (توريت) ڏنو ويو تن مان هڪ ٽوليءَ الله جي ڪتاب کي پنهنجن

وَرَآءَ	ظُهُوْرِهِمْ	كَاَنَّهُمْ	لَا	يَعْلَمُوْنَ ﴿101﴾	وَ	اتَّبَعُوْا	مَا	تَتْلُوا	الشَّيٰطِيْنُ
پٺيان	پنهنجي پٺين جي	ڄڻڪ هو	نٿا	ڄاڻن.	۽	هنن تابعداري ڪئي	ان جي جيڪو	پڙهندا هئا	شيطانَ

پُٺين پويان اُڇليو ڄڻڪ اُهي ڄاڻندائي نہ آهن. (١٠١) ۽ اُهي (يهودي توريت جي پيروي ڇڏي) اهڙن (باطل علمن) جي پٺيان

عَلٰى مُلْكِ سُلَيْمٰنَ	وَ	مَا	كَفَرَ	سُلَيْمٰنُ	وَلٰكِنَّ	الشَّيٰطِيْنَ	كَفَرُوْا	يُعَلِّمُوْنَ
سليمان جي بادشاهيءَ ۾	۽	نہ	ڪفر ڪيو	سليمان	۽ پر	شيطانن	ڪفر ڪيو	اهي سيکاريندا هئا

لڳا جيڪي سليمان جي واري ۾ شيطان پڙهندا هوا، ۽ سليمان (جادو ڪرڻ جو) ڪفر نہ ڪيو پر شيطانن ڪفر ڪيو جو

النَّاسَ	السِّحْرَ	وَ	مَآ	اُنْزِلَ	عَلَى	الْمَلَكَيْنِ	بِبَابِلَ
ماڻهن کي	جادو.	۽ (پيروي ڪئي)	ان جي جيڪو	نازل ڪيو ويو	مٿان	ٻن ملائڪن جي	بابل (شهر) ۾

ماڻهن کي جادو سيکاريندا هوا، ۽ پڻ (جادوءَ کي اسماء الٰهيہ ساڻ ٻيجا استعمال ڪرڻ جي پٺيان پيا) جيڪي (اسماء الٰهيہ جا اسرار)

هَارُوْتَ	وَ	مَارُوْتَ	وَ	مَا	يُعَلِّمٰنِ	مِنْ اَحَدٍ	حَتّٰى	يَقُوْلَآ
هاروت	۽	ماروت	۽	نہ	سيکاريندا هئا هو ٻئي (ملائڪ)	ڪنهن کي	ايستائين جو	هو (اڳ ۾) چوندا هئا

ٻن ملائڪن هاروت ۽ ماروت تي بابل (شهر) ۾ نازل ٿيا هئا، ۽ اُهي ٻئي (انهن سڳورن علمن مان) ڪجھ بہ ايسين ڪنهن

اِنَّمَا نَحْنُ	فِتْنَةٌ	فَلَا	تَكْفُرْ	فَيَتَعَلَّمُوْنَ	مِنْهُمَا	مَا
اسان تہ صرف	آزمائش آهيون	تنهن ڪري نہ	تون ڪفر ڪر	پوءِ ماڻهو سکندا هئا	انهن ٻنهي کان	اهو (جادو)

هڪڙي کي نہ سيکاريندا هوا جيسين (هي) چوندا هئا تہ اسين رڳو پرک آهيون تنهنڪري (انکي بيجا ڪم ۾ آڻي) ڪافر نہ بڻج

يُفَرِّقُوْنَ	بِهٖ	بَيْنَ	الْمَرْءِ	وَ	زَوْجِهٖ	وَ	مَا	هُمْ	بِضَآرِّيْنَ	بِهٖ
(جو) هو جدائي وجهندا هئا	ان سان	وچ ۾	مڙس	۽	سندس زال جي	۽	نہ هئا	اهي	نقصان پهچائيندڙ	ان (جادوءَ) سان

(جو ناجائز ڪمن لاءِ اسماءِ الٰهي ڪم آڻڻ ڪفر آهي) پوءِ ڪائنئن اُهو سکندا هُئا جنهن سان مڙس ۽ سندس زال جي وچ ۾ ڦيٽو

مِنْ اَحَدٍ	اِلَّا	بِاِذْنِ	اللّٰهِ	وَ	يَتَعَلَّمُوْنَ	مَا	يَضُرُّهُمْ	وَ	لَا
ڪنهن کي بہ	مگر	ساڻ حڪم	الله جي	۽	سکندا هئا ماڻهو	اهو (علم) جيڪو	انهن کي نقصان ڏيندو هو	۽	نہ

وجهندا هُئا. ۽ اُهي اُن سان ڪنهين هڪڙي کي الله جي حڪم ڌاران ڏکوئيندڙ نہ هُئا. جيڪا ڪين ڏکوئيندي ۽

يَنْفَعُهُمْ	وَ	لَقَدْ	عَلِمُوْا	لَمَنِ	اشْتَرٰىهُ	مَا	لَهٗ
فائدو ڏيندو هو.	۽	البت تحقيق	ڄاڻي ورتو انهن	البت جنهن	خريد ڪيو ان (جادوءَ) کي	نہ هوندو	انهيءَ لاءِ

فائدو نہ ڏيندي سا سکندا هُئا، ۽ بيشڪ ڄاڻائون ٿي تہ جنهن اها ڳڌي تنهن کي

فِي الْاٰخِرَةِ	مِنْ خَلَاقٍ	وَ	لَبِئْسَ	مَا	شَرَوْا	بِهٖٓ	اَنْفُسَهُمْ	لَوْ
آخرت ۾	ڪوئي حصو.	۽	البت بڇڙي آهي	اها (شيءِ) جو	وڪيو هنن	ان جي بدلي	پنهنجي جانين کي	جيڪر تہ

آخرت ۾ ڪو نصيب نہ آهي، ۽ جنهن سان پاڻ کي وڪيائون سا ضرور بڇڙي آهي، جيڪر

كَانُوْا	يَعْلَمُوْنَ ﴿102﴾	وَ	لَوْ	اَنَّهُمْ	اٰمَنُوْا	وَ	اتَّقَوْا	لَمَثُوْبَةٌ مِّنْ
هجن ها اهي	ڄاڻندا.	۽	جيڪڏهن	بيشڪ هو	ايمان آڻين ها	۽	تقويٰ اختيار ڪن ها	(تہ) البت ثواب (ملين ها)

ڄاڻن ها (تہ پاڻ پلين ها). (١٠٢) ۽ جيڪڏهن اُهي (يهودي) ايمان آڻين ها ۽ پرهيزگار بڻجن ها تہ الله وٽان ضرور چڱو

ع ١٢

عِنْدِ اللّٰهِ	خَيْرٌ	لَوْ	كَانُوْا	يَعْلَمُوْنَ ﴿103﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	لَا	تَقُوْلُوْا	رَاعِنَا
الله وٽان	ڏاڍو ڀلو.	جيڪر تہ	هجن ها اهي	ڄاڻندا.	اي	اُهي جن	ايمان آندو آهي	نہ	چئو توهان	راعِنا

بدلو (ملين ها)، جيڪڏهن ڄاڻن ها. (١٠٣) اي ايمان وارؤ (پيغمبر کي عرض ڪرڻ مهل) راعِنا (جو لفظ) نہ چئو

وَ	قُوْلُوا	انْظُرْنَا	وَ	اسْمَعُوْا	وَ	لِلْكٰفِرِيْنَ	عَذَابٌ	اَلِيْمٌ ﴿104﴾	مَا	يَوَدُّ
بلڪ	چئو توهان	انظرنا	۽	(ڌيان سان) ٻڌو.	۽	ڪافرن لاءِ	عذاب آهي	ڏاڍو دردناڪ.	نٿا	گهرن

۽ اُنظرنا (جو لفظ) چئو ۽ (اهو حڪم دل سان) ٻڌو، ۽ ڪافرن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي. (١٠٤) نڪي ڪو

الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	مِنْ اَهْلِ الْكِتٰبِ	وَ	لَا	الْمُشْرِكِيْنَ	اَنْ	يُّنَزَّلَ	عَلَيْكُمْ	مِّنْ
اهي جن	ڪفر ڪيو	اهل ڪتاب مان	۽	نہ	مشرڪ	هي تہ	نازل ڪئي وڃي	توهان تي (اي مسلمانؤ)	ڪائي

ڪتاب وارن ڪافرن مان ۽ نڪي ڪو مشرڪن مان اوهان جي پالڻهار کان اوهان تي ڪنهن

خَيۡرٍ	مِّنۡ رَّبِّكُمۡ	وَ	اللّٰهُ	يَخۡتَصُّ	بِرَحۡمَتِهٖ	مَنۡ	يَّشَآءُ	وَ	اللّٰهُ	ذُو
ڀلائي	توهان جي رب وٽان	۽	الله	خاص ڪري ٿو	پنهنجي رحمت سان	جنهن کي	گهري ٿو	۽	الله	مالڪ آهي

چڱائيءَ جو لهڻ گهرندو آهي، ۽ الله پنهنجي ٻاجهه سان جنهن کي وڻيس تنهن کي چونڊيندو آهي، ۽ الله

الۡفَضۡلِ الۡعَظِيۡمِ (105)	مَا	نَنۡسَخۡ	مِنۡ اٰيَةٍ	اَوۡ	نُنۡسِهَا	نَاۡتِ
عظيم فضل جو.	جيڪا	اسان منسوخ ڪريون ٿا	ڪائي آيت	يا	اسان ان کي وسارائي ڇڏيون ٿا	(تہ) اسان آڻيون ٿا

وڏي فضل وارو آهي. (١٠٥) (اي پيغمبر) جي ڪا آيت منسوخ ڪندا آهيون يا (تنهنجي دل تان) اُها وسارائيندا آهيون

بِخَيۡرٍ	مِّنۡهَآ	اَوۡ	مِثۡلِهَا	اَ	لَمۡ	تَعۡلَمۡ	اَنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى	كُلِّ	شَيۡءٍ	قَدِيۡرٌ (106)	اَ	لَمۡ
بهتر	ان کان	يا	ان جهڙي ئي	ڇا	نہ	تو ڄاتو	(تہ) بيشڪ	الله	مٿان	هر	شيءِ جي	قادر آهي.	ڇا	نہ

تہ انهي کان چڱي يا جهڙيس آڻيندا آهيون. نہ ڄاڻندو آهين ڇا تہ الله سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي؟(١٠٦) (اي

تَعۡلَمۡ	اَنَّ	اللّٰهَ	لَهٗ	مُلۡكُ	السَّمٰوٰتِ	وَ	الۡاَرۡضِ	وَ	مَا	لَكُمۡ	مِّنۡ دُوۡنِ اللّٰهِ
تو ڄاتو	(تہ) بيشڪ	الله	لاءِ ئي آهي	بادشاهي	آسمانن	۽	زمين جي	۽	ناهي	توهان لاءِ	الله کان سواءِ

پيغمبر) نہ ڄاڻندو آهين ڇا تہ آسمانن ۽ زمين جي بادشاهي الله جي آهي، ۽ الله کانسواءِ اوهان جو

مِنۡ وَّلِيٍّ	وَّ	لَا	نَصِيۡرٍ (107)	اَمۡ	تُرِيۡدُوۡنَ	اَنۡ	تَسۡـَٔلُوۡا	رَسُوۡلَكُمۡ
ڪوئي حمايتي	۽	نہ	ڪوئي مددگار.	ڇا	توهان گهرو ٿا (اي مسلمانؤ)	هي تہ	توهان سوال ڪريو	پنهنجي رسول کان

نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو واهرو آهي؟(١٠٧) (اي مسلمانؤ) اوهين پنهنجي پيغمبر کان ائين سوال ڪرڻ چو ٿا گهرو

كَمَا	سُئِلَ	مُوۡسٰى	مِنۡ قَبۡلُ	وَ	مَنۡ	يَّتَبَدَّلِ	الۡكُفۡرَ	بِالۡاِيۡمَانِ	فَقَدۡ	ضَلَّ
جيئن	سوال ڪيا ويا	موسيٰ کان	هن کان اڳ	۽	جيڪو بہ	بدلائي ٿو	ڪفر کي	ايمان سان	تہ تحقيق	اهو ڀٽڪي ويو

جيئن اڳ (يهودين) موسيٰ کان پڇيو هو؟ ۽ جيڪو ايمان کي ڪفر سان مٽائيندو سو بيشڪ

سَوَآءَ السَّبِيۡلِ (108)	وَدَّ	كَثِيۡرٌ	مِّنۡ اَهۡلِ الۡكِتٰبِ	لَوۡ	يَرُدُّوۡنَكُمۡ	مِّنۡۢ بَعۡدِ
سڌي راهہ کان.	گهرن ٿا	گهڻائي	اهلِ ڪتاب مان	تہ جيڪر	ڦيرائي ڇڏين توهان کي	بعد

سِڌيءَ واٽ کان ڀُلو. (١٠٨) ڪتاب وارن مان گهڻا گهرندا آهن تہ جيڪر اوهان جي ايمان آڻڻ کان پوءِ بہ اوهان کي

اِيۡمَانِكُمۡ	كُفَّارًا	حَسَدًا	مِّنۡ عِنۡدِ اَنۡفُسِهِمۡ	مِّنۡۢ بَعۡدِ	مَا	تَبَيَّنَ	لَهُمُ
توهان جي ايمان جي	ڪافر.	حسد ڪندي	پنهنجي دلين سان	بعد	ان جي جو	پڌرو ٿي ويو	انهن لاءِ

ساڙ سببان جو سندين دلين ۾ آهي ڪين جو حق پڌرو ٿي چڪو آهي ان ڪانپوءِ بہ موٽائي ڪافر ڪن،

الۡحَقُّ	فَاعۡفُوۡا	وَ	اصۡفَحُوۡا	حَتّٰى	يَاۡتِيَ	اللّٰهُ	بِاَمۡرِهٖ	اِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى
حق	تنهنڪري توهان معاف ڪريو	۽	درگذر ڪريو	تانجو	آڻي	الله	پنهنجو حڪم	بيشڪ	الله	مٿان

پوءِ ايسين ٽري وڃو ۽ مُڙي وڃو جيسين الله پنهنجو حڪم موڪلي، ڇو تہ الله سڀ ڪنهن

الثّلثة

كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيْرٌ ﴿١٠٩﴾	وَ	اَقِيْمُوا	الصَّلٰوةَ	وَ	اٰتُوا	الزَّكٰوةَ	وَ	مَا	تُقَدِّمُوْا
هر	شيءِ جي	قادر آهي.	۽	توهان قائم ڪريو	نماز	۽	توهان ڏيو	زڪوات	۽	جيڪي	توهان اڳتي موڪليندؤ

شيءِ تي وس وارو آهي. (١٠٩) ۽ (اي مسلمانؤ) نماز پڙهو ۽ زڪوٰت ڏيو. ۽ جيڪا چڱائي پاڻ لاءِ اڳي

لِاَنْفُسِكُمْ	مِّنْ خَيْرٍ	تَجِدُوْهُ	عِنْدَ اللّٰهِ	اِنَّ	اللّٰهَ	بِمَا تَعْمَلُوْنَ	بَصِيْرٌ ﴿١١٠﴾
پنهنجي نفسن لاءِ	ڪائي ڀلائي	لهندؤ توهان ان ڪي	الله وٽ.	بيشڪ	الله	جيڪي توهان عمل ڪريو ٿا	ڏسندڙ آهي.

موڪليندؤ سا الله وٽ لهندؤ جيڪي اوهان ڪندا آهيو تنهن ڪي الله ڏسندڙ آهي. (١١٠)

وَ	قَالُوْا	لَنْ	يَّدْخُلَ	الْجَنَّةَ	اِلَّا	مَنْ	كَانَ	هُوْدًا	اَوْ	نَصٰرٰى	تِلْكَ
۽	هنن چيو	هرگز نه	داخل ٿيندا	جنت ۾	پر	(اهي) جيڪي	هوندا	يهودي	يا	عيسائي	اهي

۽ (يهودي ۽ نصاريٰ) چون ٿا ته يهودين ۽ نصارن کانسواءِ بهشت ۾ ڪوئي نه گهڙندو. اِهي سندن

اَمَانِيُّهُمْ	قُلْ	هَاتُوْا	بُرْهَانَكُمْ	اِنْ	كُنْتُمْ	صٰدِقِيْنَ ﴿١١١﴾	بَلٰى
انهن جون (باطل) خواهشون آهن	چئي ڇڏين	توهان آڻيو	پنهنجا دليل	جيڪڏهن	آهيو توهان	سچا.	ڇو نه (اها)

سڌون آهن. (اي پيغمبر ڪين) چئو ته جيڪڏهن سچا آهيو ته پنهنجو ڪو دليل آڻيو. (١١١) هائو،

مَنْ	اَسْلَمَ	وَجْهَهٗ	لِلّٰهِ	وَ	هُوَ	مُحْسِنٌ	فَلَهٗ	اَجْرُهٗ	عِنْدَ رَبِّهٖ	وَ
جنهن	جُهڪايو	پنهنجو منهن	الله لاءِ	۽	اهو	نيڪي ڪندڙ آهي	ته انهيءَ لاءِ آهي	سندس اجر	سندس رب وٽ	۽

جنهن پنهنجو مُنهن الله لاءِ نوائڙيو ۽ اُهو ڀلارو هوندو تنهن لاءِ سندس پالڻهار وٽ سندس اجر آهي، ۽

ع ١٣

لَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿١١٢﴾	وَ	قَالَتِ	الْيَهُوْدُ	لَيْسَتِ	النَّصٰرٰى
نه	ڪوئي خوف هوندو	انهن تي	۽	نه	اهي غمگين ٿي ٿيندا.	۽	چيو	يهودين	نه آهن	عيسائي

نڪي ڪين ڀؤ آهي ۽ نڪي اُهي غمگين رهندا. (١١٢) ۽ يهودي چون ٿا ته نصاريٰ ڪنهن دين تي

عَلٰى شَيْءٍ	وَ	قَالَتِ	النَّصٰرٰى	لَيْسَتِ	الْيَهُوْدُ	عَلٰى شَيْءٍ	وَّ
ڪنهن شيءِ (دين حق) تي	۽	چيو	عيسائين	نه آهن	يهودي	ڪنهن شيءِ (دين حق) تي	حالانڪ

نه آهن، ۽ نصاريٰ چون ٿا ته يهودي ڪنهن دين تي نه آهن ۽ (حقيقت ڪري) اُهي ڪتاب

هُمْ	يَتْلُوْنَ	الْكِتٰبَ	كَذٰلِكَ	قَالَ	الَّذِيْنَ	لَا	يَعْلَمُوْنَ	مِثْلَ
اهي (يهودي ۽ عيسائي)	پڙهن ٿا	ڪتاب.	اهڙيءَ طرح	چيو	انهن (به) جيڪي	نٿا	علم رکن	مثل

(توريت ۽ انجيل) پڙهندا آهن، اهڙي طرح جيڪي نه ڄاڻندا آهن سي (به) سندن چوڻ

قَوْلِهِمْ	فَاللّٰهُ	يَحْكُمُ	بَيْنَهُمْ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	فِيْمَا	كَانُوْا	فِيْهِ
انهن جي قول جي	آخرڪار الله	فيصلو ڪندو	انهن جي وچ ۾	ڏينهن	قيامت جي	ان (شيءِ) ۾ جو	هئا هو	ان ۾

جهڙو چوندا آهن. پر الله قيامت جي ڏينهن سندن وچ ۾ جنهن (ڳالهه) بابت جهڳڙو ڪندا آهن تنهن جو

يَخْتَلِفُوْنَ ﴿113﴾	وَ	مَنْ	اَظْلَمُ	مِمَّنْ	مَّنَعَ	مَسٰجِدَ اللّٰهِ	اَنْ	يُّذْكَرَ	فِيْهَا
اختلاف ڪندا.	۽	ڪير	وڌيڪ ظالم آهي	انهيءَ کان جنهن	منع ڪيو	الله جي مسجدن کان	هي تہ	ياد ڪيو وڃي	انهن ۾

نبيرو ڪندو. (١١٣) ۽ ڪير اُن کان وڌيڪ ظالم آهي جنهن الله جي مسجدين کي منجهس سندس نالي جي ياد

اسْمُهٗ	وَ	سَعٰى	فِيْ خَرَابِهَا ؕ	اُولٰٓئِكَ	مَا	كَانَ	لَهُمْ	اَنْ
انهيءَ (الله) جو نالو	۽	هن ڪوشش ڪئي	انهن کي اجاڙڻ ۾.	اهي (روڪڻ وارا)	نہ	هو (لائق)	ان جي	هي تہ

ڪرڻ کان جهليو ۽ انهن (مسجدين) جي ڦٽائڻ ۾ ڪوشش ڪيائين؟ اهڙن کي انهن (مسجدين) ۾ ڊڄندڙ ٿي گهڙڻ

يَّدْخُلُوْهَآ	اِلَّا	خَآئِفِيْنَ ؕ	لَهُمْ	فِي الدُّنْيَا	خِزْيٌ	وَّ	لَهُمْ	فِي الْاٰخِرَةِ	عَذَابٌ عَظِيْمٌ ﴿114﴾	وَ
داخل ٿين انهن ۾	مگر	ڊڄندي	انهن لاءِ	دنيا ۾	خواري آهي	۽	انهن لاءِ	آخرت ۾	وڏو عذاب آهي.	۽

ڏاران (ٻئي طرح گهڙڻ) نہ جڳائيندو آهي، انهن لاءِ دُنيا ۾ خواري آهي ۽ انهن لاءِ آخرت ۾ وڏو عذاب آهي. (١١٤) ۽

لِلّٰهِ	الْمَشْرِقُ	وَ	الْمَغْرِبُ ۗ	فَاَيْنَمَا	تُوَلُّوْا	فَثَمَّ	وَجْهُ اللّٰهِ ؕ
الله لاءِ (ئي) آهن	مشرق	۽	مغرب.	پوءِ جنهن پاسي بہ	توهان منهن ڪندؤ	تہ اوڏانهن ئي آهي	الله جو منهن

اوڀر ۽ اولهہ الله جو آهي، پوءِ جاڏي پنهنجي مهاڙ کي ڦيرايو تاڏي الله جي سامهانئي آهي،

اِنَّ	اللّٰهَ	وَاسِعٌ	عَلِيْمٌ ﴿115﴾	وَ	قَالُوا	اتَّخَذَ اللّٰهُ	وَلَدًا	سُبْحٰنَهٗ ؕ	بَلْ
بيشڪ	الله	ڏاڍو ڪشادگيءَ وارو	خوب ڄاڻندڙ آهي.	۽	هنن چيو	ورتي آهي الله	اولاد	هو (ان کان) پاڪ آهي	بلڪ

ڇو تہ الله (مهرباني ۾) ڪشادگي وارو ڄاڻندڙ آهي. (١١٥) ۽ (ڪافر) چون ٿا تہ الله پنهنجي لاءِ اولاد ورتو آهي.

لَّهٗ	مَا	فِي السَّمٰوٰتِ	وَ	الْاَرْضِ ؕ	كُلٌّ	لَّهٗ	قٰنِتُوْنَ ﴿116﴾
انهيءَ لاءِ ئي آهي	اهو جيڪي	آسمانن ۾	۽	زمين (۾) آهي.	سڀ	هن لاءِ ئي	عاجزي ڪندڙ آهن.

(نہ) اهو پاڪ آهي، بلڪ جيڪي آسمانن ۽ زمين ۾ آهي سو سندس (مِلڪ) آهي، مڙيئي سندس فرمانبردار آهن. (١١٦)

بَدِيْعُ	السَّمٰوٰتِ	وَ	الْاَرْضِ ؕ	وَ	اِذَا	قَضٰٓى	اَمْرًا	فَاِنَّمَا
هو عجب پيدا ڪندڙ آهي	آسمانن	۽	زمين جو	۽	جڏهن	هو فيصلو ڪري ٿو	ڪنهن ڪم جو	تہ فقط

آسمانن ۽ زمين جو ناهيندڙ آهي، ۽ جڏهن ڪوئي ڪم ڪندو آهي تڏهن رڳو چوندو آهي تہ

يَقُوْلُ	لَهٗ	كُنْ	فَيَكُوْنُ ﴿117﴾	وَ	قَالَ	الَّذِيْنَ	لَا يَعْلَمُوْنَ	لَوْلَا
(هي) چوي ٿو	ان کي	تہ ٿي پئہ	تہ اهو (هڪدم) ٿي پوي ٿو.	۽	چيو	انهن جيڪي	نہ علم رکندا هئا	ڇو نہ

ٿيءُ تہ ٿي پوندو آهي. (١١٧) ۽ جيڪي نہ ڄاڻندا آهن سي چوندا آهن تہ الله اسان سان

يُكَلِّمُنَا	اللّٰهُ	اَوْ	تَاْتِيْنَآ	اٰيَةٌ ؕ	كَذٰلِكَ	قَالَ	الَّذِيْنَ
ڳالهائي ٿو اسان سان	الله	يا (ڇو نہ)	اچي ٿي اسان وٽ	ڪا نشاني	ائين ئي	چيو هو	انهن ماڻهن جيڪي

ڇو نہ ڳالهائيندو آهي يا ڪا نشاني اسان وٽ ڇو نہ ايندي آهي؟ اهڙي طرح جيڪي ڪانئن اڳ هُئا

مِنْ قَبْلِهِمْ	مِّثْلَ	قَوْلِهِمْ	تَشَابَهَتْ	قُلُوْبُهُمْ	قَدْ	بَيَّنَّا
انهن کان اڳ هئا	مثل	هنن جي چوڻ جي	هڪ جهڙيون ٿي ويون	سندن دليون.	تحقيق	اسان بيان ڪيون

تن سندن چوڻ وانگر چيو، سندن دليون هڪ جهڙيون آهن. بيشڪ انهيءَ قوم لاءِ نشانيون بيان ڪيون

الْاٰيٰتِ	لِقَوْمٍ	يُّوْقِنُوْنَ (118)	اِنَّآ	اَرْسَلْنٰكَ	بِالْحَقِّ	بَشِيْرًا
نشانيون	انهيءَ قوم لاءِ	(جيڪي) يقين رکن ٿا.	بيشڪ اسان	موڪليو توکي (اي محمد ﷺ)	حق سان	خوشخبري ڏيندڙ

اٿئون جيڪي ويساهه رکندا آهن. (١١٨) (اي پيغمبر) بيشڪ اسان توکي سچ سان خوشخبري ڏيندڙ

وَّ	نَذِيْرًا	وَّ	لَا	تُسْـَٔلُ	عَنْ اَصْحٰبِ الْجَحِيْمِ (119)	وَ	لَنْ	تَرْضٰى	عَنْكَ
۽	ڊيڄاريندڙ	۽	نه	تون سوال پڇيو ويندين	دوزخ وارن بابت.	۽	هرگز نه	راضي ٿيندا	توکان

۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليو ۽ (تون) دوزخين بابت نه پڇبين. (١١٩) ۽ (اي پيغمبر) يهودي ايسين توکان

الْيَهُوْدُ	وَ	لَا	النَّصٰرٰى	حَتّٰى	تَتَّبِعَ	مِلَّتَهُمْ	قُلْ	اِنَّ	هُدَى اللّٰهِ	هُوَ
يهودي	۽	نه	عيسائي	تان جو	تون پيروي ڪرين	انهن جي ملت جي	چئي ڇڏين	بيشڪ	الله جي هدايت	ئي

ڪڏهن راضي نه ٿيندا ۽ نڪي نصاريٰ جيسين تون سندن دين جي تابعداري ڪرين. (ڪين) چؤ ته الله جي هدايت

الْهُدٰى	وَ	لَئِنِ	اتَّبَعْتَ	اَهْوَآءَهُمْ	بَعْدَ	الَّذِيْ	جَآءَكَ	مِنَ الْعِلْمِ
(حقيقي) هدايت آهي	۽	البت اگر	تو پيروي ڪئي	انهن جي خواهشن جي	بعد	ان جي جو	آيو تو وٽ	علم (ته)

اها (اسلام) جي هدايت آهي، ۽ (اي پيغمبر) تو وٽ جو علم آيو آهي تنهن کان پوءِ به جيڪڏهن (تون) سندن سَڌن

وقف منزل

مَا	لَكَ	مِنَ اللّٰهِ	مِنْ وَّلِيٍّ	وَّ	لَا	نَصِيْرٍ (120)	اَلَّذِيْنَ	اٰتَيْنٰهُمُ
نه ٿيندو	تنهنجي لاءِ	الله کان (بچائڻ وارو)	ڪوئي حمايتي	۽	نه	ڪوئي مددگار.	اهي ماڻهو (جو)	اسان ڏنو ڪين

جي تابعداري ڪندين ته تو لاءِ الله وٽان نڪو سنڀاليندڙ ۽ نڪو واهرو ٿيندو. (١٢٠) جن کي ڪتاب ڏنوسون

الْكِتٰبَ	يَتْلُوْنَهٗ	حَقَّ	تِلَاوَتِهٖ	اُولٰٓئِكَ	يُؤْمِنُوْنَ	بِهٖ	وَ	مَنْ
ڪتاب	هو پڙهن ٿا ان کي	(جيئن) حق آهي	ان جي پڙهڻ جو.	اهي ماڻهو	ايمان آڻيندا آهن	ان سان	۽	جيڪو

سي ان کي اهڙي طرح پڙهندا آهن جهڙو سندس پڙهڻ جو حق آهي، اهي ان کي مڃيندا آهن. ۽ جيڪي

يَّكْفُرْ	بِهٖ	فَاُولٰٓئِكَ	هُمُ الْخٰسِرُوْنَ (121)	يٰبَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	اذْكُرُوْا	نِعْمَتِيَ
ڪفر ڪري ٿو	ان سان	ته اهي ئي آهن	نقصان پائڻ وارا.	اي بني اسرائيلؤ!	ياد ڪريو توهان	منهنجي نعمت

اُن کي نه مڃيندا سي ئي ڇيئي وارا آهن. (١٢١) اي بني اسرائيلؤ اُهي مُنهنجا ڳڻ ياد ڪريو جيڪي

ع ١٤

الَّتِيْٓ	اَنْعَمْتُ	عَلَيْكُمْ	وَ	اَنِّيْ	فَضَّلْتُكُمْ	عَلَى	الْعٰلَمِيْنَ (122)
اها جيڪا	مون انعام ڪئي	توهان تي	۽	بيشڪ مون	توهان کي فضيلت ڏني	مٿان	سيني جهانن جي.

مون اوهان تي ڪيا ۽ مون جهان (وارن) تي اوهان کي سڳورو ڪيو.(١٢٢)

وَ	اتَّقُوْا	يَوْمًا	لَّا	تَجْزِيْ	نَفْسٌ	عَنْ نَّفْسٍ	شَيْـًٔا	وَّ	لَا	يُقْبَلُ
۽	توهان ڊڄو	ان ڏينهن کان	(جو) نہ	ڪم ايندو	ڪوئي نفس	ڪنهن نفس جي	ڪجهہ بہ	۽	نہ	قبول ڪيو ويندو

۽ انهيءَ ڏينهن کا ڊڄو جنهن ۾ ڪو جيءُ ڪنهن جيءَ کان ڪجهہ بہ نہ ٽاري سگهندو ۽ نڪي ڪانئس ڪو بدلو قبول

مِنْهَا	عَدْلٌ	وَّ	لَا	تَنْفَعُهَا	شَفَاعَةٌ	وَّ	لَا	هُمْ يُنْصَرُوْنَ ﴿123﴾	وَ	اِذِ	ابْتَلٰٓى
ان کان	ڪوئي عيوضو	۽	نہ	ان کي فائدو ڏيندي	ڪائي سفارش	۽	نہ	هو مددئي ڏنا ويندا.	۽	جڏهن	آزمايو

ڪبو ۽ نڪي ڪيس ڪا پارت نفعو ڏيندي ۽ نڪي ڪين مدد ڏبي. (١٢٣) ۽ جڏهن ابراهيمؑ کي سندس پالڻهار ڪن ڳالهين

اِبْرٰهٖمَ	رَبُّهٗ	بِكَلِمٰتٍ	فَاَتَمَّهُنَّ ؕ	قَالَ	اِنِّيْ	جَاعِلُكَ	لِلنَّاسِ
ابراهيم کي	سندس رب	ڪن ڳالهين سان	تہ هن اهي (ڪم) پورا ڪيا	(الله) چيو	بيشڪ مان	بڻائيندس توکي	ماڻهن لاءِ

سان پرکيو پوءِ اُهي پوريون ڪيائين، ۽ (الله) فرمايو تہ آءٌ توکي ماڻهن لاءِ امام مُقرّر ڪرڻ وارو آهيان، (تڏهن ابراهيم)

اِمَامًا ؕ	قَالَ	وَ	مِنْ ذُرِّيَّتِيْ ؕ	قَالَ	لَا	يَنَالُ	عَهْدِي	الظّٰلِمِيْنَ ﴿124﴾	وَ	اِذْ	جَعَلْنَا
امام.	(ابراهيم) چيو	۽	منهنجي اولاد مان (بہ)	(الله) چيو	نٿو	پهچي	منهنجو عهد	ظالمن کي.	۽	جڏهن	اسان بڻايو

چيو تہ منهنجي اولاد مان بہ (امام ڪندين؟ الله) فرمايو تہ ظالمن کي اهو منهنجو انجام نہ پهچندو. (١٢٤) ۽ جڏهن

الْبَيْتَ	مَثَابَةً	لِّلنَّاسِ	وَ	اَمْنًا ؕ	وَ	اتَّخِذُوْا	مِنْ مَّقَامِ اِبْرٰهٖمَ	مُصَلًّى ؕ
بيت الله کي	هر هر موٽڻ جو هنڌ	انسانن لاءِ	۽	امن جي جاءِ	۽	توهان بڻايو	مقامِ ابراهيم کي	مصلو (نماز جي جاءِ)

بيت الله کي ماڻهن جي موٽڻ جو ماڳ ۽ امن جو هنڌ مقرر ڪيوسون، ۽ (هن امت کي حُڪم ڪيوسون) تہ مقام ابراهيم

وَ	عَهِدْنَآ	اِلٰٓى	اِبْرٰهٖمَ	وَ	اِسْمٰعِيْلَ	اَنْ	طَهِّرَا	بَيْتِيَ	لِلطَّآئِفِيْنَ
۽	حڪم ڪيو اسان	ڏانهن	ابراهيم	۽	اسماعيل جي	هي تہ	پاڪ ڪريو توهان ٻئي	منهنجو گهر	طواف ڪندڙن لاءِ

کي (بہ) نماز پڙهڻ جي جاءِ ڪري وٺو، ۽ ابراهيم ۽ اسمٰعيل کي وصيّت ڪئي سون تہ منهنجي گهر کي طواف ڪندڙن

وَ	الْعٰكِفِيْنَ	وَ	الرُّكَّعِ	السُّجُوْدِ ﴿125﴾	وَ	اِذْ	قَالَ	اِبْرٰهٖمُ	رَبِّ	اجْعَلْ
۽	اعتڪاف ڪندڙن	۽	رڪوع ڪندڙن	سجدن ڪندڙن لاءِ	۽	جڏهن	چيو	ابراهيم	اي منهنجا ربّ!	تون بڻاءِ

۽ اعتڪاف وارن ۽ رڪوع (۽) سجدي ڪندڙن لاءِ پاڪ رکو. (١٢٥) ۽ جڏهن ابراهيم چيو تہ اي منهنجا پالڻهار هن

هٰذَا	بَلَدًا	اٰمِنًا	وَّ	ارْزُقْ	اَهْلَهٗ	مِنَ الثَّمَرٰتِ	مَنْ	اٰمَنَ	مِنْهُمْ	بِاللّٰهِ
هن (هنڌ کي)	شهر	امن وارو	۽	رزق ڏي	هن جي رهاڪن کي	ميون مان	جنهن (بہ)	ايمان آندو	انهن مان	الله تي

شهر (مڪي) کي امن جو هنڌ ڪر ۽ سندس رهندڙن مان انهن کي ميون جي روزي ڏي جيڪي منجهائن الله

وَ	الْيَوْمِ	الْاٰخِرِ ؕ	قَالَ	وَ	مَنْ	كَفَرَ	فَاُمَتِّعُهٗ	قَلِيْلًا	ثُمَّ	اَضْطَرُّهٗٓ
۽	ڏينهن	آخرت تي	(الله) چيو	۽	جنهن	ڪفر ڪيو	تہ مان ان کي فائدو ڏيندس	ٿورڙو	وري	ان کي مجبور ڪندس

۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃين، (تڏهن الله) فرمايو تہ جنهن نہ مڃيو (تنهن کي بہ) پوءِ اُن کي (حياتيءَ جا) ٿورڙا ڏينهن

اِلٰى	عَذَابِ	النَّارِ	وَ	بِئْسَ	الْمَصِيْرُ ﴿126﴾	وَ	اِذْ	يَرْفَعُ	اِبْرٰهٖمُ	الْقَوَاعِدَ
ڏانهن	عذاب	جهنم جي	۽	بڇڙي آهي اها	جاءِ موٽڻ جي.	۽	جڏهن	بلند ڪري رهيو هو	ابراهيم	بنياد

آسودو ڪندس وري ڪيس باھ جي عذاب ڏانهن بيوس ڪندس، ۽ اُها بُڇڙي جاءِ آهي. (١٢٦) ۽ جڏهن ابراهيم ۽ اسمٰعيل

مِنَ الْبَيْتِ	وَ	اِسْمٰعِيْلُ	رَبَّنَا	تَقَبَّلْ	مِنَّا	اِنَّكَ اَنْتَ
بيت الله جا	۽	اسماعيل (ؑ)	(هي چوندي تہ) اي اسان جا ربّ!	تون قبول ڪر	(هيءَ نيڪي) اسان کان	بيشڪ تون ئي آهين

بيت (الله) جا بنياد اوساريندا هُئا (تڏهن چوندا هُئا تہ) اي اسان جا پالڻهار (هيءُ پورهيو) اسان کان قبول ڪر، ڇوتہ تون

السَّمِيْعُ	الْعَلِيْمُ ﴿127﴾	رَبَّنَا	وَ	اجْعَلْنَا	مُسْلِمَيْنِ	لَكَ	وَ	مِنْ ذُرِّيَّتِنَآ
وڏو ٻڌندڙ	خوب ڄاڻندڙ.	اي اسان جا ربّ!	۽	تون بڻاءِ اسان کي	فرمانبردار	پنهنجو	۽	(بڻاءِ) اسان جي اولاد مان (بہ)

ئي ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهين. (١٢٧) ۽ اسان جا پالڻهار اسان کي پنهنجو فرمانبردار ڪر ۽ اسان جي اولاد مان (بہ)

اُمَّةً	مُّسْلِمَةً	لَّكَ	وَ	اَرِنَا	مَنَاسِكَنَا	وَ	تُبْ	عَلَيْنَا	اِنَّكَ اَنْتَ
هڪ جماعت	فرمانبردار	پنهنجي	۽	سيکار اسان کي	اسان جي عبادت جا طريقا	۽	موٽ	اسان تي.	بيشڪ تون ئي آهين

هڪ ٽوليءَ کي پنهنجو فرمانبردار ڪر، ۽ اسان کي اسان جي حج جا ارڪان سيکار ۽ اسان جون (خطائون) معاف ڪر،

التَّوَّابُ	الرَّحِيْمُ ﴿128﴾	رَبَّنَا	وَ	ابْعَثْ	فِيْهِمْ	رَسُوْلًا	مِّنْهُمْ
وڏو توبہ قبول ڪندڙ	نهايت رحم ڪرڻ وارو.	اي اسان جا ربّ!	۽	تون موڪل	هنن ۾	هڪ رسول	هنن مان

ڇو تہ تون ئي وڏو معاف ڪندڙ مهربان آهين. (١٢٨) ۽ اي اسان جا پالڻهار منجهائن هڪ پيغمبر منجهن موڪل

يَتْلُوْا	عَلَيْهِمْ	اٰيٰتِكَ	وَ	يُعَلِّمُهُمُ	الْكِتٰبَ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ	يُزَكِّيْهِمْ
جيڪو تلاوت ڪري	هنن تي	تنهنجون آيتون	۽	هنن کي سيکاري	ڪتاب	۽	حڪمت	۽	هنن کي پاڪ ڪري

جو تنهنجون آيتون مٿن پڙهي ۽ کين ڪتاب ۽ حڪمت سيکاري ۽ کين سڌاري،

اِنَّكَ اَنْتَ	الْعَزِيْزُ	الْحَكِيْمُ ﴿129﴾	وَ	مَنْ	يَّرْغَبُ عَنْ	مِّلَّةِ	اِبْرٰهٖمَ	اِلَّا
بيشڪ تون ئي آهين	زبردست	داناءُ.	۽	ڪير	نفرت ڪري ٿو	ملت	ابراهيم کان	سواءِ

ڇو تہ تون ئي غالب حڪمت وارو آهين. (١٢٩) ۽ جنهن پاڻ کي بي سمجھ ڪيو تنهن کانسواءِ (ٻيو) ڪير

مَنْ	سَفِهَ	نَفْسَهٗ	وَ	لَقَدِ	اصْطَفَيْنٰهُ	فِي الدُّنْيَا	وَ	اِنَّهٗ
ان جي جنهن	ناداني ڪئي	پنهنجي نفس (جي معاملي) ۾	۽	البت تحقيق	اسان چونڊيو هن کي	دنيا ۾	۽	بيشڪ هو

ابراهيم جي دين کان مُڙندو، ۽ بيشڪ ڪيس دنيا ۾ چونڊيو سون، ۽ اُهو آخرت ۾

فِي الْاٰخِرَةِ	لَمِنَ الصّٰلِحِيْنَ ﴿130﴾	اِذْ	قَالَ	لَهٗ	رَبُّهٗٓ	اَسْلِمْ	قَالَ	اَسْلَمْتُ
آخرت ۾	البت نيڪن مان آهي.	جڏهن	چيو	هن کي	هن جي ربّ	تون فرمانبردار ٿيءُ	هن چيو	مان فرمانبردار ٿيس

ضرور ڀلارن مان آهي. (١٣٠) جڏهن ڪيس سندس پالڻهار چيو تہ منهنجا حڪم مڃ (تڏهن) چيائين تہ جهان جي پالڻهار

لِرَبِّ الْعٰلَمِيْنَ﴿131﴾	وَ	وَصّٰى	بِهَآ	اِبْرٰهٖمُ	بَنِيْهِ	وَ	يَعْقُوْبُ	يٰبَنِيَّ
رب العالمين لاءِ.	۽	وصيت ڪئي	هن (اسلام) جي	ابراهيم	پنهنجي پٽن کي	۽	يعقوب (ڪي)	اي منهنجا پٽؤ!

جا (سڀ) حڪم مڃيم. (١٣١) ۽ ابراهيم ۽ يعقوب پنهنجي پٽن کي ان ڳالهه جي وصيت ڪئي، تہ

اِنَّ	اللّٰهَ	اصْطَفٰى	لَكُمُ	الدِّيْنَ	فَلَا تَمُوْتُنَّ	اِلَّا	وَ	اَنْتُمْ
بيشڪ	الله	چونڊيو آهي	توهان جي لاءِ	هي دين	پوءِ هرگز نہ مرجو توهان	مگر	هن حال ۾ جو	توهان

اي اسانجا اولاد (هن) دين کي الله اوهان لاءِ چونڊيو آهي پوءِ اوهين مسلمان هجڻ ڪانسواءِ

مُّسْلِمُوْنَ﴿132﴾	اَمْ	كُنْتُمْ	شُهَدَآءَ	اِذْ	حَضَرَ	يَعْقُوْبَ	الْمَوْتُ	اِذْ	قَالَ
مسلمان هجو.	ڇا	هئؤ توهان	موجود	جڏهن	آيو	يعقوب کي	موت	جڏهن	چيو (هن)

نہ مرجو. (١٣٢) (اي ڪتاب وارؤ) اوهين تڏهن حاضر هيؤ ڇا؟ جڏهن يعقوب کي موت ويجهو ٿيو جڏهن

لِبَنِيْهِ	مَا	تَعْبُدُوْنَ	مِنْۢ بَعْدِيْ	قَالُوْا	نَعْبُدُ
پنهنجي پٽن کي	ڪنهن جي	عبادت ڪندؤ توهان	مون کان پوءِ	هنن چيو	اسان عبادت ڪنداسين

پنهنجن پٽن کي چيائين تہ مون کان پوءِ ڪنهن جي عبادت ڪندؤ؟ (تڏهن) چيائون تہ تنهنجي

اِلٰهَكَ	وَ	اِلٰهَ اٰبَآئِكَ	اِبْرٰهٖمَ	وَ	اِسْمٰعِيْلَ	وَ	اِسْحٰقَ
تنهنجي معبود جي	۽	تنهنجي پيءُ ڏاڏي جي معبود جي	(يعني) ابراهيم	۽	اسماعيل	۽	اسحاق

خُدا ۽ تنهنجي پيءُ ڏاڏي ابراهيم ۽ اسمٰعيل ۽ اسحٰق جي خدا جي جو اڪيلو خدا آهي عبادت

اِلٰهًا	وَّاحِدًا	وَّ	نَحْنُ	لَهٗ	مُسْلِمُوْنَ﴿133﴾	تِلْكَ	اُمَّةٌ	قَدْ	خَلَتْ
(جي) معبود	اڪيلي جي.	۽	اسان	ان جائي	فرمانبردار آهيون.	اها	هڪ جماعت آهي	تحقيق	گذري وئي.

ڪنداسون، ۽ اسين سندس حڪم مڃيندڙ آهيون. (١٣٣) اها ٽولي بيشڪ گذري وئي،

لَهَا	مَا	كَسَبَتْ	وَ	لَكُمْ	مَّا	كَسَبْتُمْ	وَ	لَا	تُسْـَٔلُوْنَ
تنهن لاءِ آهي	جيڪي	هن ڪمايو	۽	توهان جي لاءِ آهي	جيڪي	توهان ڪمايو.	۽	نہ	توهان پڇيا ويندؤ

جيڪي انهن ڪمايو سو انهن لاءِ آهي ۽ جيڪي اوهان ڪمايو سو اوهان لاءِ آهي ۽ جيڪي (اُهي) ڪندا تنهن

عَمَّا	كَانُوْا	يَعْمَلُوْنَ﴿134﴾	وَ	قَالُوْا	كُوْنُوْا	هُوْدًا	اَوْ	نَصٰرٰى	تَهْتَدُوْا
ان بابت جيڪي	هئا هو	عمل ڪندا.	۽	هنن چيو	ٿي وڃو توهان	يهودي	يا	عيسائي	(تہ) وات لهندؤ.

بابت اوهين نہ پڇبؤ. (١٣٤) ۽ (ڪتاب وارا مسلمانن کي) چون ٿا تہ يهودي يا نصاريٰ ٿيو تہ هدايت وارا ٿيندؤ.

قُلْ	بَلْ	مِلَّةَ	اِبْرٰهٖمَ	حَنِيْفًا	وَ	مَا	كَانَ	مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ (135)
چئي ڇڏين	بَلڪ (پيروي ڪريو)	ملت	ابراهيم جي	(جيڪو) حنيف هو	۽	نہ	هئو اهو	مشرڪن مان.

(اي پيغمبر ڪين) چئۇ تہ اسين ابراهيم حنيف (هڪ طرفي) جي دين جا تابعدار آهيون، ۽ اُهو مشرڪن مان نہ هو. (١٣٥)

قُوْلُوْٓا	اٰمَنَّا	بِاللّٰهِ	وَ	مَآ	اُنْزِلَ	اِلَيْنَا	وَ	مَآ اُنْزِلَ	اِلٰٓى
چئو توهان	اسان ايمان آندو آهي	الله تي	۽	(ان تي) جيڪو	نازل ڪيو ويو	اسان ڏانهن	۽	جيڪو نازل ڪيو ويو	ڏانهن

(ڪين) چئو تہ الله ڪي مڃيو اٿئون ۽ (پڻ) جيڪو (قرآن) اسان ڏانهن لاٿو ويو ۽ جيڪي (صحيفا)

اِبْرٰهٖمَ	وَ	اِسْمٰعِيْلَ	وَ	اِسْحٰقَ	وَ	يَعْقُوْبَ	وَ	الْاَسْبَاطِ	وَ	مَآ	اُوْتِيَ	مُوْسٰى	وَ
ابراهيم	۽	اسماعيل	۽	اسحاق	۽	يعقوب	۽	(سندس) اولاد جي	۽	جيڪي	ڏنا ويا	موسيٰ	۽

ابراهيم ۽ اسمٰعيل ۽ اسحٰق ۽ يعقوب ۽ يعقوب جي اولاد ڏانهن لاٿا ويا آهن ۽ جيڪي موسيٰ ۽

عِيْسٰى	وَ	مَآ	اُوْتِيَ	النَّبِيُّوْنَ	مِنْ رَّبِّهِمْ	لَا	نُفَرِّقُ	بَيْنَ
عيسيٰ	۽	جيڪي	ڏنا ويا	نبيءَ	پنهنجي رب جي طرفان.	نہ ٿا	اسان فرق ڪريون	وچ ۾

عيسيٰ ڪي ڏنو ويو ۽ جيڪي ٻين پيغمبرن ڪي سندن پالڻهار ڪان ڏنو ويو، تنهن (سڀ ڪي مڃيون ٿا) منجهائن ڪنهن

اَحَدٍ	مِّنْهُمْ	وَ	نَحْنُ	لَهٗ	مُسْلِمُوْنَ (136)	فَاِنْ	اٰمَنُوْا	بِمِثْلِ مَآ
ڪنهن هڪ جي	انهن مان.	۽	اسان	ان جائي	فرمانبردار آهيون.	پوءِ اگر	هو ايمان آڻين	ساڻ ان شيءِ جي (جو)

هڪ جي وچ ۾ وِٿي نہ ٿا پائيون، ۽ اسين اُن (هڪ الله) ڪي مڃيندڙ آهيون. (١٣٦) پوءِ جيڪڏهن الله ڪي

اٰمَنْتُمْ	بِهٖ	فَقَدِ	اهْتَدَوْا	وَ	اِنْ	تَوَلَّوْا	فَاِنَّمَا هُمْ
ايمان آڻيو ٿا توهان	جنهن سان	تہ پڪ	هو هدايت وارا ٿي ويا	۽	جيڪڏهن	هو منهن موڙين	تہ اهي ئي آهن

اوهان جي مڃڻ جهڙو مڃين تہ بيشڪ هدايت وارا ٿيندا، ۽ جيڪڏهن ڦرندا تہ اُهي ڦيٽي ۾

فِيْ شِقَاقٍ	فَسَيَكْفِيْكَهُمُ	اللّٰهُ	وَ	هُوَ	السَّمِيْعُ	الْعَلِيْمُ (137)
مخالفت ۾	پوءِ ضرور ڪافي ٿيندو توهان لاءِ انهن ڪان	الله	۽	اهوئي آهي	وڏو ٻڌندڙ	خوب ڄاڻندڙ.

ئي پوندا، پوءِ الله توکي انهن (جي شر) ڪان ڪافي ٿيندو، ۽ اهو ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي. (١٣٧)

صِبْغَةَ اللّٰهِ	وَ	مَنْ	اَحْسَنُ	مِنَ اللّٰهِ	صِبْغَةً	وَّ	نَحْنُ	لَهٗ
الله جي رڱائي (اختيار ڪريو)	۽	ڪير آهي	وڌيڪ ڀلو	الله جي	رڱڻ ڪان؟	۽	اسان	ان جائي

الله (پنهنجي دين جي رنگ سان) اسان ڪي رنگيو آهي، ۽ رڱڻ ۾ الله ڪان وڌيڪ چڱو ڪير آهي؟ ۽ اسين سندس

عٰبِدُوْنَ ﴿138﴾	قُلْ	اَتُحَآجُّوْنَنَا	فِي اللّٰهِ	وَ	هُوَ	رَبُّنَا
عبادت ڪندڙ آهيون.	چئه (اي نبيﷺ!)	ڇا توهان اسان سان تڪرار ڪريو ٿا	الله بابت	حالانڪ	اهو	اسان جو بہ رب آهي

عبادت ڪندڙ آهيون. (١٣٨) (اي پيغمبر ڪين) چئو تہ الله (جي دين) بابت اسان سان تڪرار ڪريو ٿا ڇا؟

وَ	رَبُّكُمْ	وَ	لَنَآ	اَعْمَالُنَا	وَ	لَكُمْ	اَعْمَالُكُمْ	وَ	نَحْنُ	لَهٗ
۽	توهان جو (بہ) رب آهي	۽	اسان لاءِ آهن	اسان جا عمل	۽	توهان لاءِ آهن	توهان جا عمل	۽	اسان (تہ)	انهيءَ لاءِ ئي

۽ (حقيقت ڪري) اُهو اسانجو پالڻهار ۽ اوهانجو پالڻهار آهي، ۽ اسان لاءِ اسانجا ڪم ۽ اوهان لاءِ اوهان جا ڪرتوت

مُخْلِصُوْنَ ﴿139﴾	اَمْ	تَقُوْلُوْنَ	اِنَّ	اِبْرٰهٖمَ	وَ	اِسْمٰعِيْلَ	وَ	اِسْحٰقَ	وَ	يَعْقُوْبَ
خالص (عمل ڪندڙ) آهيون.	ڇا	توهان چئو ٿا	بيشڪ	ابراهيم	۽	اسماعيل	۽	اسحاق	۽	يعقوب

آهن، ۽ سندس نِلا ٻانها آهيون. (١٣٩) يا چئو ٿا تہ ابراهيم ۽ اسمٰعيل ۽ اسحٰق ۽ يعقوب

وَ	الْاَسْبَاطَ	كَانُوْا	هُوْدًا	اَوْ	نَصٰرٰى	قُلْ	ءَ	اَنْتُمْ	اَعْلَمُ	اَمِ	اللّٰهُ	وَ	مَنْ
۽	(ان جي) اولاد	هئا اهي	يهودي	يا	عيسائي؟	چئه (اي نبيﷺ!)	ڇا	توهان	وڌيڪ ڄاڻو ٿا	يا	الله؟	۽	ڪير

۽ يعقوب جو اولاد يهودي يا نصاريٰ هُئا. (اي پيغمبر ڪين) چئو تہ اوهين وڌيڪ ڄاڻندڙ آهيو يا الله (وڌيڪ ڄاڻندڙ

اَظْلَمُ	مِمَّنْ	كَتَمَ	شَهَادَةً	عِنْدَهٗ	مِنَ اللّٰهِ	وَ	مَا	اللّٰهُ	بِغَافِلٍ
وڌو ظالم آهي	ان کان جنهن	لڪائي	(اها) شاهدي	جيڪا وٽس آهي	الله جي طرفان	۽	نہ آهي	الله	غافل

آهي)؟ ۽ جيڪو اهڙي شاهدي لڪائي جا الله وٽان وٽس هجي تنهن کان وڌيڪ ظالم ڪير آهي؟ ۽ جيڪي ڪندا آهيو

عَمَّا	تَعْمَلُوْنَ ﴿140﴾	تِلْكَ	اُمَّةٌ	قَدْ	خَلَتْ	لَهَا	مَا	كَسَبَتْ	وَ
ان کان جيڪي	توهان عمل ڪريو ٿا.	اها	هڪ جماعت هئي	تحقيق	گذري وئي.	ان لاءِ آهي	جيڪي	هن ڪمايو	۽

تنهن کان الله بيخبر نہ آهي. (١٤٠) اِها ٽولي بيشڪ گذري وئي، جيڪي ڪمايائون سو انهن لاءِ آهي ۽

لَكُمْ	مَّا	كَسَبْتُمْ	وَ	لَا	تُسْـَٔلُوْنَ	عَمَّا	كَانُوْا	يَعْمَلُوْنَ ﴿141﴾
توهان جي لاءِ آهي	جيڪي	توهان ڪمايو	۽	نہ	توهان پڇيا ويندؤ	ان بابت جيڪي	هئا اهي	عمل ڪندا.

جيڪي اوهان ڪمايو سو اوهان لاءِ آهي، ۽ جيڪي اُهي ڪندا هُئا تنهن بابت (اوهين) نہ پڇيا ويندؤ. (١٤١)

ع ١٦

سَيَقُوْلُ	السُّفَهَآءُ	مِنَ النَّاسِ	مَا	وَلّٰىهُمْ	عَنْ قِبْلَتِهِمُ	الَّتِيْ
سِگھوئي چوندا	بيوقوف	ماڻھن مان (تہ)	ڪھڙي ڳالھ	ڦيرايو انھن (مسلمانن) کي	سندن قبلي کان	اھي جيڪي

ماڻھن منجھان ڪي بي سمجھ سگھو چوندا تہ اُنھن (يعني مسلمانن) کي سندن اُھو قبلو جنھن ڏي (نماز پڙھندا) ھئا

كَانُوْا	عَلَيْهَا ؕ	قُلْ	لِّلّٰهِ	الْمَشْرِقُ	وَ	الْمَغْرِبُ ؕ	يَهْدِيْ	مَنْ	يَّشَآءُ
ھئا	ان (قبلي) تي.	چئہ	الله جي لاءِ ئي آھي	اوڀر	۽	اولھ.	ھو ھدايت ڏئي ٿو	جنھن کي	گھري ٿو

تنھن کان ڪھڙيءَ ڳالھ ڦيرايوَ؟ (اي پيغمبر کين) چؤ تہ اوڀر ۽ اولھ الله جو آھي، جنھن کي گھرندو آھي تنھن کي

اِلٰى	صِرَاطٍ	مُّسْتَقِيْمٍ (142)	وَ	كَذٰلِكَ	جَعَلْنٰكُمْ	اُمَّةً	وَّسَطًا	لِّتَكُوْنُوْا	شُهَدَآءَ
ڏانھن	رستي	سڌي جي.	۽	اھڙيءَ ريت	اسان بڻايو توھانکي	امت	وچ واري	تہ جيئن ٿيو توھان	شاھد

سِڌيءَ واٽ ڏانھن دڳ ڏيکاريندو آھي(۱۴۲) ۽ (جھڙي طرح اوھان جو قبلو پلو ڪيوسين) اھڙيءَ طرح اوھان کي پلي

عَلَى	النَّاسِ	وَ	يَكُوْنَ	الرَّسُوْلُ	عَلَيْكُمْ	شَهِيْدًا ؕ	وَ	مَا	جَعَلْنَا	الْقِبْلَةَ	الَّتِيْ	كُنْتَ
مٿان	ماڻھن جي	۽	ھجي	رسول	توھان تي	شاھد.	۽	نہ	اسان بڻايو	ھن قبلي کي	اھو جو	ھئا توھان

ٽولي ڪئي سون تہ ماڻھن تي شاھد ھجو ۽ پيغمبر (مُحَمَّدْ ﷺ) اوھان تي شاھد ھجي، ۽ (اي پيغمبر) جنھن (طرف) تي

عَلَيْهَآ	اِلَّا	لِنَعْلَمَ	مَنْ	يَّتَّبِعُ	الرَّسُوْلَ	مِمَّنْ	يَّنْقَلِبُ
ھن تي	پر	تہ جيئن اسان ڄاڻون	انھيءَ (شخص) کي جيڪو	تابعداري ڪندو	رسول جي	ان کان جيڪو	ڦرندو

(اڳي) ھئين تنھن کي قبلو مقرر نہ ڪيو ھو سون مگر ھن لاءِ تہ جيڪو پيغمبر جي پٺيان لڳي تنھن کي اُنھيءَ کان

عَلٰى	عَقِبَيْهِ ؕ	وَ	اِنْ	كَانَتْ	لَكَبِيْرَةً	اِلَّا	عَلَى	الَّذِيْنَ	هَدَى
مٿان	پنھنجي ٻن کُڙين جي.	۽	بيشڪ	(اھا ڳالھ) آھي	ڏاڍي ڳوري	سواءِ	مٿان	(انھن جي) جن کي	ھدايت ڏني

نکيڙيون جيڪو پنھنجين کڙين (پر پوءِ) تي ڦري، ۽ بيشڪ (اِھو) جن کي الله ھدايت ڪئي تن کان سواءِ (ٻين) تي ضرور ڏکيو

اللّٰهُ ؕ	وَ	مَا	كَانَ	اللّٰهُ	لِيُضِيْعَ	اِيْمَانَكُمْ ؕ	اِنَّ	اللّٰهَ	بِالنَّاسِ	لَرَءُوْفٌ	رَّحِيْمٌ (143)
الله.	۽	نہ	آھي	الله	جو وڃائي ڇڏي	توھان جو ايمان	بيشڪ	الله	انسانن تي	ڏاڍو شفيق	نھايت مھربان آھي.

آھي، ۽ الله جو شان اھڙو نہ آھي جو اوھان جي ايمان کي وڃائي، ڇو تہ الله ماڻھن سان ضرور شفقت ڪندڙ مھربان آھي(۱۴۳)

قَدْ	نَرٰى	تَقَلُّبَ	وَجْهِكَ	فِي السَّمَآءِ ۚ	فَلَنُوَلِّيَنَّكَ
تحقيق	اسان ڏسون ٿا	ھر ھر مٿي ٿيڻ	تنھنجي منھن جو	آسمان ڏانھن	سو البت اسان ضرور ڦيرائينداسين توکي

(اي پيغمبر) آسمان ڏانھن تنھنجو منھن (ھرھر) ڦيرائڻ بيشڪ ڏسون ٿا، پوءِ جنھن قبلي کي پسند ڪرين ٿو

قِبْلَةً	تَرْضٰهَا ۪	فَوَلِّ	وَجْهَكَ	شَطْرَ	الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ؕ	وَ
(ان) قبلي ڏانھن (جو)	تون پسند ڪرين ٿو جنھن کي	تنھن ڪري ڦيراءِ تون	منھن پنھنجو	ڏانھن	مسجد حرام جي.	۽

(اوڏانھن) توکي ضرور ڦيرائينداسين، پوءِ (اي پيغمبر) پنھنجي مُنھن کي تعظيم واريءَ مسجد ڏانھن ڦيراءِ،

حَيۡثُ مَا	كُنۡتُمۡ	فَوَلُّوۡا	وُجُوۡهَكُمۡ	شَطۡرَهٗ ؕ	وَ	اِنَّ	الَّذِيۡنَ	اُوۡتُوا	الۡكِتٰبَ
جتي به	آهيو توهان	ته ڦيرايو	پنهنجا منهن	انهيءَ ڏانهن	۽	بيشڪ	اهي جيڪي	ڏنا ويا	ڪتاب

۽ (اي مسلمانؤ) اوهين جتي هجو تتي پنهنجا منهن اوڏانهن ڦيرايو، ۽ جن کي ڪتاب ڏنو ويو آهي سي ضرور

لَيَعۡلَمُوۡنَ	اَنَّهُ	الۡحَقُّ	مِنۡ رَّبِّهِمۡ ؕ	وَ	مَا	اللّٰهُ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	يَعۡمَلُوۡنَ ﴿144﴾
پڪ اهي ڄاڻن ٿا	(ته) بيشڪ اهو	حق آهي	سندن رب جي طرفان.	۽	ناهي	الله	غافل	ان ڪان جيڪي	هو ڪن ٿا.

ڄاڻن ٿا ته اِهو (ڦيرائڻ) سندن پالڻهار وٽان بلڪل سچ آهي، ۽ جيڪي ڪندا آهن تنهن ڪان الله بي خبر نه آهي(١٤٤)

وَ	لَئِنۡ	اَتَيۡتَ	الَّذِيۡنَ	اُوۡتُوا	الۡكِتٰبَ	بِكُلِّ	اٰيَةٍ
۽	البت جيڪڏهن	تون (اي محمدؐ) آڻين	انهن ماڻهن وٽ جيڪي	ڏنا ويا	ڪتاب	هر قسم جي	نشاني

۽ (قسم آهي) ته جن کي ڪتاب ڏنو ويو آهي تن وٽ جيڪڏهن (تون) سڀ دليل آڻين ته (به) تنهنجي

مَّا	تَبِعُوۡا	قِبۡلَتَكَ ۚ	وَ	مَاۤ	اَنۡتَ	بِتَابِعٍ	قِبۡلَتَهُمۡ ۚ	وَ	مَا
(تڏهن به هو) نه	پيروي ڪندا	تنهنجي قبلي جي	۽	نه	تون	پيروي ڪندڙ آهين	انهن جي قبلي جي	۽	نه

قبلي جي تابعداري نه ڪندا، ۽ نڪي تون سندن قبلي جي تابعداري ڪندڙ آهين، ۽ نڪي اُنهن مان ڪي

بَعۡضُهُمۡ	بِتَابِعٍ	قِبۡلَةَ بَعۡضٍ ؕ	وَ	لَئِنِ	اتَّبَعۡتَ	اَهۡوَآءَهُمۡ	مِّنۡۢ بَعۡدِ
انهن جا ڪي	پيروي ڪندڙ آهن	ڪن جي قبلي جي	۽	البت جيڪڏهن	تو پيروي ڪئي	انهن جي خواهشن جي	پوءِ

ڪن جي قبلي جي تابعداري ڪندڙ آهن، ۽ (قسم آهي) ته ان ڪانپوءِ جو تو وٽ علم آيو جيڪڏهن سندن

وقف لازم

مَا	جَآءَكَ	مِنَ الۡعِلۡمِ ۙ	اِنَّكَ	اِذًا	لَّمِنَ الظّٰلِمِيۡنَ ﴿145﴾	اَلَّذِيۡنَ
(ان جي) جو	اچي ويو تو وٽ	علم	(ته) پڪ تون	ان وقت	البت (ٿي پوندين) ظالمن مان.	اُهي

سَڌن جي تابعداري ڪندين ته تون اُن مهل ظالمن مان آهين(١٤٥) جن کي ڪتاب (توريت)

اٰتَيۡنٰهُمُ	الۡكِتٰبَ	يَعۡرِفُوۡنَهٗ	كَمَا	يَعۡرِفُوۡنَ	اَبۡنَآءَهُمۡ ؕ	وَ	اِنَّ
(جو) اسان ڏنو (هو) ڪين	ڪتاب	اهي سڃاڻن ٿا هن (رسول) کي	جيئن	هو سڃاڻن ٿا	پنهنجي پٽن کي	۽	بيشڪ

ڏنوسون سي اُن (قبلي جي ڦير) کي اِئين سڃاڻندا آهن جئن پنهنجن پٽن کي سڃاڻندا آهن، ۽ منجهانئن

وقف منزل

فَرِيۡقًا	مِّنۡهُمۡ	لَيَكۡتُمُوۡنَ	الۡحَقَّ	وَ	هُمۡ	يَعۡلَمُوۡنَ ﴿146﴾	اَلۡحَقُّ	مِنۡ رَّبِّكَ
هڪ ٽولو آهي	انهن مان	جيڪو لڪائي ٿو	حق کي	حالانڪ	اهي	ڄاڻن ٿا.	(هي) حق آهي	تنهنجي رب جي طرفان

ڪا ٽولي ڄاڻ هوندي بيشڪ سچ کي لڪائيندي آهي(١٤٦) اِهو تنهنجي پالڻهار وٽان سچ آهي تنهنڪري

ع ١٦

فَلَا تَكُوۡنَنَّ	مِنَ الۡمُمۡتَرِيۡنَ ﴿147﴾ ع	وَ	لِكُلٍّ	وِّجۡهَةٌ	هُوَ	مُوَلِّيۡهَا
تنهنڪري هرگز نه ٿيءُ تون	شڪ ڪندڙن مان.	۽	هر هڪ لاءِ	هڪ طرف آهي	اهو	(منهن) ڦيرڻ وارو آهي ان ڏانهن

تون شڪ وارن مان بنهه نه ٿيءُ(١٤٧) ۽ سڀ ڪنهن لاءِ (ڪو) هڪڙو قبلو آهي جنهن ڏانهن اُهو مهاڙ ڪندو

وقف النبي صلی الله عليه وسلم

فَاسْتَبِقُوا	الْخَيْرٰتِ	اَيْنَ مَا	تَكُوْنُوْا	يَاْتِ	بِكُمُ	اللّٰهُ	جَمِيْعًا	اِنَّ	اللّٰهَ	عَلٰى
تنهنڪري توهان اڳ ڪٽو	نيڪين ۾	جتي (بہ)	توهان هوندؤ	آڻيندو	توهانکي	الله	سڀني کي	بيشڪ	الله	مٿان

آهي پوءِ چڱاين ڏانهن اڳرائي ڪريو، جتي هوندؤ (اُتان) الله اُوهان کي گڏ ڪري آڻيندو، ڇوتہ الله سڀ ڪنهن

كُلِّ	شَيْءٍ	قَدِيْرٌ (148)	وَ	مِنْ حَيْثُ	خَرَجْتَ	فَوَلِّ	وَجْهَكَ	شَطْرَ	الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
هر	شيءِ جي	خوب قادر آهي.	۽	جتان (اي محمدؐ)	تون نڪرين	تہ ڦيراءِ	پنهنجو منهن	ڏانهن	مسجد حرام جي

شيءِ تي وس وارو آهي(۱۴۸) ۽ (اي پيغمبر) جتان (بہ) نڪرين تہ پنهنجو منهن تعظيم واريءَ مسجد ڏانهن ڦيراءِ،

وَ	اِنَّهٗ	لَلْحَقُّ	مِنْ رَّبِّكَ	وَ	مَا	اللّٰهُ	بِغَافِلٍ	عَمَّا	تَعْمَلُوْنَ (149)	وَ
۽	بيشڪ اهو	حق آهي	تنهنجي رب جي طرفان	۽	ناهي	الله	غافل	ان ڪان جيڪي	توهان ڪريو ٿا.	۽

۽ بيشڪ اِهو (ڦيرائڻ) تنهنجي پالڻهار وٽان بلڪل سچ آهي، ۽ جيڪي ڪندا آهيو تنهن کان الله بي خبر نہ آهي(۱۴۹) ۽

مِنْ حَيْثُ	خَرَجْتَ	فَوَلِّ	وَجْهَكَ	شَطْرَ	الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ	وَ	حَيْثُ مَا	كُنْتُمْ
جتان (اي محمدؐ)	تون نڪرين	تہ ڦيراءِ	پنهنجو منهن	ڏانهن	مسجد حرام جي	۽	جتي (بہ)	هجو توهان

جتان (بہ) نڪرين تہ پنهنجو منهن تعظيم واريءَ مسجد ڏانهن ڦيراءِ، ۽ جتي هجو (تتي) پنهنجا منهن

فَوَلُّوْا	وُجُوْهَكُمْ	شَطْرَهٗ	لِئَلَّا	يَكُوْنَ	لِلنَّاسِ	عَلَيْكُمْ	حُجَّةٌ	اِلَّا	الَّذِيْنَ
تہ ڦيرايو	پنهنجا منهن	ان ڏانهن	(اِن) لاءِ تہ نہ	ٿئي	انسانن لاءِ	توهان جي خلاف	ڪائي حُجت	سواءِ	انهن جي جن

ان ڏانهن ڦيرايو (هن لاءِ) تہ منجهائن جن ظلم ڪيو تن کان سواءِ ٻين ماڻهن کي اوهان تي ڪا حجت

ظَلَمُوْا	مِنْهُمْ	فَلَا	تَخْشَوْهُمْ	وَ	اخْشَوْنِيْ	وَ	لِاُتِمَّ
ظلم ڪيو	انهن مان	تنهنڪري نہ	ڊڄو توهان انهن کان	۽ (بلڪ)	مون کان ئي ڊڄو	۽	تہ جيئن پوري ڪريان

نہ رهي، پوءِ ڪائن نہ ڊڄو ۽ مون کان ڊڄو، ۽ (هن لاءِ) تہ (آءٌ) پنهنجي نعمت اوهان تي پوري ڪريان

نِعْمَتِيْ	عَلَيْكُمْ	وَ	لَعَلَّكُمْ	تَهْتَدُوْنَ (150)	كَمَآ	اَرْسَلْنَا	فِيْكُمْ	رَسُوْلًا
پنهنجي نعمت	توهان تي	۽	شايد تہ توهان	هدايت پرايو.	جيئن	اسان موڪليو	توهان ۾	هڪ رسول

۽ مانَ اوهين هدايت وارا ٿيو(۱۵۰) جهڙيءَ طرح اوهان تي نعمت پوري ڪئي سون (تهڙيءَ طرح) اوهان منجهان

مِّنْكُمْ	يَتْلُوْا	عَلَيْكُمْ	اٰيٰتِنَا	وَ	يُزَكِّيْكُمْ	وَ	يُعَلِّمُكُمُ
توهان منجهان (ئي)	اهو تلاوت ڪري ٿو	توهان تي	اسان جون آيتون	۽	پاڪ ڪري ٿو توهانکي	۽	سيکاري ٿو توهانکي

پيغمبر اوهان ۾ موڪليوسون جو اسان جون آيتون اوهان تي پڙهندڙ آهي ۽ اوهان کي پاڪ ڪندو آهي ۽

معانقة ۳

الْكِتٰبَ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ	يُعَلِّمُكُمْ	مَّا	لَمْ	تَكُوْنُوْا	تَعْلَمُوْنَ (151)
ڪتاب	۽	دانائي	۽	سيکاري ٿو توهانکي (اهي ڳالهيون)	جيڪي	نہ	هئا توهان	ڄاڻندا.

اوهان کي ڪتاب ۽ حڪمت سيکاريندو آهي ۽ جيڪي نہ ڄاڻندا هيؤ سو (پڻ) اوهان کي سيکاريندو آهي(۱۵۱)

فَاذْكُرُوْنِيْٓ	اَذْكُرْكُمْ	وَ	اشْكُرُوْا	لِيْ	وَ	لَا
تنهنڪري توهان مون کي ياد ڪريو	مان توهان کي ياد ڪندس	۽	توهان شڪر ڪريو	منهنجي لاءِ	۽	نہ
تنهنڪري مون کي ياد ڪريو تہ آءٌ اوهان کي ياد ڪريان ۽ منهن جو شڪر ڪريو ۽ منهن جي						

ع ۱۸ ۵

تَكْفُرُوْنِ ﴿152﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوا	اسْتَعِيْنُوْا	بِالصَّبْرِ	وَ	الصَّلٰوةِ	اِنَّ
ناشڪري ڪريو منهنجي.	اي	اُهي	جن ايمان آندو آهي	توهان مدد گهرو	صبر سان	۽	نماز سان	بيشڪ
بي شڪري نہ ڪريو(١٥٢) اي مؤمنؤ صبر ۽ نماز سان مدد وٺو، چوتہ								

اللّٰهَ	مَعَ	الصّٰبِرِيْنَ ﴿153﴾	وَ	لَا	تَقُوْلُوْا	لِمَنْ	يُّقْتَلُ	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
الله	ساٿي آهي	صبر ڪندڙن جو.	۽	(بلڪل) نہ	چئجو اوهان	انهن کي جيڪي	قتل ڪيا وڃن	الله جي راهہ ۾
الله صابرن سان آهي(١٥٣) ۽ جيڪي الله جي واٽ ۾ ڪُسن تن کي مئل نہ چئو،								

اَمْوَاتٌ	بَلْ	اَحْيَآءٌ	وَّلٰكِنْ	لَّا	تَشْعُرُوْنَ ﴿154﴾	وَ	لَنَبْلُوَنَّكُمْ
مئل،	بلڪ	اهي زنده آهن	۽ پر	نٿا	توهان سمجهو.	۽	البت اسان ضرور آزمائينداسين توهانکي
بلڪ (اُهي) جيئرا آهن پر اوهين نہ ٿا پروڙيو(١٥٤) ۽ اوهان کي ڀوَ ۽ بک							

بِشَيْءٍ	مِّنَ الْخَوْفِ	وَ	الْجُوْعِ	وَ	نَقْصٍ	مِّنَ الْاَمْوَالِ	وَ	الْاَنْفُسِ	وَ	الثَّمَرٰتِ	وَ
ڪنهن شيءِ سان	خوف سان	۽	بک (سان)	۽	ڪوٽ (وڃهڻ سان)	مال ۾	۽	جانين (۾)	۽	ميون (۾).	۽
۽ مالن جي ۽ جندن جي ۽ ميون جي گهٽتائيءَ مان ڪنهن شيءِ سان ضرور پرکينداسون، ۽ (اي پيغمبر)											

بَشِّرِ	الصّٰبِرِيْنَ ﴿155﴾	الَّذِيْنَ	اِذَآ	اَصَابَتْهُمْ	مُّصِيْبَةٌ	قَالُوْٓا	اِنَّا
خوشخبري ڏئي ڇڏ	صبر ڪندڙن کي.	اُهي	(جو) جڏهن	اچي ٿي انهن تي	ڪائي مصيبت	(تہ) چون ٿا	بيشڪ اسان
اُنهن صابرن کي خُوشخبري ڏي(١٥٥) جن کي جڏهن ڪا اوڪائي پهچي ٿي (تڏهن) چون ٿا تہ اسين							

لِلّٰهِ	وَ	اِنَّآ	اِلَيْهِ	رٰجِعُوْنَ ﴿156﴾	اُولٰٓئِكَ	عَلَيْهِمْ	صَلَوٰتٌ	مِّنْ رَّبِّهِمْ	وَ
الله لاءِ (ئي) آهيون	۽	پڪ اسان	ان ڏانهن ئي	موٽڻ وارا آهيون.	اهي ئي آهن	جن لاءِ آهي	بخشش	سندن رب جي طرفان	۽
الله جا (ٻانها) آهيون ۽ اسين ان ڏانهن موٽندڙ آهيون(١٥٦) اُنهن تي سندن پالڻهار وٽان مهربانيون ۽ ٻاجھ									

رَحْمَةٌ	وَ	اُولٰٓئِكَ هُمُ	الْمُهْتَدُوْنَ ﴿157﴾	اِنَّ	الصَّفَا	وَ	الْمَرْوَةَ	مِنْ شَعَآئِرِ اللّٰهِ
رحمت.	۽	اهي ئي آهن	هدايت وارا.	بيشڪ	صفا	۽	مروه	الله جي (عظمت جي) نشانين مان آهن
آهي، ۽ اِهي ئي سڌيءَ واٽ وارا آهن(١٥٧) صفا ۽ مروه (جبل) الله (جي عبادت) جي نشانين مان آهن،								

فَمَنْ	حَجَّ	الْبَيْتَ	اَوِ	اعْتَمَرَ	فَلَا	جُنَاحَ	عَلَيْهِ	اَنْ	يَّطَّوَّفَ
پوءِ جيڪو	حج ڪري	بيت الله جو	يا	عمرو ڪري	تہ پوءِ ناهي	ڪوئي گناهہ	ان تي	اهو جو	هو طواف ڪري
پوءِ جيڪو بيت الله جو حج ڪري يا عمرو بجاءِ آڻي تنهن کي ٻنهي جي طواف ڪرڻ ۾ گناهہ نہ آهي،									

بِهِمَا ؕ	وَ	مَنۡ	تَطَوَّعَ	خَيۡرًا ۙ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	شَاكِرٌ	عَلِيۡمٌ ﴿158﴾	اِنَّ
انهن ٻنهي جو	۽	جيڪو	خوشيءَ سان ڪري	ڪائي نيڪي	تہ بيشڪ	الله	وڏو قدردان	خوب ڄاڻندڙ آهي.	بيشڪ

۽ جيڪو وڌيڪ چڱائي ڪندو (تنهن جي الله قبول ڪندو) ڇو تہ الله قبول ڪندڙ ڄاڻندڙ آهي(۱۵۸) جيڪي

الَّذِيۡنَ	يَكۡتُمُوۡنَ	مَآ	اَنۡزَلۡنَا	مِنَ الۡبَيِّنٰتِ	وَ	الۡهُدٰى	مِنۡۢ بَعۡدِ
اُهي جيڪي	لڪائين ٿا	ان ڪي جيڪي	اسان نازل ڪيا	پڌرا دليل	۽	هدايت (جون ڳالهيون)	پوءِ

پڌريون ڳالهيون ۽ هدايتون لاٿيون اٿئون تن ڪي جيڪي (ماڻهو) اُن ڪانپوءِ جي اُنهن ڪي ماڻهن لاءِ

مَا	بَيَّنّٰهُ	لِلنَّاسِ	فِى الۡكِتٰبِ ۙ	اُولٰٓئِكَ	يَلۡعَنُهُمُ	اللّٰهُ	وَ
ان ڪان جو	اسان اهي کولي بيان ڪيا	ماڻهن لاءِ	ڪتاب ۾	اهي ئي آهن	جن تي لعنت ڪري ٿو	الله	۽

ڪتاب (توريت) ۾ ظاهر ڪيوسون، لڪائيندا آهن تن تي الله لعنت ڪندو آهي ۽

يَلۡعَنُهُمُ	اللّٰعِنُوۡنَ ﴿159﴾ ۙ	اِلَّا	الَّذِيۡنَ	تَابُوۡا	وَ	اَصۡلَحُوۡا	وَ	بَيَّنُوۡا	فَاُولٰٓئِكَ
لعنت ڪن ٿا انهن تي	لعنت ڪندڙ.	مگر	اُهي جن	توبهہ ڪئي	۽	(پاڻ) سڌاريو	۽	کولي بيان ڪيو	تہ اِهي

لعنت ڪندڙ (بہ) انهن تي لعنت ڪندا آهن(۱۵۹) پر جن توبہ ڪئي ۽ (پاڻ) سڌاريائون ۽ بيان ڪيائون

اَتُوۡبُ	عَلَيۡهِمۡ ۚ	وَ	اَنَا	التَّوَّابُ	الرَّحِيۡمُ ﴿160﴾	اِنَّ	الَّذِيۡنَ
مان(الله) موٽان ٿو	انهن تي	۽	مان	وڏو توبهہ قبول ڪندڙ	نهايت رحم وارو آهيان.	بيشڪ	اُهي جن

تن تي (ٻاجهہ سان) موٽندس، ۽ آءٌ ڏاڍو ٻاجهہ سان موٽندڙ مهربان آهيان(۱۶۰) جن

كَفَرُوۡا	وَ	مَاتُوۡا	وَ	هُمۡ	كُفَّارٌ	اُولٰٓئِكَ	عَلَيۡهِمۡ	لَعۡنَةُ	اللّٰهِ	وَ
ڪفر ڪيو	۽	مري ويا	هن حال ۾	(جو) اُهي	ڪافر (ئي) هئا	(تہ) اِهي	مٿانئن	لعنت آهي	الله جي	۽

ڪفر ڪيو ۽ اُهي ڪافر ٿي مُئا تن تي الله ۽ ملائڪن ۽ مڙني

الۡمَلٰٓئِكَةِ	وَ	النَّاسِ اَجۡمَعِيۡنَ ﴿161﴾ ۙ	خٰلِدِيۡنَ	فِيۡهَا ۚ	لَا	يُخَفَّفُ	عَنۡهُمُ	الۡعَذَابُ	وَ
ملائڪن جي	۽	سڀني انسانن جي.	اهي هميشہ رهندا	انهيءَ (لعنت) ۾	نہ	گهٽايو ويندو	انهن تان	عذاب	۽

ماڻهن جي لعنت آهي(۱۶۱) اُن لعنت ۾ سدائين رهڻ وارا آهن، ڪانئن عذاب هلڪو نہ ڪبو ۽

لَا	هُمۡ	يُنۡظَرُوۡنَ ﴿162﴾	وَ	اِلٰهُكُمۡ	اِلٰهٌ	وَّاحِدٌ ۚ	لَآ	اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ
نہ	اهي	مهلت (ئي) ڏنا ويندا.	۽	معبود توهان جو	معبود	هڪڙوئي آهي	ناهي	ڪوئي معبود (برحق)	مگر	اهوئي

نڪي ڪين مهلت ڏبي(۱۶۲) ۽ اوهان جو خدا اڪيلو خدا آهي، ان ڪانسواءِ ڪوئي عبادت جو لائق نہ آهي،

۱۹ ع ۳

الرَّحۡمٰنُ	الرَّحِيۡمُ ﴿163﴾ ع	اِنَّ	فِىۡ خَلۡقِ	السَّمٰوٰتِ	وَ	الۡاَرۡضِ	وَ	اخۡتِلَافِ	الَّيۡلِ
وڏو مهربان	نهايت رحم ڪندڙ آهي.	بيشڪ	پيدائش ۾	آسمانن جي	۽	زمين جي	۽	وري جاءِ وٺڻ ۾	رات

(اُهو) ٻاجهارو مهربان آهي(۱۶۳) آسمانن ۽ زمين جي بڻائڻ (۾)، ۽ رات ۽ ڏينهن جي ڦيرگهير (۾)،

وَ	النَّهَارِ	وَ	الْفُلْكِ	الَّتِيْ	تَجْرِيْ	فِي الْبَحْرِ	بِمَا	يَنْفَعُ	النَّاسَ
۽	ڏينهن جي	۽	ٻيڙين (۾)	اهي جيڪي	هلن ٿيون	سمنڊ ۾	ساڻ انهن شين جي جيڪي	فائدو ڏين ٿيون	انسانن کي

۽ ٻيڙيون جي اُنهيءَ (سامان) سان جو ماڻهن کي نفعو ڏيندو آهي درياءَ ۾ ترنديون آهن تن (۾)،

وَ	مَآ	اَنْزَلَ	اللّٰهُ	مِنَ السَّمَآءِ	مِنْ مَّآءٍ	فَاَحْيَا	بِهِ	الْاَرْضَ	بَعْدَ
۽	(ان ۾) جيڪو	نازل ڪيو آهي	الله	آسمانن مان	ڪجھ پاڻي	پوءِ هن جيئاريو	ساڻ ان جي	زمين کي	بعد

۽ جيڪي آسمان کان (مينهن جو) پاڻي الله وسايو پوءِ اُن سان زمين کي ان جي وسامڻ کانپوءِ آباد ڪيائين

مَوْتِهَا	وَ	بَثَّ	فِيْهَا	مِنْ كُلِّ	دَآبَّةٍ	وَّ	تَصْرِيْفِ	الرِّيٰحِ	وَ	السَّحَابِ
ان جي موت جي	۽	(جيڪي) هن پکيڙيا	انهيءَ ۾	هر قسم جا	جانور	۽	ڦيرائڻ (۾)	هوائن جي	۽	(هنن) ڪڪرن (۾)

تنهن (۾)، ۽ اُن (زمين) ۾ سڀ جنس جا جانور پکيڙيائين تنهن (۾)، ۽ هوائن جي گهلڻ (۾)،

الْمُسَخَّرِ	بَيْنَ	السَّمَآءِ	وَ	الْاَرْضِ	لَاٰيٰتٍ	لِّقَوْمٍ
(جيڪي) پابند ڪيا ويا آهن	وچ ۾	آسمان	۽	زمين جي	پڪ (انهن سڀني ۾) نشانيون آهن	انهن ماڻهن لاءِ

۽ آسمانن ۽ زمين جي وچ ۾ نوايلن ڪڪرن ۾، سمجھ واريءَ قوم لاءِ ضرور نشانيون

يَّعْقِلُوْنَ ﴿164﴾	وَ	مِنَ	النَّاسِ	مَنْ	يَّتَّخِذُ	مِنْ دُوْنِ	اللّٰهِ	اَنْدَادًا
(جيڪي) عقل وارا آهن.	۽	کي	انسان (اهي آهن)	جيڪي	بڻائن ٿا	سواءِ	الله جي (ٻين کي)	شريڪ

آهن(١٦٤) ۽ ماڻهن مان ڪي (اهڙا) آهن جي الله کانسواءِ (ٻين کي) الله جهڙو ڪري وٺندا آهن الله جي پيار وانگر

يُّحِبُّوْنَهُمْ	كَحُبِّ	اللّٰهِ	وَ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْٓا	اَشَدُّ	حُبًّا
اهي ساڻن محبت ڪن ٿا	جيئن محبت (جڳائي)	الله سان.	۽	اهي جن	ايمان آندو	وڌيڪ سخت آهن	محبت ڪرڻ ۾

پيارو رکندا اٿن، ۽ جن ايمان آندو سي الله جي دوستيءَ ۾ ڏاڍا زور آهن، ۽ جن ظلم ڪيو

لِلّٰهِ	وَ	لَوْ	يَرَى	الَّذِيْنَ	ظَلَمُوْٓا	اِذْ	يَرَوْنَ	الْعَذَابَ	اَنَّ
الله سان	۽	جيڪڏهن	(دنيا ۾) ڏسن	اُهي جن	ظلم ڪيو	(ان وقت کي) جڏهن	هو ڏسندا	عذاب کي	(تہ جاڻندا تہ) بيشڪ

سي جيڪڏهن (هن ڳالھ کي هاڻي) سمجهن تہ جنهن مهل (قيامت جي ڏينهن) عذاب ڏسندا(۽ سمجهندا)

الْقُوَّةَ	لِلّٰهِ	جَمِيْعًا	وَّ	اَنَّ	اللّٰهَ	شَدِيْدُ	الْعَذَابِ ﴿165﴾	اِذْ	تَبَرَّاَ
طاقت	الله جي لاءِ ئي آهي	سڀ.	۽	(هي تہ) بيشڪ	الله	شديد	عذاب ڏيندڙ آهي.	جڏهن	بيزار ٿي ويندا

تہ سموري سگھ الله کي آهي ۽ الله سخت عذاب ڪرڻ وارو آهي (تہ جيڪر ڏاڍا پشيمان ٿين(١٦٥) جنهن مهل

الَّذِيْنَ	اتُّبِعُوْا	مِنَ	الَّذِيْنَ	اتَّبَعُوْا	وَ	رَاَوُا	الْعَذَابَ	وَ	تَقَطَّعَتْ
اهي جن جي	پيروي ڪئي وئي	انهن کان	جن	پيروي ڪئي هئي	جڏهن تہ	اُهي ڏسندا	عذاب کي	۽	ڪٽجي ويندا

اڳواڻ پنيان لڳندڙن کان بيزار ٿيندا ۽ عذاب کي ڏسندا ۽ سندن (سڀ)

بِهِمُ	الْاَسْبَابُ ﴿166﴾	وَ	قَالَ	الَّذِيْنَ	اتَّبَعُوْا	لَوْ	اَنَّ	لَنَا	كَرَّةً
انهن جا	(سڀ) لاڳاپا.	۽	چوندا	اُهي جن	پيروي ڪئي هئي	جيڪر	تہ	(هجي) اسان جي لاءِ	هڪ ڀيرو موٽڻ (دنيا ۾)

لاڳاپا ڇڄندا(١٦٦) ۽ (تنهن مهل) پٺيءَ لڳندڙ چوندا تہ جيڪر اسان کي (وري دنيا ۾) موٽڻو هجي ها

فَنَتَبَرَّاَ	مِنْهُمْ	كَمَا	تَبَرَّءُوْا	مِنَّا ؕ	كَذٰلِكَ	يُرِيْهِمُ	اللّٰهُ
تہ بيزار ٿينداسين اسان (بہ)	انهن کان	جيئن	هو بيزار ٿيا آهن	اسان کان.	اهڙيءَ طرح	ڏيکاريندو انهن کي	الله

تہ ڪائنئن ائين بيزار ٿيون ها جئن اسان کان بيزار ٿيا آهن، اهڙي طرح الله سندن ڪرتوتن کي مٿن

ع

اَعْمَالَهُمْ	حَسَرٰتٍ	عَلَيْهِمْ ؕ	وَ	مَا	هُمْ	بِخٰرِجِيْنَ	مِنَ النَّارِ ﴿167﴾ ع	يٰۤاَيُّهَا	النَّاسُ	كُلُوْا
انهن جا عمل	حسرتون بڻائي	مٿان انهن جي.	۽	ناهن	اُهي	نڪرڻ وارا (ڪڏهن بہ)	باهہ مان.	اي	انسانؤ!	ڪائو

پشيمانيون بڻائي ڏيکاريندو، ۽ اُهي باهہ مان نڪرڻ وارا نہ آهن(١٦٧) اي ماڻهؤ جيڪي

مِمَّا	فِى الْاَرْضِ	حَلٰلًا	طَيِّبًا ۖ	وَّ	لَا	تَتَّبِعُوْا	خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ	اِنَّهٗ
انهن (شين) مان جيڪي	زمين ۾ آهن	حلال	پاڪ	۽	نہ	پٺيان هلو	شيطان جي قدمن جي	بيشڪ هو

شيون زمين ۾ آهن تن مان پاڪ حلال ڪائو، ۽ شيطان جي وکن تي نہ هلو، ڇوتہ اُهو اوهان جو

لَكُمْ	عَدُوٌّ	مُّبِيْنٌ ﴿168﴾	اِنَّمَا	يَاْمُرُكُمْ	بِالسُّوْٓءِ	وَ	الْفَحْشَآءِ	وَ	اَنْ	تَقُوْلُوْا
توهان جو	دشمن آهي	پڌرو.	صرف	هو (تہ) حڪم ڏئي ٿو توهانکي	برائيءَ جو	۽	بيحيائيءَ جو	۽	هي تہ	توهان چئو

پڌرو ويري آهي(١٦٨) (شيطان) رڳو اوهان کي بڇڙائيءَ ۽ بي حيائيءَ جو حڪم ڪري ٿو ۽ هيءُ تہ جيڪي

عَلَى اللّٰهِ	مَا	لَا	تَعْلَمُوْنَ ﴿169﴾	وَ	اِذَا	قِيْلَ	لَهُمُ	اتَّبِعُوْا	مَآ	اَنْزَلَ
الله تي	جيڪي	نٿا	توهان ڄاڻو.	۽	جڏهن	چيو وڃي ٿو	انهن کي	توهان (پيروي) ڪريو	ان جي جيڪو	نازل ڪيو

ڳالهيون نہ ڄاڻندا آهيو سي الله جي نسبت ۾ چئو(١٦٩) ۽ جڏهن کين چئجي ٿو تہ جيڪي الله لاٿو تنهن جي

اللّٰهُ	قَالُوْا	بَلْ	نَتَّبِعُ	مَآ	اَلْفَيْنَا	عَلَيْهِ	اٰبَآءَنَا ؕ
الله	(تہ) چون ٿا	(نہ) بلڪ	اسان (تہ) پيروي ڪنداسين	ان جي جو	لڌو اسان	ان تي	پنهنجي ابن ڏاڏن کي

تابعداري ڪريو (تڏهن) چون ٿا تہ (نہ) بلڪ جنهن تي پنهنجن پئن ڏاڏن کي ڏٺوسون تنهن جي پٺيان

اَوَلَوْ	كَانَ	اٰبَآؤُهُمْ	لَا	يَعْقِلُوْنَ	شَيْـًٔا	وَّ	لَا	يَهْتَدُوْنَ ﴿170﴾	وَ	مَثَلُ
ڇا (هو پيروي ڪندا) توڙي ڪٽي	هئا	سندن ابا ڏاڏا	نہ	سمجهہ رکندا (هئا)	ٿوري بہ	۽	نہ	اهي هدايت وارا هئا.	۽	مثال

لڳنداسون، جيتوڻيڪ سندن ابا ڏاڏا ڪجهہ بہ نہ ڄاڻندا هُئا ۽ نڪي سڌيءَ واٽ تي هُئا(١٧٠) ۽ (ڪي ڪافرن

الَّذِيْنَ	كَفَرُوْا	كَمَثَلِ	الَّذِىْ	يَنْعِقُ	بِمَا	لَا	يَسْمَعُ	اِلَّا	دُعَآءً	وَّ
انهن جو جن	ڪفر ڪيو	مثال وانگر	ان جي آهي جيڪو	سڏي ٿو	ان کي جيڪو	نٿو	ٻڌي اهو	سواءِ	پڪار	۽

سڏيندڙ) جو مثال اُن ماڻهوءَ جي مثال وانگر آهي جو اهڙِيءَ شي کي واڪو ڪري ٻڌائي جا سڏ ۽ ڪوڪ ڪانسواءِ

نِدَآءً ؕ	صُمٌّۢ	بُكْمٌ	عُمْيٌ	فَهُمْ	لَا	يَعْقِلُوْنَ ﴿171﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	كُلُوْا
سڏ جي	(اهي) ٻوڙا	گونگا	انڌا آهن	بس اهي	نٿا	عقل رکن.	اي	اُهي جن	ايمان آندو آهي	کائو

(ڪجھ) نہ ٻڌي. (ڪافر) ٻوڙا، گونگا، انڌا آهن تنهنڪري اُهي (ڪجھ بہ) نہ ٿا سمجھن. (١٧١) اي مؤمنؤ جيڪا

مِنْ طَيِّبٰتِ	مَا	رَزَقْنٰكُمْ	وَ	اشْكُرُوْا	لِلّٰهِ	اِنْ	كُنْتُمْ
(انهن) پاڪ شين مان	جيڪو	اسان توهان کي رزق ڏنو	۽	توهان شڪر ڪريو	الله جو	جيڪڏهن	آهيو توهان

اوهان کي روزي ڏني سون تنهن مان سٺيون شيون کائو ۽ جيڪڏهن اوهين نلو الله جي

اِيَّاهُ	تَعْبُدُوْنَ ﴿172﴾	اِنَّمَا	حَرَّمَ	عَلَيْكُمُ	الْمَيْتَةَ	وَ	الدَّمَ	وَ	لَحْمَ
خاص ان جي ئي	عبادت ڪندڙ.	بيشڪ	هن حرام ڪيو آهي	توهان تي	مردار	۽	رَتُ	۽	گوشت

عبادت ڪندڙ آهيو تہ سندس شڪرانو ادا ڪريو. (١٧٢) اوهان تي رڳو مُئل ۽ رَت ۽ سُوئر

الْخِنْزِيْرِ	وَ	مَآ	اُهِلَّ بِهٖ	لِغَيْرِ اللّٰهِ ۚ	فَمَنِ	اضْطُرَّ	غَيْرَ
سوئر جو	۽	اها جيڪا	نالي ڪئي وئي	غير الله جي لاءِ.	پوءِ جيڪو	لاچار ڪيو ويو	(بشرطيڪ) نہ هجي اهو

جو ماس ۽ جنهن شي تي الله کانسواءِ ٻئي جو نالو پڪارجي سا حرام ڪيائين، پوءِ جيڪو نڪي

بَاغٍ	وَّ	لَا	عَادٍ	فَلَآ	اِثْمَ	عَلَيْهِ ؕ	اِنَّ	اللّٰهَ	غَفُوْرٌ
سرڪشي ڪندڙ	۽	نہ	حد کان لنگهندڙ	تہ ناهي	ڪوئي گناهہ	ان تي	بيشڪ	الله	ڏاڍو بخشيندڙ

بي فرماني ڪندڙ ۽ نڪي حد کان لنگهندڙ ٿي لاچار ٿئي (۽ ڪائي) تنهن تي گناہ نہ آهي، ڇوتہ الله بخشڻهار

رَّحِيْمٌ ﴿173﴾	اِنَّ	الَّذِيْنَ	يَكْتُمُوْنَ	مَآ	اَنْزَلَ	اللّٰهُ	مِنَ الْكِتٰبِ
نهايت رحم وارو آهي.	بيشڪ	اُهي جيڪي	لڪائين ٿا	ان کي جيڪو	نازل ڪيو	الله	ڪتاب مان

مهربان آهي(١٧٣) الله ڪتاب مان جيڪي لاٿو سو جيڪي ماڻهو لڪائيندا آهن ۽ اُن جي بدلي

وَ	يَشْتَرُوْنَ	بِهٖ	ثَمَنًا	قَلِيْلًا ۙ	اُولٰٓئِكَ	مَا	يَاْكُلُوْنَ	فِيْ بُطُوْنِهِمْ	اِلَّا	النَّارَ	وَ	لَا
۽	وٺن ٿا	ان جي بدلي	مُلهہ	ٿورڙو	اهي	نٿا	ڀرين اهو	پنهنجي پيٽن ۾	پر	باهہ (ئي)	۽	نہ

ٿورو ملهہ وٺندا آهن اِهي پنهنجن پيٽن ۾ باهہ کانسواءِ نہ کائيندا آهن ۽ الله ساڻن قيامت جي ڏينهن نہ

يُكَلِّمُهُمُ	اللّٰهُ	يَوْمَ	الْقِيٰمَةِ	وَ	لَا	يُزَكِّيْهِمْ ۚ	وَ	لَهُمْ	عَذَابٌ	اَلِيْمٌ ﴿174﴾
ڳالهائيندو انهن سان	الله	ڏينهن	قيامت جي	۽	نہ	هو انهن کي پاڪ ڪندو	۽	انهن لاءِ	عذاب آهي	دردناڪ.

ڳالهائيندو ۽ نڪي کين سنواريندو، ۽ اُنهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي. (١٧٤)

اُولٰٓئِكَ	الَّذِيْنَ	اشْتَرَوُا	الضَّلٰلَةَ	بِالْهُدٰى	وَ	الْعَذَابَ	بِالْمَغْفِرَةِ ۚ
اِهي ئي آهن	جن	خريد ڪئي	گمراهي	هدايت جي بدلي	۽	عذاب	مغفرت جي بدلي.

اِهي (اُهي) آهن جن هدايت جي بدران گمراهي ۽ بخشش جي بدران عذاب ڳڌو، پوءِ عجب آهي تہ ڪين (دوزخ جي)

فَمَآ اَصْبَرَهُمْ	عَلَى النَّارِ ﴿175﴾	ذٰلِكَ	بِاَنَّ	اللّٰهَ	نَزَّلَ	الْكِتٰبَ	بِالْحَقِّ	وَ
پوءِ ڪيڏو صبر ڪندڙ آهن اُهي	باهہ تي.	اهو	ان ڪري (تہ) بيشڪ	الله	نازل ڪيو	ڪتاب	حق سان	۽

باه تي ڪهڙيءَ (ڳالھ) صبر ڪرايو(١٧٥) اِهو هِن ڪري (آهي) جو الله سچ سان ڪتاب (توريت) لاٿو، ۽

اِنَّ	الَّذِيْنَ	اخْتَلَفُوْا	فِي الْكِتٰبِ	لَفِيْ شِقَاقٍ	بَعِيْدٍ ﴿176﴾	لَيْسَ	الْبِرَّ	اَنْ
بيشڪ	اُهي جن	اختلاف ڪيو	ڪتاب ۾	پڪ اُهي مخالفت ۾ آهن	تمام پرانهين.	ناهي	نيڪي	اها جو

جن ڪتاب بابت تڪرار ڪيو سي ضرور وڏي ڦيٽي ۾ آهن(١٧٦) اوڀر ۽ اولھ ڏانهن اوهان جو

تُوَلُّوْا	وُجُوْهَكُمْ	قِبَلَ الْمَشْرِقِ	وَ	الْمَغْرِبِ	وَلٰكِنَّ	الْبِرَّ	مَنْ	اٰمَنَ
توهان ڦيريو	پنهنجا منهن	اوڀر ڏانهن	۽	اولھ (ڏانهن)	۽ پر	نيڪي اها آهي	جيڪو	ايمان آڻي

پنهنجن مُنهَن کي ڦيرائڻ ڪا چڱائي نہ آهي پر (اصل) چڱائي (ان لاءِ) آهي جنهن الله ۽ قيامت

بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْاٰخِرِ	وَ	الْمَلٰٓئِكَةِ	وَ	الْكِتٰبِ	وَ	النَّبِيّٖنَ	وَ	اٰتَى	الْمَالَ	عَلٰى	حُبِّهٖ
الله تي	۽	ڏينهن	آخرت تي	۽	ملائڪن	۽	ڪتابن	۽	نبين تي	۽	ڏئي	مال	هوندي	ان جي محبت جي

جي ڏينهن ۽ ملائڪن ۽ ڪتابن ۽ پيغمبرن کي مڃيو، ۽ جنهن (ماڻھوءَ پنهنجو) مال اُن جي پيار هوندي (بہ)

ذَوِي الْقُرْبٰى	وَ	الْيَتٰمٰى	وَ	الْمَسٰكِيْنَ	وَ	ابْنَ السَّبِيْلِ	وَ	السَّآئِلِيْنَ	وَ	فِي الرِّقَابِ
مائٽن کي	۽	يتيمن کي	۽	مسڪينن کي	۽	مسافرن کي	۽	سائلن کي	۽	گردنن کي (آجو ڪرائڻ) ۾.

مٽيءَ وارن ۽ ڇورن ۽ مسڪينن ۽ مسافرن ۽ سوال ڪندڙن کي ۽ ٻانهَن جي گردنين (آجي ڪرڻ) ۾ ڏنو،

وَ	اَقَامَ	الصَّلٰوةَ	وَ	اٰتَى	الزَّكٰوةَ	وَ	الْمُوْفُوْنَ	بِعَهْدِهِمْ	اِذَا	عٰهَدُوْا
۽	قائم ڪري	نماز	۽	ڏئي	زڪوات	۽	(اهي جيڪي) پاڙڻ وارا آهن	پنهنجي عهد کي	جڏهن	اهي عهد ڪن.

۽ نماز پڙهيائين ۽ زڪوٰة ڏنائين، ۽ (اُهي ماڻھو جي) جڏهن انجام ڪندا آهن تڏهن پنهنجو انجام پاڙيندا آهن،

وَ	الصّٰبِرِيْنَ	فِي الْبَاْسَآءِ	وَ	الضَّرَّآءِ	وَ	حِيْنَ	الْبَاْسِ	اُولٰٓئِكَ	الَّذِيْنَ
۽	(اُهي) جيڪي صبر ڪندڙ آهن	تنگدستيءَ ۾	۽	تڪليف ۾	۽	وقت	جنگ جي.	اهي ئي آهن	جن

۽ سچائيءَ ۽ اوکائيءَ ۾ ۽ جنگ مهل صبر ڪرڻ وارا آهن، اِهي سچا

صَدَقُوْا	وَ	اُولٰٓئِكَ	هُمُ الْمُتَّقُوْنَ ﴿177﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	كُتِبَ	عَلَيْكُمُ
سچ چيو.	۽	اهي ئي	متقي آهن.	اي	اُهي	جن ايمان آندو آهي	لکيو ويو آهي	توهان تي

آهن، ۽ اِهي ئي پرهيزگار آهن(١٧٧) اي مؤمنؤ خون ڪيلن بابت اوهان تي بدلي وٺڻ ۾ برابري لازم ڪئي

الْقِصَاصُ	فِي الْقَتْلٰى	اَلْحُرُّ	بِالْحُرِّ	وَ	الْعَبْدُ	بِالْعَبْدِ	وَ	الْاُنْثٰى	بِالْاُنْثٰى
قصاص وٺڻ	قتل ڪيلن ۾.	آزاد	بدلي آزاد جي	۽	غلام	بدلي غلام جي	۽	عورت	بدلي عورت جي.

ويئي، (جئن تہ) آجي جي عيوض آجو ٻانهي جي عيوض ٻانهو ۽ زال جي عيوض زال آهي، پوءِ جنهن کي سندس

فَمَنْ	عُفِيَ	لَهٗ	مِنْ اَخِيْهِ	شَيْءٌ	فَاتِّبَاعٌ	بِالْمَعْرُوْفِ
پوءِ اهو جنهنکي	معاف ڪيو ويو	ان ڪي	سندس ڀاءُ (مقتول جي وليءَ) پاران	ڪجهه	تہ پيروي ڪرڻي آهي	دستور موجب

ڀاءُ جي طرفان ڪجهه ڇڏيو وڃي تہ پوءِ (خون بها وٺڻ ۾) چڱيءَ ريت سان (ان جي) پويان پوڻ گهرجي ۽ ان (وارث)

وَ	اَدَآءٌ	اِلَيْهِ	بِاِحْسَانٍ	ذٰلِكَ	تَخْفِيْفٌ	مِّنْ رَّبِّكُمْ	وَ	رَحْمَةٌ	فَمَنِ	اعْتَدٰى
۽	ادا ڪرڻو آهي	ان ڪي	چڱائيءَ سان.	اها	هلڪائي آهي	توهان جي رب طرفان	۽	رحمت آهي	پوءِ جنهن	ڏاڍائي ڪئي

ڏانهن (خون جي بها) چڱيءَ ريت سان پهچائڻ گهرجي، اِهو (حڪم) اوهان جي پالڻهار وٽان هلڪائي ۽ ٻاجھ آهي،

بَعْدَ	ذٰلِكَ	فَلَهٗ	عَذَابٌ	اَلِيْمٌ ﴿178﴾	وَ	لَكُمْ	فِي الْقِصَاصِ	حَيٰوةٌ	يّٰاُولِي الْاَلْبَابِ
بعد	ان جي	تہ انهيءَ لاءِ آهي	عذاب	دردناڪ.	۽	توهان لاءِ	هڪ جيترو بدلو وٺڻ ۾	بقا آهي	اي عقل وارؤ!

پوءِ جيڪو هن (حڪم) ڪانپوءِ حد کان لنگهندو تنهن لاءِ ڏکوئيندڙ عذاب آهي(١٧٨) اي ڏيان وارؤ اوهان لاءِ قصاص

لَعَلَّكُمْ	تَتَّقُوْنَ ﴿179﴾	كُتِبَ	عَلَيْكُمْ	اِذَا	حَضَرَ	اَحَدَكُمُ	الْمَوْتُ
تہ مَنَ توهان	(خونريزيءَ کان) بچو.	لکيو ويو آهي	توهان تي	جڏهن	اچڻ لڳي	توهان مان ڪنهن کي	موت

(وٺڻ) ۾ حياتي آهي تہ مانَ اوهين پرهيزگاري ڪريو(١٧٩) جڏهن اوهان مان (ڪنهن) هڪ کي موت ويجهو ٿئي

اِنْ	تَرَكَ	خَيْرَا ۨ	الْوَصِيَّةُ	لِلْوَالِدَيْنِ	وَ	الْاَقْرَبِيْنَ	بِالْمَعْرُوْفِ	حَقًّا	عَلَى
جيڪڏهن	هو ڇڏي ويندو هجي	مال.	وصيت ڪرڻ	والدين لاءِ	۽	مائٽن لاءِ	دستور موجب.	اهو حق آهي	مٿان

(اُهو) جيڪڏهن (ڪُجهه) مال ڇڏي تہ تڏهن اوهان تي ماءُ پيءُ ۽ مِٽن لاءِ چڱائيءَ سان وصيّت ڪرڻ لازم ڪئي ويئي،

الْمُتَّقِيْنَ ﴿180﴾	فَمَنْ	بَدَّلَهٗ	بَعْدَ	مَا	سَمِعَهٗ	فَاِنَّمَآ	اِثْمُهٗ	عَلَى
متقين جي.	پوءِ جيڪو	انهيءَ (وصيت) کي بدلائي	پوءِ	ان کان جو	هن اها ٻڌي	تہ فقط	ان جو گناهہ	مٿان

اِهو پرهيزگارن تي لازم آهي(١٨٠) پوءِ جيڪو اُن (وصيّت) کي اُن جي ٻڌڻ ڪانپوءِ ڦيرائيندو تہ اُن (ڦيرائڻ) جو

الَّذِيْنَ	يُبَدِّلُوْنَهٗ	اِنَّ	اللّٰهَ	سَمِيْعٌ	عَلِيْمٌ ﴿181﴾	فَمَنْ	خَافَ
ان جي ٿي آهي جيڪي	بدلائيندا ان کي.	بيشڪ	الله	خوب ٻڌندڙ	ڄاڻندڙ آهي.	پوءِ جيڪو	سمجهي

گُناهہ اُن جي ڦيرائيندڙن ڪانسواءِ ٻين تي نہ آهي، ڇوتہ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي(١٨١) پوءِ جيڪو وصيّت ڪندڙ

مِنْ مُّوْصٍ	جَنَفًا	اَوْ	اِثْمًا	فَاَصْلَحَ	بَيْنَهُمْ	فَلَآ	اِثْمَ	عَلَيْهِ	اِنَّ
وصيت ڪندڙ جي طرفان	حق تلفي	يا	گناهہ	پوءِ هو اصلاح ڪرائي	انهن ۾	تہ ناهي	ڪو گناهہ	اُن تي.	بيشڪ

جي طرفداري يا گناهہ ڄاڻي سو انهن (وصيّت ڪيل ۽ وارثن) جي وچ ۾ پرچاءُ ڪري تہ مٿس گناهہ نہ آهي،

اللّٰهَ	غَفُوْرٌ	رَّحِيْمٌ ﴿182﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	كُتِبَ	عَلَيْكُمُ
الله	وڏو بخشيندڙ	نهايت رحم ڪندڙ آهي.	اي	اُهي	جن ايمان آندو آهي	فرض ڪيو ويو آهي	توهان تي

ڇوتہ الله بخشڻهار مهربان آهي(١٨٢) اي مؤمنؤ جئن اوهان کان اڳين تي (روزا) فرض ڪيا ويا هئا

ع ٢٢

الصِّيَامُ	كَمَا	كُتِبَ	عَلَى	الَّذِيْنَ	مِنْ قَبْلِكُمْ	لَعَلَّكُمْ	تَتَّقُوْنَ ﴿183﴾
روزا رکڻ	جيئن	فرض ڪيو ويو هو	مٿان	انهن جي جيڪي	توهان کان اڳ هئا	(تہ) مَنَ توهان	متقي ٿيو.

تئن اوهان تي (بہ) روزا فرض ڪيا ويا آهن تہ مانَ اوهين پرهيزگاري ڪريو(۱۸۳)

اَيَّامًا	مَّعْدُوْدٰتٍ	فَمَنْ	كَانَ	مِنْكُمْ	مَّرِيْضًا	اَوْ	عَلٰى سَفَرٍ	فَعِدَّةٌ
چند ڏينهن	ڳڻپ جيترا.	پوءِ جيڪو	هجي	توهان مان	بيمار	يا	سفر ۾	تہ ڳڻپ (پوري ڪرڻي) آهي

(روزا) ڳڻيل ڏينهن آهن، پوءِ اوهان مان جيڪو بيمار (هجي) يا مسافريءَ تي هجي (تنهن تي) ٻين ڏينهن مان ڳڻي رکڻ

مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ	وَ	عَلَى	الَّذِيْنَ	يُطِيْقُوْنَهٗ	فِدْيَةٌ	طَعَامُ	مِسْكِيْنٍ	فَمَنْ
ٻين ڏينهن مان.	۽	مٿان	انهن جي جيڪي	طاقت رکن ٿا ان جي	فديو آهي	کاڌو	هڪ مسڪين جو	پوءِ جيڪو

(لازم) آهي، ۽ جن کي (مسڪين جي کاڌي ڏيڻ جي) سگهہ آهي تن تي هڪ مسڪين جو کاڌو فديہ (يعني فطرانو ڏيڻ)

تَطَوَّعَ	خَيْرًا	فَهُوَ	خَيْرٌ	لَّهٗ	وَ	اَنْ	تَصُوْمُوْا	خَيْرٌ	لَّكُمْ
خوشيءَ سان ڪري	نيڪي	تہ اها	گهڻو ڀلي آهي	انهيءَ لاءِ.	۽	هي تہ	توهان روزا رکو	(ڏاڍو) ڀلو آهي	توهان جي لاءِ

لازم آهي، پوءِ جيڪو چڱائي وڌيڪ ڪندو تنهن لاءِ اُها ڀلي آهي، ۽ جيڪڏهن عِلم وارا آهيو (تہ اوهين سمجهي چڪا هوندؤ)

اِنْ كُنْتُمْ	تَعْلَمُوْنَ ﴿184﴾	شَهْرُ	رَمَضَانَ	الَّذِيْٓ	اُنْزِلَ	فِيْهِ	الْقُرْاٰنُ	هُدًى
جيڪڏهن آهيو توهان	علم رکندڙ.	مهينو	رمضان جو	اهو جو	نازل ڪيو ويو	انهيءَ ۾	قرآن	هدايت آهي

اوهان جو روزو رکڻ اوهان لاءِ ڀلو آهي(۱۸۴) رمضان جو مهينو اهڙو (ڀلو) آهي جنهن ۾ قرآن لاٿو ويو جو ماڻهن

لِّلنَّاسِ	وَ	بَيِّنٰتٍ	مِّنَ الْهُدٰى	وَ	الْفُرْقَانِ	فَمَنْ	شَهِدَ
انسانن لاءِ	۽	پڌرا دليل	هدايت جا	۽	حق کي باطل کان ڌار ڪرڻ جا.	تنهنڪري جيڪو	حاضر هجي

لاءِ سڌو رستو ڏيکاريندڙ آهي ۽ (اُن ۾) هدايت ڪرڻ ۽ (سچ ۽ ڪوڙ جي وچ ۾) سَنڌي وجهڻ جون چٽيون ڳالهيون آهن،

مِنْكُمُ	الشَّهْرَ	فَلْيَصُمْهُ	وَ	مَنْ	كَانَ	مَرِيْضًا	اَوْ	عَلٰى سَفَرٍ
توهان مان	(هن) مهيني ۾	تہ گهرجيس تہ اهو هن جا روزا رکي.	۽	جيڪو	هجي	بيمار	يا	سفر ۾

پوءِ اوهان مان جيڪو اُنهيءَ مهيني ۾ (گهر ۾) حاضر هجي تنهن کي اُن ۾ روزو رکڻ گهرجي، ۽ جيڪو بيمار هُجي يا سفر تي (هُجي)

فَعِدَّةٌ	مِّنْ اَيَّامٍ اُخَرَ	يُرِيْدُ	اللّٰهُ	بِكُمُ	الْيُسْرَ	وَ	لَا	يُرِيْدُ	بِكُمُ
تہ ڳڻپ (پوري ڪرڻي) آهي	ٻين ڏينهن مان.	گهري ٿو	الله	توهان سان	آساني	۽	نہ (ٿو)	هُو گهري	توهان سان

تنهن کي ٻين ڏينهن مان (اوترو) ڳاڻاٽو (لازم) آهي. الله اوهان تي آساني ڪرڻ گهرندو آهي ۽ اوهان تي (ڪا) اوکائي

الْعُسْرَ	وَ	لِتُكْمِلُوا	الْعِدَّةَ	وَ	لِتُكَبِّرُوا اللّٰهَ	عَلٰى مَا
سختي	۽	تہ جيئن توهان پوري ڪريو	ڳڻپ	۽	تہ جيئن توهان الله جي وڏائي (بيان) ڪريو	ان تي جيڪا

ڪرڻ نہ گهرندو آهي، ۽ (گهرندو آهي) تہ اوهين ڳڻ پوري ڪريو ۽ جيڪا اوهان کي هدايت ڪيائين تنهن تي

هٰدٰىكُمْ	وَ	لَعَلَّكُمْ	تَشْكُرُوْنَ (185)	وَ	اِذَا	سَاَلَكَ	عِبَادِيْ
هدايت ڏني هن توهان کي	۽	شايد توهان	شڪر ڪريو.	۽	جڏهن	(اي نبيﷺ!) توکان پڇن	منهنجا ٻانها

الله کي وڏائيندا رهو ۽ مانَ اوهين شُڪرانو ڪريو(١٨٥) ۽ (اي پيغمبر) جڏهن مُنهنجا ٻانها توکان مُنهنجي

عَنِّيْ	فَاِنِّيْ	قَرِيْبٌ	اُجِيْبُ	دَعْوَةَ	الدَّاعِ	اِذَا	دَعَانِ
منهنجي باري ۾	تہ بيشڪ مان	قريب آهيان	مان قبول ڪريان ٿو	سڏ	سڏيندڙ جو	جڏهن (بہ)	هو مون کي سڏي ٿو

پُڇا ڪن (تڏهن چئُ) تہ آءٌ ويجهو آهيان. جڏهن (ڪو) مُون کي سڏي ٿو تڏهن سڏيندڙ جو سڏ ورنايان ٿو

فَلْيَسْتَجِيْبُوْا	لِيْ	وَلْيُؤْمِنُوْا	بِيْ	لَعَلَّهُمْ	يَرْشُدُوْنَ (186)
تہ گهرجين تہ مڃين هو (بہ)	منهنجو حڪم	۽ گهرجي تہ هو ايمان آڻين	مون تي	تہ جيئن هو	هدايت پرائن.

تنهنڪري مُنهنجو حُڪم قبول ڪرڻ گهرجين ۽ مون تي ايمان آڻڻ گهرجين تہ مانَ اُهي سُڌرن(١٨٦)

اُحِلَّ	لَكُمْ	لَيْلَةَ الصِّيَامِ	الرَّفَثُ	اِلٰى نِسَآئِكُمْ	هُنَّ لِبَاسٌ	لَّكُمْ	وَ
حلال ڪيو ويو آهي	توهان لاءِ	روزي جي رات جو	صحبت ڪرڻ	پنهنجي عورتن سان	اُهي لباس آهن	توهان لاءِ	۽

روزي جي رات ۾ اوهان لاءِ پنهنجين زالن سان صُحبت ڪرڻ حلال ڪئي ويئي، (جو) اُهي اوهان جو ڍڪ آهن ۽

اَنْتُمْ	لِبَاسٌ	لَّهُنَّ	عَلِمَ اللّٰهُ	اَنَّكُمْ	كُنْتُمْ	تَخْتَانُوْنَ	اَنْفُسَكُمْ
توهان	لباس آهيو	انهن لاءِ.	الله ڄاڻي ورتو	(تہ) بيشڪ توهان	هئا	خيانت ڪندا	پنهنجي جانين ۾

اوهين اُنهن جو ڍڪ آهيو. الله ڄاتو تہ اوهين پاڻ سان خيانت ڪندا هيؤ

فَتَابَ	عَلَيْكُمْ	وَ	عَفَا	عَنْكُمْ	فَالْئٰنَ	بَاشِرُوْهُنَّ	وَ	ابْتَغُوْا	مَا
پوءِ هن ڌيان ڏنو	توهان تي	۽	معاف ڪيو	توهان کي	پوءِ هاڻي	توهان مباشرت ڪريو انهن سان	۽	ڳوليو	اهو جيڪو

پوءِ اوهان تي (ٻاجهہ سان) موٽيو ۽ اوهان کي معاف ڪيائين، پوءِ هاڻي ساڻن صُحبت ڪريو ۽ الله اوهان لاءِ

كَتَبَ اللّٰهُ	لَكُمْ	وَ	كُلُوْا	وَ	اشْرَبُوْا	حَتّٰى	يَتَبَيَّنَ	لَكُمُ	الْخَيْطُ	الْاَبْيَضُ
لکيو آهي الله	توهان جي لاءِ	۽	کائو	۽	پيئو	تان جو	پڌرو ٿئي	توهان جي لاءِ	ڌاڳو	اڇو

جيڪي (اولاد) لکيو آهي تنهن جي طلب ڪريو ۽ (ايستائين) کائو ۽ پيئو جيستائين ڪاري ڌاڳي کان ٻاک

مِنَ الْخَيْطِ الْاَسْوَدِ	مِنَ الْفَجْرِ	ثُمَّ	اَتِمُّوا	الصِّيَامَ	اِلَى الَّيْلِ	وَ	لَا
ڪاري ڌاڳي کان	فجر جو.	پوءِ	توهان پورو ڪريو	روزو	رات تائين.	۽	نہ

جو اڇو ڌاڳو اوهان لاءِ پڌرو ٿئي، پوءِ روزو رات توڻي پورو ڪريو. ۽ جنهن حالت ۾ اوهين مسجدين ۾

تُبَاشِرُوْهُنَّ	وَ	اَنْتُمْ	عٰكِفُوْنَ	فِي الْمَسٰجِدِ	تِلْكَ	حُدُوْدُ اللّٰهِ
مباشرت ڪريو توهان انهن (عورتن) سان	جڏهن	توهان	اعتڪاف ڪندا هجو	مسجدن ۾.	اهي	الله جون مقرر حدون آهن

اعتڪاف وارا هجو تہ اُنهن (زالن) سان صُحبت نہ ڪريو. اِهي الله جون حدون آهن پوءِ اُنهن کي ويجها نہ

فَلَا	تَقْرَبُوْهَا ؕ	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	اٰيٰتِهٖ	لِلنَّاسِ	لَعَلَّهُمْ	يَتَّقُوْنَ ﴿187﴾
پوءِ نہ	ويجھا وڃو انهن جي.	اهڙيءَ ريت	بيان ڪري ٿو	الله	پنهنجون آيتون	انسانن جي لاءِ	تہ مَنَ هو	متقي ٿين.

وڃو. اهڙيءَ طرح الله ماڻهن لاءِ پنهنجا حُڪم پڌرا ڪندو آهي تہ مانَ اُهي پرهيزگاري ڪن(١٨٧)

وَ	لَا	تَاْكُلُوْٓا	اَمْوَالَكُمْ	بَيْنَكُمْ	بِالْبَاطِلِ	وَ	تُدْلُوْا	بِهَآ	اِلَى	الْحُكَّامِ
۽	نہ	توهان ڪائو	پنهنجا مال	پاڻ ۾	ناجائز طريقي سان	۽	(نہ) ڪٽي وڃو توهان	اُهي	ڏانهن	حاڪمن جي

۽ اوهين پنهنجا مال پاڻ ۾ ناحق سان نہ ڪائو ۽ اُن (مال) کي حاڪمن ڏانهن هن لاءِ (وڍيءَ طور) نہ پهچايو

لِتَاْكُلُوْا	فَرِيْقًا	مِّنْ اَمْوَالِ النَّاسِ	بِالْاِثْمِ	وَ	اَنْتُمْ	تَعْلَمُوْنَ ﴿188﴾ ع
تہ جيئن توهان ڪائو	ڪجھ حصو	انسانن جي مال مان	گناھ سان	حالانڪ	توهان	ڄاڻو ٿا.

ع ٢٣ ٧

تہ ماڻهن جي مال مان ڪجھ (ڀاڱو) ڏوھ سان ڪائو هن هوندي بہ جو اوهين ڄاڻندا آهيو(١٨٨)

يَسْـَٔلُوْنَكَ	عَنِ الْاَهِلَّةِ	قُلْ	هِيَ	مَوَاقِيْتُ	لِلنَّاسِ	وَ	الْحَجِّ ؕ	وَ	لَيْسَ	الْبِرُّ
توکان (اي محمدﷺ!) پڇن ٿا	چنڊ بابت.	چَوين تہ	اهي	مقرر وقت آهن	انسانن لاءِ	۽	حج (لاءِ)	۽	ناهي	نيڪي

(اي پيغمبر) توکان چنڊن (يعني مهينن) بابت پڇن ٿا، چئُ تہ اِهي ماڻهن ۽ حج لاءِ وقت مُقرر ٿيل آهن، ۽ چڱائي

بِاَنْ	تَاْتُوا	الْبُيُوْتَ	مِنْ ظُهُوْرِهَا	وَلٰكِنَّ	الْبِرَّ	مَنِ	اتَّقٰى ۚ	وَ
اها تہ	توهان اچو	(پنهنجي) گهرن ڏانهن	انهن جي پٺين پاسن کان	۽ پر	نيڪي تہ (ان جي) آهي	جيڪو	پرهيزگار هجي	۽

(هن ۾) نہ آهي تہ (احرام جي حالت ۾) گهرن ۾ سندن پٺين پاسن کان اچو پر (اصل) چڱائي (اُنهيءَ لاءِ) آهي

اْتُوا	الْبُيُوْتَ	مِنْ اَبْوَابِهَا ۖ	وَ	اتَّقُوا اللّٰهَ	لَعَلَّكُمْ	تُفْلِحُوْنَ ﴿189﴾	وَ
توهان اچو	(پنهنجي) گهرن مان	انهن جي دروازن مان	۽	ڊڄو الله کان	تہ مَنَ توهان	ڇوٽڪارو ماڻيو.	۽

جيڪو (الله کان) ڊڄي، ۽ گهرن ۾ سندن درن کان اچو، ۽ الله کان ڊڄو تہ مانَ اوهين ڇٽو(١٨٩) ۽

قَاتِلُوْا	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ	الَّذِيْنَ	يُقَاتِلُوْنَكُمْ	وَ	لَا تَعْتَدُوْا ؕ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَا
توهان وڙهو	الله جي راھ ۾	انهن سان جيڪي	توهان سان وڙهن ٿا	۽	نہ توهان ڏاڍائي ڪريو.	بيشڪ	الله	نٿو

جيڪي اوهان سان وڙهن تن سان الله جي واٽ ۾ وڙهو ۽ حد کان نہ لنگهو. ڇوتہ الله حد کان لنگهندڙن کي

يُحِبُّ	الْمُعْتَدِيْنَ ﴿190﴾	وَ	اقْتُلُوْهُمْ	حَيْثُ	ثَقِفْتُمُوْهُمْ	وَ	اَخْرِجُوْهُمْ
پسند ڪري	ڏاڍائي ڪندڙن کي.	۽	توهان قتل ڪريو انهن کي	جتي	توهان لَهو انهن کي	۽	توهان ڪڍو انهن کي

پيارو نہ رکندو آهي(١٩٠) ۽ جتي لَهونِ اتي ڪُهونِ ۽ جتان اوهان کي لوڏيائون اُتان

مِّنْ	حَيْثُ اَخْرَجُوْكُمْ	وَ	الْفِتْنَةُ	اَشَدُّ	مِنَ الْقَتْلِ ۚ	وَ	لَا	تُقٰتِلُوْهُمْ
جتان	انهن توهان کي ڪڍيو هو	۽	فتنو	وڌيڪ شديد آهي	قتل کان	۽	نہ	قتل ڪريو توهان انهن کي

لوڏيونِ ۽ فتنو (يعني شرڪ) ويڙھ کان ڏاڍو (بچڙو) آهي، ۽ اوهين تعظيم واريءَ مسجد وٽ

عِنۡدَ	الۡمَسۡجِدِ الۡحَرَامِ	حَتّٰى	يُقٰتِلُوۡكُمۡ	فِيۡهِ ۚ	فَاِنۡ	قٰتَلُوۡكُمۡ
ويجهو	مسجد حرام جي	جيستائين	هو قتل (نہ) ڪن توهانکي	ان ۾.	پوءِ جيڪڏهن	هُو توهان سان وڙهن

(ايسين) نہ وڙهو جيسين منجهس اوهان سان (نہ) وڙهن. پوءِ جيڪڏهن اوهان سان وڙهن تہ

فَاقۡتُلُوۡهُمۡ ؕ	كَذٰلِكَ	جَزَآءُ	الۡكٰفِرِيۡنَ ﴿۱۹۱﴾	فَاِنِ	انۡتَهَوۡا	فَاِنَّ	اللّٰهَ
تہ توهان (بہ) قتل ڪريو انهن کي.	اها آهي	سزا	ڪافرن جي.	پوءِ جيڪڏهن	هو مُڙي وڃن	تہ بيشڪ	الله

اُنهن کي ماريو. ڪافرن جي سزا اِئين آهي(۱۹۱) ۽ جيڪڏهن بس ڪن (تہ اوهين بہ بس ڪريو ڇو) تہ الله

غَفُوۡرٌ	رَّحِيۡمٌ ﴿۱۹۲﴾	وَ	قٰتِلُوۡهُمۡ	حَتّٰى	لَا	تَكُوۡنَ	فِتۡنَةٌ	وَّ	يَكُوۡنَ	الدِّيۡنُ
ڏاڍو بخشيندڙ	نهايت رحم وارو آهي.	۽	توهان انهن سان وڙهو	جيستائين	نہ	رهي	فتنو	۽	ٿي وڃي	دين

بخشڻهار مهربان آهي(۱۹۲) ۽ ايستائين اُنهن سان وڙهو جيستائين فتنو (يعني شرڪ) نہ رهي ۽ خاص الله جو دين

لِلّٰهِ ؕ	فَاِنِ	انۡتَهَوۡا	فَلَا	عُدۡوَانَ	اِلَّا	عَلَى	الظّٰلِمِيۡنَ ﴿۱۹۳﴾	اَلشَّهۡرُ	الۡحَرَامُ
(فقط) الله جي لاءِ.	پوءِ جيڪڏهن	هو رڪجي وڃن	تہ ناهي	ڏاڍائي	مگر	مٿان	ظالمن جي.	مهينو	حرمت وارو

ٿئي، پوءِ جيڪڏهن بس ڪن تہ ظالمن ڪانسواءِ ڪنهين تي وڌيڪ هلت ڪرڻ نہ جڳائي(۱۹۳) تعظيم وارو مهينو

بِالشَّهۡرِ الۡحَرَامِ	وَ	الۡحُرُمٰتُ	قِصَاصٌ ؕ	فَمَنِ	اعۡتَدٰى	عَلَيۡكُمۡ
حرمت واري مهيني جي بدلي ۾ آهي	۽	سڀئي حرمتون	قصاص ۾ برابر آهن	پوءِ جيڪو	ڏاڍائي ڪري	توهان تي

تعظيم واري مهيني جي بدلي آهي ۽ تعظيمون (هڪ ٻئي جون) آڙ پاڙ آهن. پوءِ جيڪو اوهان تي وڌيڪ

فَاعۡتَدُوۡا	عَلَيۡهِ	بِمِثۡلِ	مَا اعۡتَدٰى	عَلَيۡكُمۡ ۪	وَ	اتَّقُوا اللّٰهَ	وَ	اعۡلَمُوۡۤا	اَنَّ
تہ توهان (بہ) ڏاڍائي ڪريو	ان تي	وانگر	هن جي ڏاڍائي ڪرڻ جي	توهان تي	۽	ڊڄو الله کان	۽	ڄاڻو	(تہ) بيشڪ

هلت ڪري تنهن تي اوتري وڌيڪ هلت ڪريو جيتري اوهان تي وڌيڪ هلت ڪيائين، ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو تہ

اللّٰهَ	مَعَ	الۡمُتَّقِيۡنَ ﴿۱۹۴﴾	وَ	اَنۡفِقُوۡا	فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ	وَ	لَا	تُلۡقُوۡا	بِاَيۡدِيۡكُمۡ	اِلَى
الله	ساڻ آهي	متقين جي.	۽	توهان خرچ ڪريو	الله جي راهہ ۾	۽	نہ	وجهو	پنهنجي هٿن کي	طرف

الله پرهيزگارن ساڻ آهي(۱۹۴) ۽ الله جي واٽ ۾ خرچيو ۽ (پاڻ کي) پنهنجي هٿن سان هلاڪت ۾ نہ

مع

التَّهۡلُكَةِ ۛۚ	وَ	اَحۡسِنُوۡا ۛۚ	اِنَّ	اللّٰهَ	يُحِبُّ	الۡمُحۡسِنِيۡنَ ﴿۱۹۵﴾	وَ	اَتِمُّوا	الۡحَجَّ	وَ	الۡعُمۡرَةَ
هلاڪت جي	۽	نيڪي ڪريو	بيشڪ	الله	پسند ڪري ٿو	نيڪوڪارن کي.	۽	پورو ڪريو	حج	۽	عمرو

وجهو، ۽ چڱائي ڪريو، ڇو تہ الله چڱائي ڪندڙن کي دوست رکندو آهي(۱۹۵) ۽ حج ۽ عُمرو الله (جي راضپي)

لِلّٰهِ ؕ	فَاِنۡ	اُحۡصِرۡتُمۡ	فَمَا	اسۡتَيۡسَرَ	مِنَ الۡهَدۡىِ ۚ	وَ	لَا	تَحۡلِقُوۡا
الله جي لاءِ	پوءِ جيڪڏهن	توهان جهليا وڃو	تہ جيڪي	موجود هجي	قربانيءَ مان (اها ڪريو)	۽	نہ	ڪوڙايو توهان

لاءِ پورو ڪريو، پوءِ جيڪڏهن روڪيا وڃو تہ جا قرباني آسانيءَ سان لڀي (سا لازم آهي)، ۽ پنهنجا مٿا تيسين نہ

رُءُوْسَكُمْ	حَتّٰى	يَبْلُغَ	الْهَدْيُ	مَحِلَّهٗ ؕ	فَمَنْ	كَانَ	مِنْكُمْ	مَّرِيْضًا
پنهنجا مٿا	جيستائين	پهچي وڃي	قرباني	پنهنجي (حلال ٿيڻ جي) هنڌ تي	پوءِ جيڪو	هجي	توهان مان	مريض

ڪوڙايو جيسين قرباني پنهنجيءَ جاءِ تي (نہ) پهچي. پوءِ اوهان مان جيڪو بيمار هجي

اَوْ	بِهٖۤ	اَذًى	مِّنْ رَّاْسِهٖ	فَفِدْيَةٌ	مِّنْ صِيَامٍ	اَوْ	صَدَقَةٍ	اَوْ	نُسُكٍ ۚ
يا (هجي)	ڪيس	ڪائي تڪليف	سندس مٿي ۾	تہ فديو ڏيڻو آهي	روزن سان	يا	صدقي (سان)	يا	قربانيءَ (سان)

يا سندس مٿي ۾ اهنج هجي (تہ جي وقت کان اڳيئي ئي ڪوڙايائين) تہ روزا يا خيرات يا قرباني عوض ڏيڻ

فَاِذَآ	اَمِنْتُمْ ۟	فَمَنْ	تَمَتَّعَ	بِالْعُمْرَةِ	اِلَى الْحَجِّ	فَمَا	اسْتَيْسَرَ
پوءِ جڏهن	توهان امن ۾ ٿيو	تہ جنهن	فائدو پاتو	عمري سان گڏ	حج (جي احرام) تائين	تہ جيڪي	سهنجو هجي

(لازم) آهي، پوءِ جڏهن بي پِوَا ٿيو تڏهن جيڪو فائدو وٺي (يعني) عمري کي حج سان (گڏي) سو جا قرباني

مِنَ الْهَدْيِ ۚ	فَمَنْ	لَّمْ	يَجِدْ	فَصِيَامُ	ثَلٰثَةِ اَيَّامٍ	فِي الْحَجِّ	وَ	سَبْعَةٍ
قربانيءَ مان (اها ڪري)	پوءِ جيڪو	نہ	لهي (قرباني)	تہ روزا (رکڻا آهن)	ٽي ڏينهن	حج (جي ڏينهن) ۾	۽	ست

آسانيءَ سان لڀي (سا ڪري). پوءِ جيڪو (قرباني) نہ لهي (تنهن تي) حج (جي ڏينهن) ۾ ٽي ڏينهن روزا لازم

اِذَا	رَجَعْتُمْ ؕ	تِلْكَ	عَشَرَةٌ	كَامِلَةٌ ؕ	ذٰلِكَ	لِمَنْ	لَّمْ	يَكُنْ	اَهْلُهٗ	حَاضِرِي
جڏهن	توهان موٽي اچو	اهي	آهن ڏهہ	پورا.	اهو (حڪم)	انهيءَ لاءِ آهي	(جو) نہ	هجن	سندس گهر وارا	رهندڙ ويجهو

آهن ۽ ست تڏهن جڏهن (سفر کان) موٽو. اِهي پورا ڏهہ (روزا) آهن. اِهو (حُڪم) اُنهيءَ لاءِ آهي جنهنجو ڪٽنب

ع ۲۴ ۸

الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ؕ	وَ	اتَّقُوا اللّٰهَ	وَ	اعْلَمُوْٓا	اَنَّ	اللّٰهَ	شَدِيْدُ	الْعِقَابِ ﴿196﴾
مسجد حرام جي.	۽	توهان ڊڄو الله کان	۽	ڄاڻي ڇڏيو	(تہ) بيشڪ	الله	سخت	سزا ڏيندڙ آهي.

تعظيم واريءَ مسجد جي ويجهو رهندڙ نہ هجي، ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو تہ الله ڏاڍو عذاب ڪندڙ آهي(١٩٦)

اَلْحَجُّ	اَشْهُرٌ	مَّعْلُوْمٰتٌ ۚ	فَمَنْ	فَرَضَ	فِيْهِنَّ	الْحَجَّ	فَلَا
حج (جو وقت)	چند مهينا آهن	ڄاتل.	پوءِ جنهن	فرض ڪيو	انهن ۾	حج کي	تہ نہ

حج (جو وقت) معلوم مهينا آهن، پوءِ جنهن منجهن (احرام ٻڌڻ سان پاڻتي) حج فرض ڪيو تہ حج ۾ نہ

رَفَثَ	وَ	لَا	فُسُوْقَ ۙ	وَ	لَا	جِدَالَ	فِي الْحَجِّ ؕ	وَ	مَا
شهوت جون ڳالهيون ڪري	۽	نہ	نافرماني ڪري	۽	نہ	جهيڙو ڪري	حج ۾	۽	جيڪي

جماع جائز آهي ۽ نہ گار ۽ نہ جهيڙو، ۽ جيڪا چڱائي ڪريو ٿا

وقف النبي صلى الله عليه وسلم

تَفْعَلُوْا	مِنْ خَيْرٍ	يَّعْلَمْهُ	اللّٰهُ ؕ	وَ	تَزَوَّدُوْا	فَاِنَّ	خَيْرَ	الزَّادِ
توهان ڪريو ٿا	نيڪي	اها ڄاڻي ٿو	الله.	۽	سفر جو سامان ڪٺو	پوءِ بيشڪ	بهترين	سفر جو سامان

تنهن کي الله ڄاڻندڙ آهي، ۽ سَمر ڪٺو ڇو تہ پلو سَمر پرهيزگاري آهي،

النّصف

التَّقْوٰى	وَ	اتَّقُوْنِ	يٰٓاُولِي الْاَلْبَابِ ﴿197﴾	لَيْسَ	عَلَيْكُمْ	جُنَاحٌ	اَنْ	تَبْتَغُوْا
تقويٰ آهي	۽	مون کان ڊڄو	اي عقل وارؤ!	نہ آهي	توهان تي	ڪو گناهہ	هي تہ	توهان ڳوليو

۽ ڏيان وارؤ مون کان ڊڄو(١٩٧) (حج ۾) پنهنجي پالڻهار کان روزيءَ گھرڻ ۾ اوهان تي ڪو

فَضْلًا	مِّنْ رَّبِّكُمْ	فَاِذَآ	اَفَضْتُمْ	مِّنْ عَرَفٰتٍ	فَاذْكُرُوا اللّٰهَ	عِنْدَ
روزگار	پنهنجي رب کان حج جي ڏينهن.	پوءِ جڏهن	توهان موٽو	عرفات کان	تہ ياد ڪريو الله کي	ويجهو

گناهہ ڪونهي، پوءِ جڏهن عَرفات کان موٽو تڏهن مَشۡعَرالۡحَرام (يعني مزدلفه) وٽ الله کي ياد

الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ	وَ	اذْكُرُوْهُ	كَمَا	هَدٰىكُمْ	وَ	اِنْ	كُنْتُمْ
مشعر حرام جي.	۽	هن کي ياد ڪريو	جيئن	هن توهان کي هدايت ڪئي	۽	تحقيق	هئا توهان

ڪريو، ۽ جئن اوهان کي سڌو رستو ڏيکاريائين تئن اوهين (بہ) کيس ياد ڪريو، ۽ بيشڪ اُن کان اڳ

مِّنْ قَبْلِهٖ	لَمِنَ الضَّآلِّيْنَ ﴿198﴾	ثُمَّ	اَفِيْضُوْا	مِنْ حَيْثُ	اَفَاضَ	النَّاسُ	وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ
هن کان اڳ	گمراهن مان.	پوءِ	توهان موٽو	جتان	موٽن	سڀ ماڻهو	۽ الله کان مغفرت گھرو

(اوهين) اڻڄاڻن مان هيؤ(١٩٨) پوءِ (اوهين) اُتان (عرفات کان) موٽو جتان عام ماڻهو موٽن ٿا ۽ الله کان بخشش

اِنَّ	اللّٰهَ	غَفُوْرٌ	رَّحِيْمٌ ﴿199﴾	فَاِذَا	قَضَيْتُمْ	مَّنَاسِكَكُمْ
بيشڪ	الله	ڏاڍو بخشڻهار	نهايت رحم ڪندڙ آهي.	پوءِ جڏهن	توهان پورا ڪريو	پنهنجي حج جا ارڪان

گھرو، ڇوتہ الله بخشڻهار مهربان آهي(١٩٩) پوءِ جڏهن پنهنجي حج جا اَرڪان پُورا ڪريو تڏهن (مِنيٰ ۾)

فَاذْكُرُوا	اللّٰهَ	كَذِكْرِكُمْ	اٰبَآءَكُمْ	اَوْ	اَشَدَّ	ذِكْرًا	فَمِنَ
تہ ياد ڪريو	الله کي	وانگر ياد ڪرڻ جي توهان جي	پنهنجن ابن ڏاڏن جي	بلڪ	ان کان بہ وڌيڪ	ياد ڪرڻ	پوءِ ڪجھہ

اوهين پنهنجن اَبن ڏاڏن جي ياد ڪرڻ وانگر بلڪ (اُن کان وڌيڪ) گھڻي قدر الله کي ياد ڪريو. پوءِ ماڻهن

النَّاسِ	مَنْ	يَّقُوْلُ	رَبَّنَآ	اٰتِنَا	فِي الدُّنْيَا	وَ	مَا	لَهٗ	فِي الْاٰخِرَةِ	مِنْ
انسان (اهڙا آهن)	جيڪي	چون ٿا	اي اسان جا رب!	اسان کي ڏي	دنيا ۾	۽	ناهي	ان لاءِ	آخرت ۾	ڪوئي

مان ڪي (اهڙا) آهن جي چوندا آهن تہ اسان جا پالڻهار اسان کي دنيا ۾ (ئي چڱائي) ڏي تن کي آخرت ۾ (ڪا) چڱائي

خَلَاقٍ ﴿200﴾	وَمِنْهُمْ	مَّنْ	يَّقُوْلُ	رَبَّنَآ	اٰتِنَا	فِي الدُّنْيَا	حَسَنَةً	وَّ
حصو.	۽ انهن مان ڪجھہ	اُهي آهن	چون ٿا	اي اسان جا رب!	اسان کي ڏي	دنيا ۾	ڀلائي	۽

نصيب نہ آهي(٢٠٠) ۽ منجهائن ڪي (اهڙا) آهن جي چوندا آهن تہ اي اسان جا پالڻهار اسان کي دنيا ۾ (بہ) چڱائي ۽

فِي الْاٰخِرَةِ	حَسَنَةً	وَّ	قِنَا	عَذَابَ النَّارِ ﴿201﴾	اُولٰٓئِكَ	لَهُمْ	نَصِيْبٌ	مِّمَّا
آخرت ۾	ڀلائي	۽	اسان کي بچاءِ	باهہ جي عذاب کان.	اهي ماڻهو	واسطي انهن جي	حصو آهي	ان مان جيڪي

آخرت ۾ (بہ) چڱائي ڏي ۽ اسان کي باهہ جي عذاب کان بچاءِ(٢٠١) اُهي ماڻهو جيڪي ڪمايائون تنهن مان ڪين

النّصف

كَسَبُوْا ؕ	وَ	اللّٰهُ	سَرِيْعُ الْحِسَابِ ﴿202﴾	وَ	اذْكُرُوا	اللّٰهَ	فِيْٓ اَيَّامٍ مَّعْدُوْدٰتٍ ؕ	فَمَنْ
هنن ڪمايو.	۽	الله	جلد حساب وٺندڙ آهي.	۽	توهان ياد ڪريو	الله کي	ڳڻيل ڏينهن ۾	پوءِ جنهن

نصيب آهي، ۽ الله سگهو حساب ڪندڙ آهي(٢٠٢) ۽ ڳڻيل ڏينهن (مِنىٰ وارن) ۾ الله کي ياد ڪريو، پوءِ جيڪو

تَعَجَّلَ	فِيْ يَوْمَيْنِ	فَلَآ	اِثْمَ	عَلَيْهِ ۚ	وَ	مَنْ	تَاَخَّرَ	فَلَآ	اِثْمَ	عَلَيْهِ ۙ	لِمَنِ
تڪڙ ڪئي	ٻن ڏينهن ۾	تہ ناهي	ڪو گناهہ	ان تي	۽	جنهن	دير ڪئي	تہ ناهي	ڪو گناهہ	ان تي (بہ)	لاءِ ان جي جيڪو

ٻن ڏينهن ۾ تڪڙو نڪري تنهن تي گناهہ ڪونهي، ۽ جيڪو دير ڪري تنهن تي (بہ) گناهہ نہ آهي (اهو حُڪم) اُن لاءِ

اتَّقٰى ؕ	وَ	اتَّقُوا اللّٰهَ	وَ	اعْلَمُوْٓا	اَنَّكُمْ	اِلَيْهِ	تُحْشَرُوْنَ ﴿203﴾	وَ	مِنَ	النَّاسِ
ڊنو.	۽	توهان الله کان ڊڄو	۽	ڄاڻي ڇڏيو	تہ بيشڪ توهان	ان ڏانهن ئي	گڏ ڪيا ويندؤ.	۽	ڪجهہ	انسان

آهي جيڪو پرهيزگاري ڪري، ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو تہ اوهين ڏانهس گڏ ڪيا ويندؤ(٢٠٣) ۽ ماڻهن مان ڪو (اهڙو)

مَنْ	يُّعْجِبُكَ	قَوْلُهٗ	فِي الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا	وَ	يُشْهِدُ	اللّٰهَ	عَلٰى	مَا
اهي آهن جو	توکي ڀلي لڳي ٿي	ان جي ڳالهہ	دنيا جي حياتيءَ ۾	۽	هو شايد بڻائي ٿو	الله کي	مٿان	ان جي جيڪي

آهي جو سندس ڳالهائڻ دنيا جي حياتيءَ ۾ توکي عجب ۾ وجهندو آهي ۽ جيڪي سندس دل ۾ آهي تنهن تي الله کي

فِيْ قَلْبِهٖ ۙ	وَ	هُوَ	اَلَدُّ	الْخِصَامِ ﴿204﴾	وَ	اِذَا	تَوَلّٰى	سَعٰى	فِي الْاَرْضِ
هن جي دل ۾ آهي	حالانڪ	اهو	سخت	جهڳڙالو آهي.	۽	جڏهن	هو پٺي ڏئي وڃي ٿو	(تہ) ڪوشش ڪري ٿو	زمين ۾

شاهد ڪندو آهي هن هوندي بہ جو اُهو وڏو جهيڙاڪر آهي(٢٠٤) ۽ جڏهن توکان موٽندو آهي تڏهن ملڪ ۾ هن لاءِ

لِيُفْسِدَ	فِيْهَا	وَ	يُهْلِكَ	الْحَرْثَ	وَ	النَّسْلَ ؕ	وَ	اللّٰهُ	لَا	يُحِبُّ	الْفَسَادَ ﴿205﴾	وَ	اِذَا
تہ جيئن فساد ڪري	ان ۾	۽	برباد ڪري	فصل	۽	نسل.	۽	الله	نٿو	پسند ڪري	فساد کي.	۽	جڏهن

ڪوشش ڪندو آهي تہ منجهس فساد وجهي ۽ پوک ۽ نسل ناس ڪري، ۽ الله فساد کي پسند نہ ڪندو آهي(٢٠٥) ۽ جڏهن

قِيْلَ	لَهُ	اتَّقِ	اللّٰهَ	اَخَذَتْهُ	الْعِزَّةُ	بِالْاِثْمِ	فَحَسْبُهٗ	جَهَنَّمُ ؕ	وَ
چيو وڃي ٿو	ان کي تہ	تون ڊڄ	الله کان	اڀاري ٿو ان کي	تڪبر	گناهہ تي	پوءِ ان کي ڪافي آهي	جهنم.	۽

اُن کي چئبو آهي تہ الله کان ڊڄ تڏهن وڏائي ڪيس گناهہ تي آڪڙائيندي آهي پوءِ ڪيس (سزا) دوزخ بس آهي، ۽

لَبِئْسَ	الْمِهَادُ ﴿206﴾	وَ	مِنَ النَّاسِ	مَنْ	يَّشْرِيْ	نَفْسَهُ	ابْتِغَآءَ
بيشڪ (اهو) بڇڙو	هنڌ آهي.	۽	ڪي انسان	اهي آهن جيڪي	وڪڻن ٿا	پنهنجو نفس	ڳولهڻ لاءِ

اُهو ضرور بڇڙو هنڌ آهي(٢٠٦) ماڻهن مان ڪو اهڙو آهي جو الله جي راضپي حاصل ڪرڻ لاءِ پاڻ کي

مَرْضَاتِ اللّٰهِ ؕ	وَ	اللّٰهُ	رَءُوْفٌ	بِالْعِبَادِ ﴿207﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوا	ادْخُلُوْا
الله جو راضپو.	۽	الله	ڏاڍو شفيق آهي	پنهنجي ٻانهن سان.	اي	اُهي	جن ايمان آندو آهي	توهان داخل ٿيو

وڪڻندو آهي، ۽ الله ٻانهن تي مهربان آهي(٢٠٧) اي ايمان وارؤ پورا اسلام ۾

فِي السِّلْمِ	كَآفَّةً ۨ	وَ	لَا	تَتَّبِعُوْا	خُطُوٰتِ الشَّيْطٰنِ ؕ	اِنَّهٗ	لَكُمْ
اسلام ۾	پوري جا پورا	۽	نہ	توهان پيروي ڪريو	شيطان جي قدمن جي.	بيشڪ اهو (شيطان)	توهان جو

داخل ٿيو، ۽ شيطان جي وِڪن تي نہ هلو، ڇوتہ اُهو اوهان جو پڌرو

عَدُوٌّ	مُّبِيْنٌ ﴿208﴾	فَاِنْ	زَلَلْتُمْ	مِّنْۢ بَعْدِ	مَا	جَآءَتْكُمُ	الْبَيِّنٰتُ	فَاعْلَمُوْٓا
دشمن آهي	پڌرو.	پوءِ جيڪڏهن	توهان ٿڙ تَرَ ۾پئو	بعد	ان جي جو	آيا توهان وٽ	پڌرا دليل	پوءِ ڄاڻو تہ

ويري آهي(٢٠٨) پوءِ جيڪڏهن اوهين ان ڪانپوءِ جو اوهان وٽ چٽا دليل آيا (اِسلام ڪان) ٿڙندؤ تہ ڄاڻو تہ

اَنَّ	اللّٰهَ	عَزِيْزٌ	حَكِيْمٌ ﴿209﴾	هَلْ	يَنْظُرُوْنَ	اِلَّآ	اَنْ	يَّاْتِيَهُمُ	اللّٰهُ	فِيْ ظُلَلٍ
بيشڪ	الله	ڏاڍو غالب	داناءُ آهي.	ٿا	اهي انتظار ڪن	پر	هي تہ	اچي انهن وٽ	الله	پاڇن ۾

الله غالِب حڪمت وارو آهي(٢٠٩) (ڪافر) هن ڪان سواءِ انتظار نہ ڪندا آهن تہ الله (جو عذاب) جُهڙ جي پاڇن ۾

ع ٢٥ ٩

مِّنَ الْغَمَامِ	وَ	الْمَلٰٓئِكَةُ	وَ	قُضِيَ	الْاَمْرُ ؕ	وَ	اِلَى اللّٰهِ	تُرْجَعُ	الْاُمُوْرُ ﴿210﴾ ع	سَلْ
ڪڪرن جي	۽	ملائڪ (بہ)	۽	نبيريو وڃي	معاملو	۽	الله ڏانهن	موٽايا وڃن ٿا	سڀ ڪم.	پڇين

وٽن اچي ۽ ملائڪ (بہ) ۽ ڪم فيصل ڪيو وڃي، ۽ الله ڏانهن سڀ ڪم موٽايا ويندا آهن(٢١٠) (اي پيغمبر)

بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	كَمْ	اٰتَيْنٰهُمْ	مِّنْ اٰيَةٍ	بَيِّنَةٍ ؕ	وَ	مَنْ	يُّبَدِّلْ	نِعْمَةَ اللّٰهِ
بني اسرائيل ڪان	ڪيتريون ئي	اسان ڏنيون انهن کي	نشانيون	پڌريون	۽	جيڪو	بدلائي ٿو	الله جي نعمت کي

بني اِسرائيلن ڪان پُڇا ڪر تہ ڪين ڪيتريون چٽيون نشانيون ڏنيون سين، ۽ جيڪي الله جي نعمت کي

مِنْۢ بَعْدِ	مَا	جَآءَتْهُ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	شَدِيْدُ	الْعِقَابِ ﴿211﴾	زُيِّنَ	لِلَّذِيْنَ	كَفَرُوا
پوءِ	ان ڪان جو	اها وٽس آئي	تہ پڪ	الله	شديد	سزا ڏيندڙ آهي.	سينگاري وئي	انهن لاءِ جن	ڪفر ڪيو

پاڻ وٽ اچڻ ڪانپوءِ مٽائيندو تہ بيشڪ الله سخت عذاب ڪندڙ آهي(٢١١) ڪافرن لاءِ دُنيا جي حياتي

وقف لازم

الْحَيٰوةُ	الدُّنْيَا	وَ	يَسْخَرُوْنَ	مِنَ الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا ۘ	وَ	الَّذِيْنَ	اتَّقَوْا
حياتي	دنيا جِي	۽	اهي مذاق ڪن ٿا	انهن سان جن	ايمان آندو	۽	اُهي جيڪي	متقي آهن

سينگاري ويئي ۽ مؤمنن سان ٺٺوليون ڪندا آهن، ۽ جيڪي پرهيزگار آهن سي قيامت جي ڏينهن

فَوْقَهُمْ	يَوْمَ الْقِيٰمَةِ ؕ	وَ	اللّٰهُ	يَرْزُقُ	مَنْ	يَّشَآءُ	بِغَيْرِ	حِسَابٍ ﴿212﴾
انهن ڪان مٿانهان هوندا	قيامت جي ڏينهن	۽	الله	رزق ڏئي ٿو	جنهنکي	گهري ٿو	بغير	حساب جي.

اُنهن (ڪافرن) جي مٿئون هوندا، ۽ الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي اَڻ ڳڻي روزي ڏيندو آهي(٢١٢)

كَانَ	النَّاسُ	اُمَّةً	وَّاحِدَةً ۣ	فَبَعَثَ	اللّٰهُ	النَّبِيّٖنَ	مُبَشِّرِيْنَ
هئا	انسان (اڳ)	امت	هڪ (ئي پوءِ فرقا ٿي ويا)	تہ موڪليا	الله	نبي	خوشخبري ڏيندڙ

سڀ ماڻهو هڪ ٽولي هُئا، پوءِ (ڦري اِختلاف ۾ پيا تنهنڪري) الله پيغمبرن کي خوشخبري ڏيندڙ

وَ	مُنْذِرِيْنَ	وَ	اَنْزَلَ	مَعَهُمُ	الْكِتٰبَ	بِالْحَقِّ	لِيَحْكُمَ	بَيْنَ
۽	ڊيڄاريندڙ	۽	هن نازل ڪيا	انهن سان گڏ	ڪتاب	حق سان	تہ جيئن اهو (ڪتاب) فيصلو ڪري	وچ ۾

۽ ڊيڄاريندڙ ڪري موڪليو، ۽ ساڻن سچ سان ڪتاب هن لاءِ لاٿائين تہ (اُهو ڪتاب) ماڻهن جي وچ ۾

النَّاسِ	فِيْمَا	اخْتَلَفُوْا	فِيْهِ	وَ	مَا	اخْتَلَفَ	فِيْهِ	اِلَّا	الَّذِيْنَ
ماڻهن جي	انهن ڳالهين ۾ جو	انهن اختلاف ڪيو	انهن ۾	۽	نہ	اختلاف ڪيو	انهن ۾	پر	انهن ئي جيڪي

جنهن (ڳالھ) بابت جهڳڙو ڪندا آهن (تنهن بابت) نبيرو ڪري، ۽ اُنهيءَ بابت (ٻئي ڪنهن بہ) تڪرار نہ ڪيو پر

اُوْتُوْهُ	مِنْۢ بَعْدِ مَا	جَآءَتْهُمُ	الْبَيِّنٰتُ	بَغْيًاۢ بَيْنَهُمْ	فَهَدَى	اللّٰهُ	الَّذِيْنَ
اُهي (ڪتابَ) ڏنا ويا	ان ڪان پوءِ جو	آيا انهن وٽ	پڌرا دليل	پاڻ ۾ ضد جي ڪري	پوءِ هدايت ڏني	الله	انهن کي جن

جن کي اُهو (ڪتاب) ڏنو ويو تن پڌرن حڪمن اچڻ کانپوءِ پاڻ ۾ ساڙ پيل سببان (تڪرار ڪيو)، پوءِ الله اُها سچي

اٰمَنُوْا	لِمَا	اخْتَلَفُوْا	فِيْهِ	مِنَ الْحَقِّ	بِاِذْنِهٖ	وَ	اللّٰهُ	يَهْدِيْ
ايمان آندو	لاءِ انهيءَ (ڳالھ) جي جو	هنن اختلاف ڪيو	ان ۾	حق سان	پنهنجي حڪم سان	۽	الله	هدايت ڏئي ٿو

ڳالھ جنهن بابت جهڳڙو ڪيائون تنهن ڏانهن پنهنجي حُڪم سان مؤمنن کي سڌو رستو ڏيکاريو، ۽ الله جنهن کي

مَنْ	يَّشَآءُ	اِلٰى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ (213)	اَمْ	حَسِبْتُمْ	اَنْ	تَدْخُلُوا	الْجَنَّةَ	وَ
جنهن کي	گهري ٿو	سڌي راھ ڏانهن.	ڇا	توهان گمان ڪيو	(هي) تہ	داخل ٿي ويندؤ توهان	جنت ۾	حالانڪ

گهرندو آهي تنهن کي سڌو رستو ڏيکاريندو آهي(٢١٣) (اي مسلمانؤ اوهين) هن هوندي بہ بهشت ۾ گهڙڻ جو

لَمَّا	يَاْتِكُمْ	مَّثَلُ	الَّذِيْنَ	خَلَوْا	مِنْ قَبْلِكُمْ	مَسَّتْهُمُ	الْبَاْسَآءُ	وَ
اڃان نہ	آيون توهان تي (ڏکيائيون)	وانگر	انهن جي جيڪي	ٿي گذريا	توهان کان اڳ	پهتي انهن کي	سختي	۽

گمان ڪندا آهيو ڇا؟ جو اڃان اوهان کي اُنهن جي حالت نہ آئي آهي جيڪي اوهان کان اڳ گذريا، جن کي سختي ۽

الضَّرَّآءُ	وَ	زُلْزِلُوْا	حَتّٰى	يَقُوْلَ	الرَّسُوْلُ	وَ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	مَعَهٗ	مَتٰى
تڪليف	۽	اهي جهوٻا ڏنا ويا	ايستائين جو	چوڻ لڳا	رسول	۽	اهي جن	ايمان آندو	ان سان گڏ	ڪڏهن (ايندي)

ڏک پُهتو ۽ ايستائين لوڏيا ويا جيستائين پيغمبر ۽ جي مؤمن ساڻس هُئا (تن دُعا گُهري) چيو ٿي تہ الله جي مدد

نَصْرُ اللّٰهِ	اَلَآ	اِنَّ	نَصْرَ اللّٰهِ	قَرِيْبٌ (214)	يَسْـَٔلُوْنَكَ	مَاذَا	يُنْفِقُوْنَ
مدد الله جي؟	خبردار!	بيشڪ	مدد الله جي	قريب ئي آهي.	توکان (اي محمدؐ!) پڇن ٿا (تہ)	ڇا	هو خرچ ڪن؟

ڪڏهن پهچندي؟ (چيو وين تہ) هوشيار رهو تہ الله جي مدد ويجهي آهي(٢١٤) (اي پيغمبر) توکان پڇن ٿا تہ

قُلْ	مَآ	اَنْفَقْتُمْ	مِّنْ خَيْرٍ	فَلِلْوَالِدَيْنِ	وَ	الْاَقْرَبِيْنَ	وَ	الْيَتٰمٰى	وَ
(کين) چئہ	جيڪي بہ	توهان خرچ ڪريو	ڪو مال	تہ (اهو) پيءُ ماءُ جي لاءِ آهي	۽	مائٽن	۽	يتيمن	۽

(اُهي) ڇا خرچين؟ (کين) چؤ تہ جيڪو مال خرچي سو ماءُ پيءُ ۽ مائٽن ۽ ڇورن (ٻارن) ۽

الْمَسٰكِيْنِ	وَ	ابْنِ السَّبِيْلِ	وَ	مَا	تَفْعَلُوْا	مِنْ خَيْرٍ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	بِهٖ
مسڪينن	۽	مسافرن جي (واسطي).	۽	جيڪي (بہ)	توهان ڪندؤ	ڪا ڀلائي	تہ بيشڪ	الله	ان ڪي

مسڪينن ۽ مسافرن ڪي (ڏيڻ) جڳائي، ۽ جيڪا چڱائي ڪندؤ (سا لهندؤ) ڇوتہ الله اُنکي

عَلِيْمٌ ﴿215﴾	كُتِبَ	عَلَيْكُمُ	الْقِتَالُ	وَ	هُوَ	كُرْهٌ	لَّكُمْ	وَ
خوب ڄاڻندڙ آهي.	فرض ڪيو ويو آهي	توهان تي	لڙائي (جهاد) ڪرڻ	جڏهن جو	اهو	اڻ وڻندڙ آهي	توهان لاءِ.	۽

ڄاڻندڙ آهي(٢١٥) (اي مؤمنؤ) اوهان تي (ڪافرن سان) ويڙهہ ڪرڻ فرض ڪئي ويئي آهي ۽ اُها اوهان ڪي

عَسٰٓى	اَنْ تَكْرَهُوْا	شَيْئًا	وَّ	هُوَ	خَيْرٌ	لَّكُمْ	وَ	عَسٰٓى	اَنْ تُحِبُّوْا
ممڪن آهي تہ	توهان ڪي نہ وڻي	ڪائي شيءِ	۽ (پر)	اها	بهتر هجي	توهان جي لاءِ.	۽	ممڪن آهي تہ	توهان پسند ڪريو

ناخوش لڳندي آهي، ۽ شايد (اوهين) ڪنهن شي ڪي ناخوش ڀانيو ۽ (حقيقت ڪري) اُها اوهان لاءِ ڀلي هُجي،

ع ٢٦ ١٠

شَيْئًا	وَّ	هُوَ	شَرٌّ	لَّكُمْ	وَ	اللّٰهُ	يَعْلَمُ	وَ	اَنْتُمْ	لَا	تَعْلَمُوْنَ ﴿216﴾
ڪنهن شيءِ ڪي	۽ (پر)	اها	بڇڙي هجي	توهان جي لاءِ.	۽	الله	ڄاڻي ٿو	۽	توهان	نٿا	ڄاڻو.

۽ شايد ڪنهن شي ڪي پيارو رکو ۽ اُها اوهان لاءِ بڇڙي هجي، ۽ الله ڄاڻندو آهي ۽ اوهين نہ ڄاڻندا آهيو(٢١٦)

يَسْـَٔلُوْنَكَ	عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ	قِتَالٍ	فِيْهِ	قُلْ	قِتَالٌ	فِيْهِ
توکان (اي محمدﷺ!) هو پڇن ٿا	حرمت وارن مهينن بابت	لڙائي ڪرڻ لاءِ	انهن ۾.	چئہ	لڙائي ڪرڻ	انهن ۾

(اي پيغمبر) توکان تعظيم وارن مهينن ۾ وڙهڻ بابت پُڇن ٿا، چؤ تہ مَنجهن ويڙهہ ڪرڻ وَڏو گناهہ آهي،

كَبِيْرٌ	وَ	صَدٌّ	عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ	وَ	كُفْرٌۢ	بِهٖ	وَ	الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ	وَ	اِخْرَاجُ
تمام وڏو (گناهہ) آهي	۽	جهلڻ	الله جي راهہ ڪان	۽	ڪفر ڪرڻ	ان سان	۽	(روڪڻ) مسجد حرام ڪان	۽	تڙڻ

۽ الله جي واٽ ڪان جهلڻ ۽ الله ڪي نہ مڃڻ ۽ تعظيم واريءَ مسجد ڪان روڪڻ، ۽ سندس رهڻ وارن ڪي منجهائنس

اَهْلِهٖ	مِنْهُ	اَكْبَرُ	عِنْدَ اللّٰهِ	وَ	الْفِتْنَةُ	اَكْبَرُ	مِنَ الْقَتْلِ	وَ
اتان جي رهاڪن ڪي	ان مان	سڀ ڪان وڏو (گناهہ) آهي	الله وٽ	۽	فتنو	وڏو (گناهہ) آهي	قتل ڪان.	۽

لوڏڻ الله وٽ (اُن ڪان) تمام وڏو گناهہ آهي، ۽ فتنو (يعني شرڪ) خون ڪرڻ ڪان بلڪل وڏو ڏوهہ آهي. ۽

لَا يَزَالُوْنَ	يُقَاتِلُوْنَكُمْ	حَتّٰى	يَرُدُّوْكُمْ	عَنْ دِيْنِكُمْ	اِنِ
اهي (ڪافر تہ) هميشہ	توهان سان وڙهندا رهندا	ايستائين جو	اهي ڦيرائين توهان ڪي	توهان جي دين ڪان	جيڪڏهن

(ڪافر) جيڪڏهن پڄي سگهندا تہ اوهان سان ايستائين سدائين پيا وڙهندا جيستائين اوهان ڪي اوهان جي

اسْتَطَاعُوْا	وَ	مَنْ	يَّرْتَدِدْ	مِنْكُمْ	عَنْ دِيْنِهٖ	فَيَمُتْ	وَ	هُوَ	كَافِرٌ	فَاُولٰٓئِكَ
هو طاقت رکن.	۽	جيڪو	ڦري وڃي	توهان مان	پنهنجي دين تان	پوءِ اهو مري وڃي	۽	اهو	ڪافرئي هجي	تہ اهي

دين (اسلام) ڪان ڦيرائين، ۽ اوهان مان جيڪي پنهنجي دين ڪان ڦرندا پوءِ اُهي ڪافر ٿي مرندا تن جي

حَبِطَتْ	اَعْمَالُهُمْ	فِي الدُّنْيَا	وَ	الْاٰخِرَةِ	وَ	اُولٰٓئِكَ	اَصْحٰبُ النَّارِ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ ﴿217﴾
برباد ٿي ويا	سندن عمل	دنيا ۾	۽	آخرت (۾)	۽	اهي آهن	دوزخ وارا	اهي	ان ۾	هميشہ رهندا.

ڪئي ڪمائي دُنيا ۽ آخرت ۾ ڪُٽ ٿي ويئي، ۽ اُهي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن(٢١٧)

اِنَّ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَ	الَّذِيْنَ	هَاجَرُوْا	وَ	جٰهَدُوْا	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ	اُولٰٓئِكَ	يَرْجُوْنَ
بيشڪ	اُهي جن	ايمان آندو	۽	اُهي جن	هجرت ڪئي	۽	جهاد ڪيو	الله جي راهہ ۾	اُهي	اميد رکندا آهن

جن ايمان آندو ۽ جن الله جي واٽ ۾ وطن ڇڏيو ۽ جهاد ڪيو سي الله جي ٻاجھ جا اميدوار

رَحْمَتَ اللّٰهِ	وَ	اللّٰهُ	غَفُوْرٌ	رَّحِيْمٌ ﴿218﴾	يَسْئَلُوْنَكَ	عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ
الله جي رحمت جي.	۽	الله	وڏو بخشڻهار	نهايت رحم وارو آهي.	توکان (اي محمدﷺ!) پڇن ٿا	شراب ۽ جوا بابت.

آهن، ۽ الله بخشڻهار مهربان آهي(٢١٨) (اي پيغمبر) توکان شراب ۽ جؤا بابت پڇن ٿا،

قُلْ	فِيْهِمَآ	اِثْمٌ	كَبِيْرٌ	وَّ	مَنَافِعُ	لِلنَّاسِ	وَ	اِثْمُهُمَآ	اَكْبَرُ
(کين) چئہ	انهن ٻنهي ۾	گناهہ آهي	وڏو	۽	ڪجهہ فائدا (بہ) آهن	انسانن لاءِ	۽	انهن ٻنهي جو گناهہ	تمام وڏو آهي

چؤ تہ اُنهن ۾ وڏو گناهہ ۽ ماڻهن لاءِ (ڪجهہ) فائدا آهن، ۽ سندن فائدي ڪان اُنهن جو

مِنْ نَّفْعِهِمَا	وَ	يَسْئَلُوْنَكَ	مَاذَا	يُنْفِقُوْنَ	قُلِ
انهن ٻنهي جي فائدي ڪان.	۽	توکان (اي محمدﷺ!) پڇن ٿا (تہ)	ڇا	هو خرچ ڪن؟	(کين) چئہ

گناهہ تمام وڏو آهي. ۽ (پڻ) توکان پڇن ٿا تہ (اُهي) ڇا خرچين، چؤ تہ (گهرج ڪان)

الْعَفْوَ	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	لَكُمُ	الْاٰيٰتِ	لَعَلَّكُمْ
جيڪي ضرورت ڪان وڌيڪ هجي.	اهڙيءَ طرح	بيان ڪري ٿو	الله	توهان جي لاءِ	(پنهنجا) حڪمَ	تہ مَنَ توهان

وڌيڪ (خرچيو) اهڙيءَ طرح الله اوهان لاءِ آيتون بيان ڪندو آهي تہ مانَ اوهين

تَتَفَكَّرُوْنَ ﴿219﴾	فِي الدُّنْيَا وَالْاٰخِرَةِ	وَ	يَسْئَلُوْنَكَ	عَنِ الْيَتٰمٰى	قُلْ	اِصْلَاحٌ لَّهُمْ
سوچ ويچار ڪريو.	دنيا ۽ آخرت بابت.	۽	توکان (اي محمدﷺ!) پڇن ٿا	يتيمن بابت	(کين) چئہ	انهن کي سڌارڻ

ڌيان رکو(٢١٩) دنيا ۽ آخرت (جي ڪمن) ۾. ۽ (اي پيغمبر) توکان يتيمن بابت پڇن ٿا. چؤ تہ اُنهن لاءِ سڌار

خَيْرٌ	وَ	اِنْ	تُخَالِطُوْهُمْ	فَاِخْوَانُكُمْ	وَ	اللّٰهُ	يَعْلَمُ	الْمُفْسِدَ
ڀلو آهي.	۽	جيڪڏهن	اوهان انهن کي پاڻ سان ملائيندا	تہ اهي اوهان جا ڀائر آهن	۽	الله	ڄاڻي ٿو	فساديءَ کي

ڀلي آهي، جيڪڏهن کين (کاڌي پيتي ۾ پاڻ سان) گڏيو تہ اوهان جا ڀائر آهن. ۽ الله بگاڙيندڙ کي

مِنَ الْمُصْلِحِ	وَ	لَوْ	شَآءَ	اللّٰهُ	لَاَعْنَتَكُمْ	اِنَّ	اللّٰهَ	عَزِيْزٌ
اصلاح ڪرڻ واري ڪان.	۽	جيڪڏهن	گهري ها	الله	تہ توهان کي مصيبت ۾ وجهي ها	بيشڪ	الله	ڏاڍو زبردست

سڌاريندڙ ڪان ڄاڻندو آهي، ۽ جيڪڏهن الله گهري ها تہ اوهان کي سختيءَ ۾ وجهي ها. ڇوتہ الله غالب

حَكِيۡمٌ ﴿220﴾	وَ	لَا	تَنۡكِحُوا	الۡمُشۡرِكٰتِ	حَتّٰى	يُؤۡمِنَّ	وَ	لَاَمَةٌ	مُّؤۡمِنَةٌ
داناءُ آهي.	۽	نہ	توهان نڪاح ڪريو	مشرڪياڻين سان	جيستائين	اهي ايمان آڻين.	۽	البت ٻانهي	مؤمن

حڪمت وارو آهي(۲۲۰) ۽ (اي مسلمانؤ ايستائين) مشرڪياڻين کي نہ پرڻيو جيستائين ايمان آڻين، ۽ بيشڪ

خَيۡرٌ	مِّنۡ مُّشۡرِكَةٍ	وَّلَوۡ	اَعۡجَبَتۡكُمۡ	وَ	لَا	تُنۡكِحُوا
گهڻي ڀلي آهي	مشرڪياڻيءَ کان	جيتوڻيڪ	اها توهان کي سٺي لڳي	۽	نہ	نڪاح ڪرايو توهان (مسلمان عورتون)

مؤمنياڻي ٻانهي مشرڪياڻيءَ کان ڀلي آهي جيتوڻيڪ اوهان کي (مشرڪياڻي) زياده وڻي، ۽ اوهين (ايسين)

الۡمُشۡرِكِيۡنَ	حَتّٰى	يُؤۡمِنُوۡا	وَ	لَعَبۡدٌ	مُّؤۡمِنٌ	خَيۡرٌ	مِّنۡ مُّشۡرِكٍ	وَّلَوۡ
مشرڪن سان	جيستائين	اُهي ايمان آڻين.	۽	البت غلام	مؤمن	گهڻو ڀلو آهي	مشرڪ مرد کان	جيتوڻيڪ

مشرڪن کي نہ پرڻايو جيستائين ايمان آڻين، ۽ بيشڪ مؤمن ٻانهو مُشرڪ کان ڀلو آهي جيتوڻيڪ اوهان کي

اَعۡجَبَكُمۡ	اُولٰٓئِكَ	يَدۡعُوۡنَ	اِلَى النَّارِ	وَ	اللّٰهُ	يَدۡعُوۡٓا	اِلَى الۡجَنَّةِ	وَ	الۡمَغۡفِرَةِ
اهو توهان کي سٺو لڳي	اهي (مشرڪ)	سڏين ٿا	باهہ ڏانهن.	۽	الله	سڏي ٿو	جنت ڏانهن	۽	مغفرت (ڏانهن)

(مشرڪ) زياده وڻي، اِهي (مُشرڪ) باهہ ڏانهن سڏيندا آهن، ۽ الله پنهنجي ارادي مُوجب بهشت ۽ بخشش

ع ۲۷ ۱۱

بِاِذۡنِهٖ	وَ	يُبَيِّنُ	اٰيٰتِهٖ	لِلنَّاسِ	لَعَلَّهُمۡ	يَتَذَكَّرُوۡنَ ﴿221﴾	وَ
پنهنجي حڪم سان	۽	بيان ڪري ٿو	پنهنجون آيتون	انسانن لاءِ	تہ جيئن اُهي	نصيحت پرائين.	۽

ڏانهن سڏيندو آهي، ۽ پنهنجون آيتون ماڻهن لاءِ بيان ڪندو آهي تہ مانَ اُهي نصيحت وٺن(۲۲۱) ۽

يَسۡـَٔلُوۡنَكَ	عَنِ الۡمَحِيۡضِ	قُلۡ	هُوَ	اَذًى	فَاعۡتَزِلُوا	النِّسَآءَ
توکان (اي محمدؐ!) پڇن ٿا	حيض بابت.	چئہ (تہ)	اها	گندگي آهي	تنهنڪري توهان پري رهو	عورتن کان

(اي پيغمبر) توکان حيض (جي حڪم) بابت پُڇن ٿا، چؤ تہ اُها پليتي آهي تنهنڪري زالن کان حيض ۾

فِي الۡمَحِيۡضِ	وَ	لَا	تَقۡرَبُوۡهُنَّ	حَتّٰى	يَطۡهُرۡنَ	فَاِذَا	تَطَهَّرۡنَ
حيض ۾	۽	نہ	ويجها وڃو (صحبت ڪريو) توهان ساڻن	جيستائين	اهي پاڪ ٿي وڃن	پوءِ جڏهن	اهي پاڪ ٿي وڃن

پري ٿيو ۽ ايستائين کين ويجها نہ وڃو جيستائين پاڪ ٿين، پوءِ جڏهن بلڪل پاڪ ٿين تڏهن جنهن واٽ کان

فَاْتُوۡهُنَّ	مِنۡ حَيۡثُ	اَمَرَكُمُ	اللّٰهُ	اِنَّ	اللّٰهَ	يُحِبُّ	التَّوَّابِيۡنَ	وَ
تہ توهان اچو انهن وٽ	جتان کان	حڪم ڏنو توهان کي	الله.	بيشڪ	الله	پسند ڪري ٿو	توبهہ ڪندڙن کي	۽

الله اوهان کي موڪل ڏني آهي (اُنهيءَ کان) اُنهن ڏانهن اچو، ڇو تہ الله توبہ ڪندڙن کي دوست رکندو آهي ۽ (پڻ)

يُحِبُّ	الۡمُتَطَهِّرِيۡنَ ﴿222﴾	نِسَآؤُكُمۡ	حَرۡثٌ	لَّكُمۡ	فَاۡتُوۡا	حَرۡثَكُمۡ
پسند ڪري ٿو	پاڪ صاف رهڻ وارن کي.	توهان جون عورتون	کيتي آهن	توهان جي لاءِ	پوءِ توهان اچو	پنهنجي کيتيءَ ۾

پاڪائي ڪندڙن کي دوست رکندو آهي(۲۲۲) اوهان جو زالون اوهان لاءِ پوک آهن، پوءِ پنهنجيءَ پوک ڏانهن

اَنّٰى	شِئْتُمْ	وَ	قَدِّمُوْا	لِاَنْفُسِكُمْ	وَ	اتَّقُوا	اللّٰهَ	وَ	اعْلَمُوْٓا	اَنَّكُمْ
جيئن	توهان گهرو	۽	اڳتي موڪليو (نيڪ عمل)	پنهنجي نفس لاءِ.	۽	توهان ڊڄو	الله کان	۽	ڄاڻو	تہ پڪ توهان

جئن وڻيوَ تئن اچو، ۽ پاڻ لاءِ (چڱا ڪم) اڳي موڪليو، ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو تہ اوهين ساڻس

مُّلٰقُوْهُ	وَ	بَشِّرِ	الْمُؤْمِنِيْنَ ﴿223﴾	وَ	لَا	تَجْعَلُوا	اللّٰهَ	عُرْضَةً
اُنهيءَ (الله) سان ملڻ وارا آهيو.	۽	خوشخبري ڏي	(اي محمدؐ!) مؤمنن کي.	۽	نہ	بڻايو توهان	الله کي	ڍال

ملاقي ٿيندڙ آهيو، ۽ مُؤمنن کي خوشخبري ڏي(۲۲۳) ۽ اوهين پنهنجن قسمن لاءِ

لِّاَيْمَانِكُمْ	اَنْ	تَبَرُّوْا	وَ	تَتَّقُوْا	وَ	تُصْلِحُوْا	بَيْنَ
واسطي پنهنجي قسمن جي	هي تہ	توهان نيڪي (نہ) ڪندؤ	۽	تقويٰ (نہ) اختيار ڪندؤ	۽	صلح (نہ) ڪرائيندؤ	وچ ۾

چڱائي ڪرڻ ۽ پرهيزگاري ڪرڻ ۽ ماڻهن جي وچ ۾ صُلح ڪرائڻ کان (پاسو ڪرڻ واسطي) الله جو اِسم

النَّاسِ	وَ	اللّٰهُ	سَمِيْعٌ	عَلِيْمٌ ﴿224﴾	لَا	يُؤَاخِذُكُمُ	اللّٰهُ	بِاللَّغْوِ
انسانن جي.	۽	الله	خوب ٻڌندڙ	ڄاڻندڙ آهي.	نہ	پڪڙ ڪندو توهان جي	الله	بيهودگيءَ تي

پيش نہ ڪريو، ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي(۲۲۴) الله اوهان کي اوهان جي اجاين قسمن

فِيْٓ اَيْمَانِكُمْ	وَ	لٰكِنْ	يُّؤَاخِذُكُمْ	بِمَا	كَسَبَتْ	قُلُوْبُكُمْ	وَ
توهان جي قسمن ۾	۽	پر	هو پڪڙ ڪندو توهان کي	ان تي جن جو	ارادو ڪيو	توهان جي دلين.	۽

کڻڻ ۾ نہ وٺندو آهي پر اوهان جي دلين جيڪا نيت ڪئي آهي تنهن تي پڪڙيندو آهي، ۽

اللّٰهُ	غَفُوْرٌ	حَلِيْمٌ ﴿225﴾	لِلَّذِيْنَ	يُؤْلُوْنَ	مِنْ نِّسَآئِهِمْ	تَرَبُّصُ
الله	بخشڻهار	ڏاڍو بردبار آهي.	انهن لاءِ جيڪي	قسم کڻن ٿا	پنهنجي عورتن (وٽ وڃڻ) کان	انتظار ڪرڻ آهي

الله بخشڻهار بُردبار آهي(۲۲۵) جيڪي پنهنجي زالن (جي صُحبت) کان قسم کڻن تن کي چار مهينا ترسڻو

اَرْبَعَةِ	اَشْهُرٍ	فَاِنْ	فَآءُوْ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	غَفُوْرٌ	رَّحِيْمٌ ﴿226﴾	وَ
چار	مهينا	پوءِ جيڪڏهن	اهي رجوع ڪن	تہ بيشڪ	الله	ڏاڍو بخشيندڙ	نهايت ٻاجهارو آهي.	۽

آهي، پوءِ جيڪڏهن (اُنهن ڏانهن اُن وقت ۾) موٽيا تہ (ڀلي موٽن) ڇوتہ الله بخشڻهار مهربان آهي(۲۲۶) ۽

ع ۲۸ ۱۲

اِنْ	عَزَمُوا	الطَّلَاقَ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	سَمِيْعٌ	عَلِيْمٌ ﴿227﴾	وَ	الْمُطَلَّقٰتُ	يَتَرَبَّصْنَ
جيڪڏهن	هو پختو ارادو ڪن	طلاق جو	تہ بيشڪ	الله	خوب ٻڌندڙ	ڄاڻندڙ آهي.	۽	طلاقيل عورتون	انتظار ۾ رکن

جيڪڏهن طلاق جو پڪو ارادو ڪيائون (تہ ڀلي ڪن) ڇوتہ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي(۲۲۷) ۽ طلاق ڏنلون زالون

بِاَنْفُسِهِنَّ	ثَلٰثَةَ	قُرُوْٓءٍ	وَ	لَا	يَحِلُّ	لَهُنَّ	اَنْ	يَّكْتُمْنَ	مَا	خَلَقَ
پنهنجو پاڻ کي	ٽن	حيضن تائين	۽	ناهي	حلال	انهن لاءِ	هي تہ	اهي لڪائين	اهو جيڪي	پيدا ڪيو

پاڻ کي (ٻئي نڪاح ڪرڻ کان) ٽي حيض جهلين، ۽ جيڪڏهن الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃينديون آهن

اللّٰهُ	فِيْٓ اَرْحَامِهِنَّ	اِنْ	كُنَّ	يُؤْمِنَّ	بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ الْاٰخِرِ ؕ	وَ	بُعُوْلَتُهُنَّ
الله	انهن جي رحمن ۾	جيڪڏهن	آهن اهي	ايمان رکندڙ	الله تي	۽	آخرت جي ڏينهن (تي)	۽	سندن مڙس

تہ الله سندن ڳپيرڻن ۾ جيڪي (ٻار يا حيض) پيدا ڪيو آهي سو ڪين لڪائڻ روا نہ آهي، ۽ اِن (مدت) ۾

اَحَقُّ	بِرَدِّهِنَّ	فِيْ ذٰلِكَ	اِنْ	اَرَادُوْٓا	اِصْلَاحًا ؕ	وَ
وڌيڪ حقدار آهن	انهن کي موٽائڻ جا	انهيءَ (مدت) ۾	جيڪڏهن	اهي ارادو رکن	سڌاري جو	۽

سندن مڙس جيڪڏهن سڌارو گهرن تہ سندن موٽائڻ جا وڌيڪ حقدار آهن، ۽ جهڙا (مُڙس جا حق) اُنهن

لَهُنَّ	مِثْلُ	الَّذِيْ	عَلَيْهِنَّ	بِالْمَعْرُوْفِ ۠	وَ	لِلرِّجَالِ
انهن عورتن جو (حق آهي مڙسن تي)	وانگر	ان جي جيڪو آهي	انهن عورتن جي مٿان	دستور موجب	۽	مردن کي

(زالن) تي آهن تهڙا اُنهن (زالن) جا (حق مڙسن تي) چڱيءَ ريت سان آهن، مُڙسن کي مٿن وڏو مانُ (يعني

ع ۲۸ ۱۲

عَلَيْهِنَّ	دَرَجَةٌ ؕ	وَ	اللّٰهُ	عَزِيْزٌ	حَكِيْمٌ ﴿228﴾	اَلطَّلَاقُ	مَرَّتٰنِ ۠	فَاِمْسَاكٌۢ
انهن تي	هڪ فضيلت آهي	۽	الله	ڏاڍو غالب	حڪمت وارو آهي.	طلاق (رجعي)	ٻہ دفعا آهي	پوءِ جهلي رکڻو آهي

حڪومت) آهي، ۽ الله غالب حڪمت وارو آهي(۲۲۸) طلاق (رجعي پورا) ٻہ پيرا آهي، پوءِ چڱيءَ طرح سان

بِمَعْرُوْفٍ	اَوْ	تَسْرِيْحٌۢ	بِاِحْسَانٍ ؕ	وَ	لَا يَحِلُّ	لَكُمْ	اَنْ	تَاْخُذُوْا	مِمَّآ
دستور موجب	يا	ڇڏي ڏيڻو آهي	ڀلائيءَ سان	۽	ناهي حلال	توهان جي لاءِ	هي تہ	توهان وٺو	ان (مهر) مان جيڪو

جهلڻ يا اِحسان سان ڇڏڻ (لازم) آهي، ۽ جيڪو ڪين ڏنو اَٿوَ تنهن مان ڪجھ (ورائي) وٺڻ

اٰتَيْتُمُوْهُنَّ	شَيْئًا	اِلَّآ	اَنْ	يَّخَافَآ	اَلَّا	يُقِيْمَا	حُدُوْدَ اللّٰهِ ؕ
توهان ڪين ڏنو	ڪجھ ٻہ	پر	هي تہ	هو ٻئي (ان ڪان) ڊڄن	تہ نہ	قائم ڪري سگهندا اهي	الله جي حدن کي.

اوهان کي هن (حالت) ڪان سواءِ حلال نہ آهي جو ٻئي الله جي حدن کي نہ پوري ڪرڻ ڪان ڊڄن،

فَاِنْ	خِفْتُمْ	اَلَّا	يُقِيْمَا	حُدُوْدَ اللّٰهِ ۙ	فَلَا
پوءِ (اي مؤمنؤ!) جيڪڏهن	توهان ڊڄو (ان ڪان)	تہ نہ	هو ٻئي قائم رکي سگهندا	الله جي حدن کي	پوءِ ناهي

پوءِ جيڪڏهن (اي مسلمانؤ) اوهين ڊڄو تہ ٻئي الله جي حدن کي پورو ڪري نہ سگهندا تہ (زال)

جُنَاحَ	عَلَيْهِمَا	فِيْمَا	افْتَدَتْ	بِهٖ ؕ	تِلْكَ	حُدُوْدُ اللّٰهِ
ڪوئي گناهہ	انهن ٻنهي تي	ان (مال) ۾ جيڪو	اها عورت (خلع جي) فديي ۾ ڏئي	اهو (مال).	اهي	الله جون حدون آهن

جيڪا شي عيوض ۾ ڏئي تنهن (جي ڏيڻ وٺڻ) ۾ ٻنهي تي گناهہ نہ آهي. اِهي الله جون حدون آهن

فَلَا	تَعْتَدُوْهَا ۚ	وَ	مَنْ	يَّتَعَدَّ	حُدُوْدَ اللّٰهِ	فَاُولٰٓئِكَ هُمُ	الظّٰلِمُوْنَ ﴿229﴾
پوءِ نہ	اورانگهيو توهان انهن کي	۽	جيڪو	اورانگهيندو	الله جي حدن کي	تہ اُهي ئي	ظالم آهن.

اُنهن ڪان لنگهي نہ وڃو، ۽ جيڪي الله جي حدن ڪان لنگهي ويندا سي ئي ظالم آهن(۲۲۹)

فَاِنۡ	طَلَّقَهَا	فَلَا	تَحِلُّ	لَهٗ	مِنۡۢ بَعۡدُ	حَتّٰى	تَنۡكِحَ
پوءِ جيڪڏهن	هن (مڙس) ڪيس (ٽئين) طلاق ڏني	تہ ناهي	اها حلال	انهيءَ جي لاءِ	ان ڪان پوءِ	جيستائين	اها نڪاح ڪري

پوءِ جيڪڏهن اُن ڪي (ٽين) طلاق (بہ) ڏنائين تہ اُن ڪانپوءِ (اُها زال) اُن ڪي (ايستائين) حلال نہ ٿيندي جيستائين

زَوۡجًا	غَيۡرَهٗ ؕ	فَاِنۡ	طَلَّقَهَا	فَلَا	جُنَاحَ	عَلَيۡهِمَاۤ
ڪنهن مڙس سان	هن ڪان سواءِ	پوءِ جيڪڏهن	اهو (بہ) طلاق ڏئي ان ڪي	تہ ناهي	ڪوئي گناهہ	انهن (اڳين) زال مڙس تي

(اُها) ٻيو مُڙس پرڻي، پوءِ جيڪڏهن (اُن بہ) ڪيس طلاق ڏني تہ جيڪڏهن ٻئي (ڄڻا) الله جي حدن ڪي قائم رکي

اَنۡ	يَّتَرَاجَعَاۤ	اِنۡ	ظَنَّاۤ	اَنۡ	يُّقِيۡمَا	حُدُوۡدَ اللّٰهِؕ	وَ	تِلۡكَ	حُدُوۡدُ	اللّٰهِ
هي جو	ٻئي پاڻ ۾ رجوع ڪن	جيڪڏهن	اهي گمان رکن	تہ	اهي قائم رکندا	الله جي حدن ڪي	۽	اهي	حدون آهن	الله جون

سگهڻ (جي پڪ) ڀانئين ٿا تہ (تڏهن پاڻ ۾ نڪاح ڪري) موٽن تہ ٻنهي تي گناهہ نہ آهي، ۽ اِهي اَلله جون حدون آهن

يُبَيِّنُهَا	لِقَوۡمٍ	يَّعۡلَمُوۡنَ ﴿230﴾	وَ	اِذَا	طَلَّقۡتُمُ	النِّسَآءَ	فَبَلَغۡنَ
هو اهي بيان ڪري ٿو	انهن ماڻهن لاءِ	جيڪي ڄاڻن ٿا.	۽	جڏهن	توهان طلاق ڏيو	عورتن ڪي	پوءِ اهي (ويجهيون) ٿين

اُنهن ڪي اُن قوم لاءِ بيان ڪندو آهي جي ڄاڻندا آهن(٢٣٠) ۽ جڏهن زالن ڪي (ٻہ ڀيرا) طلاق ڏيو پوءِ اُهي پنهنجي

اَجَلَهُنَّ	فَاَمۡسِكُوۡهُنَّ	بِمَعۡرُوۡفٍ	اَوۡ	سَرِّحُوۡهُنَّ	بِمَعۡرُوۡفٍ	وَ	لَا	تُمۡسِكُوۡهُنَّ	ضِرَارًا
پنهنجي عدت ڪي	تہ جهليو انهن ڪي	دستور موجب	يا	ڇڏيو انهن ڪي	دستور موجب	۽	نہ	جهليو ڪين	نقصان ڏيڻ لاءِ

(عدت جي) مدي ڪي (اچي) پهچڻ لڳن تہ (تڏهن يا) اُنهن ڪي چڱيءَ ريت سان رکو يا اُنهن ڪي چڱيءَ ريت سان

لِّتَعۡتَدُوۡا ۚ	وَ	مَنۡ	يَّفۡعَلۡ	ذٰلِكَ	فَقَدۡ	ظَلَمَ	نَفۡسَهٗ ؕ	وَ	لَا
تہ جيئن توهان ڏاڍائي ڪريو	۽	جيڪو بہ	ڪندو	اِها	تہ پڪ	اهو ظلم ڪندو	پنهنجو پاڻ تي	۽	نہ

ڇڏيو، ۽ ڏکوئڻ لاءِ ڪين نہ جهليو نہ زيادتي ڪريو، ۽ جيڪو ائين ڪندو تنهن بيشڪ پاڻ تي ظلم ڪيو، ۽

تَتَّخِذُوۡۤا	اٰيٰتِ اللّٰهِ	هُزُوًا ؗ	وَ	اذۡكُرُوۡا	نِعۡمَتَ اللّٰهِ	عَلَيۡكُمۡ	وَ	مَاۤ
بڻايو توهان	الله جي آيتن ڪي	کِل ڀوڳ.	۽	ياد ڪريو	الله جي نعمت	(جيڪا ٿي) توهان تي	۽	اهو (بہ) جيڪو

الله جي حُڪمن ڪي ٺٺوليون ڪري نہ وٺو، ۽ پاڻ تي الله جي نعمت ياد ڪريو ۽ جيڪي اوهان تي

اَنۡزَلَ	عَلَيۡكُمۡ	مِّنَ الۡكِتٰبِ	وَ	الۡحِكۡمَةِ	يَعِظُكُمۡ	بِهٖ ؕ	وَ	اتَّقُوا اللّٰهَ
هن نازل ڪيو	توهان تي	ڪتاب مان	۽	حڪمت	هو توهان ڪي نصيحت ڪريٿو	ان سان	۽	توهان الله کان ڊڄو

ڪتاب ۽ دانائيءَ مان لاٿائين جنهن سان اوهان ڪي نصيحت ڏيندو آهي (اُهو احسان بہ ياد ڪريو)، ۽ الله کان ڊڄو

وَ	اعۡلَمُوۡۤا	اَنَّ	اللّٰهَ	بِكُلِّ	شَىۡءٍ	عَلِيۡمٌ ﴿231﴾	وَ	اِذَا	طَلَّقۡتُمُ	النِّسَآءَ	فَبَلَغۡنَ
۽	ڄاڻي ڇڏيو	بيشڪ	الله	هر	شيءِ ڪي	خوب ڄاڻندڙ آهي.	۽	جڏهن	توهان طلاق ڏيو	عورتن ڪي	پوءِ اهي پهچن

۽ ڄاڻو تہ الله سڀڪنهن شيءِ ڪي ڄاڻندڙ آهي(٢٣١) ۽ جڏهن زالن ڪي طلاق ڏيو پوءِ پنهنجي (عدت جي)

اَجَلَهُنَّ	فَلَا	تَعْضُلُوْهُنَّ	اَنْ	يَّنْكِحْنَ	اَزْوَاجَهُنَّ	اِذَا
پنهنجي عدت کي	تہ نہ	جهليو توهان انهن کي	(ان کان) جو	اُهي نڪاح ڪن	پنهنجن (اڳوڻن) مڙسن سان	جڏهن

مُدّت کي پهچن تہ کين پنهنجن مُڙسن سان پرڻجڻ کان نہ جهليو جڏهن تہ پاڻ ۾ چڱيءَ ريت سان راضي

تَرَاضَوْا	بَيْنَهُمْ	بِالْمَعْرُوْفِ ؕ	ذٰلِكَ	يُوْعَظُ	بِهٖ	مَنْ	كَانَ	مِنْكُمْ
اُهي راضي هجن	پاڻ ۾	دستور موجب	اِها	نصيحت ڪئي وڃي ٿي	ان سان ڳڏ	اُن کي جيڪو	آهي	توهان مان

ٿين. اِهو (حُڪم) آهي جيڪو اوهان مان الله ۽ قيامت جي ڏينهن کي مڃي تنهن کي اُن سان

يُؤْمِنُ	بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْاٰخِرِ ؕ	ذٰلِكُمْ	اَزْكٰى	لَكُمْ	وَ	اَطْهَرُ ؕ	وَ	اللّٰهُ
ايمان رکندڙ	الله تي	۽	ڏينهن	آخرت (تي)	اِهو	ڏاڍو پاڪيزه آهي	توهان لاءِ	۽	گهڻو پاڪ صاف.	۽	الله

نصيحت ڏجي ٿي. اِهو (حُڪم) اوهان کي صاف ڪندڙ ۽ بلڪل پاڪ ڪندڙ آهي. ۽ الله ڄاڻندو

يَعْلَمُ	وَ	اَنْتُمْ	لَا تَعْلَمُوْنَ (232)	وَ	الْوَالِدٰتُ	يُرْضِعْنَ	اَوْلَادَهُنَّ	حَوْلَيْنِ	كَامِلَيْنِ
ڄاڻي ٿو	۽	توهان	نٿا ڄاڻو.	۽	مائرون	ٿڃ پيارين	پنهنجي اولاد کي	ٻہ سال	پورا

آهي ۽ اوهين نہ ڄاڻندا آهيو(٢٣٢) ۽ مائر پنهنجن ويائن کي پورا ٻہ ورهيہ ٿڃ پيارين

لِمَنْ	اَرَادَ	اَنْ	يُّتِمَّ	الرَّضَاعَةَ ؕ	وَ	عَلَى	الْمَوْلُوْدِ
(هي حڪم) انهيءَ لاءِ آهي جيڪو	ارادو ڪري	هي تہ	هو پورو ڪري	ٿڃ پيئارڻ جي مدت.	۽	مٿان	ٻار جي پيءُ جي آهي

(اِهو حُڪم) اُنهيءَ لاءِ آهي جيڪو ٿڃ پيارڻ جي مُدّت پُوري ڪرڻ گُهري. ۽ اُنهن (مائرن) جي خوراڪ ۽ اُنهن

لَهٗ رِزْقُهُنَّ	وَ	كِسْوَتُهُنَّ	بِالْمَعْرُوْفِ ؕ	لَا	تُكَلَّفُ	نَفْسٌ	اِلَّا	وُسْعَهَا ۚ	لَا
انهن جو کاڌو	۽	انهن جو ڪپڙو	دستور موجب	نٿو	تڪليف ڏنو وڃي	ڪوئي نفس	پر	پنهنجي وس آهر	نہ

جي پوشاڪ هليءَ چليءَ وانگر پيءُ تي آهي. ڪنهن کي سندس وس کان وڌيڪ تڪليف نہ ٿي ڏجي.

تُضَآرَّ	وَالِدَةٌۢ	بِوَلَدِهَا	وَ	لَا	مَوْلُوْدٌ	لَّهٗ بِوَلَدِهٖ ۗ	وَ	عَلَى	الْوَارِثِ	مِثْلُ
نقصان ڏنو وڃي	ماءُ کي	سندس ٻار جي ڪري	۽	نہ	پيءُ کي	ان جي ٻار جي ڪري	۽	مٿان	وارثن جي	وانگر

ماءُ کي وياءُ سببان تڪليف نہ ٿي ڏجي ۽ نکي پيءُ کي وياءُ سببان (تڪليف ڏجي). ۽ وارث تي

ذٰلِكَ ۚ	فَاِنْ	اَرَادَا	فِصَالًا	عَنْ تَرَاضٍ مِّنْهُمَا	وَ
انهيءَ جي (ڪاڌو پيتو) آهي	پوءِ جيڪڏهن	اُهي (والدين) ارادو ڪن	ٿڃ ڇڏائڻ جو	ٻنهي جي رضامنديءَ سان	۽

(ٻہ) اهڙو ئي (حق) آهي. پوءِ جيڪڏهن ٻئي پنهنجي رضامندي ۽ صَلاح سان (ٻار جي ٿڃ) ڇڏائڻ

تَشَاوُرٍ	فَلَا	جُنَاحَ	عَلَيْهِمَا ؕ	وَ	اِنْ	اَرَدْتُّمْ	اَنْ	تَسْتَرْضِعُوْٓا
پاڻ ۾ صلاح (سان)	تہ ناهي	ڪوئي گناهہ	انهن ٻنهي تي.	۽	جيڪڏهن	توهان ارادو ڪريو	هي تہ	ٿڃ ڏياريو (ڪنهن آيا کان)

گهرن تہ مٿن گناهہ نہ آهي. ۽ جيڪڏهن پنهنجي اولاد کي (ٻئي کان) ڪير پيارڻ گهرو

اَوۡلَادَكُمۡ	فَلَا	جُنَاحَ	عَلَيۡكُمۡ	اِذَا	سَلَّمۡتُمۡ	مَّآ	اٰتَيۡتُمۡ
پنهنجي اولاد کي	تہ ناهي	ڪوئي گناهہ	توهان تي	جو	توهان (ان جي) حوالي ڪريو	جيڪي بہ	توهان کي ڏيڻو (مقرر) هو

تہ جڏهن اوهان هليءَ چليءَ وانگر (پيارينڌڙ کي) جيڪي ڏيڻو ڪيو سو پهچايو تڏهن اوهان تي ڪو گناهہ

بِالۡمَعۡرُوۡفِ ؕ	وَ	اتَّقُوا اللّٰهَ	وَ	اعۡلَمُوۡۤا	اَنَّ	اللّٰهَ	بِمَا	تَعۡمَلُوۡنَ	بَصِيۡرٌ ﴿۲۳۳﴾
دستور موجب	۽	الله کان ڊڄو	۽	ڄاڻي ڇڏيو	بيشڪ	الله	ساڻ ان جي	جو توهان ڪريو ٿا	خوب ڏسندڙ آهي.

نہ آهي، ۽ الله کان ڊڄو ۽ ڄاڻو تہ جيڪي اوهين ڪندا آهيو سو الله ڏسندڙ آهي(۲۳۳)

وَ	الَّذِيۡنَ	يُتَوَفَّوۡنَ	مِنۡكُمۡ	وَ	يَذَرُوۡنَ	اَزۡوَاجًا	يَّتَرَبَّصۡنَ	بِاَنۡفُسِهِنَّ
۽	اُهي	جيڪي فوت ڪيا وڃن	توهان مان	۽	ڇڏي وڃن	زالون	(تہ) اُهي انتظار ڪن	پنهنجو پاڻ کي

۽ اوهان مان جيڪي مرن ۽ زالون ڇڏين تہ اُهي (زالون) پاڻ کي چار مهينا ۽ ڏهہ ڏينهن ترسائين، پوءِ جڏهن

اَرۡبَعَةَ	اَشۡهُرٍ	وَّ	عَشۡرًا ۚ	فَاِذَا	بَلَغۡنَ	اَجَلَهُنَّ	فَلَا	جُنَاحَ	عَلَيۡكُمۡ	فِيۡمَا
چار	مهينا	۽	ڏهہ (ڏينهن)	پوءِ جڏهن	اهي پهچن	پنهنجي عدت کي	تہ ناهي	ڪوئي گناهہ	توهان تي	ان ۾ جو

پنهنجيءَ (عدّت جي) مُدّت کي پُهچن تڏهن جيڪي هليءَ چليءَ وانگر (يعني شرعي نڪاح) پنهنجي حق ۾ ڪن

فَعَلۡنَ	فِيۡۤ اَنۡفُسِهِنَّ	بِالۡمَعۡرُوۡفِ ؕ	وَ	اللّٰهُ	بِمَا	تَعۡمَلُوۡنَ	خَبِيۡرٌ ﴿۲۳۴﴾	وَ	لَا
اُهي (فيصلو) ڪن	پنهنجي حق ۾	دستور موجب	۽	الله	ساڻ ان جي جو	توهان ڪريو ٿا	خوب ڄاڻندڙ آهي.	۽	ناهي

تنهن ۾ اوهان تي ڪو گناهہ ڪونهي، ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي(۲۳۴) ۽

جُنَاحَ	عَلَيۡكُمۡ	فِيۡمَا	عَرَّضۡتُمۡ	بِهٖ	مِنۡ خِطۡبَةِ	النِّسَآءِ	اَوۡ
ڪوئي گناهہ	توهان تي	هِن ۾ جو	توهان اشارو ڏيو	انهيءَ سان	نڪاح جي آڇ جو	عورتن کي (عدت ۾)	يا

زالن جي سڱ چڪائڻ بابت (عدت ۾) جيڪي آڇ ڪريو يا دلين ۾ لڪايو تنهن ۾ اوهان تي گناهہ نہ

اَكۡنَنۡتُمۡ	فِيۡۤ اَنۡفُسِكُمۡ ؕ	عَلِمَ	اللّٰهُ	اَنَّكُمۡ	سَتَذۡكُرُوۡنَهُنَّ	وَلٰكِنۡ
توهان ڳجهو رکو	پنهنجي دلين ۾.	ڄاتو	الله	(هي تہ) پڪ توهان	ضرور ڳالهہ ڪندؤ انهن عورتن جي	پر

آهي، الله ڄاتو آهي اوهين اُنهن (زالن) کي سگهو ئي ياد ڪندؤ پر رواجيءَ طرح چئي چوڻ

ع ۳۰ ۱۴

لَّا تُوَاعِدُوۡهُنَّ	سِرًّا	اِلَّاۤ	اَنۡ	تَقُوۡلُوۡا	قَوۡلًا	مَّعۡرُوۡفًا ؕ	وَ	لَا	تَعۡزِمُوۡا	عُقۡدَةَ
نہ وعدو ڪريو انهن سان	ڳجهہ ۾	پر	هي تہ	توهان چئو	ڪائي ڳالهہ	دستور موجب	۽	نہ	ارادو ڪريو	عقد

ڪانسواءِ ڪين ڳجهو انجام نہ ڏيو، ۽ نڪي ايستائين نڪاح جي پڪي نيت ڪريو جيستائين عدت

النِّكَاحِ	حَتّٰى	يَبۡلُغَ	الۡكِتٰبُ	اَجَلَهٗ ؕ	وَ	اعۡلَمُوۡۤا	اَنَّ	اللّٰهَ	يَعۡلَمُ	مَا
نڪاح جو	ايستائين جو	پهچي وڃي	مقرر وقت	پنهنجي پڄاڻيءَ کي	۽	ڄاڻي ڇڏيو	بيشڪ	الله	ڄاڻي ٿو	جيڪي بہ

پنهنجيءَ مدت کي پهچي، ۽ ڄاڻو تہ جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو الله ڄاڻندو آهي

ع

فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ	فَاحْذَرُوْهُ ۚ	وَ	اعْلَمُوْٓا	اَنَّ	اللّٰهَ	غَفُوْرٌ	حَلِيْمٌ ﴿235﴾
توهان جي دلين ۾ آهي	تنهنڪري توهان ڪانئس ڊڄو	۽	ڄاڻي ڇڏيو	بيشڪ	الله	وڏو بخشڻهار	نهايت بردبار آهي.

تنهنڪري ڪانئس ڊڄو، ۽ ڄاڻو تہ الله بخشڻهار بُردبار آهي(۲۳۵)

لَا	جُنَاحَ	عَلَيْكُمْ	اِنْ	طَلَّقْتُمُ	النِّسَآءَ	مَا	لَمْ	تَمَسُّوْهُنَّ
ناهي	ڪوئي گناهہ	توهان تي	جيڪڏهن	توهان طلاق ڏئي ڇڏيو	عورتن کي	جڏهن جو	نہ	هٿ لاتو هجي توهان ڪين

جيڪڏهن زالن کي (اُنهيءَ وقت) طلاق ڏيو جڏهن اڃا ڪين هٿ نہ لاتو اَٿوَ يا اُنهن لاءِ ڪابين مُقرر نہ ڪيو

اَوْ	تَفْرِضُوْا	لَهُنَّ	فَرِيْضَةً ۖۚ	وَّ	مَتِّعُوْهُنَّ ۚ	عَلَى	الْمُوْسِعِ	قَدَرُهٗ	وَ
۽	(نہ) مقرر ڪيو هجي	انهن لاءِ	ڪو مهر.	۽	اُنهن کي ڪجھ فائدو ڏيو.	مٿان	سُکئي جي آهي	ان جي حيثيت آهر	۽

اَٿوَ تہ اوهان تي گناهہ ڪونهي، ۽ ڪين نفعي وٺڻ لاءِ هليءَ چليءَ وانگر جورو ڏيو. آسودي تي پنهنجي وس آهر ۽

عَلَى	الْمُقْتِرِ	قَدَرُهٗ ۚ	مَتَاعًۢا	بِالْمَعْرُوْفِ ۚ	حَقًّا	عَلَى	الْمُحْسِنِيْنَ ﴿236﴾	وَ
مٿان	تنگدست جي آهي	ان جي حيثيت آهر	فائدو ڏيڻ	دستور موجب	لازم آهي	مٿان	نيڪي ڪرڻ وارن جي.	۽

سڃي تي پنهنجي وس آهر آهي، (اِهو ڪم) ڀلارن تي لازم آهي(۲۳۶) ۽

اِنْ	طَلَّقْتُمُوْهُنَّ	مِنْ قَبْلِ	اَنْ	تَمَسُّوْهُنَّ	وَ	قَدْ	فَرَضْتُمْ
جيڪڏهن	توهان انهن کي طلاق ڏيو	ان کان اڳ	جو	توهان ڪين هٿ لايو	هن حال ۾ جو	تحقيق	توهان مقرر ڪيو هجي

۽ جيڪڏهن ڪين هٿ لائڻ کان اڳ هن حالت ۾ انهن کي طلاق ڏيو جو ڪابين مُقرّر ڪيو اٿوَ

لَهُنَّ	فَرِيْضَةً	فَنِصْفُ	مَا	فَرَضْتُمْ	اِلَّآ	اَنْ	يَّعْفُوْنَ	اَوْ
انهن لاءِ	مهر	تہ اڌ آهي	ان (مهر) جو جيڪو	توهان مقرر ڪيو	مگر	هي تہ	اُهي عورتون معاف ڪن	يا

تنهن جو اَڌ (ڏيڻ لازم آهي) پر جي (زالون) بخشين يا جنهن جي هٿ ۾ نڪاح جي ڳنڍ آهي (يعني مڙس)

يَعْفُوَا	الَّذِيْ	بِيَدِهٖ	عُقْدَةُ	النِّكَاحِ ۭ	وَ	اَنْ تَعْفُوْٓا	اَقْرَبُ
معاف ڪري	اُهو (جو)	انهيءَ جي هٿ ۾ آهي	ڳنڍ	نڪاح جي	۽	توهان جو معاف ڪرڻ	وڌيڪ ويجهو آهي

سو بخشي (يعني پورو ڏي)، ۽ اوهان جو بخشڻ پرهيزگاريءَ کي ڏاڍو ويجهو

لِلتَّقْوٰى ۭ	وَ	لَا	تَنْسَوُا	الْفَضْلَ	بَيْنَكُمْ ۭ	اِنَّ	اللّٰهَ	بِمَا	تَعْمَلُوْنَ
تقويٰ جي.	۽	نہ	وساريو توهان	احسان ڪرڻ	پاڻ ۾.	بيشڪ	الله	ان کي جيڪو	توهان ڪريو ٿا

آهي، ۽ اوهين پاڻ ۾ نيڪيءَ کي نہ وساريو. ڇوتہ جيڪي ڪندا آهيو سو الله

بَصِيْرٌ ﴿237﴾	حٰفِظُوْا	عَلَى الصَّلَوٰتِ	وَ	الصَّلٰوةِ الْوُسْطٰى ۚ	وَ	قُوْمُوْا	لِلّٰهِ
خوب ڏسندڙ آهي.	توهان حفاظت ڪريو	(سيني) نمازن جي	۽	(خاص) وچينءَ نماز جي	۽	توهان ڪٿا ٿيو	الله جي لاءِ

ڏسندڙ آهي(۲۳۷) سيني نمازن تي ۽ (خصوصًا) وچين نماز تي نگهباني ڪريو، ۽ الله لاءِ فرمانبردار ٿي

قٰنِتِيۡنَ (238)	فَاِنۡ	خِفۡتُمۡ	فَرِجَالًا	اَوۡ	رُكۡبَانًا	فَاِذَآ	اَمِنۡتُمۡ
عاجزي ڪندي.	پوءِ جيڪڏهن	توهان (حالت) خوف ۾ هجو	تہ (نماز پڙهو) پيادل	يا	سوار (ٿي)	پوءِ جڏهن	توهان امن ۾ ٿيو

بيهو(٢٣٨) پوءِ جيڪڏهن دشمنن کان ڊڄو تہ پيادا ٿي يا سوار ٿي (اشارن سان نماز پڙهو)، پوءِ جڏهن بي پِوَا ٿيو تڏهن جئن

فَاذۡكُرُوا	اللّٰهَ	كَمَا	عَلَّمَكُمۡ	مَّا	لَمۡ	تَكُوۡنُوۡا	تَعۡلَمُوۡنَ (239)	وَ	الَّذِيۡنَ
تہ ياد ڪريو	الله کي	جيئن	هن سيکاريو آهي توهانکي	اهو جيڪو	نہ	هئا توهان	ڄاڻندا.	۽	اُهي

اوهان کي (نماز جا ارڪان) جي نہ ڄاڻندا هيؤ سيکاريائين تئن (سيني رڪنن جي بجا آوريءَ سان) الله کي ياد ڪريو(٢٣٩) ۽

يُتَوَفَّوۡنَ	مِنۡكُمۡ	وَ	يَذَرُوۡنَ	اَزۡوَاجًا	وَّصِيَّةً	لِّاَزۡوَاجِهِمۡ
جيڪي فوت ڪيا وڃن	اوهان مان	۽	اُهي ڇڏي وڃن	زالون	(انهن تي لازم آهي) وصيت ڪرڻ	پنهنجي زالن لاءِ

اوهان مان جيڪي مرن ۽ زالون ڇڏين، تن کي هڪ ورهيہ تائين پنهنجين زالن لاءِ(ڪين)

مَّتَاعًا	اِلَى الۡحَوۡلِ	غَيۡرَ	اِخۡرَاجٍ	فَاِنۡ	خَرَجۡنَ	فَلَا	جُنَاحَ
خرچ ڏيڻ جي	هڪ سال تائين	بغير	(گهر مان) ڪڍڻ جي	پوءِ جيڪڏهن	اُهي (پاڻ) نڪري وڃن	تہ ناهي	ڪوئي گناهہ

فائدي ڏيڻ (۽) نہ لوڏڻ جي وصيّت ڪرڻ لازم آهي، پوءِ جيڪڏهن (اُهي) نڪرن تہ جيڪي پنهنجي حق ۾

عَلَيۡكُمۡ	فِيۡ مَا	فَعَلۡنَ	فِيۡۤ اَنۡفُسِهِنَّ	مِنۡ مَّعۡرُوۡفٍ	وَ	اللّٰهُ	عَزِيۡزٌ	حَكِيۡمٌ (240)	وَ
توهان تي	هن ۾ جيڪي	اُهي ڪن	پنهنجي حق ۾	دستور موجب	۽	الله	ڏاڍو غالب	وڏو داناءُ آهي.	۽

(شريعت جي) دستور مُوجب ڪن تنهن ۾ اوهان تي گُناهہ نہ آهي، ۽ الله غالب حِڪمت وارو آهي(٢٤٠) ۽

لِلۡمُطَلَّقٰتِ	مَتَاعٌۢ	بِالۡمَعۡرُوۡفِ	حَقًّا	عَلَى الۡمُتَّقِيۡنَ (241)	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ
طلاقيل عورتن جي لاءِ	فائدو ڏيڻ آهي	دستور موجب	(اهو) حق آهي	متقين تي.	اهڙيءَ ريت	بيان ڪري ٿو

طلاق ڏنلن لاءِ هليءَ چليءَ وانگر پرهيزگارن تي خرچ لازم آهي(٢٤١) اِهڙيءَ طرح الله پنهنجا

ع ٣١ ١٥

اللّٰهُ	لَكُمۡ	اٰيٰتِهٖ	لَعَلَّكُمۡ	تَعۡقِلُوۡنَ (242)	اَ	لَمۡ	تَرَ	اِلَى الَّذِيۡنَ
الله	توهان جي لاءِ	پنهنجون آيتون	تہ جيئن توهان	سمجهو.	ڇا	نہ	ڏٺو تو (اي محمدﷺ!)	انهن ڏانهن جيڪي

حُڪم اوهان لاءِ پڌرا ڪري ٿو تہ مانَ اوهين سمجهو(٢٤٢) (اي ڏسندڙ) اُنهن ڏانهن نہ ڏٺو اٿئي ڇا؟ جيڪي

خَرَجُوۡا	مِنۡ دِيَارِهِمۡ	وَ	هُمۡ	اُلُوۡفٌ	حَذَرَ الۡمَوۡتِ	فَقَالَ	لَهُمُ	اللّٰهُ	مُوۡتُوۡا
نڪتا	پنهنجن گهرن مان	جڏهن تہ	اهي	ڪيترا هزار هئا	موت جي ڊپ کان	تہ چيو	انهن کي	الله	توهان مري وڃو.

پنهنجي ديس مان موت جي ڀؤ کان نڪتا ۽ اُهي (ڪيئي) هزار هُئا، پوءِ الله اُنهن کي فرمايو تہ مرو (تہ مري ويا)،

ثُمَّ	اَحۡيَاهُمۡ	اِنَّ	اللّٰهَ	لَذُوۡ فَضۡلٍ	عَلَى النَّاسِ	وَلٰكِنَّ	اَكۡثَرَ	النَّاسِ	لَا
وري	هن انهن کي جيئرو ڪيو.	بيشڪ	الله	فضل (ڪرڻ) وارو آهي	انسانن تي	پر	اڪثر	انسان	نٿا

وري ڪين جياريائين، ڇوتہ الله ماڻهن تي وڏي فضل ڪرڻ وارو آهي پر گهڻا ماڻهو شڪر نہ

يَشْكُرُوْنَ ﴿243﴾	وَ	قَاتِلُوْا	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ	وَ	اعْلَمُوْٓا	اَنَّ	اللّٰهَ	سَمِيْعٌ	عَلِيْمٌ ﴿244﴾
شڪر ڪن.	۽	توهان وڙهو	الله جي راهه ۾	۽	ڄاڻي ڇڏيو	بيشڪ	الله	خوب ٻڌندڙ	ڄاڻندڙ آهي.

ڪندا آهن(٢٤٣) ۽ (اي مُسلمانؤ) الله جي واٽ ۾ (ڪافرن سان) ويڙهه ڪريو ۽ ڄاڻو تہ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي(٢٤٤)

مَنْ	ذَا	الَّذِيْ	يُقْرِضُ	اللّٰهَ	قَرْضًا	حَسَنًا	فَيُضٰعِفَهٗ	لَهٗٓ	اَضْعَافًا
ڪير آهي	اهو	جيڪو	قرض ڏئي	الله کي	قرض	سهڻو (حسنہ)	پوءِ هو (الله) وڌائي ان کي	انهيءَ لاءِ	وڌائڻ

اُهو ڪير آهي جو الله کي چڱو قرض اُڌارو ڏئي؟ تہ (الله) اُن لاءِ گهڻي قدر وڌائي،

كَثِيْرَةً ؕ	وَ	اللّٰهُ	يَقْبِضُ	وَ	يَبْصُۜطُ	وَ	اِلَيْهِ	تُرْجَعُوْنَ ﴿245﴾	اَ
گھڻو.	۽	الله	تنگي ڪري ٿو	۽	ڪشادگي ڪري ٿو	۽	ان ڏانهن ئي	توهان موٽايا ويندؤ.	ڇا

۽ (رزق) الله تنگ ڪري ٿو ۽ (الله) ڪشادو ڪري ٿو، ۽ ڏانهنس موٽايا ويندؤ(٢٤٥) موسيٰ

وقف لازم

لَمْ تَرَ	اِلَى الْمَلَاِ	مِنْۢ بَنِيْٓ اِسْرَآءِيْلَ	مِنْۢ بَعْدِ	مُوْسٰى ۘ	اِذْ	قَالُوْا
ناهي ڏٺو تو (اي محمدؐ!)	هڪ ٽولي ڏانهن	بني اسرائيل مان	بعد	موسيٰ جي.	جڏهن	هُنن چيو

ڪان پوءِ بني اِسرائيلن جي ٽوليءَ ڏانهن نہ ڏٺو اٿيئي ڇا؟ جڏهن پنهنجي پيغمبر کي چيائون تہ

لِنَبِيٍّ	لَّهُمُ	ابْعَثْ لَنَا	مَلِكًا	نُّقَاتِلْ	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ ؕ	قَالَ
پنهنجي نبيءَ کي	تون مقرر ڪر	اسان جي لاءِ	هڪ بادشاهه	(تہ جيئن) اسان وڙهون	الله جي راهه ۾.	هن چيو

اسان لاءِ ڪو بادشاهه مُقرّر ڪر تہ الله جي واٽ ۾ ويڙهه ڪريون، (تڏهن پيغمبر) چيو تہ

هَلْ	عَسَيْتُمْ	اِنْ	كُتِبَ	عَلَيْكُمُ	الْقِتَالُ	اَلَّا	تُقَاتِلُوْا ؕ
تحقيق	توهان مان اميد (تہ اهائي) آهي	جيڪڏهن	فرض ڪيو وڃي	توهان تي	وڙهڻ	هي تہ نہ	وڙهو توهان.

جيڪڏهن اوهان تي ويڙهه لازم ٿئي تہ اوهين وڙهڻ کي ويجها نہ ويندؤ،

قَالُوْا	وَ	مَا	لَنَآ	اَلَّا	نُقَاتِلَ	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ	وَ	قَدْ	اُخْرِجْنَا
هنن چيو	۽	ڇا آهي	اسان کي	جو نہ	وڙهون اسان	الله جي راهه ۾	حالانڪ	تحقيق	اسان لوڏيا ويا آهيون

چيائون تہ اسان کي ڇا (ٿيو) آهي جو الله جي واٽ ۾ اِنهيءَ هوندي بہ نہ وڙهنداسون جو (اسين) پنهنجن

مِنْ دِيَارِنَا	وَ	اَبْنَآئِنَا ؕ	فَلَمَّا	كُتِبَ	عَلَيْهِمُ	الْقِتَالُ	تَوَلَّوْا
پنهنجي گھرن مان	۽	اسان جو اولاد بہ؟	پوءِ	فرض ڪيو ويو	انهن تي	وڙهڻ	(تہ) اهي (سڀ) ڦري ويا

ديسن ۽ پنهنجن اولادن مان لوڏيا ويا آهيون، پوءِ جڏهن مٿن ويڙهه لازم ڪئي ويئي تڏهن منجهانئن ٿورڙن

اِلَّا قَلِيْلًا	مِّنْهُمْ ؕ	وَ	اللّٰهُ	عَلِيْمٌۢ	بِالظّٰلِمِيْنَ ﴿246﴾	وَ	قَالَ	لَهُمْ	نَبِيُّهُمْ	اِنَّ	اللّٰهَ
سواءِ ٿورڙن جي	انهن مان	۽	الله	خوب ڄاڻندڙ آهي	ظالمن کي.	۽	چيو	انهن کي	انهن جي نبيءَ	بيشڪ	الله

ڪانسواءِ (سڀ) ڦري ويا، ۽ الله ظالمن کي ڄاڻندڙ آهي(٢٤٦) ۽ سندن پيغمبر کين چيو تہ الله

قَدْ	بَعَثَ	لَكُمْ	طَالُوْتَ	مَلِكًا ؕ	قَالُوْٓا	اَنّٰى يَكُوْنُ	لَهُ	الْمُلْكُ
تحقيق	مقرر ڪيو آهي	توهان جي لاءِ	طالوت کي	بادشاهه.	هنن چيو	ڪيئن ٿي سگھي ٿي	هِن جي لاءِ	بادشاهي

طالوت کي اوهان لاءِ بادشاهه مُقرّر ڪيو آهي، چيائون تہ اُن جي بادشاهي اسان تي ڪئن ٿيندي هن حالت ۾

عَلَيۡنَا	وَ	نَحۡنُ	اَحَقُّ	بِالۡمُلۡكِ	مِنۡهُ	وَ	لَمۡ	يُؤۡتَ	سَعَةً	مِّنَ الۡمَالِ ؕ	قَالَ
اسان تي	جڏهن تہ	اسان	وڌيڪ حقدار آهيون	بادشاهيءَ جا	هِن کان؟	۽	نہ	ڏنو ويو آهو	طاقت	مال جي.	هن چيو

جو اسين کانئس بادشاهيءَ جا وڌيڪ حقدار آهيون ۽ مال مان گهٽائي نہ ڏني ويئي اٿس. (پيغمبر کين) چيو تہ

اِنَّ	اللّٰهَ	اصۡطَفٰىهُ	عَلَيۡكُمۡ	وَ	زَادَهٗ	بَسۡطَةً	فِي الۡعِلۡمِ	وَ	الۡجِسۡمِ ؕ	وَ
بيشڪ	الله	ان کي چونڊيو آهي	توهان تي	۽	هن وڌيڪ ڏني آهي کيس	ڪشادگي	علم ۾	۽	جسم (۾).	۽

الله اُن کي اوهان تي پسند ڪيو آهي ۽ کيس عِلم ۽ جسم ۾ گهڻو وڌايو اٿس، ۽ الله جنهن کي گهُرندو آهي

اللّٰهُ	يُؤۡتِيۡ	مُلۡكَهٗ	مَنۡ يَّشَآءُ ؕ	وَ	اللّٰهُ	وَاسِعٌ	عَلِيۡمٌ (247)	وَ	قَالَ	لَهُمۡ
الله	ڏئي ٿو	پنهنجو ملڪ	جنهن کي گهري ٿو	۽	الله	وڏي ڪشادگيءَ وارو	خوب ڄاڻندڙ آهي.	۽	چيو	انهن کي

تنهن کي پنهنجو مُلڪ ڏيندو آهي، ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي(٢٤٧) ۽ کين سندن

نَبِيُّهُمۡ	اِنَّ	اٰيَةَ	مُلۡكِهٖۤ	اَنۡ	يَّاۡتِيَكُمُ	التَّابُوۡتُ	فِيۡهِ
انهن جي نبيءَ	بيشڪ	نشاني	هن جي بادشاهيءَ جي	هيءَ (آهي) تہ	توهان وٽ ايندي	صندوق	انهيءَ ۾

پيغمبر چيو تہ اُن جي بادشاهيءَ جي نشاني اوهان وٽ صندوق جو اچڻ آهي جنهن ۾

سَكِيۡنَةٌ	مِّنۡ رَّبِّكُمۡ	وَ	بَقِيَّةٌ	مِّمَّا	تَرَكَ	اٰلُ مُوۡسٰى	وَ
سڪينت هوندي	توهان جي رب جي طرفان	۽	باقي شيون هونديون	ان مان	جيڪي ڇڏي ويا هئا	موسيٰ جي آل (وارا)	۽

اوهان جي پالڻهار کان هڪ دِل جو آرام ۽ جيڪي مُوسيٰ جي خاندان ۽ هارون جي خاندان

اٰلُ هٰرُوۡنَ	تَحۡمِلُهُ	الۡمَلٰٓئِكَةُ ؕ	اِنَّ	فِيۡ ذٰلِكَ	لَاٰيَةً	لَّكُمۡ
هارون جي آل (وارا)	کڻي آڻيندا ان کي	ملائڪ.	بيشڪ	انهيءَ ۾	پڪ (عظيم) نشاني آهي	توهان جي لاءِ

(تبرڪ) ڇڏيو تنهن جي بچت آهي اُن کي مَلائِڪ کڻي ايندا، ڇوتہ اُن ۾ اوهان لاءِ بي شڪ (وڏي) نشاني آهي

ع ۳۲ ۱۶

اِنۡ	كُنۡتُمۡ	مُّؤۡمِنِيۡنَ (248) ع	فَلَمَّا	فَصَلَ	طَالُوۡتُ	بِالۡجُنُوۡدِ ۙ	قَالَ	اِنَّ
جيڪڏهن	آهيو توهان	مؤمن.	پوءِ جڏهن	نڪتو	طالوت	لشڪرن سان گڏ	(تہ) چيائين	بيشڪ

جيڪڏهن اوهين مڃيندڙ آهيو(٢٤٨) پوءِ جڏهن طالُوت لشڪر سوڌو نڪتو (تڏهن لشڪر کي) چيائين تہ

اللّٰهَ	مُبۡتَلِيۡكُمۡ	بِنَهَرٍ ۚ	فَمَنۡ	شَرِبَ	مِنۡهُ	فَلَيۡسَ	مِنِّيۡ ۚ	وَ
الله	توهان کي آزمائيندو	هڪ واهہ سان	پوءِ جنهن	(پاڻي) پيتو	ان مان (رَڄُ ڪري)	تہ ناهي اهو	مون مان	۽

الله نديءَ جي پاڻيءَ سان توهان کي پرکيندڙ آهي، پوءِ جيڪو منجهانئس پيئندو سو منهنجو نہ آهي، ۽

مَنۡ	لَّمۡ	يَطۡعَمۡهُ	فَاِنَّهٗ	مِنِّيۡۤ	اِلَّا	مَنِ	اغۡتَرَفَ	غُرۡفَةًۢ
جنهن	نہ	چکيو ان مان	تہ بيشڪ اهو	مون مان آهي	پر	جيڪو	ٻُڪُ ڀري	هڪ ٻُڪ

جيڪو منجهانئس نہ چکندو سواءِ هِن جي جو پنهنجي هٿ سان لَپ ڀري (پيئي) سو بيشڪ مُنهنجو آهي. پوءِ

بِيَدِهٖ ۚ	فَشَرِبُوۡا	مِنۡهُ	اِلَّا قَلِيۡلًا	مِّنۡهُمۡ ؕ	فَلَمَّا	جَاوَزَهٗ	هُوَ	وَ	الَّذِيۡنَ
پنهنجي هٿ سان.	پوءِ انهن پيتو	اُنَ (واهہ) مان	سواءِ ٿورڙن جي	انهن مان.	پوءِ جڏهن	ٽپيو ان مان	هو	۽	اُهي جن

منجهانئن ٿورڙن کانسواءِ (سڀني) اُن مان پيتو، پوءِ جنهن مهل اُهو (طالوت) ۽ سندس سنگتي مُؤمن اُن (نديءَ)

اٰمَنُوْا	مَعَهٗ ۙ	قَالُوْا	لَا	طَاقَةَ	لَنَا	الْيَوْمَ	بِجَالُوْتَ	وَ	جُنُوْدِهٖ ؕ	قَالَ
ايمان آندو هو	هن سان گڏ	(تہ) انهن چيو	ناهي	طاقت	اسان ۾	اڄ (وڙهڻ جي)	جالوت سان	۽	ان جي لشڪر (سان).	چيو

كان لنگھيا (تنهن مهل پيئندڙن) چيو تہ اَڄ اسان کي جالوت ۽ سندس لشڪر سان (وڙهڻ جي) سگھہ نہ آهي.

الَّذِيْنَ	يَظُنُّوْنَ	اَنَّهُمْ	مُّلٰقُوا	اللّٰهِ ۙ	كَمْ مِّنْ	فِئَةٍ	قَلِيْلَةٍ	غَلَبَتْ
انهن جيڪي	ڀانئين پيا	(اُن تي) تہ بيشڪ هو	ملڻ وارا آهن	الله سان (تہ)	ڪيئي ڀيرا	جماعت	ٿوري	غالب آئي آهي

(۽ تنهن مهل) جيڪي پڪو ڀروسو رکندا هُئا تہ اُهي الله کي ملندا تن چيو تہ ڪيترين ٿورين ٽولين گھڻين

فِئَةً كَثِيْرَةً	بِاِذْنِ اللّٰهِ ؕ	وَ	اللّٰهُ	مَعَ	الصّٰبِرِيْنَ ﴿249﴾	وَ	لَمَّا	بَرَزُوْا
وڏي جماعت تي	الله جي حڪم سان	۽	الله	ساٿي آهي	صبر ڪرڻ وارن جو.	۽	جڏهن	اهي (مؤمن) ظاهر ٿيا

ٽولين تي الله جي حُڪم سان غالب ٿي ويون آهن. ۽ الله صابرن ساڻ آهي(۲۴۹) ۽ جنهن مهل (اُهي طالُوتي)

لِجَالُوْتَ	وَ	جُنُوْدِهٖ	قَالُوْا	رَبَّنَآ	اَفْرِغْ	عَلَيْنَا	صَبْرًا	وَّ	ثَبِّتْ
جالوت جي لاءِ	۽	انهيءَ جي لشڪر جي	(تہ) هنن چيو	اي اسان جا ربّ!	وجهي ڇڏ	اسان تي	صبر	۽	ڄمائي ڇڏ

جالُوت ۽ سندس لشڪر (جي وڙهڻ) لاءِ نڪتا (تنهن مهل) چيائون تہ اي اسان جا پالڻهار اسان تي صبر پلٽ

اَقْدَامَنَا	وَ	انْصُرْنَا	عَلَى الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ ﴿250﴾	فَهَزَمُوْهُمْ
اسان جا قدم	۽	تون اسان جي مدد ڪر	هن ڪافر قوم تي.	اهڙيءَ ريت ڀڄايائون ڪين

۽ اسان جان پير ثابت رَک ۽ ڪافر ٽوليءَ تي اسان کي سوڀ ڏئي(۲۵۰) پوءِ الله جي حُڪم سان ڪين

بِاِذْنِ اللّٰهِ ۛ	وَ	قَتَلَ	دَاوٗدُ	جَالُوْتَ	وَ	اٰتٰىهُ اللّٰهُ	الْمُلْكَ	وَ	الْحِكْمَةَ	وَ
الله جي حڪم سان.	۽	قتل ڪيو	دائود	جالوت کي	۽	الله هن (دائود) کي عطا ڪئي	بادشاهي	۽	دانائي	۽

ڀڄايائون. ۽ دائُود جالُوت کي ڪُنو ۽ الله اُن (دائُود) کي بادشاهي ۽ حِڪمت ڏِني ۽

عَلَّمَهٗ	مِمَّا	يَشَآءُ ؕ	وَ	لَوْ	لَا	دَفْعُ	اللّٰهِ	النَّاسَ	بَعْضَهُمْ
سيڪاريائين هن کي	ان مان جيڪو	(الله) گھريو	۽	جيڪڏهن	نہ هجي ها	هٽائڻ	الله جو	انسانن کي	انهن جي هڪڙن کي

جيڪي اُن لاءِ گھريائين سو سيڪاريائين. ۽ جيڪڏهن الله جو ٽارڻ هڪڙن ماڻهن سان ٻين کي نہ هُجي ها

بِبَعْضٍ ۙ	لَّفَسَدَتِ	الْاَرْضُ	وَ لٰكِنَّ	اللّٰهَ	ذُوْ فَضْلٍ	عَلَى الْعٰلَمِيْنَ ﴿251﴾	تِلْكَ
ٻين سان	(تہ) پڪ ڏڦيڙ پوي ها	سڄي زمين (۾)	پر	الله	وڏي فضل وارو آهي	جهانن تي.	اِهي

تہ زمين ضرور خراب ٿئي ها پر الله جهان (وارن) تي ڀلائي ڪرڻ وارو آهي(۲۵۱) اِهي الله جا حُڪم آهن

اٰيٰتُ اللّٰهِ	نَتْلُوْهَا	عَلَيْكَ	بِالْحَقِّ ؕ	وَ	اِنَّكَ	لَمِنَ الْمُرْسَلِيْنَ ﴿252﴾
الله جون آيتون آهن	اسان اُهي پڙهون ٿا	توتي (اي محمدؐ!)	حق سان	۽	بيشڪ تون	پَڪ رسولن مان آهين.

هي توتي سَچ سان پڙهون ٿا، ۽ تون ضرور پيغمبرن مان آهين(۲۵۲)

وقف لازم

تِلۡكَ	الرُّسُلُ	فَضَّلۡنَا	بَعۡضَهُمۡ	عَلٰى بَعۡضٍ ۘ	مِنۡهُمۡ	مَّنۡ
هي	سڀ رسول	اسان فضيلت ڏني	انهن مان هڪڙن کي	ٻين تي	کي انهن مان	(اهي آهن) جن سان

اِهي پيغمبر آهن اُنهن مان هڪڙن کي ٻين کان ڀلو ڪيوسون، منجهانئن ڪن سان

كَلَّمَ اللّٰهُ	وَ	رَفَعَ	بَعۡضَهُمۡ	دَرَجٰتٍ ؕ	وَ	اٰتَيۡنَا	عِيۡسَى ابۡنَ مَرۡيَمَ
الله ڳالهايو	۽	هن مٿانهون ڪيو	انهن مان هڪڙن کي	درجن ۾.	۽	اسان ڏنا	عيسيٰ پٽ مريم کي

الله ڳالهايو ۽ ڪن کي درجن ۾ وڏو ڪيائين، ۽ عيسىٰ پٽ مريم جي کي

الۡبَيِّنٰتِ	وَ	اَيَّدۡنٰهُ	بِرُوۡحِ الۡقُدُسِ ؕ	وَ	لَوۡ	شَآءَ	اللّٰهُ	مَا	اقۡتَتَلَ
پڌرا دليل (معجزا)	۽	اسان ڪيس قوت ڏني	روح القدس (جبرائيل) سان	۽	جيڪڏهن	گهري ها	الله	(تہ) نہ	وڙهن ها (ماڻهو)

چٽا مُعجزا ڏناسون ۽ ڪيس پاڪ رُوح سان مدد ڏني سون، ۽ جيڪڏهن الله گُهري ها تہ جيڪي (ماڻهو) اُنهن

الَّذِيۡنَ	مِنۡۢ بَعۡدِهِمۡ	مِّنۡۢ بَعۡدِ مَا	جَآءَتۡهُمُ	الۡبَيِّنٰتُ	وَلٰكِنِ	اخۡتَلَفُوۡا
اهي جيڪي	(ٿيا) انهن (رسولن) جي پٺيان	هن ڪان پوءِ جو	آيون انهن وٽ	پڌريون نشانيون	۽ پر	انهن اختلاف ڪيو

(پيغمبرن) ڪان پوءِ هُئا سي پاڻ وٽ چٽن مُعجزن اچڻ پڄاڻان (پاڻ ۾) نہ وڙهن ها پر اختلاف ۾ پيا پوءِ

فَمِنۡهُمۡ	مَّنۡ	اٰمَنَ	وَ	مِنۡهُمۡ	مَّنۡ	كَفَرَ ؕ	وَ	لَوۡ	شَآءَ	اللّٰهُ
پوءِ ڪجھ انهن مان	(اهي آهن) جن	ايمان آندو	۽	ڪجھ انهن مان	(اهي آهن) جن	ڪفر ڪيو	۽	جيڪڏهن	گهري ها	الله

منجهانئن ڪن ايمان آندو ۽ منجهانئن ڪن ڪفر ڪيو، ۽ جيڪڏهن الله گهري ها تہ (پاڻ ۾)

ع ٣٣ ٥ ١

مَا	اقۡتَتَلُوۡا ۚ	وَلٰكِنَّ	اللّٰهَ	يَفۡعَلُ	مَا	يُرِيۡدُ (253)	يٰۤاَيُّهَا	الَّذِيۡنَ	اٰمَنُوۡۤا
(تہ) نہ	اهي پاڻ ۾ وڙهن ها.	۽ پر	الله	ڪري ٿو	جيڪي	هو گهري ٿو.	اي	اُهي جن	ايمان آندو آهي

نہ وڙهن ها، پر الله جيڪي گهرندو آهي سو ڪندو آهي(٢٥٣) اي مؤمنؤ جيڪي

اَنۡفِقُوۡا	مِمَّا	رَزَقۡنٰكُمۡ	مِّنۡ قَبۡلِ	اَنۡ	يَّاۡتِىَ	يَوۡمٌ	لَّا	بَيۡعٌ
توهان خرچ ڪريو	ان مان جيڪي	اسان توهان کي ڏنو	انهيءَ کان اڳ	جو	اچي اهو	ڏينهن	(جو) نہ	خريد ۽ فروخت ٿيندي

اوهان کي ڏنوسون تنهن مان اُن ڏينهن جي اچڻ کان اڳ خرچ ڪريو جنهن ۾ نہ ڪو واپار

فِيۡهِ	وَ	لَا	خُلَّةٌ	وَّ	لَا	شَفَاعَةٌ ؕ	وَ	الۡكٰفِرُوۡنَ	هُمُ	الظّٰلِمُوۡنَ (254)	اَللّٰهُ	لَآ
جنهن ۾	۽	نہ	ڪا دوستي	۽	نہ	ڪائي شفاعت	۽	ڪافر	ئي	ظالم آهن.	الله!	ناهي

۽ نہ ڪا ياراڻي آهي ۽ نہ ڪا پارت هلندي، ۽ ڪافرئي ظالم آهن(٢٥٤) الله (اُهو آهي جو) اُن ڪان سواءِ ڪو عبادت جي

اِلٰهَ	اِلَّا	هُوَ ۚ	اَلۡحَىُّ	الۡقَيُّوۡمُ ۚ	لَا	تَاۡخُذُهٗ	سِنَةٌ	وَّ	لَا	نَوۡمٌ ؕ
ڪوئي معبود (برحق)	سواءِ	انهيءَ جي	هميشہ زنده آهي	سڀني جو سنڀاليندڙ آهي	نہ	وٺي ٿو انکي	جهوٽو	۽	نہ	ننڊ

لائق نہ آهي، (اُهو سدائين) جيئرو (جهانن کي) بيهڪ ڏيندڙ آهي، ڪيس نڪي پنڪي ۽ نڪي ننڊ وٺندي آهي،

لَهٗ	مَا	فِي السَّمٰوٰتِ	وَ	مَا	فِي الْاَرْضِ	مَنْ	ذَا	الَّذِيْ	يَشْفَعُ
انهيءَ جو آهي	جيڪي بہ	آسمانن ۾	۽	جيڪي بہ	زمين ۾ آهي	ڪير آهي؟	اهو	جيڪو	شفاعت ڪري

جيڪي آسمانن ۾ آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سو (سڀ) سندس (ملڪيت) آهي. ڪير آهي جو سندس موڪل ڌاران

عِنْدَهٗٓ	اِلَّا	بِاِذْنِهٖ	يَعْلَمُ	مَا	بَيْنَ اَيْدِيْهِمْ	وَ	مَا	خَلْفَهُمْ
هن وٽ	سواءِ	سندس اجازت جي.	هو ڄاڻي ٿو	جيڪي بہ	انهن (ماڻهن) جي اڳيان آهي	۽	جيڪي بہ	انهن جي پٺيان آهي.

وٽس پارت ڪري سگهي؟ جيڪي اُنهن (مخلوقن) جي اڳيان آهي ۽ جيڪي سندن پوئتان آهي سو (سڀ) ڄاڻندو

وَ	لَا	يُحِيْطُوْنَ	بِشَيْءٍ	مِّنْ عِلْمِهٖٓ	اِلَّا	بِمَا	شَآءَ
۽	نٿا	هو گهيرو ڪري سگهن	ڪنهن شيءِ جو	انهيءَ جي علم مان	پر	ساڻ ان شيءِ جي جيڪي	هو گهري.

آهي، ۽ جيڪي گهري تنهن کان سواءِ سندس علم مان ڪنهن ذري کي (اُهي) گهيرو ڪري نہ سگهندا آهن، سندس

وَسِعَ	كُرْسِيُّهُ	السَّمٰوٰتِ	وَ	الْاَرْضَ	وَ	لَا	يَئُوْدُهٗ	حِفْظُهُمَا	وَ	هُوَ
گهيري ڇڏيو آهي	هن جي ڪرسيءَ	آسمانن کي	۽	زمين کي	۽	نٿي	ٿڪائي هن کي	انهن ٻنهي جي حفاظت	۽	هو

(بادشاهيءَ جي) ڪرسيءَ آسمانن ۽ زمين کي ليپيٽيو آهي، ۽ اُنهن جي سنڀال ڪيس نہ ٿڪائيندي آهي، ۽ اُهو (سڀ

الْعَلِيُّ	الْعَظِيْمُ (255)	لَآ	اِكْرَاهَ	فِي الدِّيْنِ	قَدْ	تَّبَيَّنَ	الرُّشْدُ
مٿاهون	نهايت عظمت وارو آهي.	ناهي	ڪائي زبردستي	دين ۾.	تحقيق	پڌري ٿي چڪي آهي	هدايت

کان) مٿاهون وڏي وڏائيءَ وارو آهي(٢٥٥) دين مڃائڻ ۾ ڪا زبردستي نہ آهي، (ڇوتہ) بيشڪ گمراهيءَ کان هدايت

مِنَ الْغَيِّ	فَمَنْ	يَّكْفُرْ	بِالطَّاغُوْتِ	وَ	يُؤْمِنْۢ	بِاللّٰهِ	فَقَدِ	اسْتَمْسَكَ	بِالْعُرْوَةِ
گمراهيءَ کان	پوءِ جيڪو	ڪفر ڪري	سرڪش سان	۽	ايمان آڻي	الله تي	تہ تحقيق	هن پڪڙي ورتو	ڪڙو

(جدا ٿي) پڌري ٿي آهي، تنهنڪري جيڪو طاغوت (يعني خُدا کانسواءِ ٻين معبودن) کي نہ مڃي ۽ الله کي مڃي تنهن

الْوُثْقٰى	لَا	انْفِصَامَ	لَهَا	وَ	اللّٰهُ	سَمِيْعٌ	عَلِيْمٌ (256)	اَللّٰهُ	وَلِيُّ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا
مضبوط.	نہ آهي	ٽٽڻُ	انهيءَ لاءِ.	۽	الله	خوب ٻڌندڙ	ڄاڻندڙ آهي.	الله	دوست آهي	انهن جو جن	ايمان آندو.

بيشڪ اهڙي مُحڪم ڪڙي کي ورتو، جنهن کي ڇڇڻ نہ آهي، ۽ الله ٻڌندڙ ڄاڻندڙ آهي(٢٥٦) الله مؤمنن جو سنڀاليندڙ

يُخْرِجُهُمْ	مِّنَ الظُّلُمٰتِ	اِلَى النُّوْرِ	وَ	الَّذِيْنَ	كَفَرُوْٓا	اَوْلِيٰٓـئُهُمُ	الطَّاغُوْتُ
هو انهن کي ڪڍي ٿو	اونداهين مان	روشنيءَ ڏانهن	۽	اهي جن	ڪفر ڪيو	انهن جا دوست آهن	شيطان

آهي کين اونداهين مان سوجهري ڏانهن ڪڍندو آهي، ۽ جيڪي ڪافر آهن تن جا مددگار (خُدا کانسواءِ جن جي عبادت ڪن

يُخْرِجُوْنَهُمْ	مِّنَ النُّوْرِ	اِلَى الظُّلُمٰتِ	اُولٰٓئِكَ	اَصْحٰبُ النَّارِ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ (257)
اهي ڪڍي وڃن ٿا انهن کي	روشنيءَ مان	اونداهين ڏانهن.	اِهي ماڻهو	دوزخي آهن	هو	انهيءَ ۾	هميشہ رهندا.

ٿا سي) بت آهن کين سوجهري مان اونداهين ڏانهن ڪڍندا آهن، اُهي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن(٢٥٧)

ع ٣٤

اَ	لَمۡ	تَرَ	اِلَى الَّذِىۡ	حَآجَّ	اِبۡرٰهٖمَ	فِىۡ رَبِّهٖۤ	اَنۡ
ڇا	ناهي	تو (اي محمدﷺ!) غور ڪيو	(نمرود) ڏانهن جنهن	تڪرار ڪيو	ابراهيم سان	سندس رب بابت	(هن ڪري) جو

(اي پيغمبر) تو اُنهن ڏانهن نہ ڏٺو ڇا؟ جنهن پنهنجي پالڻهار بابت ابراهيم سان (انهيءَ مغروريءَ سبب)

وقف لازم

اٰتٰىهُ اللّٰهُ	الۡمُلۡكَ‌ۘ	اِذۡ	قَالَ	اِبۡرٰهٖمُ	رَبِّىَ	الَّذِىۡ	يُحۡىٖ	وَ	يُمِيۡتُۙ
ڏني هئي الله کيس	بادشاهي؟	جڏهن	چيو	ابراهيم	منهنجو رب	اهو آهي جيڪو	جيئرو ڪري ٿو	۽	ماري ٿو

تڪرار ڪيو جو الله کيس بادشاهي ڏني هئي، جڏهن ابراهيم چيو تہ منهنجو پالڻهار اُهو آهي جو جياريندو آهي ۽ ماريندو آهي،

قَالَ	اَنَا	اُحۡىٖ	وَ	اُمِيۡتُ‌ؕ	قَالَ	اِبۡرٰهٖمُ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	يَاۡتِىۡ	بِالشَّمۡسِ	مِنَ الۡمَشۡرِقِ
هن چيو	مان (بہ)	جيئرو ڪريان ٿو	۽	ماريان ٿو.	چيو	ابراهيم	بيشڪ	الله	آڻي ٿو	سج کي	اوڀر کان

(ڪافر) چيو تہ آءٌ (بہ) جياريان ٿو ۽ ماريان ٿو. ابراهيم چيو تہ الله سج کي اوڀر کان اوڀاريندو آهي

فَاۡتِ	بِهَا	مِنَ الۡمَغۡرِبِ	فَبُهِتَ	الَّذِىۡ	كَفَرَ‌ؕ	وَ	اللّٰهُ	لَا	يَهۡدِى	الۡقَوۡمَ
تون آڻ	انهيءَ کي	اولهہ کان	پوءِ وائڙو ٿي ويو	اهو جنهن	ڪفر ڪيو هو	۽	الله	نٿو	هدايت ڏئي	انهن ماڻهن کي

تنهنڪري (تون) اُن کي اولهہ کان اوڀار پوءِ ڪافر هَڪو ٻَڪو ٿي ويو. ۽ الله ظالم ٽوليءَ کي سڌو رستو نہ

الظّٰلِمِيۡنَ ۚ‏ (258)	اَوۡ	كَالَّذِىۡ	مَرَّ	عَلٰى قَرۡيَةٍ	وَّهِىَ خَاوِيَةٌ
جيڪي ظالم آهن.	يا	ساڳيءَ طرح (مثال) آهي (عزير) جو جيڪو	لنگهيو	هڪ ڳوٺ وٽان	اهڙي حال ۾ جو اهو ڊٺو پيو هو

ڏيکاريندو آهي(٢٥٨) يا اِنهيءَ طرح اُنهي (پيغمبر) کي (ڏٺئي ڇا؟) جو هڪ ڳوٺ وٽان هن حالت ۾ لنگهيو جو

عَلٰى عُرُوۡشِهَا ۚ	قَالَ	اَنّٰى	يُحۡىٖ	هٰذِهِ	اللّٰهُ	بَعۡدَ	مَوۡتِهَا ۚ	فَاَمَاتَهُ اللّٰهُ
پنهنجي ڇتين پر.	هن چيو	ڪيئن	جيئرو ڪندو	هن کي	الله	پوءِ	هن جي موت کان؟	پوءِ الله کيس ماري ڇڏيو

اُهو پنهنجي ڇتين سوڌو ڊٺل هو، (ڏسي ڪري) چيائين تہ هن کي الله ڪهڙي طرح سندس ڦٽڻ کانپوءِ وسائيندو،

مِائَةَ عَامٍ	ثُمَّ	بَعَثَهٗ‌ؕ	قَالَ	كَمۡ	لَبِثۡتَ‌ؕ	قَالَ	لَبِثۡتُ	يَوۡمًا
هڪ سؤ سال	وري	کيس جيئرو ڪيائين.	(الله) چيو	ڪيترو	تون (هتي) رهين؟	هن چيو	مان رهيو آهيان	هڪ ڏينهن

پوءِ الله کيس سؤ ورهيہ ماريو وري کيس (جياري) کڙو ڪيائين، الله چيو تہ ڪيترو رهينءِ؟ چيائين تہ هڪ ڏينهن

اَوۡ	بَعۡضَ	يَوۡمٍ‌ؕ	قَالَ	بَلۡ	لَّبِثۡتَ	مِائَةَ	عَامٍ	فَانۡظُرۡ	اِلٰى طَعَامِكَ	وَ
يا	ڪو پَهَرُ	ڏينهن جو	(الله) چيو	(نہ!) پر	تون (مئل) رهين	هڪ سؤ	سال	پوءِ تون ڏس	پنهنجي کاڌي ڏانهن	۽

يا ڪجهہ پهر دير ڪئي اٿم، الله چيو تہ بلڪ سؤ ورهيہ دير ڪئي اٿيئي پوءِ پنهنجي طعام ۽ پاڻيءَ ڏانهن نهار

شَرَابِكَ	لَمۡ	يَتَسَنَّهۡ‌ۚ	وَ	انْظُرۡ	اِلٰى حِمَارِكَ	وَ	لِنَجۡعَلَكَ
پنهنجي پيتي ڏانهن	ناهي	پُٽو ٿيو اهو	۽	تون ڏس	پنهنجي گڏهہ ڏانهن	۽	(اهو هن ڪري) تہ اسان بڻايون تو کي

جو اُهو نہ سينواريو آهي، ۽ پنهنجي (مئل) گڏهہ ڏانهن نهار (تہ جياري تو کي ڏيکاريون) ۽ (اِهو هِن لاءِ ڪيوسين)

اٰيَةً	لِّلنَّاسِ	وَ	انْظُرْ	اِلَى الْعِظَامِ	كَيْفَ	نُنْشِزُهَا	ثُمَّ	نَكْسُوْهَا
(عظيم) نشاني	انسانن لاءِ	۽	تون ڏس	هڏين ڏانهن	ڪيئن	ڪڙو ڪريون ٿا اسان انهن کي	وري	پهرايون ٿا انهن کي

تہ توکي ماڻهن لاءِ نشاني ڪريون ۽ (هاڻي گڏھ جي) هڏن ڏانهن ڏس تہ ڪين ڪئن جوڙيون ٿا وري اُنهن

لَحۡمًا	فَلَمَّا	تَبَيَّنَ	لَهٗ	قَالَ	اَعۡلَمُ	اَنَّ	اللّٰهَ
گوشت (جو لباس).	پوءِ جڏهن (اهو سڀ)	پڌرو ٿي ويو	هن لاءِ	(تہ) هن چيو	مان (پڪ) ڄاڻان ٿو	(تہ) بيشڪ	الله

(هڏن) کي گوشت پهرايون ٿا. پوءِ جنهن مهل ان تي (اِهو حال) پڌرو ٿيو (تڏهن) چيائين تہ ڄاڻان ٿو تہ الله

عَلٰى كُلِّ شَيۡءٍ	قَدِيۡرٌ ﴿259﴾	وَ	اِذۡ	قَالَ	اِبۡرٰهٖمُ	رَبِّ	اَرِنِيۡ	كَيۡفَ تُحۡيِ
هر شيءِ تي	خوب قادر آهي.	۽	جڏهن	چيو	ابراهيم	اي منهنجا رب!	مون کي ڏيکار	ڪيئن تون جيئرو ڪندين

سڀ ڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي(٢٥٩) ۽ (ياد ڪر) جڏهن ابراهيم چيو تہ اي مُنهنجا پالڻهار مون کي ڏيکار تہ

الۡمَوۡتٰى	قَالَ	اَ	وَ	لَمۡ	تُؤۡمِنۡ	قَالَ	بَلٰى	وَلٰكِنۡ
مُردن کي؟	چيائين (الله)	ڇا (تون پڪين ٿو)	۽	نٿو	تون ايمان رکين؟	هن (ابراهيم) چيو	ڇو نہ!	۽ پر

ڪهڙي طرح مئلن کي جياريندو آهين، (الله) چيو تہ نہ ٿو وسهين ڇا؟ (ابراهيم) چيو تہ هائو (وسهان ٿو) پر

لِّيَطۡمَئِنَّ	قَلۡبِيۡ	قَالَ	فَخُذۡ	اَرۡبَعَةً	مِّنَ الطَّيۡرِ	فَصُرۡهُنَّ	اِلَيۡكَ	ثُمَّ
تہ جيئن مطمئن ٿئي	منهنجي دل	(الله) چيو	پوءِ تون وٺ	چار	پکي (کي بہ)	پوءِ هيراءِ انهن کي	پاڻ سان	پوءِ

هن لاءِ تہ منهنجي دل کي تسلّي ٿئي. (الله) چيو تہ چار پکي وٺ پوءِ ڪين پاڻ وٽ ذرا ذرا ڪر پوءِ

اجۡعَلۡ	عَلٰى	كُلِّ جَبَلٍ	مِّنۡهُنَّ	جُزۡءًا	ثُمَّ	ادۡعُهُنَّ	يَاۡتِيۡنَكَ	سَعۡيًا	وَ
رک	مٿان	هر جبل جي	انهن مان	هڪ هڪ ٽڪر	پوءِ	تون انهن کي سڏ	اهي ايندا تو ڏانهن	ڊوڙندا.	۽

منجهانئن ڪو ڀاڱو هر هڪ جبل تي رک وري ڪين سڏ تہ توڏانهن ڊوڙندا ايندا، ۽

اعۡلَمۡ	اَنَّ	اللّٰهَ	عَزِيۡزٌ	حَكِيۡمٌ ﴿260﴾	مَثَلُ	الَّذِيۡنَ	يُنۡفِقُوۡنَ	اَمۡوَالَهُمۡ
سمجهي ڇڏ	(تہ) بيشڪ	الله	ڏاڍو غالب	دانائيءَ ڀريو آهي.	مثال	انهن جو جيڪي	خرچ ڪن ٿا	پنهنجا مال

ڄاڻ تہ الله غالب حڪمت وارو آهي(٢٦٠) جيڪي (ماڻهو) پنهنجا مال الله جي واٽ ۾ خرچيندا آهن

فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ	كَمَثَلِ	حَبَّةٍ	اَنۡۢبَتَتۡ	سَبۡعَ	سَنَابِلَ	فِيۡ كُلِّ سُنۡۢبُلَةٍ	مِّائَةُ
الله جي راهه ۾	وانگر مثال	انهيءَ داڻي جي آهي	جيڪو ڄمائي ٿو	ست	سنگ	هر هڪ سنگ ۾ هجن	سئو

تن جو مثال اُنهيءَ داڻي جي مثال وانگر آهي جو ست سنگ ڄمائي هر هڪ سنگ ۾ سئو داڻو هجي، ۽ الله

حَبَّةٍ	وَ	اللّٰهُ	يُضٰعِفُ	لِمَنۡ	يَّشَآءُ	وَ	اللّٰهُ	وَاسِعٌ	عَلِيۡمٌ ﴿261﴾	اَلَّذِيۡنَ
داڻا.	۽	الله	وڌائي ٿو	جنهن لاءِ	گهري ٿو.	۽	الله	وڏي ڪشادگيءَ وارو	ڄاڻندڙ آهي.	اهي ماڻهو جيڪي

جنهن کي گهرندو آهي (تنهن کي) ٻيڻو ڏيندو آهي، ۽ الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگي وارو ڄاڻندڙ آهي(٢٦١) جيڪي

يُنْفِقُوْنَ	اَمْوَالَهُمْ	فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ	ثُمَّ	لَا	يُتْبِعُوْنَ	مَآ	اَنْفَقُوْا	مَنًّا
خرچ ڪندا آهن	پنهنجا مال	الله جي راھ ۾	پوءِ	نٿا	اهي پويان لائن	ان جي جيڪي	هنن خرچ ڪيو	احسان جتائڻ

(ماڻهو) پنهنجو مال الله جي واٽ ۾ خرچيندا آهن وري پنهنجي ڏيڻ پٺيان نڪي ٿورو رکندا آهن

وَّ	لَآ	اَذًى	لَّهُمْ	اَجْرُهُمْ	عِنْدَ رَبِّهِمْ	وَ	لَا	خَوْفٌ	عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ
۽	نہ	ايذائڻ.	انهن لاءِ	سندن اجر آهي	انهن جي رب وٽ	۽	نہ	ڪوئي خوف (هوندو)	انهن تي	۽	نہ	اهي

۽ نڪي ايذائيندا آهن تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن ثواب آهي، ۽ نڪي ڪين ڪو ڀؤ آهي ۽ نڪي اُهي

يَحْزَنُوْنَ (262)	قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ	وَّ	مَغْفِرَةٌ	خَيْرٌ	مِّنْ صَدَقَةٍ	يَّتْبَعُهَآ	اَذًى	وَ
غمگين ٿيندا.	سهڻو ڳالهائڻ	۽	درگذر ڪرڻ	ڏاڍو ڀلو آهي	انهيءَ صدقي کان	جنهن جي پٺيان هجي	ايذائڻ	۽

غمگين رهندا(٢٦٢) مِٺو ڳالهائڻ ۽ معاف ڪرڻ اُنهيءَ خيرات کان ڀلو آهي جنهن جي پٺيان ايذاءُ هُجي، ۽

اللّٰهُ	غَنِيٌّ	حَلِيْمٌ (263)	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	لَا	تُبْطِلُوْا	صَدَقٰتِكُمْ
الله	ڏاڍو بي پرواھ	وڏو بردبار آهي.	اي	اهي جن	ايمان آندو آهي	نہ	باطل ڪريو توهان	پنهنجا صدقا

الله بي پرواھ بُردبار آهي(٢٦٣) اي مؤمنؤ پنهنجين خيراتن کي اِحسان رکڻ ۽ ايذائڻ سان

بِالْمَنِّ	وَ	الْاَذٰى	كَالَّذِيْ	يُنْفِقُ	مَالَهٗ	رِئَآءَ النَّاسِ	وَ	لَا
ساڻ احسان جتائڻ	۽	ايذائڻ جي	وانگر ان جي جيڪو	خرچ ڪري ٿو	پنهنجو مال	ماڻهن جي ڏيکاءَ لاءِ	۽	نٿو

اُنهيءَ ماڻهوءَ وانگر نہ وڃايو جيڪو پنهنجو مال ماڻهن جي ڏيکاري لاءِ خرچي ۽ الله ۽ قيامت

يُؤْمِنُ	بِاللّٰهِ	وَ	الْيَوْمِ	الْاٰخِرِ	فَمَثَلُهٗ	كَمَثَلِ	صَفْوَانٍ	عَلَيْهِ
هو ايمان آڻي	الله ساڻ	۽	ڏينهن	آخرت (جي ساڻ)	تہ ان جو مثال	وانگر مثال	هڪ لَسي پٿر جي آهي	ان (پٿر) تي

جي ڏينهن کي نہ مڃي، پوءِ سندس مثال (اُنهيءَ) لسي پهڻ وانگر آهي جنهن تي ٿوري مٽي (پيل)

تُرَابٌ	فَاَصَابَهٗ	وَابِلٌ	فَتَرَكَهٗ	صَلْدًا	لَا	يَقْدِرُوْنَ
هجي مٽي	پوءِ وسي ان تي	وڏڦڙو	تہ ڇڏيو ان (مينهن) انهيءَ (پٿر) کي	صاف ڪري	نہ	قدرت رکندا (اهڙا ماڻهو)

هجي ۽ مٿس وڏو مينهن وسي پوءِ چنڊي ڇڏيس، (تہ رياء وارن) جيڪي ڪمايو تنهن مان ڪنهن

عَلٰى	شَيْءٍ	مِّمَّا	كَسَبُوْا	وَ	اللّٰهُ	لَا	يَهْدِي	الْقَوْمَ الْكٰفِرِيْنَ (264)	وَ	مَثَلُ
مٿان	ڪنهن شيءِ جي	ان مان جيڪي	انهن ڪمايو.	۽	الله	نٿو	هدايت ڏئي	ڪافر قوم کي.	۽	مثال

ذري تي (اُهي) وس وارا نہ ٿيندا، ۽ الله ڪافر ٽوليءَ کي سڌو رستو نہ ڏيکاريندو آهي(٢٦٤) ۽ جيڪي

الَّذِيْنَ	يُنْفِقُوْنَ	اَمْوَالَهُمُ	ابْتِغَآءَ	مَرْضَاتِ	اللّٰهِ	وَ	تَثْبِيْتًا	مِّنْ اَنْفُسِهِمْ
انهن جو جيڪي	خرچ ڪندا آهن	پنهنجا مال.	طلبيندي	راضپو	الله جو،	۽	پختو ڪرڻ لاءِ	پنهنجي نفسن کي

پنهنجن مالن کي الله جي رضامندي حاصل ڪرڻ ۽ پنهنجين دلين ۾ پڪي يقين پيدا ڪرڻ لاءِ خرچيندا آهن

كَمَثَلِ	جَنَّةٍۢ	بِرَبْوَةٍ	اَصَابَهَا	وَابِلٌ	فَاٰتَتْ	اُكُلَهَا
وانگر مثال	(ان) باغ جي آهي	(جيڪو) دڙي تي آهي	ان تي وسيو	ڏاڍو مينهن	پوءِ جهليو هن (باغ)	پنهنجو ڦر

تن جو مثال هڪ باغ وانگر آهي جو دڙي تي هجي اُن تي وڏڦڙو مينهن وسي ۽ پنهنجو ڦر ٻيڻو

ضِعْفَيْنِ	فَاِنْ	لَّمْ	يُصِبْهَا	وَابِلٌ	فَطَلٌّ	وَ	اللّٰهُ	بِمَا
ٻيڻو	پوءِ جيڪڏهن	نہ	وسي ان (باغ) تي	ڏاڍو مينهن	تہ ڦڙ ڦڙ (ئي ڪافي آهي)	۽	الله	ساڻ ان جي جيڪو

ڪري، پر جيڪڏهن مٿس وڏڦڙو مينهن نہ وسي تہ ماڪ بس هجيس، ۽ جيڪي ڪندا آهيو سو

تَعْمَلُوْنَ	بَصِيْرٌ ﴿265﴾	اَ	يَوَدُّ	اَحَدُكُمْ	اَنْ	تَكُوْنَ	لَهٗ	جَنَّةٌ
توهان ڪريو ٿا	خوب ڏسندڙ آهي.	ڇا	پسند ڪندو	توهان مان ڪو هڪ	هي تہ	هجي	انهيءَ لاءِ	هڪ باغ

الله ڏسندڙ آهي(٢٦٥) اوهان مان ڪو هڪ (دل سان) گهرندو آهي ڇا؟ تہ اُن ڪي ڪجين ۽ ڊاکن جو هڪ باغ

مِّنْ نَّخِيْلٍ	وَّ	اَعْنَابٍ	تَجْرِيْ	مِنْ تَحْتِهَا	الْاَنْهٰرُ	لَهٗ	فِيْهَا	مِنْ كُلِّ الثَّمَرٰتِ	وَ
ڪجين جو	۽	انگورن (جو)	وهندڙ هجن	ان جي هيٺان	واهيون	ان جي لاءِ	انهيءَ (باغ) ۾	هر قسم جا ميوا هجن	۽

هجي جنهن جي هيٺان واهيون وهنديون هجن اُن لاءِ منجهس سڀ ڪنهن (جنس جا) ميوا هجن ۽

اَصَابَهُ	الْكِبَرُ	وَ	لَهٗ	ذُرِّيَّةٌ	ضُعَفَآءُ	فَاَصَابَهَآ
اچي پهتي هجي ڪيس	ڪراڙپ	۽	انهيءَ جي لاءِ	اولاد هجي	ڪمزور.	پوءِ (اوچتو) اچي ڪڙڪي ان (باغ) تي

ڪيس پوڙهائي اچي وئي ۽ ان ڪي هيٺو اولاد هجي، پوءِ اُن (باغ) ڪي (اهڙو) واچوڙو لڳي

اِعْصَارٌ	فِيْهِ	نَارٌ	فَاحْتَرَقَتْ	كَذٰلِكَ	يُبَيِّنُ	اللّٰهُ	لَكُمُ
هڪ اهڙو الانبو	جنهن ۾	باهہ هجي	تہ سڙي وڃي اهو (باغ)	اهڙيءَ طرح	(کولي) بيان ڪري ٿو	الله	توهان جي لاءِ

جنهن ۾ باهہ هجي تنهنڪري (سندس باغ) سڙي وڃي، اهڙي طرح الله اوهان لاءِ (چٽيون) نشانيون بيان

ع ٣٦

الْاٰيٰتِ	لَعَلَّكُمْ	تَتَفَكَّرُوْنَ ﴿266﴾	يٰۤاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْٓا	اَنْفِقُوْا	مِنْ طَيِّبٰتِ
آيتون	تہ جيئن توهان	غور ۽ فڪر ڪريو.	اي	اُهي جن	ايمان آندو آهي	توهان خرچ ڪريو	انهن پاڪ شين مان

ڪندو آهي تہ مانَ اوهين سمجهو(٢٦٦) اي مؤمنؤ جيڪي ڪمايوَ تنهن مان (۽ پڻ) جيڪي اوهان لاءِ

مَا	كَسَبْتُمْ	وَ	مِمَّآ	اَخْرَجْنَا	لَكُمْ	مِّنَ الْاَرْضِ	وَ	لَا	تَيَمَّمُوا
جيڪي	توهان ڪمايو	۽	انهن مان (بہ) جيڪي	اسان ڪڍون	توهان جي لاءِ	زمين مان	۽	نہ	توهان ارادو ڪريو

زمين مان پيدا ڪيوسين تنهن مان ڪي سٺيون شيون (خدا ڪارڻ) خرچ ڪيو، ۽ ان مان خراب شيءِ

الْخَبِيْثَ	مِنْهُ	تُنْفِقُوْنَ	وَ	لَسْتُمْ	بِاٰخِذِيْهِ	اِلَّآ	اَنْ	تُغْمِضُوْا
خراب شيءِ جو	انهيءَ مان	(جو) توهان خرچ ڪريو	۽	نہ آهيو توهان	وٺڻ وارا ان ڪي	پر	هي تہ	چشم پوشي ڪريو

خرچ ڪرڻ جي نيت هن هوندي نہ ڪريو جو (پاڻ) اُن ۾ پنهنجين اکين ٻوٽڻ کانسواءِ ڪيس وٺڻ وارا نہ هجو. ۽ ڄاڻو

فِيۡهِ ؕ	وَ	اعۡلَمُوۡۤا	اَنَّ	اللّٰهَ	غَنِىٌّ	حَمِيۡدٌ (267)	اَلشَّيۡطٰنُ	يَعِدُكُمُ
ان ۾.	۽	ڄاڻي ڇڏيو	(تہ) بيشڪ	الله	ڏاڍو بي پرواھ	نهايت ساراھ جوڳو آهي.	شيطان	توهان کي ڊيڄاري ٿو

تہ الله بي پرواه ساراهيل آهي(٢٦٧) (اي مسلمانؤ) شيطان اوهان کي سڃائيءَ جو ڀؤ ڏيندو آهي ۽ اوهان کي

الۡفَقۡرَ	وَ	يَاۡمُرُكُمۡ	بِالۡفَحۡشَآءِ ۚ	وَ	اللّٰهُ	يَعِدُكُمۡ	مَّغۡفِرَةً مِّنۡهُ	وَ
سڃي ٿيڻ کان	۽	توهان کي حڪم ڏئي ٿو	بي حيائيءَ جو	۽	الله	توهان سان وعدو ڪري ٿو	پنهنجي مغفرت جو	۽

بي حيائيءَ (جي ڪمن) جو حڪم ڪندو آهي، ۽ الله اوهان کي پنهنجي پاران بخشش ۽ ڀلائيءَ جو وعدو ڏيندو آهي، ۽

فَضۡلًا ؕ	وَ	اللّٰهُ	وَاسِعٌ	عَلِيۡمٌ (268)	يُّؤۡتِى	الۡحِكۡمَةَ	مَنۡ	يَّشَآءُ ۚ	وَ	مَنۡ	يُّؤۡتَ
فضل جو.	۽	الله	وڏي ڪشادگيءَ وارو	ڄاڻندڙ آهي.	(الله) ڏئي ٿو	حڪمت	جنهن کي	گهري ٿو	۽	جيڪو	ڏنو وڃي

الله (مهربانيءَ ۾) ڪشادگيءَ وارو ڄاڻندڙ آهي(٢٦٨) جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي سمجهه ڏيندو آهي، ۽ جنهن کي

الۡحِكۡمَةَ	فَقَدۡ	اُوۡتِىَ	خَيۡرًا	كَثِيۡرًا ؕ	وَ	مَا	يَذَّكَّرُ	اِلَّاۤ	اُولُوا الۡاَلۡبَابِ (269)	وَ	مَاۤ
حڪمت	تہ تحقيق	اهو ڏنو ويو	ڀلائي	گهڻي.	۽	نٿا	نصيحت وٺن	پر	عقل وارا ئي.	۽	جيڪي

سمجهه ڏني ويئي تنهن کي بيشڪ گهڻي چڱائي ڏِني ويئي، ۽ سمجهه وارن کانسواءِ ٻيو ڪو نصيحت نہ مڃيندو آهي(٢٦٩) ۽

اَنۡفَقۡتُمۡ	مِّنۡ نَّفَقَةٍ	اَوۡ	نَذَرۡتُمۡ	مِّنۡ نَّذۡرٍ	فَاِنَّ	اللّٰهَ	يَعۡلَمُهٗ ؕ	وَ
توهان خرچ ڪريو	ڪنهن بہ قسم جو خرچ	يا	توهان باس باسيو	ڪائي بہ باس	تہ بيشڪ	الله	ڄاڻي ٿو اها.	۽

(اي مسلمانؤ) جيڪي اوهان مال خرچيو يا باس باسيو تنهن کي الله ڄاڻندو آهي، ۽ ظالمن

مَا	لِلظّٰلِمِيۡنَ	مِنۡ	اَنۡصَارٍ (270)	اِنۡ	تُبۡدُوا	الصَّدَقٰتِ	فَنِعِمَّا	هِىَ ۚ	وَ	اِنۡ
نہ آهي	ظالمن لاءِ	ڪوئي	مددگار.	جيڪڏهن	توهان ظاهر ڪريو	خيرات	تہ چڱو آهي	اهو	۽	جيڪڏهن

جو ڪو مددگار نہ آهي(٢٧٠) جيڪڏهن خيراتون پڌريون ڪري ڏيندؤ تہ اُهي (ڪهڙيون نہ) چڱيون آهن. ۽ جيڪڏهن

تُخۡفُوۡهَا	وَ	تُؤۡتُوۡهَا	الۡفُقَرَآءَ	فَهُوَ	خَيۡرٌ	لَّكُمۡ ؕ	وَ	يُكَفِّرُ	عَنۡكُمۡ
توهان لڪايو ان کي	۽	ڏيو اها	غريبن کي	تہ اهو	ڏاڍو ڀلو آهي	توهان لاءِ	۽	(الله) مٽائي ڇڏيندو	توهان کان

اُنهن کي ڳجهو ڪندؤ ۽ اُهي محتاجن کي ڏيندؤ تہ اُهي اوهان لاءِ (ويتر) ڀليون آهن. ۽ الله اوهان جا ڪي

مِّنۡ سَيِّاٰتِكُمۡ ؕ	وَ	اللّٰهُ	بِمَا	تَعۡمَلُوۡنَ	خَبِيۡرٌ (271)	لَيۡسَ	عَلَيۡكَ
توهان جا (ڪجهه) گناهه	۽	الله	ساڻ ان جي جيڪي	توهان عمل ڪريو ٿا	خوب خبردار آهي.	نہ آهي	توتي (اي نبي!)

گناه اوهان کان ميٽيندو، ۽ جيڪي اوهان ڪندا آهيو تنهن جي الله خبر رکندڙ آهي(٢٧١) (اي پيغمبر) توتي

هُدٰٮهُمۡ	وَلٰكِنَّ	اللّٰهَ	يَهۡدِىۡ	مَنۡ	يَّشَآءُ ؕ	وَ	مَا	تُنۡفِقُوۡا	مِنۡ خَيۡرٍ
هنن کي هدايت ڏيڻ	پر	الله	هدايت ڏئي ٿو	جنهن کي	گهري ٿو	۽	جيڪي	توهان خرچ ڪريو	مال مان

اُنهن (ڪافرن) کي هدايت (يعني دل ۾ اثر پيدا) ڪرڻ لازم نہ آهي پر الله جنهن کي گهرندو آهي تنهن کي هدايت ڪندو

فَلِاَنۡفُسِكُمۡ ؕ	وَ	مَا	تُنۡفِقُوۡنَ	اِلَّا	ابۡتِغَآءَ	وَجۡهِ اللّٰهِ ؕ	وَ	مَا
تہ اهو توهان جي پنهنجي (فائدي) لاءِ آهي	۽	نٿا	توهان خرچ ڪريو	پر	ڳولڻ لاءِ	الله جو راضپو	۽	جيڪي

آهي ۽ جيڪي ڪجھ مال خرچيندا آهيو سو اوهان لاءِ آهي، ۽ الله جي رضامندي طلبڻ کانسواءِ (اوهين) خرچ

تُنۡفِقُوۡا	مِنۡ خَيۡرٍ	يُّوَفَّ	اِلَيۡكُمۡ	وَ	اَنۡتُمۡ	لَا	تُظۡلَمُوۡنَ ﴿272﴾
توهان خرچ ڪندؤ	مال مان	اهو پورو پورو ڏنو ويندو	توهانکي	۽	توهان	نہ	ظلم ڪيا ويندؤ.

نہ ڪريو، ۽ جيڪي ڪجھ مال خرچيو (اُن جو ثواب) اوهان کي پورو ڏبو ۽ اوهان تي ظلم نہ ڪبو(۲۷۲)

لِلۡفُقَرَآءِ	الَّذِيۡنَ	اُحۡصِرُوۡا	فِيۡ سَبِيۡلِ اللّٰهِ	لَا	يَسۡتَطِيۡعُوۡنَ	ضَرۡبًا
(هي صدقو) انهن گهرج وارن لاءِ آهي	جيڪي	جهليا ويا آهن	الله جي راهہ ۾	نٿا	اهي طاقت رکن	هلڻ چلڻ جي

اهڙن فقيرن کي (خيرات ڏيڻ لازم آهي) جيڪي الله جي واٽ ۾ روڪيل آهن (واپار لاءِ) مُلڪ ۾

فِي الۡاَرۡضِ ز	يَحۡسَبُهُمُ	الۡجَاهِلُ	اَغۡنِيَآءَ	مِنَ التَّعَفُّفِ ۚ	تَعۡرِفُهُمۡ
زمين ۾	گمان ڪري ٿو انهن کي	اڻ ڄاڻ،	مالدار،	هنن جي نہ گهرڻ سببان.	تون سڃاڻين ٿو انهن کي

سفر ڪري نہ سگهندا آهن، ناواقف (سندن) بي طمعي سببان ڪين آسودا ڀائيندا آهن،

بِسِيۡمٰهُمۡ ۚ	لَا	يَسۡـَٔلُوۡنَ	النَّاسَ	اِلۡحَافًا ؕ	وَ	مَا	تُنۡفِقُوۡا	مِنۡ خَيۡرٍ	فَاِنَّ
سندن پيشانيءَ مان.	نٿا	اهي سوال ڪن	ماڻهن کان	چنبڙي.	۽	جيڪي	توهان خرچ ڪريو	مال مان	تہ بيشڪ

سندين پيشانين مان ڪين سڃاڻندو آهين، چنبڙي ماڻهن کان نہ پنندا آهن، ۽ جيڪي ڪجھ مال خرچيندا

ع ٣٧ ٥

اللّٰهَ	بِهٖ	عَلِيۡمٌ ﴿273﴾ ع	اَلَّذِيۡنَ	يُنۡفِقُوۡنَ	اَمۡوَالَهُمۡ	بِالَّيۡلِ	وَ	النَّهَارِ	سِرًّا	وَّ	عَلَانِيَةً
الله	ان کي	خوب ڄاڻندڙ آهي.	اهي جيڪي	خرچ ڪن ٿا	پنهنجا مال	رات جو	۽	ڏينهن جو	ڳجهو	۽	ظاهر

آهيو سو الله ڄاڻندڙ آهي(۲۷۳) جيڪي پنهنجا مال رات جو ۽ ڏينهن جو ڳجهو ۽ پڌرو خرچيندا آهن

وقف منزل

فَلَهُمۡ	اَجۡرُهُمۡ	عِنۡدَ رَبِّهِمۡ ۚ	وَ	لَا	خَوۡفٌ	عَلَيۡهِمۡ	وَ	لَا	هُمۡ	يَحۡزَنُوۡنَ ﴿274﴾
تہ انهن لاءِ آهي	سندن اجر	انهن جي رب وٽ	۽	نہ	ڪوئي خوف هوندو	انهن تي	۽	نہ	اهي	غمگين ٿيندا.

تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اَجر آهي، ۽ نڪي ڪين ڪو ڀؤ آهي ۽ نڪي اُهي غمگين رهندا(۲۷۴)

اَلَّذِيۡنَ	يَاۡكُلُوۡنَ	الرِّبٰوا	لَا	يَقُوۡمُوۡنَ	اِلَّا كَمَا	يَقُوۡمُ	الَّذِيۡ	يَتَخَبَّطُهُ	الشَّيۡطٰنُ
اهي جيڪي	کائين ٿا	وياج	نہ	اهي بيهندا	پر جيئن	بيهي ٿو	اهو	جنهن کي مست ڪري ڇڏيو آهي	شيطان

جيڪي وياج کائيندا آهن سي (قبرن مان) رڳو اُنهيءَ (ماڻهوءَ) جي اُٿڻ جهڙو اُٿندا جنهن کي جِنّ اثر سببان چريو ڪيو

وقف لازم

مِنَ الۡمَسِّ	ذٰلِكَ	بِاَنَّهُمۡ	قَالُوۡۤا	اِنَّمَا الۡبَيۡعُ	مِثۡلُ الرِّبٰوا ۘ	وَ	اَحَلَّ اللّٰهُ
ڇهڻ سان	اها (سزا)	هن ڪري آهي جو	انهن چيو تہ	واپار تہ آهي ئي	وياج وانگر.	حالانڪ	حلال ڪيو آهي الله

هجي، اِهو هن ڪري آهي جو اُهي (وياج خور) چون ٿا تہ واپار وياج جهڙوئي آهي، هن هوندي جو الله واپار کي حلال ڪيو

الْبَيْعَ	وَ	حَرَّمَ	الرِّبٰوا ؕ	فَمَنْ	جَآءَهٗ	مَوْعِظَةٌ	مِّنْ رَّبِّهٖ	فَانْتَهٰى
واپار کي	۽	حرام ڪيو هن	وياج کي.	پوءِ اهو ماڻهو	اچي وئي وٽس	نصيحت	سندس رب وٽان	تہ اهو مڙي ويو

آهي ۽ وياج کي حرام ڪيو آهي، پوءِ جنهن کي پنهنجي پالڻهار وٽان نصيحت آئي ۽ (وياج) ڇڏيائين تنهن لاءِ

فَلَهٗ	مَا	سَلَفَ ؕ	وَ	اَمْرُهٗٓ	اِلَى اللّٰهِ ؕ	وَ	مَنْ	عَادَ
تہ انهيءَ لاءِ آهي	جيڪي	اڳ ٿي چڪو.	۽	سندس معاملو	الله ڏانهن آهي.	۽	جيڪو	پيهر (وياج جو ڪم) ڪري

جيڪي اڳي ڪيائين سو (هيئنر معاف) آهي، ۽ (آخرت ۾) سندس ڪم الله ڏانهن (سونپيل) آهي، ۽ جن هيءَ عادت نہ ڇڏي

فَاُولٰٓئِكَ	اَصْحٰبُ النَّارِ ۚ	هُمْ	فِيْهَا	خٰلِدُوْنَ ﴿275﴾	يَمْحَقُ	اللّٰهُ	الرِّبٰوا	وَ	يُرْبِي	الصَّدَقٰتِ ؕ	وَ
تہ اهي	دوزخ وارا آهن	اهي	ان ۾	هميشہ رهندا.	مِٽائي ٿو	الله	وياج کي	۽	وڌائي ٿو	صدقن کي.	۽

سي دوزخي آهن، اُهي منجهس سدائين رهڻ وارا آهن(٢٧٥) الله وياج (جو ڪٽيو) ناس ڪري ڇڏيندو آهي ۽ خيراتن کي

اللّٰهُ	لَا يُحِبُّ	كُلَّ	كَفَّارٍ	اَثِيْمٍ ﴿276﴾	اِنَّ	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوْا	وَ	عَمِلُوا	الصّٰلِحٰتِ
الله	نٿو پسند ڪري	هر	ڪفر ڪرڻ واري	گناهگار کي.	بيشڪ	اهي جن	ايمان آندو	۽	انهن عمل ڪيا	صالح

وڌائيندو آهي،۽ الله سڀ ڪنهن بي شڪر گنهگار کي دوست نہ رکندو آهي(٢٧٦) جن ايمان آندو ۽ چڱا

وَ	اَقَامُوا	الصَّلٰوةَ	وَ	اٰتَوُا	الزَّكٰوةَ	لَهُمْ	اَجْرُهُمْ	عِنْدَ رَبِّهِمْ ۚ	وَ	لَا	خَوْفٌ
۽	قائم ڪيو	نماز کي	۽	ادا ڪندا رهيا	زڪوات	انهن لاءِ آهي	سندن اجر	انهن جي رب وٽ	۽	نہ	ڪوئي خوف هوندو

ڪم ڪيا ۽ نماز پڙهيائون ۽ زڪوٰة ڏنائون تن لاءِ سندن پالڻهار وٽ سندن اَجر آهي، ۽ نڪي ڪين ڪو ڀؤ

عَلَيْهِمْ	وَ	لَا	هُمْ	يَحْزَنُوْنَ ﴿277﴾	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ	اٰمَنُوا	اتَّقُوا اللّٰهَ	وَ	ذَرُوْا	مَا	بَقِيَ
انهن تي	۽	نہ	اهي	غمگين ٿيندا.	اي	اهي جن	ايمان آندو آهي	توهان الله کان ڊڄو	۽	ڇڏيو	جيڪي	باقي آهي

آهي ۽ نڪي اُهي غمگين رهندا(٢٧٧) اي ايمان وارؤ الله کان ڊڄو ۽ جيڪڏهن اوهين (الله ۽ رسول کي) مڃيندڙ آهيو

مِنَ الرِّبٰوا	اِنْ	كُنْتُمْ	مُّؤْمِنِيْنَ ﴿278﴾	فَاِنْ	لَّمْ	تَفْعَلُوْا	فَاْذَنُوْا	بِحَرْبٍ
وياج مان	جيڪڏهن	آهيو توهان	مؤمن.	پوءِ جيڪڏهن	نہ	ڪيو توهان (ائين)	تہ خبردار ٿيو	جنگ لاءِ

تہ جيڪي وياج مان رهيل آهي سو ڇڏيو(٢٧٨) پوءِ جيڪڏهن (ائين) نہ ڪندؤ تہ الله ۽ سندس رسول جي پاران

مِّنَ اللّٰهِ	وَ	رَسُوْلِهٖ ۚ	وَ	اِنْ	تُبْتُمْ	فَلَكُمْ	رُءُوْسُ	اَمْوَالِكُمْ ۚ	لَا
الله سان	۽	سندس رسول (سان)	۽	جيڪڏهن	توهان توبهہ ڪريو	تہ توهان لاءِ آهن	اصل	مال توهان جا	نہ

اوهان کي جنگ جي سُڌ هجي، ۽ جيڪڏهن توبہ ڪيوَ تہ اوهان لاءِ اوهان جي مالن جي موڙي آهي، نڪي

تَظْلِمُوْنَ	وَ	لَا	تُظْلَمُوْنَ ﴿279﴾	وَ	اِنْ	كَانَ	ذُوْ عُسْرَةٍ
توهان (ڪنهن تي) ظلم ڪريو	۽	نہ	توهان ظلم ڪيا ويندؤ.	۽	جيڪڏهن	هجي (قرضي)	تنگدست

وڌيڪ وٺو ۽ نڪي اوهان کي گهٽ ڏبو(٢٧٩) (۽ جيڪڏهن (قرضي) سڃو هجي تہ سگهہ تائين

فَنَظِرَةٌ اِلٰى	مَيْسَرَةٍ ؕ	وَ	اَنْ تَصَدَّقُوْا	خَيْرٌ	لَّكُمْ	اِنْ
تہ مهلت ڏيڻ آهي (ان کي)	آسانيءَ تائين	۽	توهان جو (قرض) معاف ڪرڻ	ڏاڍو ڀلو آهي	توهان جي لاءِ	جيڪڏهن

مُهلت ڏيڻ لازم آهي، ۽ جيڪڏهن اوهين ڄاڻندا آهيو تہ اوهان جو (قرض) بخشڻ اوهان

كُنْتُمْ	تَعْلَمُوْنَ ⑳	وَ	اتَّقُوْا	يَوْمًا	تُرْجَعُوْنَ	فِيْهِ	اِلَى اللّٰهِ ۗ	ثُمَّ
آهيو توهان	ڄاڻندڙ.	۽	ڊڄو	ان ڏينهن کان	(جو) توهان موٽايا ويندؤ	ان ۾	الله ڏانهن.	پوءِ

لاءِ ڀلو آهي(٢٨٠) ۽ (اي ماڻهو) اُنهيءَ ڏينهن کان ڊڄو جنهن ۾ الله ڏانهن موٽايا ويندؤ، پوءِ

ع ٣٨ ٦

تُوَفّٰى	كُلُّ نَفْسٍ	مَّا	كَسَبَتْ	وَ	هُمْ	لَا	يُظْلَمُوْنَ ⑳ ع	يٰٓاَيُّهَا	الَّذِيْنَ
پورو (بدلو) ڏنو ويندو	هر نفس کي	(ان جو) جيڪي	هن ڪمايو	۽	هو	نہ	ظلم ڪيا ويندا.	اي	اهي جن

سڀڪنهن ماڻهوءَ کي جيڪي ڪمايائين تنهن جو پورو بدلو ڏبو ۽ اُنهن تي ظلم نہ ڪبو(٢٨١) اي مؤمنؤ

اٰمَنُوْٓا	اِذَا	تَدَايَنْتُمْ	بِدَيْنٍ	اِلٰٓى اَجَلٍ مُّسَمًّى	فَاكْتُبُوْهُ ؕ	وَ	لْيَكْتُبْ
ايمان آندو آهي	جڏهن	توهان پاڻ ۾ معاملو ڪريو	اوڌر سان	هڪ مقرر وقت تائين	تہ اهو لکو	۽	گهرجي تہ لکي

جڏهن ڪنهن ٺهرايل (مُدت) تائين قرض جو معاملو ڪريو تڏهن اُن کي لکو، ۽ اوهان جي وچ ۾

بَّيْنَكُمْ	كَاتِبٌۢ	بِالْعَدْلِ ۠	وَ	لَا	يَاْبَ	كَاتِبٌ	اَنْ	يَّكْتُبَ	كَمَا	عَلَّمَهُ اللّٰهُ
توهان جي وچ ۾	هڪ لکندڙ	انصاف سان	۽	نہ	انڪار ڪري	لکندڙ	(ان کان) جو	هُو لکي	جيئن	ڪيس الله سيکاريو

لکندڙ کي انصاف سان لکڻ گهرجي، ۽ جئن ڪيس الله سيکاريو تئن لکندڙ لکڻ کان انڪار نہ ڪري

فَلْيَكْتُبْ ۚ	وَ	لْيُمْلِلِ	الَّذِيْ	عَلَيْهِ	الْحَقُّ	وَ	لْيَتَّقِ اللّٰهَ
تہ گهرجيس تہ هو لکي	۽	گهرجيس تہ لکرائي	اهو جو	مٿس	حق (قرض) آهي	۽	گهرجيس تہ هو ڊڄي الله کان

پوءِ لکڻ گهرجيس، ۽ جنهن تي قرض آهي سو (مطلب) بيان ڪري ۽ پنهنجي پالڻهار الله کان ڊڄڻ

رَبَّهٗ	وَ	لَا	يَبْخَسْ	مِنْهُ	شَيْـًٔا ؕ	فَاِنْ	كَانَ	الَّذِيْ	عَلَيْهِ	الْحَقُّ
جيڪو سندس رب آهي	۽	نہ	گهٽ ڪري	ان مان	ڪائي شيءِ	پوءِ جيڪڏهن	هجي	اهو	جنهن تي	حق (قرض) آهي

گهرجيس ۽ منجهانئس ڪُجهہ نہ گهٽائي، پوءِ جنهن تي قرض آهي سو جيڪڏهن

سَفِيْهًا	اَوْ	ضَعِيْفًا	اَوْ	لَا	يَسْتَطِيْعُ	اَنْ	يُّمِلَّ	هُوَ	فَلْيُمْلِلْ	وَلِيُّهٗ
بي سمجهہ	يا	ضعيف	يا	نٿو	اهو طاقت رکي	(اها) تہ	لکرائي	هو پاڻ	تہ گهرجي تہ لکرائي	ان (مقروض) جو عيوضي

اَبوجهہ يا هيڻو هجي يا بيان نہ ڪري سگهي تہ سندس سنڀاليندڙ کي اِنصاف سان

بِالْعَدْلِ ؕ	وَ	اسْتَشْهِدُوْا	شَهِيْدَيْنِ	مِنْ رِّجَالِكُمْ ۚ	فَاِنْ	لَّمْ	يَكُوْنَا	رَجُلَيْنِ
انصاف سان	۽	توهان مقرر ڪجو	ٻہ شاهد	پنهنجي (مسلمان) مردن مان	پوءِ جيڪڏهن	نہ	هجن	ٻہ مرد

بيان ڪرڻ گهرجي، ۽ پنهنجن (مسلمانن) مڙسن مان ٻہ گواهہ شاهد ڪريو، پوءِ جيڪڏهن ٻہ مڙس

فَرَجُلٌ	وَّ	امْرَاَتٰنِ	مِمَّنْ	تَرْضَوْنَ	مِنَ الشُّهَدَآءِ	اَنْ
تہ (شاهدي ڏين) هڪ مرد	۽	ٻہ عورتون	انهن مان جن کي	توهان پسند ڪريو ٿا	شاهدن مان	(اهو ان ڪري) جو (اگر)

نہ هجن تہ هڪ مڙس ۽ ٻہ زالون (اُنهن) شاهدن مان جيڪي اوهان کي وڻن (شاهد ڪريو هن لاءِ) تہ

تَضِلَّ	اِحْدٰىهُمَا	فَتُذَكِّرَ	اِحْدٰىهُمَا	الْاُخْرٰى	وَ	لَا	يَاْبَ	الشُّهَدَآءُ	اِذَا
وساري ويهي	هڪ (عورت) انهن ٻن مان	تہ ياد ڏياري	هڪ انهن مان	ٻيءَ کي	۽	نہ	انڪار ڪن	شاهد	جڏهن بہ

جي اُنهن (ٻنهي) مان هڪڙي وساريندي تہ اُنهن مان ٻي کيس ياد ڏياريندي، ۽ جڏهن شاهد

مَا دُعُوْا	وَ	لَا	تَسْـَٔمُوْٓا	اَنْ	تَكْتُبُوْهُ	صَغِيْرًا	اَوْ	كَبِيْرًا
اهي سڏيا وڃن	۽	نہ	توهان کي بيزاري ٿئي	(ان کان) جو	توهان لکو اهو	ننڍو (معاملو) هجي	يا	وڏو

(شاهديءَ ڏانهن)سڏيا وڃن تہ انڪار نہ ڪن، ۽ اُن جي مدت تائين ٿوري يا گهڻي (قرض) جي لکي

اِلٰٓى اَجَلِهٖ	ذٰلِكُمْ	اَقْسَطُ	عِنْدَ اللّٰهِ	وَ	اَقْوَمُ	لِلشَّهَادَةِ
ان جي مقرر ڪيل وقت تائين.	اهو (لکڻ)	انصاف جي گهڻو ويجهو آهي	الله وٽ	۽	نهايت پختو رکي ٿو	شاهديءَ کي

ڏيڻ کان نہ ٿڪجو، اِهو (لکڻ) الله وٽ انصاف کي تمام ويجهو ۽ شاهديءَ لاءِ بلڪل

وَ	اَدْنٰٓى	اَلَّا	تَرْتَابُوْٓا	اِلَّآ	اَنْ	تَكُوْنَ	تِجَارَةً	حَاضِرَةً
۽	گهڻو ويجهو آهي (ان ڳالهہ کي)	جو نہ	شڪ ۾ پئو توهان	پر	هي تہ	هجي	سودو	هٿو هٿ

بيهڪ وارو آهي ۽ اوهان جي شڪ ۾ نہ پوڻ کي (بہ) ڏاڍو ويجهو آهي پر جيڪڏهن اوهان جو واپار

تُدِيْرُوْنَهَا	بَيْنَكُمْ	فَلَيْسَ	عَلَيْكُمْ	جُنَاحٌ	اَلَّا	تَكْتُبُوْهَا	وَ	اَشْهِدُوْٓا
(جو) توهان ڏيتي ليتي ڪريو ٿا	پاڻ ۾	تہ ناهي	توهان تي	ڪوئي گناهہ	جيڪڏهن نہ	لکو توهان اهو.	۽	شاهد ڪريو

رُوبرو هجي جو اوهين هٿون هٿ پاڻ ۾ پيا ڪريو تہ اُن جي نہ لکڻ ۾ اوهان تي ڪو گناهہ نہ آهي، ۽ جڏهن

اِذَا	تَبَايَعْتُمْ	وَ	لَا	يُضَآرَّ	كَاتِبٌ	وَّ	لَا	شَهِيْدٌ	وَ	اِنْ	تَفْعَلُوْا
جڏهن	توهان پاڻ ۾ سودو ڪريو	۽	نہ	نقصان ڏنو وڃي	لکڻ واري کي	۽	نہ	شاهد کي.	۽	جيڪڏهن	توهان ائين ڪندؤ

ڳنهو وڪڻو تہ شاهد ڪريو، ۽ لکندڙ ۽ شاهد کي نہ ڏکوئجي، ۽ جيڪڏهن (اهڙو ڪم) ڪندؤ

فَاِنَّهٗ	فُسُوْقٌۢ بِكُمْ	وَ	اتَّقُوا	اللّٰهَ	وَ	يُعَلِّمُكُمُ	اللّٰهُ	وَ	اللّٰهُ
تہ بيشڪ اها	نافرماني آهي (جنهنجو گناهہ ٿيندو) توهانکي	۽	ڊڄو	الله کان	۽	سيکاري ٿو توهانکي	الله.	۽	الله

تہ اُهو اوهان کي گُناهہ آهي، ۽ الله کان ڊڄو، ۽ الله اوهان کي سيکاري ٿو، ۽ الله

بِكُلِّ	شَيْءٍ	عَلِيْمٌ ﴿282﴾	وَ	اِنْ	كُنْتُمْ	عَلٰى سَفَرٍ	وَّ	لَمْ	تَجِدُوْا	كَاتِبًا
هر	شيءِ کي	خوب ڄاڻندڙ آهي.	۽	جيڪڏهن	آهيو توهان	سفر ۾	۽	نہ	توهان لهو	ڪوئي لکندڙ

سڀڪنهن شيءِ کي ڄاڻندڙ آهي(٢٨٢) ۽ جيڪڏهن اوهين مسافريءَ ۾ هُجو ۽ لکندڙ نہ لهو

فَرِهٰنٌ	مَّقۡبُوۡضَةٌ ؕ	فَاِنۡ	اَمِنَ	بَعۡضُكُمۡ	بَعۡضًا
تہ گروي (طور تي)	قبضي ۾ ڏني وڃي (ڪائي شيءِ).	پوءِ جيڪڏهن	اعتبار ڪري	ڪوئي توهان مان	ڪنهن تي

تہ هٿڻ گروي ونڻ لازم آهي، پوءِ جيڪڏهن اوهان مان هڪڙا ٻين تي اعتبار رکن تہ

فَلۡيُؤَدِّ	الَّذِى	اؤۡتُمِنَ	اَمَانَتَهٗ	وَ	لۡيَتَّقِ	اللّٰهَ
تہ گهرجيس تہ ادا ڪري	اهو جنهن تي	اعتبار ڪيو ويو آهي	سندس امانت	۽	گهرجيس تہ هو ڊڄي	الله کان

جنهن تي اعتبار رکيو ويو تنهن کي پنهنجي امانت (يعني قرض) ادا ڪرڻ گهرجي ۽ پنهنجي پالڻهار الله

رَبَّهٗ ؕ	وَ	لَا	تَكۡتُمُوا	الشَّهَادَةَ ؕ	وَ	مَنۡ	يَّكۡتُمۡهَا	فَاِنَّهٗۤ
جيڪو سندس رب آهي.	۽	نہ	لڪايو توهان	شاهديءَ کي	۽	جيڪو	لڪائيندو ان (شاهديءَ) کي	تہ بيشڪ اهو

کان ڊڄڻ گهرجي، ۽ شاهدي نہ لڪايو، ۽ جيڪو اُن کي لڪائيندو تہ بيشڪ سندس دل ڏوهارڻ

اٰثِمٌ	قَلۡبُهٗ ؕ	وَ	اللّٰهُ	بِمَا	تَعۡمَلُوۡنَ	عَلِيۡمٌ ﴿283﴾	لِلّٰهِ	مَا
گناهگار آهي	سندس دل.	۽	الله	ان کي جيڪي	توهان ڪريو ٿا	خوب ڄاڻندڙ آهي.	الله جي لاءِ آهي	جيڪي بہ

آهي، ۽ جيڪي اوهين ڪندا آهيو سو الله ڄاڻندڙ آهي(٢٨٣) جيڪي آسمانن ۾

فِى السَّمٰوٰتِ	وَ	مَا	فِى الۡاَرۡضِ ؕ	وَ	اِنۡ	تُبۡدُوۡا	مَا	فِىۡۤ اَنۡفُسِكُمۡ	اَوۡ
آسمانن ۾	۽	جيڪي بہ	زمين ۾ آهي.	۽	جيڪڏهن	توهان ظاهر ڪريو	اهو جيڪي	توهان جي دلين ۾ آهي	يا

آهي ۽ جيڪي زمين ۾ آهي سا الله جي ئي (ملڪيت) آهي، ۽ جيڪي اوهان جي دلين ۾ آهي سو جيڪڏهن پڌرو ڪريو

تُخۡفُوۡهُ	يُحَاسِبۡكُمۡ	بِهِ	اللّٰهُ ؕ	فَيَغۡفِرُ	لِمَنۡ	يَّشَآءُ	وَ	يُعَذِّبُ
توهان لڪايو ان کي	توهان کان حساب وٺندو	ان جو	الله.	پوءِ هو بخشي ڇڏيندو	جنهن کي	گهرندو	۽	عذاب ڏيندو

توڙي اُهو لڪايو (تہ بہ) الله اوهان سان اُن جو حساب ڪندو، پوءِ جنهن لاءِ گهرندو تنهن کي بخشيندو، ۽ جنهن لاءِ

مَنۡ	يَّشَآءُ ؕ	وَ	اللّٰهُ	عَلٰى	كُلِّ شَىۡءٍ	قَدِيۡرٌ ﴿284﴾	اٰمَنَ	الرَّسُوۡلُ	بِمَاۤ	اُنۡزِلَ
جنهن کي	گهرندو.	۽	الله	مٿان	هر شيءِ جي	خوب قادر آهي.	ايمان آندو	رسول	ان سان جيڪو	نازل ڪيو ويو

گهرندو تنهن کي عذاب ڪندو، ۽ الله سڀڪنهن شيءِ تي وس وارو آهي(٢٨٤) پيغمبر (محمد ﷺ) ڏانهن جيڪي

اِلَيۡهِ	مِنۡ رَّبِّهٖ	وَ	الۡمُؤۡمِنُوۡنَ ؕ	كُلٌّ	اٰمَنَ	بِاللّٰهِ	وَ	مَلٰٓئِكَتِهٖ	وَ	كُتُبِهٖ
هن ڏانهن	سندس رب جي طرفان	۽	سيئي مؤمن (بہ).	سيني	ايمان آندو	الله تي	۽	سندس ملائڪن	۽	ان جي ڪتابن

سندس پالڻهار کان لاٿو ويو سو اُن مڃيو آهي ۽ مؤمنن (بہ)، سڀڪنهن الله ۽ سندس ملائڪن ۽ سندس ڪتابن ۽ سندس

وَ	رُسُلِهٖ ۚ	لَا	نُفَرِّقُ	بَيۡنَ	اَحَدٍ	مِّنۡ رُّسُلِهٖ ۚ	وَ	قَالُوۡا	سَمِعۡنَا
۽	سندس رسولن (تي)	(چون ٿا) نٿا اسان	فرق ڪريون	(انهن) منجهہ	ڪنهن جي	سندس رسولن مان	۽	هنن چيو	اسان ٻڌو

رسولن کي مڃيو آهي، (چون ٿا تہ) سندس پيغمبرن مان ڪنهن هڪ (جي مڃڻ) ۾ فرق نہ ڪندا آهيون، ۽ چيائون تہ ٻڌوسون

وَ	اَطَعْنَا	غُفْرَانَكَ	رَبَّنَا	وَ	اِلَيْكَ	الْمَصِيْرُ (285)	لَا	يُكَلِّفُ
۽	اسان اطاعت ڪئي	(اسان گهرون ٿا) تنهنجي مغفرت	اي اسان جا رب!	۽	تو ڏانهن ئي	موٽڻو آهي.	نٿو	تڪليف ڏئي

۽ سندس (حُڪم) مڃيوسون، اي اسان جا پالڻهار تنهنجي بخشش گهرون ٿا ۽ تو ڏانهن موٽڻو آهي(**٢٨٥**) الله ڪنهن

اللّٰهُ	نَفْسًا	اِلَّا	وُسْعَهَا	لَهَا	مَا	كَسَبَتْ	وَ	عَلَيْهَا
الله	ڪنهن نفس کي	پر	سندس طاقت آهر.	ان لاءِ ئي آهي	جيڪا	هن (نيڪي) ڪمائي	۽	انهيءَ تي آهي (وبال)

کي سندس وس ڌاران تڪليف نہ ڏيندو آهي، جيڪي (چڱو) ڪمايائين سو سندس (فائدي)

مَا	اكْتَسَبَتْ	رَبَّنَا	لَا تُؤَاخِذْنَآ	اِنْ	نَّسِيْنَآ	اَوْ
ان جو جيڪا	هن (بدي) ڪمائي.	اي اسان جا ربّ!	نہ پڪڙ ڪجانءِ اسان جي	جيڪڏهن	اسان وساري ويهون	يا

لاءِ آهي ۽ جيڪي (بڇڙو) ڪمايائين سو مٿس آهي، اي اسان جا پالڻهار جيڪڏهن وساريون يا

اَخْطَاْنَا	رَبَّنَا	وَ	لَا	تَحْمِلْ	عَلَيْنَآ	اِصْرًا	كَمَا	حَمَلْتَهٗ	عَلَى الَّذِيْنَ
اسان کان خطا ٿئي	اي اسان جا ربّ!	۽	نہ	رکج	اسان تي	بار	جيئن	تو وڌو هو اهو	انهن تي جيڪي

چوڪ ڪريون تہ اسان کي نہ پڪڙ، ۽ اي اسان جا پالڻهار اسان تي اهڙو بار نہ رک جهڙو اسان کان اڳين

مِنْ قَبْلِنَا	رَبَّنَا	وَ	لَا	تُحَمِّلْنَا	مَا	لَا	طَاقَةَ	لَنَا	بِهٖ
اسان کان اڳ هئا	اي اسان جا ربّ!	۽	نہ	ڪٽاءِ اسان کان اهو بار	جيڪا	ناهي	طاقت	اسان کي	ان (جي ڪٽڻ) جي.

تي رکيو هيئي، ۽ اي اسان جا پالڻهار (جنهن بار) جي ڪٽڻ جي اسان کي سگهہ ڪانهي سو اسان تي نہ رک،

وَ	اعْفُ	عَنَّا	وَ	اغْفِرْ لَنَا	وَ	ارْحَمْنَا	اَنْتَ	مَوْلٰنَا
۽	درگذر ڪر	اسان کان.	۽	اسان کي بخش.	۽	اسان تي رحم ڪر.	تون ئي	اسان جو ڪارساز آهين

۽ اسان کي معاف ڪر، ۽ اسان کي بخش، ۽ اسان تي مِهر ڪر، تون اسان جو سائين آهين تنهنڪري

فَانْصُرْنَا	عَلَى	الْقَوْمِ الْكٰفِرِيْنَ (286)
پوءِ تون اسان جي مدد ڪر	مٿان	ڪافر قوم جي.

اسان کي ڪافر ٽوليءَ تي سوڀ ڏي(**٢٨٦**)

ع ٣٨